JANE AUSTEN

AKIL VE TUTKU

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: HAMDİ KOÇ

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

ÖNSÖZ

Akıl ve Tutku (Sense and Sensibility) 1811 yılında yayınlandı. Jane Austen'ın yayınlanan ilk romanıdır ve tıpkı iki yıl sonra yayınlanacak olan ikinci romanı *Gurur ve Önyargı* gibi, adından da anlaşılacağı üzere, bir karşıtlıklar romanıdır. Her birinde iki kahramanın farklı karakterleri romana adı verir.

Gurur ve Önyargımda Elizabeth önyargılı, Darcy ise gururludur; iki karakterin bu özellikleri yaşayacakları hayata ve ortak hayata etki eder; dramatik sonuçlar, üzüntüler yaratır; bize "keşke biraz anlayışlı olsalar da birbirlerini kaybetmeseler," dedirtir; nihayet, taraflar yeterince acı çekip akıllandıkları, inatlarından sıyrılmayı becerdikleri zaman, anlayış yoluyla uzlaşma sağlanır. Sevenler kavuşur; rahat bir nefes alırız.

Aynı yapı *Akıl ve Tutku'da* da iş başındadır. Burada kahramanlarımız iki kızkardeş. Biri ondokuz, diğeri onyedi yaşında. Mevzu, yine, aşk: Farklı karaktere sahip iki kızın aşk deneyimini nasıl farklı yaşadıkları, neler çektikleri, daha da önemlisi neler çektirdikleri ve nasıl sonuçlandırdıkları. Bu deneyim boyunca düğüm her iki kızın karakterlerinde yatıyor. Tabii, romanın düğümü de.

Büyük kız Elinor akıllı, sağduyulu bir kız. İçgüdüleri hata yapmamak, sorun çıkarmamak, imkanlarını ve haddini bilmek, açık vermemek, gururunu, itibarını korumak, usul adap gözetmek üzerine kurulu. Küçük kız Marianne ise ablasının tam tersi. Biraz haylaz. Kural tanımaz, kulağı duygularında, psikoloji jargonuyla söylersek 'impülsif' ve 'reaksiyoner'; zaptedilmesi zor bir kız, yani. Elbette, bugünkü anlamıyla herhangi bir ahlaki zaafiyet kastedilmiyor. Ama bugün de etrafımızda duyduğumuz tarifle, 'tutkularıyla yaşayan' biri. Başkalarının ne dediği, onu ne kadar ayıpladığı umurunda değil. İkiyüzlülükten nefret ediyor ve duygularını cesaretle, coşkuyla yaşıyor. Ve dürüst. Bizi hem korkutup kızdıran, hem de hayran bırakan

bir yanı var. Elinor formların kızıdır, Marianne ise serbestliğin. Elinor düzen ve güven demektir, Marianne macera ve tedirginlik. İkisi de yetişkinlik hayatlarına ilk adımlarını romanın ilk sayfalarında atacakla[A] aşkla tanışacak ve kendilerini hayata karşı ölçmeye başlayacaklardır.

Romanın hareketi Marianne'in enerjisinden, ağırlığı ise Elinor'un düşüncelerinden gelir. Elinor, hissederiz, hep yerleşik (ya da iyice yerleştirilmek istenen) ahlaka uygun sözler ederek yazarın sözcülüğünü yapmaktadır. Romanın bir aşamasında bunu farkettiğimiz zaman Elinor'un tavsiyelerine, uyarılarına kulak vermemenin hayırlı bir iş olmayacağını da anlarız. Kızkardeşinin ve annesinin bunu anlaması biraz zaman alacaktır.

Jane Austen ahlakçı bir yazardır; doğruyu göstermeyi sever. Daha az yetenekli bir yazarda bir felakete dönüşebilecek bu ahlakçı tutum, bu düzeltme içgüdüsü Jane Austen'da hikaye kalitesini ve sevimliliğini hiçbir şekilde zedelemez. Çünkü onun ahlakçılığı, tüm eleştiri tarihi klişelerine rağmen ısrarla dikkat çekmek isterim ki, politik olduğundan çok estetik temellidir. Davranışlarımız, sözlerimiz muhtemel sonuçları bakımından değerlendirilmeden önce ilk andaki duygusal etkilerine göre değerlendirilir. Dolayısıyla, aslında eleştirilen, sık sık, hareketin 'şık' olmadığıdır 'yakışmadığı'dır.

Marianne'in davranış ve sözlerinin Elinor'da rahatsızlık yarattığı bir çok durum aslında ablası olarak onun gururunu yaraladığı, kendisini de, ne kadar içinden geliyor, dürüstçe sergileniyor olursa olsun, 'seviyesiz' gösterdiği için eleştiri konusu olur Bence Elinor kadar Jane Austen da hayatı şekiller üzerinden gören biriydi. İronisindeki çabukluğun açıklaması da bu olmalı.

Yine de *Akıl ve Tutku* 'nun önemi, etkisi ve güzelliği romana adını veren çatışmadan çok, o süreç içinde sürpriz bir şekilde ortaya çıkan ikincil sonuçlardan gelir. Bunlardan biri bakış açısı zenginliğidir. Olayları Elinor açısından takip ettiğimiz için onunla birlikte kavradığımız bir olayı bir süre

sonra başkasından dinleyip de aslında eksik kavramış olduğumuzu görmek bizde harikulade bir etki yaratır. Bu okurda sadece büyük yazarların yaratabildiği ve okurla oynayan, okura kendini saf hissettiren çok özel bir etkidir, yanılsama içinde yanılsama yaratma oyunudur. Aynı şekilde, zaman zaman romandaki diğer karakterler de sıraları gelip kendi adlarına konuştukları zaman, o ana dek ne sanmış olursak olalım, şaşırarak onlara hak vermeye başlarız. *Akıl ve Tutku,* içindeki herkesin biraz haklı olduğu ender romanlardan biridir. Okurun sık sık mahçup olmak zorunda kaldığı çok ender romanlardan biridir.

Nihayet, *Akıl ve Tutku* diğer tüm başarılarından önce, aile olmakla ilgili bir romandır. Manik bir aşk yaşayan bir kızkardeşe abla olmak, öyle bir kıza anne olmak ve hep aynı sadakatle, ona inancını kaybetmeden, ondan şüphe etmeden anne olmak görmezden gelinemeyecek bir örnektir. Romanın asıl dersi bence burada yatar. Çoğumuz çocuk sahibiyiz ya da olacağız. Kızımız ölçüsüz, kontrolsüz bir aşka kapılıp gittiği zaman biz de ona Marianne'in annesinin ona güvendiği kadar güvenebilecek miyiz, onun ne yaptığını bildiğine, yanlış bir şey yapmayacağına inanabilecek miyiz? Hele ablası bile inanmıyorken!

Aile olmanın gururu üzerine, 'biz' olmanın özel talepleri üzerine daha güzel anların anlatıldığı bir roman okumadığımı söylemek isterim. Edward'ın annesiyle ablası Elinor'u herkesin içinde küçük düşürmeye çalıştıkları zaman Marianne'in onları azarlayıp, sonra Elinor'un yanma gitmesi ve boynuna sarılarak ona "Bunların seni üzmelerine izin verme!" demesi unutulur bir sahne değil. -Ama ilginçtir, bizi hayran bırakan, bir oda dolusu insanı yerine çivileyen bu hareket Elinor'un hiç hoşuna gitmez -bu hareket ona zayıflık gibi gelir. İnsan, işte! Jane Austen'ın bize bütün zenginliği içinde verdiği şey.

Hamdi Koç

BİRİNCİ KİTAP

Dashwood ailesi Sussex'e uzun zaman önce yerleşmişti. Büyük mülk sahibiydiler; evleri arazinin ortasındaki Norland Park'taydı ve nesiller boyu burada gayet edepli bir şekilde yaşamış, civardaki insanların saygısmı kazanmışlardı. Mülkün son sahibi çok ileri yaşa kadar gelmiş, hayatının büyük bölümünde kızkardeşini can yoldaşı ve evinin kahyası olarak yanında bulundurmuş bekar bir adamdı. Ama bundan on yıl önce kızkardeşinin ölümü evinde büyük bir değişim yaratmıştı; kızkardeşinin boşluğunu doldurmak için Norland mülkünün yasal varisi olan ve kendisinin de mülkü miras bırakmayı düşündüğü yeğeni Mr Henry Dashwood'un ailesini evine davet ve kabul etmişti. Yeğeniyle karısının ve çocuklarının eşliğinde yaşlı Bey'in son günleri rahat geçti. Hepsine olan bağlılığı arttı. Mr ve Mrs Henry Dashwood'un onun isteklerine gösterdikleri ve pek öyle çıkarcılıktan değil, ama iyi kalplilikten gelen aralıksız ihtimam ona yaşının tadabileceği her konforu sağladı; çocukların neşesi de hayatına ayrı bir keyif kattı.

Mr Henry Dashvvood'un önceki evliliğinden bir oğlu, şimdiki karısından da üç kızı vardı. Aklı başında, saygın bir delikanlı olan oğlu, annesinin reşit olduğunda yarısı ona kalan büyük servetinden makul bir gelire sahipti. Kısa süre sonra gerçekleşen kendi evliliği de aynı şekilde servetine servet kattı. Dolayısıyla Norland mülkünün sahipliği onun açısından kızkardeşleri için olduğu kadar önemli değildi; çünkü babalarının o mülkü miras almasından onlara düşebilecek payın dışında kızların pek bir çeyizi olamayacaktı. Annelerinin hiçbir şeyi yoktu; babalarının ise elinde topu topu yedi bin poundu vardı, ilk karısının serveti de çocuğuna ipotekli olduğu, ona sadece hayat boyu faiz geliri kaldığı için.

Yaşlı bey öldü; vasiyeti okundu ve hemen her vasiyet gibi sevinç kadar hayal kırıklığı da yarattı. Mülkünü yeğeninden başka birine bırakacak kadar adaletsiz ya da nankör

davranmış değildi; -fakat mülkü yeğenine öyle şartlarla bırakmıştı ki değerinin yansı yok olup gidiyordu. Mr Dashvvood mirası kendisi ya da oğlu için olduğundan çok karısı ve kızları için istemişti: -fakat miras oğluna ve oğlunun dört yaşındaki oğluna ipotek edilmişti, üstelik ona araziyi kiraya vererek ya da değerli ormanlarını satarak en yakını olan, gelire en muhtaç olan kişilere bakma imkanı bile bırakmadan. Herşey, babası ve annesiyle yaptığı seyrek Norland ziyaretleri sırasında iki üç yaşındaki çocuklarda olağandışı olan cezbedici özellikleriyle, yarım yamalak konuşması, bildiğini okuma arzusu, kurnaz hileleri ve gürültüsü patırtısıyla, amcasının sevgisini hem de yıllardır yeğeninden ve kızlarından gördüğü tüm yakınlığın değerini hafifletecek ölçüde kazanmış bu çocuğun mülkiyetine verilmişti. Bununla beraber, vicdansız olmak da istememiş ve üç kıza duyduğu sevginin işareti olarak onlara kişi başı bin pound bırakmıştı.

Mr Dashwood'un hayal kırıklığı ilk başta şiddetli oldu; ama mizacı neşeli ve iyimserdi; daha uzun yıllar yaşamayı haliyle umabilirdi ve idareli yaşarsa, zaten geniş olan ve neredeyse hemen işletilmeye müsait bir mülkün ürün gelirinden hatırı sayılır bir meblağı kenara koyabilirdi. Ama gelişi epey geciken servet onun topu topu bir yıllık geliri oldu. Amcasından sonra fazla yaşamadı; son miraslar da dahil, dul eşine ve kızlarına sadece on bin pound kalıyordu.

Hayati tehlikesi öğrenilince hemen oğlu çağrıldı; Mr Dashwood hastalığın izin verdiği bütün gücü ve ısrarıyla oğluna üvey annesinin ve kızkardeşlerinin bakımını vasiyet etti.

Mr John Dashwood'da ailenin diğer üyelerindeki güçlü duygular yoktu; ama öyle bir zamanda öyle bir vasiyet konuşmasından etkilendi ve onları rahat ettirmek için elinden geleni yapmaya söz verdi. Bu teminat babasının içine su serpti; sonra Mr John Dashwood sağduyu çerçevesinde onlar için elinden ne gelebileceğini düşünecek zaman buldu.

Kalpsiz bir delikanlı değildi, eğer biraz duygusuz, hatta bencil olmak kalpsizlik değilse: ama genel olarak itibar edilen biriydi, çünkü gündelik işlerini görürken usul, adap gözeterek hareket ederdi. Daha sevimli bir kadınla evlenmiş olsaydı daha da muteber bir hale gelebilirdi: -evlendiği zaman çok gençti ve karısına çok düşkündü. Ama Mrs John Dashwood kocasının güçlü bir karikatürüydü; -daha dar kafalı ve bencil.

Babasına söz verdiği zaman kendi içinde muhakeme edip kızkardeşlerinin servetlerini kişi başına bin pound hediye ederek artırmayı düşündü. Sonra gerçekten bu kadarının elinden geleceğine karar verdi. Halihazırdaki gelirine ek olarak yılda dört bin poundu, artı annesinin servetinin kalan yarısını düşünmek kalbini ısıttı ve ona cömertlik yapacak gücü olduğunu hissettirdi. "Evet, onlara üç bin pound verecekti: bonkörce ve gösterişli olacaktı! Bu onları iyice rahat ettirmeye yeterdi. Üç bin pound! böyle kayda değer bir meblağı fazla rahatsız olmadan ayırabilirdi." -Bütün gün bunu düşündü, sonra art arda birçok gün, ve pişman olmadı.

Babasının cenazesi kalkar kalkmaz Mrs John Dashwood niyetini üvey annesine bildirmeden çocuğu ve yardımcılarıyla çıkageldi. Kimse onun gelme hakkına karşı çıkamazdı; babasının öldüğü andan itibaren ev kocasınındı; ama davranışının nezaketsizliği büyüktü ve sadece sıradan duygulara sahip olsa bile Mrs Dashwood'un durumundaki her kadın için hayli can sıkıcı olurdu ama *onun* içinde öyle güçlü bir şeref duygusu, öyle tutkulu bir soyluluk vardı ki, bu tür herhangi bir hakaret kimden geliyor ve kime yönelik olursa olsun onun için ağır bir tiksinti kaynağıydı. Mrs John Dashwood kocasının ailesinden kimsenin hazzettiği biri değildi; ama şimdiye kadar durum gerektirdiğinde başka insanların refahı için ne kadar az ilgiyle hareket edebileceğini onlara gösterme fırsatı da olmamıştı.

Mrs Dashvvood bu bayağı davranışı öyle keskin bir biçimde hissetti ve gelinine bunun için öyle içerledi ki, önce büyük kizirim telkinleri onu gitmenin uygun olup olmadığı

üzerinde düşünmeye, sonra da üç çocuğuna duyduğu derin sevgi onu kalmaya ve ağabeyleriyle ihtilafa düşmekten kaçınmaya ikna etmese, gelini gelince evi temelli terkedecekti.

Tavsiyeleri gayet etkili olan büyük kızı Elinor güçlü bir anlayış ve sakin bir muhakeme yeteneğine sahipti; daha on dokuz yaşında olsa da bu özellikleri onu annesinin akıl hocası yapıyor ve ona Mrs Dashvvood'un genellikle sağduyusuzluğa varan aceleciliğini, hepsine faydalı olacak şekilde, sık sık dengeleme şansı veriyordu. Harikulade bir kalbi vardı; -davranışları sevecendi; duyguları güçlüydü, ama duygularını nasıl idare edeceğini de biliyordu: henüz annesinin öğrenmediği ve kızkardeşlerinden birinin asla öğrenmemeye kararlı olduğu bir bilgiydi bu.

Marianne'in yetenekleri birçok bakımdan Elinor'dan aşağı kalır değildi. Akıllı ve zekiydi, ama her konuda aceleciydi; üzüntüsü de, neşesi de ölçü tanımazdı. Cömert, sevimli, ilgi çekiciydi: tek eksiği sağduyuydu. Annesiyle arasında çarpıcı bir benzerlik vardı.

Elinor kızkardeşinin tutku aşırılıklarını endişeyle izliyordu; ama Mrs Dashvvood bunlara değer veriyor, destek oluyordu. Başlarına gelen felaketin şiddeti konusunda şimdi birbirlerine cesaret veriyorlardı. İlk başta onları güçsüz kılan ızdırap gönüllü olarak yenileniyor, aranıyor, tekrar tekrar yaratılıyordu. Kendilerini büsbütün kederlerine verdiler; her düşünüşte sefalet duygusunu olabildiğince artırmaya çalıştılar ve gelecekte teselli olabileceğini düşünmeye inatla karşı koydular. Elinor da derin bir keder içindeydi; ama yine de mücadele edebiliyor, kendini ortaya çıkarabiliyordu. Ağabeyiyle konuşabiliyor, geldiği zaman yengesini karşılayıp ona usulünce ilgi gösterebiliyor annesini de aynı şekilde ortaya çıkması ve aynı şekilde dirayetli olması için ikna etmeye çalışabiliyordu.

Diğer kızkardeş Margaret iyi huylu, iyi niyetli bir kızdı; ama Marianne'in coşkusunu onun aklına sahip olmadan şimdiden epeyce benimsediği için, on üç yaşında, hayatının

daha ileri bir döneminde ablalarına yetişeceği konusunda umut vermiyordu.

Mrs John Dashwood kendini Norland'ın hanımı ilan etti; kayınvalidesi ve eltileri misafir durumuna düştüler. Yine de onlara misafir olarak gayet kibar davrandı; kocası da kendisi, karısı ve oğulları dışında herhangi birine karşı olabileceği kadar nazikti. Norland'ı evleri gibi görmeleri için ısrar bile etti; Mrs Dashwood'un aklına civarda bir ev bulabilinceye kadar orada kalmaktan daha makul bir plan gelmediği için teklifi kabul edildi.

Herşeyin eski mutluluğu hatırlattığı bir yerde kalmak tam ona göre bir şeydi. Neşe dönemlerinde kimse ondan daha neşeli olamaz, zaten mutluluğun kendisi olan iyimser mutluluk beklentisine ondan fazla sahip olamazdı. Ama hüzün halinde de hayalleri onu aynı şekilde alıp teselli edilemez bir yere götürüyordu, nasıl sevinç halinde müdahale edilemez oluyorsa öyle.

Mrs John Dashvvood kocasının kızkardeşleri için yapmak niyetinde olduğu şeyi hiç tasvip etmiyordu. Sevgili oğlunun servetinden üç bin pound almak onu feci bir sefalete mahkum edecekti. Kocasına konuyu tekrar düşünmesi için yalvardı. Evladını soymayı kendine nasıl izah edebilecekti, biricik evladını, hem de öyle büyük miktarda? Ayrıca, onun cömertliğinden öyle büyük bir miktar beklemek için Dashvvood kızlarının nasıl bir hakkı olabilirdi, onunla sadece yarım akrabalıkları varken, ki ona göre akrabalık bile sayılmazdı. İnsanın farklı evliliklerden olan çocukları arasında yakınlık olmasının beklenmediği gayet aşikardı; öyleyse niye kendini ve zavallı Henrycikleri'ni mahvetsindi, bütün parasını elaleme verip?

"Babamın benden son isteği," diye cevapladı kocası, "dul eşine ve kızlarına destek olmamdı."

"Baban neden bahsettiğini bilmiyordu bence; bahse girerim çoktan kafası gitmişti. Aklı başında olsaydı senden servetinin yarısını kendi evladından alıp millete dağıtmanı isteyemezdi."

"Belli bir miktar telaffuz etmedi, Fannyciğim; sadece genel olarak rica etti, onlara destek ol dedi, durumları onun zamanındakinden daha rahat olsun dedi. Belki meseleyi tümden bana bıraksa da olurdu. Onları ihmal etmeyeceğimi tahmin ederdi. Ama söz vermemi isteyince vermeden edemedim: hiç değilse o sırada öyle hissettim. Dolayısıyla söz verildi ve yerine getirilmesi lazım. Norland'dan ayrılıp yeni bir eve yerleştikleri zaman onlar için bir şey yapılmalı."

"Ala, yapılsın, ama bin pound yapılmayıversin. Düşün bir," diye ekledi, "para gitti mi giden Kızkardeşlerin evlenecek, para da onlarla beraber gidecek. Oysa zavallı evladımıza geri dönecek olsa-"

"Tabii," dedi kocası, ciddi bir sesle, "o zaman durum değişirdi. Gün gelir, Henry öyle büyük bir paradan olduğu için üzülebilir. Büyük bir ailesi olursa, mesela, bu para çok işine yarar."

"Hem de nasıl."

"O zaman belki miktarın yarıya inmesi taraflar için daha hayırlı olur. -Beş yüz pound servetlerine epey bir katkı olur!"

"Acayip katkı olur hem de! Hayatta hangi ağabey kızkardeşleri için bunun yarısını yapar, gerçekten kızkardeşleri olsa bile! Üstelik -sadece üveyler yani! -Ama senin öyle cömert bir ruhun var ki!"

"Bayağılık yapmak istemem," diye cevapladı kocası. "Böyle durumlarda az yapmaktansa çok yapmak daha doğrudur. Hiç değilse kimse onlar için elimden geleni yapmadığımı söyleyemez: kendileri bile daha fazlasını bekleyemezler."

"Onların ne bekleyebileceğini nereden bileceğiz," dedi hanımefendi, "ayrıca ne bekliyorlar diye düşünecek halimiz de yok: mesele, senin ne kadar verebileceğin."

"Elbette -herhalde onlara kişi başı beş yüz pound verebilirim. Halen, benim ilavem olmadan, anneleri ölünce her birinin üç bin pounddan fazla parası olacak -her genç kadın için gayet makul bir servet."

"Hem de nasıl: cidden, bak şimdi hiç de ilaveye ihtiyaçları olmadığı aklıma geldi. On bin poundu aralarında bölüşecekler: Evlenirlerse daha da iyi; evlenmezlerse on bin poundun faiziyle gayet rahat yaşarlar."

"Aynen öyle; dolayısıyla acaba diyorum kızlar yerine hayatta olduğu müddetçe anneleri için mi bir şey yapsam - yıllık gelir gibi bir şey yani. -Bunun olumlu etkisini kızkardeşlerim de onun kadar hissederler. Yılda yüz pound hepsini fevkalade rahat yaşatır."

Gelgelelim karısı bu plana onay vermekte bir parça tereddüt etti.

"Tabii," dedi, "bin beş yüz pounda bir anda veda etmekten iyidir. Ama Mrs Dashvvood on beş yıl yaşarsa yine bize olan olur."

"On beş yıl mı! Fannyciğim, onun hayatı bu paranın yarısı bile etmez."

"Hem de hiç etmez; ama dikkat edersen, yıllık gelir alan insanlar asla ölmek bilmezler; kadm gayet zinde, kanlı canlı ve daha kırkında bile değil. Yıllık ödeme çok ciddi bir iş; yıl dediğin bir hamlede geçer, yine gelir, kurtulamazsın. Sen ne yaptığını bilmiyorsun. Ben yıllık ödemelerin ne dert olduğunu bilirim; babamın vasiyeti annemin başına üç eski emekli hizmetçiye yıllık maaş ödemesi sarınca annem nasıl bunaldı bilemezsin. Yılda iki kez maaş ödeniyordu; bir de parayı onlara ulaştırma derdi vardı; sonra bir tanesinin öldüğü söylendi, ama meğer öyle bir şey yokmuş. Annem yaka silkti yani. Habire para isteyen olunca, derdi, insan parasının sahibi olamıyor; tabii babamın düşüncesizliği, çünkü öbür türlü para tamamen annemin tasarrufunda olacaktı. Bu durum beni yıllık ödeme denen şeyden öyle nefret ettirdi ki hayatta o işe girmem."

"Sevimsiz bir şey elbette," diye cevapladı Mr Dashwood, "insanın geliri her yıl bir delikten gidecek. İnsanın serveti, annenin haklı olarak değindiği gibi, insanın kendisine ait olamıyor. Her kira günü böyle bir meblağı düzenli olarak

ödemeye mecbur olmak katlanılır şey değil; insanın hürriyeti elinden alınıyor."

"Kuşkusuz; üstelik, karşılığında bir teşekkür bile almıyorsun. Kendilerini güvende hissediyorlar, sen sadece bekleneni yapıyorsun, bu da kimsede minnettarlık yaratmıyor. Yerinde olsam, ne yaparsam yapayım sadece kendi kararımla yaparım. Onlara yıllık ödeme yapmakla kendimi bağlamam. Bazı yıllar kendi masraflarımızdan yüz, hatta elli pound bile kısmak zor olabilir."

"Çok haklısın şekerim; bu durumda yıllık ödeme olmaması daha iyi olur; arada bir onlara ne verirsem vereyim yıllık maaştan çok daha faydalı olur, çünkü daha büyük bir gelirden emin olurlarsa ilk iş hayat tarzlarını yükseltirler; sene sonunda da bir kuruş paraları kalmaz. Kesinlikle en iyi yol bu. Arada bir elli pound takdim etmek paraya sıkışmalarını önler ve herhalde babama verdiğim sözü de ziyadesiyle yerine getirmiş olur."

Hem de nasıl. Doğrusunu istersen içimde öyle bir inanç var kı baban onlara para filan vermeni kastetmiyordu. Bence düşündüğü yardım senden makul şekilde beklenebilecek türdendi; mesela, onlara ufak, konforlu bir ev bulmak, taşınmalarına yardım etmek, mevsimine göre et balık göndermek filan. Yeminle söylüyorum ki daha fazlasını kastetmedi; çünkü kastetmesi tuhaf ve mantıksız olurdu. Düşünsene, Mr Dashvvood, şekerim, üvey annenle kızları yedi bin poundun faiziyle ne müthiş bir konfor içinde yaşarlar, ayriyeten her kızın kendi bin poundu var, oradan da ellişer pound alır ve tabii mutfak masrafları görülsün diye annelerine verirler. Toplarsan, yılda beş yüz poundları oluyor; yani, insaf, dört kadın bundan fazlasını ne yapacak? - Gayet ucuz yaşayacaklar! Evi döndürmek ne ki. Arabaları yok, atları yok, doğru dürüst hizmetçileri yok; yanlarında kimse yok; kuruş harcayamazlar! Bak ne kadar rahat edecekler! Yılda beş yüz! Bence yarısını bile harcayamazlar; senin onlara daha da vermene gelince, düşünmek bile saçma. Asıl onlar sana versinler."

"Valla," dedi Mr Dashvvood, "son derece haklısın. Babam benden senin söylediklerinden daha fazlasını istemiş olamaz. Şimdi daha iyi anlıyorum; onlara olan taahhüdümü dediğin gibi yardım ederek, yol göstererek yerine getiririm. Annem başka bir eve taşındığı zaman onu yerleştirmek için elimden gelen desteği veririm. Ufak bir mobilya hediyesi de o zaman makul karşılanabilir."

"Elbette," diye karşılık verdi Mrs John Dashvvood. "Ama yine de bir şeyi hatırda tutmak lazım. Babanla annen Norland'a taşındıkları zaman Stanhill'in mobilyası satıldıysa da bütün porselenler, gümüşler, yatak takımları muhafaza edildi ve şimdi annene kaldı. Demek ki evine taşındığı zaman herşeyi tamam olacak."

"Bunu mutlaka hatırda tutmak lazım. Gerçekten değerli bir miras! Hatta gümüşlerin bir kısmı bizim kendi takımımıza hoş bir ilave olurdu."

"Evet ya; kahvaltılık porselen takımı bu evinkinden iki kat güzel. Ayrıca, onların tutabileceği türden bir ev için de fazla güzel, derim. Ama ne yapalım. Baban sadece onları düşünmüş. Şunu da ilave etmem lazım: babana hiçbir minnet borcun yok, ricalarına karşı hiçbir yükümlülüğün yok, çünkü malum, elinden gelse dünyadaki herşeyi onlara bırakırdı."

Bunlar karşı konulmaz tespitlerdi. Mr John Dashvvood'un düşüncesine daha önce eksik olan kararlılığı kattılar; ve Mr John Dashwood sonunda babasının dul eşi ve çocukları için karısının işaret ettiği tür komşuluk hareketlerinden fazlasını yapmanın çok yakışıksız değilse bile kesinlikle gereksiz olacağına karar verdi.

Mrs Dashwood Norland'da birkaç ay kaldı, aklına yer etmiş her görüntü bir süre sonra aynı şiddetli duyguları uyandırmaz oldu da taşınma isteği duymamaya başladı değil; aksine, neşesi yerine gelmeye başlayınca, aklı kederli hatıralarla üzüntüsünü artırmaktan başka şeylerle ilgilenebilir hale gelince oradan gitmek için sabırsızlandı ve

o sevgili diyardan uzaklaşmak imkansız olduğundan, Norland civarında uygun bir yer bulmak için amansız bir arayışa girişti. Gelgeldim, hem konfor ve kullanışlılık isteklerine cevap veren hem de onun beğendiği birkaç evi gelirlerine göre fazla büyük diye ısrarla reddeden büyük kızının sağduyusuna uygun bir yer bulamadı.

Mrs Dashvvood kocasından oğlunun onlar için verdiği ve babasını son dünyevi endişelerinden kurtaran anlamlı sözü öğrenmişti. Bu güvencenin samimiyetinden oğlanın kendisinin duyduğundan daha fazla kuşku duymamış ve güvenceyi kızları adına memnuniyetle karşılamıştı, nasılsa yedi bin pounddan çok daha az bir gelir bile kendisine bol bol yeter inancıyla. Ağabeyleri olması adına da, delikanlının kendi adına da sevindi; iyiliğine daha önce hakkını vermediği, cömertlikten yoksun olduğuna inandığı için pişman oldu. Kendisine ve kızlarına gösterdiği yakın ilgiyi görünce refahlarının onun için önemli olduğuna kanaat getirdi ve cömert düşünceler taşıdığına uzun bir süre iyice inandı.

Tanışıklıklarının başlarında gelinine duyduğu soğukluk onun ailesi içinde yarım sene yaşayıp karakterini daha iyi tanıyınca daha da arttı; Mrs Dashwood'un her türlü nezaketine ya da anaçlığına rağmen, iki kadın o kadar uzun süre birlikte yaşamayı imkansız bulabilirlerdi, ama öyle bir durum hasıl oldu ki Mrs Dashwood kızının Norland'da kalmaya devam etmesinin gayet önemli olduğunu düşündü.

Durum, en büyük kızıyla Mrs John Dashwood'un kardeşi arasındaki artan yakınlıktı; delikanlı beyefendice, hoş bir adamdı; ablası Norland'a yerleştikten hemen sonra kendilerine tanıtılmış, o zamandan beri de zamanının büyük bölümünü orada geçirmişti.

Bazı anneler bu yakınlaşmayı çıkar dürtüsüyle destekleyebilirlerdi, Edward Ferrars çok zengin ölmüş bir adamın en büyük oğlu olduğu için; bazıları da sağduyu dürtüsüyle engelleyebilirlerdi, ufak bir meblağ dışında delikanlının bütün serveti annesinin vasiyetine tabi olduğu

için. Ama Mrs Dashwood her iki düşünceden de hiç etkilenmedi. Delikanlının sevimli olması, kızını seviyor görünmesi, Elinor'un da bu ilgiye karşılık vermesi onun için yeterliydi. Servet farkının mizaç benzerliğiyle yakınlaşan bir çifti birbirinden koparabileceği düşüncesi onun her türlü inancına aykırıydı; ayrıca onun anlayışına göre, Elinor'un meziyetlerinin onu tanıyan herkesçe takdir edilmemesi mümkün değildi.

Edward Ferrars onların beğenisini belli bir görünüm ya da davranış cazibesiyle kazanmadı. Yakışıklı değildi; tavırları da hoş olmak için yakınlığa ihtiyaç duyuyordu. Kendine hakkını veremeyecek kadar utangaçtı; ama doğal mahcubiyetinin üstesinden geldiğinde davranışları açık, sevecen bir kalbin her işaretini veriyordu* Kafası iyi çalışıyordu; eğitimi j S a ğlam bir i l e [w kazandırmıştı. Ama ne yetenek ne de mizaç itibariyle, onu kendilerinin de tam bilmediği bir şekilde sivrilmiş görmek isteyen annesinin ve ablasının dileklerine cevap verebilecek durumdaydı. O ya da bu şekilde dünyada öne çıksın istiyorlardı. Annesi politikaya atılsın, meclise girsin, devrin büyük adamlarıyla düşüp kalksın istiyordu. Mrs John Dashwood da öyle istiyordu; ama bu arada, bu yüksek mevkilerden birine ulaşılana kadar, şöyle dört atlı bir arabaya bindiğini görmek de onun hırslarını tatmin ederdi. Ama Edward'in büyük adamlara ya da dört atlı arabalara eğilimi yoktu. Bütün dilekleri rahat, huzurlu bir ev hayatında toplanıyordu. Neyse ki daha gelecek vaadeden bir küçük kardeşi vardı.

Edward, Mrs Dashwood'un dikkatini çektiğinde birkaç haftadır evde kalıyordu; o sıralar Mrs Dashwood onu etrafında olup bitenlere dikkatsiz kılan bir dert içindeydi. Sadece delikanlının sakin ve dikkatli olduğunu gördü ve onu bunun için beğendi. Zamansız konuşmalarla içindeki ızdırabı rahatsız etmiyordu. Onu daha iyi gözlemlemesi ve takdir etmesi Elinor'un bir gün onunla ablası arasındaki farkı söz konusu edivermesiyle oldu. Bu fark onu annesine en etkili biçimde ciddiye aldırttı.

"Kafi işte," dedi, "Fanny'ye benzemediğini söylemek kafi. Bu bütün iyi meziyetleri ifade ediyor. Çocuğu şimdiden sevdim."

"Daha iyi tanıyınca," dedi Elinor, "ondan hoşlanacağını düşünüyorum. "

"Hoşlanmak mı!" diye cevap verdi annesi gülümseyerek. "Sevgiden daha hafif bir müspet duygu duyamam."

"Onu beğenebilirsin."

"Beğenmekle sevmek arasında ne fark var, hiç anlayamadım."

Mrs Dashwood bunun üzerine delikanlıyı tanımak için çabaladı. Hareketleri candandı ve delikanlının kuruntularını hemen yok etti. Delikanlının tüm meziyetlerini çabucak kavradı; Elinor'a verdiği önemi görmek belki nüfuz etme becerisini artırmıştır; ama delikanlının değerinden gerçekten emindi: bir genç adamın hal ve tavırlarının nasıl olması gerektiğine ilişkin tüm yerleşik fikirlerine aykırı olan o davranış sakinliği bile kalbinin sıcak, huyunun sevecen olduğunu anladığı zaman artık tuhaf gelmez oldu.

Elinor'a olan davranışlarında aşk belirtisi görür görmez ciddi bir beraberliğe girmelerine kesin gözüyle baktı ve hızla yaklaşan nikahlarını beklemeye başladı.

"Birkaç ay içinde Marianneciğim," dedi, "Elinor kesin evlenmiş olacak. Onu özleyeceğiz, ama o mutlu olacak."

"Ah anne, onsuz ne yapacağız?"

"Hayatım, ayrılacak değiliz ya. Aramızda en fazla birkaç mil olur, her gün görüşürüz. Senin de bir ağabeyin olur, gerçek, sevecen bir ağabeyin. Edward'in iyi kalpliliğine hayranım. Ama sen keyifsiz görünüyorsun Marianne; ablanın seçimini onaylamıyor musun?"

"Belki," dedi Marianne, "biraz şaşkın olabilirim. Edward çok sıcakkanlı, onu seviyorum. Ama nasıl desem -o tür bir genç değil -yani eksik bir şey var -tipi çarpıcı değil; ablamı kendine aşık edecek adamda olmasını beklediğim o zarafet yok onda. Gözlerinde erdem ve zeka ifade eden o ruh, o ateş eksik. Üstelik korkarım, anneciğim, zevksiz biri. Müziğe ilgi

duymuyor galiba; Elinor'un resimlerini pek beğense de resimlerin değerini anlayabilecek birinin beğenisi değil bu. Elinor resim yaparken ona sık sık ilgi göstermesine rağmen mevzudan anlamadığı belli yani. Aşık olarak beğeniyor, uzman olarak değil. Benim tatmin olmam için bu özellikler bir arada olmalı. Her konuda benimle aynı zevki paylaşmayan bir adamla mutlu olamam. Bütün duygularıma girebilmeli; aynı kitaplar, aynı müzik cezbetmeli ikimizi de. Ah, anne, dün gece bize kitap okurken Edward'in üslubu ne ruhsuz, ne hımbıldı! Ablam için çok üzüldüm. Ama o öyle bir metanetle dayandı ki, sanki farkında bile değildi. Yerimde duramadım doğrusu. Beni her fırsatta neredeyse çılgına çeviren o güzelim dizelerin öyle kalın bir durgunlukla okunduğunu duymak, öyle kayıtsızlıkla ! " -

"Elbette sade, narin bir nesir olsa daha bir hakkını verirdi. O sıra ben de öyle düşündüm; ama ona Covvper veren sensin."

"Hayır ama anne, Cowper da onu canlandırmayacaksa! - neyse, zevkler değişebilir tabii. Elinor benim gibi hissetmez,

o yüzden görmezden gelip onunla mutlu olabilir. Ama eğer ona ben aşık olsaydım böyle tutkusuz okuduğunu duymak benim kalbimi kırardı. Anne, dünyayı tanıdıkça gerçekten sevebileceğim bir adamla karşılaşmayacağıma daha çok inanıyorum. Çok şey istiyorum! Edward'ın bütün erdemlerine sahip olmalı, kişiliği ve tavırları iyi kalpliliğini mümkün olan her cazibeyle süslemeli."

"Unutma hayatım, daha on yedi yaşında bile değilsin. Hayatta böyle bir mutluluktan umudunu kesmek için henüz çok erken. Niye annenden daha az kısmetli olasın? Sadece tek bir bakımdan Marianneciğim, kaderin benimkinden farklı olsun."

Bölüm IV

"Ne yazık Elinor," dedi Marianne, "Edward'ın hiç resim zevki yok."

"Resim zevki yok mu," diye cevapladı Elinor; "niye öyle düşünüyorsun? Kendisi resim yapmıyor elbette, ama başkalarının yaptıklarını görmekten büyük keyif alıyor; emin ol, doğal zevki hiç de kusurlu değil, sadece zevkini geliştirme fırsatı bulamamış. Eğitim alsaydı gayet güzel resim yapardı. Bu tür meselelerde kendi görüşlerine pek güveni yok, o yüzden resimler hakkında görüşünü söylemek istemiyor; ama doğuştan gelme bir kalite duygusu ve yalın bir zevki var ve onu genelde gayet doğru yönlendiriyor."

Marianne gücendirmekten korktu ve bu konuda başka bir şey söylemedi; ama Elinor'un söylediği ve başka insanların yaptığı resimlerin onda uyandırdığı beğeni türü o kendinden geçercesine duyulan hazzın çok uzağındaydı ve Marianne'e göre ancak o duyguya zevk denebilirdi. Yine de, yapılan hataya içinden gülerek, Edward'a toz kondurmadığı için ablasını anlayışla karşıladı; hataya bu eğilimi yol açmıştı.

"Umarım Marianne," diye devam etti Elinor, "onun genel zevkini kusurlu bulmuyorsundur. Aslında galiba bulmuyorsun, çünkü ona son derece kibar davranıyorsun, ama görüşün *öyle* olsaydı eminim ona nezaket gösteremezdin."

Marianne ne diyeceğini bilemedi. Kızkardeşinin duygularını hiçbir sebeple incitemezdi, gelgelelim inanmadığı şeyi

söylemesi imkansızdı. Sonunda şöyle cevap verdi:

"Onun meziyetlerini senin gösterdiğin hassasiyetle methedemezsem alınma Elinor. Aklının, eğilimlerinin ve zevklerinin daha ince ayrıntılarını senin kadar inceleme fırsatım olmadı; ama iyi kalpli ve akıllı biri olduğundan gayet eminim. Son derece değerli ve sevimli biri."

"Herhalde," diye cevap verdi Elinor gülümseyerek, "yakın dostları böyle bir yorumdan şikayet etmezlerdi. Düşüncelerini daha içten bir şekilde ifade edemezdin."

Marianne ablasının bu kadar kolay memnun olmasına sevindi.

"Akıllı ve iyi kalpli olduğundan," diye devam etti Elinor, "onunla sıcak bir sohbet edecek kadar sık karşılaşan kimse şüphe edemez. Zekasının ve ilkelerinin mükemmelliği onu sık sık sessiz kalmaya iten o utangaçlığın arkasına saklanabiliyor Tartışılmaz değerine hakkını verecek kadar tanıyorsun onu. Ama senin deyişinle daha ince ayrıntılarına garip durumlar sebebiyle sen benden daha yabancı kaldın. Sen anneme ilgi göstermekle meşgulken ben birçok kez onunla baş başa kaldım. Onu epeyce gördüm, duygularını gözlemledim, edebiyat ve zevk konusundaki görüşlerini dinledim; genelde iyi eğitimli biri olduğunu, kitaplardan son derece keyif aldığını, hayalgücünün ışıltılı, gözlemlerinin adil ve doğru, zevkinin narin ve saf olduğunu söyleyebilirim. Rahatladıkça her bakımdan daha bir kendini gösteriyor, davranışları da, görüntüsü de farklılaşıyor. İlk bakışta görüntüsü elbette dikkat çekici değil, ama gözlerinin olağanüstü güzel ifadesi ve yüz hatlarının sevimliliği farkediliyor. Artık onu öyle iyi tanıyorum kı gerçekten yakışıklı buluyorum, yani en azından yakışıklı. Ne diyorsun Marianne?"

Hiç degiise çok yakmda ben de onu yakışıklı bulacağım Elinor. Onu bir ağabey gibi sevmemi söylediğin zaman

yüzünde şimdi kalbinde bulduğumdan daha fazla kusur bulmayacağım."

Elinor bu açıklamaya şaşırdı ve delikanlıdan bahsederken açık ettiği sıcak duygular için pişman oldu. Edward'a çok önem verdiğini hissetti. Bu önemin karşılıklı olduğuna inanıyordu; ama Marianne'in yakınlıkları konusundaki inancını makul bulması için daha fazla emin olmaya ihtiyacı vardı. Marianne'le annesinin bir anda hayal ediverdikleri bir şeye ertesi anda inandıklarını biliyordu -onlar için dilemek umut etmek, umut etmek de beklemekti. Meselenin gerçek şeklini kızkardeşine açıklamaya çalıştı.

"Onu çok beğendiğimi inkar etmeye çalışmayacağım," dedi; "ondan hoşlanıyorum."

Burada Marianne isyan edercesine bağırdı-

"Beğenmek! Hoşlanmak! Kalpsiz Elinor! Kalpsizden de beter Başka türlü olmaya utanıyor. Bu kelimeleri bir daha kullanırsan o an odayı terkederim."

Elinor elinde olmadan güldü. "Affedersin," dedi, "emin ol, duygularımdan öyle sakin bir şekilde bahsederken seni gücendirmek niyetinde değildim. Duygularımın açıkladığımdan daha güçlü olduğuna inan; yani meziyetlerinin ve bana ilgi duyuyor olması ihtimalinin -umudunun sağduyu ya da akıl dışına çıkmadan uyandırabileceği kadar olduğuna inan. Ama bundan ötesine inanma. Beni beğendiğinden adım gibi eminim. Ama bunun derecesinden şüphe ettiğim anlar var; duygularını tam olarak anlayıncaya kadar gerçekte olduğundan daha fazla sanarak kendi eğilimime cesaret vermekten kaçınmam seni şaşırtmasın. içimde onun tercihi konusunda pek az şüphe var -hatta hiç yok. Ama onun eğiliminden başka düşünülecek şeyler de var. Bir kere özgür olmaktan çok uzak. Annesi nasıl biri, bilemeyiz; ama huyu suyu hakkında Fanny'nin arada bir anlattıklarına bakılırsa sevimli biri olduğunu düşünemeyiz; Edward büyük bir serveti ya da yüksek bir mevkii olmayan bir kadınla evlenmek isterse

önüne birçok zorluk çıkacağını bilmiyorsa çok yanılmış olurum."

Marianne annesinin ve kendisinin hayalgücünün gerçeği ne kadar aştığını şaşırarak gördü.

"Sen cidden sözlenmemişsin!" dedi. "Olsun, nasılsa yakında olur. Üstelik bu gecikmenin iki faydası var. Ben seni o kadar çabuk kaybetmeyeceğim, Edward da senin gelecekteki mutluluğun için fevkalade önemli olan özel uğraşın konusunda doğal zevkini geliştirme fırsatı bulacak. Ah, senin dehandan etkilense de kendisi de resim yapmayı öğrense ne kadar tatlı olur!"

Elinor kızkardeşine gerçek görüşünü açıklamıştı. Edvvard'la ilişkisinin Marianne'in sandığı kadar güllük gülistanlık bir halde olduğunu düşünmüyordu. Zaman zaman delikanlının havasında bir keyifsizlik oluyordu ki, kayıtsızlığa işaret etmiyorsa bile neredeyse o kadar tedirgin edici bir şeyden bahsediyordu. Eğer Elinor'un duygularına ilişkin bir şüphesi varsa, bunun onda rahatsızlıktan başka bir şey yaratması gerekmezdi. Sık sık üstüne yerleşen o dalgınlığa yol açması muhtemel değildi. Daha akla yakın bir sebep duygularına teslim olmasını yasaklayan bağımlılık gerçeğinde bulunabilirdi. Annesinin, geleceğiyle ilgili görüşlerine harfiyen uymadığı sürece ona evinde rahat edeceği şekilde davranmadığını da, kendine bir ev açabileceği güveni vermediğini de biliyordu. Böyle bir bilgiye sahip olduktan sonra Elinor'un kendini bu konuda rahat hissetmesi imkansızdı. Annesiyle kızkardeşi kesin gözüyle baksalar da o Edvvard'ın ona duyduğu ilginin sonucuna güvenemiyordu. Hatta birlikte geçirdikleri süre uzadıkça ilgisinin doğası daha da şüpheli görünüyordu; bazen acı verici birkaç dakika boyunca, bunun arkadaşlıktan başka bir şey olmadığına inandığı oluyordu.

Yine de sınırları gerçekte ne olursa olsun, Edward'ın kızkardeşi tarafından farkedildiği zaman onu rahatsız etmeye, hatta (daha çok) sinirlendirmeye yetiyordu, ilk fırsatını bulduğunda kardeşinin büyük umutlarını, Mrs

Ferrars'ın her ıkı oğluna da iyi evlilikler yaptırma kararlılığını ve onu elde etmeye kalkışacak bir genç kadını bekleyen tehlikeleri ballandıra ballandıra anlatarak kayınvalidesini öyle eziyordu ki, Mrs Dashwood ne farkında değilmiş gibi davranabiliyor ne de sakin olmaya çalışabiliyordu. Duyduğu tiksintiyi gösteren bir cevap veriyor ve o an odadan çıkıyordu, her ne pahasına olursa olsun sevgili Elinor'unu bir hafta daha o hakaretlere maruz bırakmamak için hemen oradan ayrılmaya karar verip.

Bu ruh hali içindeyken postadan ona bir mektup geldi; gayet iyi zamanlanmış bir teklif ihtiva ediyordu. Çok rahat şartlarla ufak bir ev teklifiydi; ev Devonshire'de önem ve mülk sahibi bir akrabasına aitti. Mektup bizzat beyefendinin kendisinden geliyordu ve hakiki bir dostluk ve yardımseverlik ruhu içinde yazılmıştı. Beyefendi onun eve ihtiyacı olduğunu öğrenmişti ve şimdi teklif ettiği ev sadece bir kulübe de olsa, gerekli görebileceği herşeyin yapılacağına onu temin ediyordu, yeter ki ortamı beğensin. Evin ve bahçenin ayrıntılarını verdikten sonra, kızlarıyla birlikte kendi ikametgahı olan Barton Park'a gelmesi için ısrar ediyordu; aynı köyde bulunan Barton Kulübesi bazı değişikliklerle onu rahat ettirecek hale getirilebilir mi, oradan karar verebilirdi. Onlara yardım etmek konusunda gerçekten istekli görünüyordu; mektubunun tamamı öyle dostane bir üslupla yazılmıştı ki, kuzenine zevk vermekten geri kalmadı, hele de daha yakın akrabalarının soğuk ve duygusuz davranışları altında acı çektiği bir anda olunca. Düşünmek ya da araştırmak için zamana ihtiyacı yoktu. Okurken kararını verdi. Sussex'den Devonshire kadar uzak bir vilayette olan Barton'ın konumu daha birkaç saat öncesine kadar oraya ait tüm olası üstünlükleri geçersiz kılmaya yeterli bir itiraz nedeniyken şimdi oranın en önemli özelliği oluyordu. Norland bölgesinden ayrılmak artık kötü gelmiyordu; arzu edilir olmuştu; gelinindeki misafirliğin süreduran sefaletiyle karşılaştırıldığında bir nimetti; o sevgili yerden ilelebet gitmek öyle bir kadın oranın hanımı olduğu

sürece orada kalmaktan ya da orayı ziyaret etmekten daha az acı verici olacaktı. Sir John Middleton'a hemen yazıp nezaketini takdir, teklifini kabul ettiğini söyledi; sonra bir telaş, her iki mektubu kızlarına gösterdi, cevabını göndermeden önce onların da onayını almak için.

Elinor zaten hep o insanların arasında olmaktansa Norland'dan biraz uzağa yerleşmenin onlar için daha akıllıca olacağını düşünmüştü. O yüzden annesinin Devonshire'e taşınma niyetine itiraz etmedi. Ev de Sir John tarafından anlatıldığı şekliyle, öyle sade ölçülerde ve öyle uygun kiralıydı ki ona bu konularda da itiraz etme hakkı bırakmıyordu; böylece hayallerine heyecan katan bir plan olmasa da, Norland havalisinden dileklerinin aksine bir ayrılış olsa da annesini kabul mektubunu göndermekten vazgeçirmeye çalışmadı.

Cevabını gönderir göndermez Mrs Dashwood soluğu üvey oğluyla karısının yanında alıp kendisine ev temin edildiğini ve herşey kullanımına hazır edildikten sonra onları rahatsız etmeyeceğini bildirmenin zevkini çıkardı. Onu şaşkınlıkla dinlediler Mrs John Dashwood bir şey demedi; ama kocası kibarca Norland'dan fazla uzağa yerleşmeyeceklerini umduğunu söyledi. Mrs Dashwood büyük bir zevkle ta Devonshire'e gideceği cevabını verdi. Edward bunu duyunca telaşla ona döndü ve hiç de garip gelmeyen şaşkın ve endişeli bir sesle tekrarladı, "Devonshire! Gerçekten oraya mı gidiyorsunuz? Buradan o kadar uzağa! Peki hangi tarafına?" Mrs Dashwood yeri anlattı. Exeter'in dört mil kuzeyindeydi.

"Sadece bir kulübe," diye devam etti, "ama birçok dostumu orada görmeyi umuyorum. Bir iki oda kolayca ilave edilebilir; dostlarım beni görmek için o kadar seyahat etmeye üşenmezlerse ben de onları ağırlamaya üşenmem."

Sözlerini çok kibar bir şekilde Mr ve Mrs John Dashwood'u Barton'a misafirliğe davet ederek noktaladı; Edward'i daha büyük bir sevgiyle ayrıca davet etti. Geliniyle son konuşması ona Norland'da kaçınılmaz olduğu kadarından daha fazla

kalmama kararı verdirmiş olsa da, esasen hedeflediği konuda onu hiç etkilememişti. Elinor'la Edward'i ayırmak, amacı olmaktan yine eskisi kadar uzaktı

ve kardeşine yönelik bu aşikar davetle Mrs John Dashvvood'a evliliği onaylamamasını hiç mi hiç umursamadığını

göstermek arzusundaydı.

Mr John Dashwood annesine tekrar tekrar ne kadar üzgün olduğunu söyledi Norland'dan mobilyanın nakliyesine yardım edemeyeceği kadar uzakta bir ev tuttuğu için. Durum gerçekten vicdanen canını sıkıyordu; çünkü babasına verdiği sözün kapsamını belirleyen hareket bu durumda tatbiki imkansız hale geliyordu. Mobilya deniz yoluyla gönderildi. Yatak takımları, tabaklar, porselenler ve kitaplardan oluşuyordu; bir de Marianne'in güzel piyanosu vardı. Mrs John Dashwood paketlerin yola çıkışını iç çekerek izledi: kendi gelirleri yanında Mrs Dashwood'un geliri solda sıfır kaldığı halde onun güzel mobilyaları olmasına içerlemeden edemiyordu.

Mrs Dashvvood evi on iki aylığına tuttu; ev bakımlıydı ve hemen yerleşebilirdi. Sözleşme konusunda iki tarafta da zorluk çıkmadı; yeni evini kurmak için batıya doğru yola çıkmadan önce sadece Norland'daki eşyalarının boşaltılmasını bekledi, bu da onu ilgilendiren herşeyi yaparken son derece hızlı olduğu için, çabucak oldu bitti. Kocasının ona bıraktığı atlar ölümünden hemen sonra satılmıştı; şimdi arabasını da elden çıkarması için teklif gelince büyük kızının ısrarlı tavsiyesine uyarak arabayı da satmayı kabul etti. Ona kalsa çocuklarının rahatı için arabayı elde tutardı; ama Elinor'un kararı galip geldi. Yine onun bilgeliği evlerindeki hizmetçi sayısını üçle sınırladı; Norland'daki düzenlerini oluşturan kişiler arasından çarçabuk seçilmiş iki oda hizmetçisi, bir de uşak.

Uşakla hizmetçilerden biri evi hanımlarının gelişine hazır etmek için hemen Devonshire'e yollandılar; çünkü Mrs Dashwood Lady Middleton'ı hiç tanımadığı için Barton ar a

misafir olmaktansa doğruca kulübeye gitmeyi tercih ᵉ 'yor u; Sır John'un verdiği ev tarifine öyle şüphe duymadan inanıyordu ki, evi kendi evi olarak adımını atıncaya kadar şöyle bir inceleme isteği bile duymuyordu. Norland'dan gitme arzusu gelininin gidişi karşısındaki bariz memnuniyeti sayesinde hiç azalmadı -gidişini ertelemesi için yapılmış soğuk bir davet altına hafifçe saklanmaya çalışılan bir memnuniyet. Şimdi üvey oğlunun babasına verdiği sözün usule uygun olarak yerine getirilme zamanıydı. Bunu konağa ilk geldiğinde yapmayı ihmal ettiği için, evden ayrılmaları sözün yerine getirilmesi için en uygun zaman olarak görülebilirdi. Ama Mrs Dashwood kısa sürede o tür tüm umutlarından vazgeçmeye ve konuşmasının genel akışından yapacağı yardımın Norland'daki altı aylık geçimlerini sağlamanın ötesine geçmeyeceğini anlamaya başladı. Ev giderlerinin artışından ve kesesi üstündeki ardı arkası gelmeyen, haddi hesabı olmayan taleplerden öyle sık bahsediyordu ki, para vermek bir yana, kendisi paraya muhtaç görünüyordu.

Sir John Middleton'ın ilk mektubunun Norland'a geldiği günden hemen birkaç hafta sonra müstakbel evlerinde herşey Mrs Dashwood'la kızlarına yolculuklarma başlama imkanı verecek şekilde hazır edildi.

Öyle sevdikleri bir yere son vedalarını ederlerken çokça gözyaşı döktüler. "Sevgili Norland!" dedi Marianne, oradaki yaşamlarının son akşamında evin önünde bir başına dolaşırken, "seni özlemekten ne zaman vazgeçeceğim! -başka bir yeri evim gibi hissetmek! -Ah, mutlu ev, şimdi sana buradan bakmak bana nasıl acı veriyor, tahmin edebilir misin, bundan sonra bakamayacağım bu noktadan! -Ve siz, ey dost ağaçlar! -ama siz bu hayata devam edeceksiniz. Biz gittik diye tek bir yaprak düşmeyecek, tek bir dalın kımıldayışı durmayacak biz artık size bakamıyoruz diye! -Hayır; bu hayata devam edeceksiniz; bu olanların zevkine de, acısına da aldırmadan, gölgenizde kim yürüyormuş oralı olmadan! -Ama geride sizden zevk alan kim kalacak?"

Yolculuklarının ilk kısmı sıkıcı ve sevimsiz olamayacak kadar melankolik bir ruh hali içinde geçti. Ama yolun sonuna yaklaşırlarken, yaşayacakları çevrenin görünümüne duydukları ilgi kederlerini sildi ve Barton vadisine girerken gördükleri manzara onlara neşe verdi. Şirin, verimli bir araziydi, bol ağaçlı ve geniş çayırlıydı. Kıvrılarak giden bir milden uzun bir yolun sonunda kendi evlerine ulaştılar. Evin önünde ufak yeşil bir avlu vardı; bakımlı, küçük bir kapıdan geçerek avluya girdiler.

Barton Kulübesi bir ev olarak rahat ve derli topluydu; ama bir kulübe olarak kusurluydu, çünkü bina düzgün, çatı kiremitliydi, pencere kepenkleri yeşile boyalı değildi, duvarlar da hanımelleriyle kaplı değildi. Dar bir koridor evin içinden doğruca arka bahçeye çıkıyordu. Girişin her iki yanında yaklaşık altışar metrekarelik birer oturma odası vardı; odaların arkasında çalışma odaları ve merdiven vardı. Evin geri kalanı dört yatak odası ve iki yüklükten oluşuyordu. Yapılalı çok olmamıştı ve iyi tamirat görmüştü. Norland'la karşılaştırıldığında cidden fakir ve küçüktü! -ama eve girerken hatırlamanın yol açtığı gözyaşları hızla kurudu gitti. Gelişlerine sevinen hizmetçiler onları neşelendirdi ve herkes diğerinin hatırı için mutlu görünmeye çalıştı. Eylül ayının hemen başlarıydı; ılık bir mevsimdi ve etrafı güzel havada ilk gördükleri andan itibaren orası hakkında olumlu bir izlenime kapıldılar bu da oraya kalıcı bir sevgi duymalarında hayli etkili oldu.

Evin konumu iyiydi. Hemen arkasında yüksek tepeler çıkıyordu ve her iki yandan da uzakta değildiler; bazıları açık yamaçlar halindeydi, diğerleri ekilmiş ve ağaçlık. Barton köyü çoğunlukla bu tepelerden birinin üstünde kuruluydu ve kulübe pencereleri için hoş bir manzara oluşturuyordu. Ön taraftaki manzara daha genişti; vadinin tamamına hakimdi ve ötedeki kırlara uzanıyordu. Kulübeyi çevreleyen tepeler vadiyi o yönde bitiriyordu; bir başka isim altında ve bir başka yönde vadi en dik iki tepe arasında tekrar bölünüp gidiyordu.

Mrs Dashvvood evin genişliğinden ve döşemesinden genel olarak memnun kaldı; eski hayat tarzı yenisine birçok ilave yapılmasını gerekli kılıyorduysa da o ilave **Ve** düzeltme yapmaktan zevk alıyordu; o sıralar odalara daha fazla zarafet için gereken herşeyi almaya yetecek kadar hazırda parası vardı. "Evin kendisine gelince, tabii," dedi, "ailemiz için çok küçük, ama şimdilik kendimizi mümkün mertebe rahat ettireceğiz, çünkü yılın bu zamanı tadilat için çok geç. Belki bahara, çok param olursa, ki olacak sanıyorum, inşaatı düşünebiliriz. Bu oturma odaları dost gruplarımız için çok ufak, zira dostlarımı sık sık burada toplanmış görmek istiyorum; koridoru da odalardan birine dahil etme düşüncem var, ötekinin kalanını da giriş olarak bırakırım; kolayca eklenebilecek yeni bir oturma odası, yukarıda da bir yatak odası ve yüklükle burası sıcacık bir küçük kulübe olur. Keşke merdiven güzel olsaydı. Ama insan herşeyi beklememeli; yine de herhalde merdiveni genişletmek zor olmaz. Bahara elimde ne olacak bakalım da, tadilatımızı ona göre planlarız."

Bu arada, yılda beş yüz poundluk geliri olan ve hayatında hiç tasarruf etmemiş bir kadının tasarruflarından bütün bu değişiklikler yapılana değin evi o haliyle benimseyecek kadar akılları vardı; her biri kendi özel zevkine göre düzenleme yapmakla, kitaplarını ve başka eşyalarını etraflarına yerleştirerek kendilerine yuva yaratmaya çalışmakla meşgul oldu. Marianne'in piyanosu açıldı ve güzelce yerleştirildi; Elinor'un resimleri oturma odasının duvarlarına asıldı.

Ertesi gün kahvaltıdan hemen sonra ev sahiplerinin gelişiyle bu uğraşlara ara verildi; Barton'a hoşgeldiniz demek ve onlara kendi evinden ve bahçesinden onlarda henüz ne yoksa sunmak için uğramıştı. Sir John Middleton kırk yaşlarında, yakışıklı bir adamdı. Vaktiyle Stanhill'i ziyaret etmişti ama bu genç kuzenlerinin onu hatırlayamayacakları kadar önceydi. Yüzünde cana yakın bir ifade vardı; tavırları mektubunun üslubu kadar dostçaydı.

Gelişleri onu gerçekten mutlu etmiş görünüyordu; onları rahat ettirmek de onun için gerçek bir endişeydi. Kendi ailesiyle en yakın şekilde yaşamaları arzusunu sıkça dile getirdi ve eve iyice yerleşene kadar her gün yemeğe Barton Park'a gelmeleri konusunda öyle ısrar etti ki, ısrarı nezaket sınırlarını zorlama noktasına vardığı halde gücenilmesi imkansızdı. Kibarlığı kelimelerle sınırlı değildi; çünkü onlardan ayrıldıktan sonra bir saat içinde Park'tan büyük bir sepet dolusu sebze meyve geldi, bunu da gün batımından önce av eti hediyesi takip etti. Ayrıca mektuplarını onlar adına postaya getirip götürme konusunda da ısrar etti; tabii her gün gazetelerini gönderme zevkinden de mahrum kalmayacaktı.

Lady Middleton onunla gayet nazik bir mesaj göndermiş, Mrs Dashvvood'u ilk uygun zamanında ziyaret etme arzusunu ifade ediyordu; bu mesaja aynı nezakette bir davetle cevap verildiği için lady hazretleri ertesi gün onlara takdim edildi.

Barton'daki huzurlarını büyük ölçüde borçlu oldukları kişiyi görmek onlar için elbette heyecan vericiydi; görünüşündeki zarafet tam gönüllerine göreydi. Lady Middleton yirmi altı, yirmi yedi yaşından daha fazla değildi; yüzü güzeldi, vücudu uzun ve gözalıcı, konuşması nazikti. Hareketlerinde kocasında eksik olan bütün zarafet vardı. Ama kocasının içtenliğini ve sıcaklığını birazcık paylaşsa zarafeti daha da artardı; ziyareti gayet iyi yetişmiş ama mesafeli ve soğuk biri olduğunu, en sıradan soru ve cevapların ötesinde kendi adına söyleyecek bir şeysi olmadığını göstererek ilk hayranlıklarını azaltmaya yetecek kadar uzun sürdü.

Yine de sohbet eksik olmadı, çünkü Sir John çok konuşkandı, Lady Middleton da tedbirli davranıp altı yaşında sevimli bir oğlan olan en büyük çocuklarını yanında getirmişti; oğlan sayesinde acil durumlarda dönüp dolaşıp bahsedecek bir konu oldu; adını ve yaşını sordular, güzelliğine hayran oldular ve onun adına annesinin

cevapladığı sorular sordular; bu sırada oğlan annesine yaslanıp başını eğiyor ve evde gürültüden ortalığı yıkarken insanların önünde o kadar utangaç olmasını anlayamayan lady hazretlerini pek şaşırtıyordu. Her resmi ziyarette çocuk ekibin bir parçası olmalıdır, konu sıkıntısı çekilmesin diye. Bu ziyarette de oğlanın babasını mı annesini mi daha çok sevdiğini, neresinin hangisine benzediğini tespit etmek rahat bir on dakika aldı, herkesin ayrı fikri olduğu ve herkes bir başkasının fikrine pek şaşırdığı için.

Çok geçmeden Dashvvoodlar'a diğer çocuklar hakkında da görüş bildirme fırsatı verildi, çünkü Sir John ertesi gün Park'a yemeğe gelme sözü almadan gitmeyecekti.

Barton Park kulübeden yarım mil kadar uzaktaydı. Hanımlar vadi boyunca giderken yakınından geçmişlerdi, ama tepenin arkasında kaldığı için evden göremiyorlardı. Ev geniş ve güzeldi; Middletonlar da eve yaraşır bir konukseverlik ve zarafet içinde yaşıyorlardı. Konukseverlik Sir John'un gönlü olsun diyeydi, diğeri de hanımının gönlü olsun diye. Evde onlarla birlikte kalan arkadaşlarının olmadığı nadirdi; her türden arkadaş edinmeye civardaki diğer ailelerden daha eğilimliydiler. Bu, ikisinin mutluluğu için de gerekliydi; mizaçları ve davranışları farklı da olsa meşgalelerini cemiyet vazifelerinden ayrı, gayet dar bir çerçeve içine sınırlayan o mutlak yeteneksizlik ve zevksizlik bakımından güçlü bir şekilde birbirlerine benziyorlardı. Sir John sporcuydu, Lady Middleton ise anne. Sir John avcılık ve atıcılık yapardı, Lady Middleton ise çocuklarını oyalardı; bunlar tek imkanlarıydı. Lady Middleton bütün yıl boyu çocuklarını şımartabilme ayrıcalığına sahipti, Sir John'un serbest meşgaleleri ise yılın sadece yarısı boyunca mümkün oluyordu. Bununla beraber, evde ve dışarıda sürekli davet peşinde olmak tabiatın ve eğitimin tüm eksikliklerini kapatıyordu; Sir John'un neşesini ayakta tutuyor, eşine görgüsünü sergileme imkanı veriyordu.

Lady Middleton masasının zarafetinden ve evinde yaptığı tüm düzenlemelerden gurur duyardı; verdiği partilerde en

büyük keyfi bu tür bir gösteriş duygusundan alırdı. Ama Sir John'un insanlardan aldığı keyif çok daha gerçekti; etrafına evinin alabileceğinden daha fazla genç toplamaktan zevk duyardı, hatta ne kadar gürültü yaparlarsa o kadar iyiydi. Civarın yeni yetme kısmı için bir nimetti o; yazın habire açık havada soğuk jambon ve tavuk partileri düzenlet; kışın da on beş yaşın bastırılmaz iştahından muzdarip olmayan her genç hanıma yetecek sıklıkta özel balolar verirdi.

Civara yeni bir ailenin taşınması onun için her zaman bir neşe kaynağıydı ve şimdi Barton'daki kulübesine bulduğu kiracılar onu her bakımdan cezbediyordu. Genç Dashwoodlar güzel ve sade kızlardı. Onun gözüne girmek için bu kadarı yeterliydi, çünkü güzel bir kızın görüntüsü kadar ruhunu da albenili yapmak için tek ihtiyacı sade olmaktı. Sir John'un dost canlısı mizacı, onu, durumları geçmişe göre talihsiz denebilecek bu insanlara barınak sağlamakla mutlu ediyordu. O yüzden kuzenlerine kibarlık göstermekten gerçek bir tatmin duyuyordu; sadece hanımlardan oluşan bir aileyi kulübesine yerleştirmekten de bir avcının duyabileceği tüm tatmini duyuyordu; çünkü bir avcı, yalnızca avcı olan hemcinslerine itibar ederse de, kendi köyünde oturmalarına izin vererek onların zevklerini teşvik etmeyi pek istemez.

Mrs Dashwood ve kızları Sir John tarafından evin kapısında karşılandılar ve sade bir içtenlikle Barton Park'a buyur edildiler; oturma odasma doğru onlara eşlik ederken genç hanımlara önceki gün sözünü ettiği, onlarla tanıştıracak parlak delikanlılar bulamamaktan duyduğu üzüntüyü tekrar etti. Orada ondan başka sadece bir bey daha göreceklerini söyledi; Park'ta kalan bir arkadaşıydı ama ne pek genç ne de pek neşeliydi. Topluluğun ufak oluşunu mazur göreceklerini umuyor, bunun bir daha olmayacağına onları temin ediyordu. Sayıyı artırmak umuduyla o sabah birkaç aileye uğramıştı, ama gece ayışığı olacağı için herkesin verilmiş bir sözü bulunuyordu. Neyse ki son anda Lady Middleton'ın annesi

Barton'a gelmişti ve gayet neşeli, uyumlu bir kadın olduğu için Sir John genç hanımların toplantıyı sandıkları kadar sönük bulmayacaklarını umuyordu. Genç hanımlar da, anneleri de toplulukta yabancı iki kişinin bulunmasından hayli tatmin olmuşlar, fazlasmı istemiyorlardı.

Lady Middleton'ın annesi Mrs Jennings iyi huylu, şen şakrak, şişman, yaşlıca bir kadmdı; çok konuşuyordu, çok mutlu görünüyordu ve biraz kaba sabaydı. Şaka ve kahkaha doluydu ve yemek bitmeden önce aşıklar ve kocalar konusunda birçok şakacı söz söylemişti; kalplerini arkada, Sussex'de bırakmadıklarını umuyordu ve tepkilerine bakmadan yüzlerinin kızardığını görmüş gibi yaptı. Ablası adına Marianne'in canı sıkıldı; bu saldırılara nasıl dayandığını görmek için gözlerini Elinor'a çevirdi, hem de öyle bir ısrarla çevirdi ki, Elinor'a Mrs Jennings'inki gibi basit bir alayın yol açabileceğinden çok daha fazla acı verdi.

Sir John'un arkadaşı Albay Brandon onun arkadaşı olmaya davranış benzerliği bakımından hiç de uygun görünmüyordu, tıpkı Lady Middleton'ın onun karısı olmaya ya da Mrs Jennings'in Lady Middleton'ın annesi olmaya uygun görünmediği gibi. Sessiz ve ciddiydi. Bununla beraber otuz beşini aştığı için Marianne'le Margaret'in gözünde tam bir müzmin bekar olduğu halde görünümü sevimsiz değildi; yüzü güzel sayılmasa da hatları düzgündü, konuşması ise gayet beyefendiceydi.

Grupta hiç kimsede Dashvvoodlar'ın arkadaşı olabileceklerini düşündüren bir şey yoktu; ama Lady Middleton'ın soğuk durgunluğu öyle iticiydi ki, onunla karşılaştırıldığında Albay Brandon'ın ciddiliği, hatta Sir John'la kayınvalidesinin şamatası bile makul geliyordu. Lady Middleton sadece gürültücü dört çocuğunun yemekten sonra odaya girmesiyle canlanıyor göründü; çocuklar orasını burasını çekiştirdiler, elbisesini yırttılar ve kendileriyle ilgili olanlar dışında her türlü konuşmaya son verdiler.

Akşamleyin Marianne müzik yeteneği olduğu anlaşılınca piyano çalmaya davet edildi. Piyanonun kilidi açıldı, herkes

keyiflenmeye hazırlandı ve çok güzel şarkı söyleyen Marianne, Lady Middleton'ın evlenirken aileye getirdiği ve annesinin ifadesine göre lady hazretleri vaktiyle fevkalade piyano çaldığı, kendi ifadesine göre de pek sevdiği halde evliliği müziği bırakarak kutladığı için besbelli o gün bugün piyanonun üstünde öylece duran şarkıların çoğunu okudu.

Marianne'in performansı hayli alkışlandı. Sir John şarkı söylenirken nasıl yanındakilerle yüksek sesle sohbet ediyorsa şarkının sonunda beğenisini yine aynı yüksek sesle haykırdı. Lady Middleton insanın dikkatinin bir an bile müzikten uzaklaşabilmesine hayret ederek onu sık sık uyardı ve Marianne'den henüz söylediği bir şarkıyı söylemesini rica etti. Tüm gruptakiler içinde sadece Albay Brandon onu kendinden geçmeden dinledi. Marianne'e sadece dikkatini vererek iltifat etti; diğerlerinin müziğe utanmaz bir zevksizlikle boşverdikleri bir ortamda Marianne ona bu yüzden saygı duydu. Müzikten aldığı zevk kendisininki gibi ulvi haz seviyesine çıkmıyordu, ama diğerlerinin dehşet verici ilgisizliğinin yanında kayda değerdi; Marianne otuz beş yaşındaki bir adamın keskin duyguları ve her istisnai zevk alma gücünü artık geride bırakmış olabileceğini kabul edebilecek kadar anlayışlıydı. İnsaniyet gereği Albay'ın ileri hayat seviyesini hoş görmeye gayet sıcak bakıyordu.

Mrs Jennings duldu; kendisine ait bir serveti vardı. Sadece iki kızı vardı; ikisinin de saygın evlilikler yaptığını görecek kadar yaşamıştı ve şimdi dünyanın geri kalanını evlendirmekten başka yapacak işi kalmamıştı. Kendini var gücüyle bu amaca vakfetmişti; tanıdığı gençler arasında evlilik planları yapma konusunda hiçbir fırsatı kaçırmazdı. Eğilimleri hissetmede son derece hızlıydı ve filanca delikanlı üstündeki gücünü ima ederek birçok genç kadının yüzünü kızartma ve kibrini canlandırma ayrıcalığını zevkle kullanmıştı; bu yeteneği ona Barton'a geldikten hemen sonra Albay Brandon'ın Marianne Dashwood'a sırılsıklam aşık olduğunu ilan etme imkanı verdi. Birlikte oldukları ilk

akşam Marianne onlara şarkı söylerken onu o kadar dikkatle dinlemesinden şüphelenmişti; Middletonlar kulübede akşam yemeğine giderek ziyareti iade ettikleri zaman Marianne'i yine dinlemesiyle durum kesinleşmişti. Öyle olmalıydı. Bundan adı gibi emindi. Harika bir evlilik olurdu, çünkü adam zengindi, kız güzeldi. Mrs Jennings Sir John'la olan akrabalığı sayesinde tanıdığından beri Albay Brandon'ın iyi bir evlilik yaptığını görmeyi çok istiyordu; zaten her güzel kıza iyi bir koca bulmak her zaman pek hoşuna gitmişti.

Bunun kendisine sağladığı faydalar da az değildi çünkü her ikisi hakkında sonsuz şaka yapma imkanı oluyordu.

Park'ta Albay'a güldü, kulübede Marianne'e. İğneli sözleri Albay'ı kendisi açısından muhtemelen hiç etkilemedi; diğerine de önce belirsiz geldi, ama sonra maksadı anlaşılınca, saçmalığına gülsün mü, yoksa küstahlığına kızsın mı bilemedi, çünkü Albay'ın ileri yaşına ve müzmin bekar olarak umutsuz haline nezaketsizlik olduğunu düşündü.

Kendisinden beş yaş genç bir adamı kızının gençlik dolu zihnine göründüğü kadar aşırı ihtiyar bulmayan Mrs Dashwood Mrs Jennings'in adamın yaşını şaka konusu yapmak istiyor olma ihtimalini kabul etmeye yanaşmadı.

"Ama anne, maksatlı bir kötü kalplilik olduğunu düşünmesen bile, en azından suçlamanın tuhaflığını inkar edemezsin. Albay Brandon açıkça Mrs Jennings'den daha genç, ama babam olacak yaşta; vaktiyle aşık olacak enerjisi olduysa bile artık o tür duyguları unutacak yaşa gelmiş. Çok gülünç! İhtiyar ve kötürüm olmak yetmiyorsa insanı böyle bir alaydan ne korur?"

"Kötürüm mü!" dedi Elinor, "Albay Brandon'a kötürüm mü diyorsun? Sana annemden çok daha yaşlı göründüğünü tahmin edebiliyorum, ama elini ayağını hala kullanabildiği konusunda kendini kandıramazsın!"

"Romatizmadan şikayet ettiğini duymadın mı? bu ihtiyarlığın en tipik alameti değil midir?"

"Yavrucuğum," dedi annesi gülerek, "o halde ben çürüyüp gidiyorum diye her an dehşet duyuyor olmalısın; demek ki kırk yaşına gelmiş olmam sana mucize gibi görünüyor."

"Anneciğim, beni anlamıyorsun. Albay Brandon'ın dostlarına onu bugün yarın kaybedeceklerini düşündürtecek kadar yaşlı olmadığını biliyorum. Yirmi yıl daha yaşayabilir. Ama otuz beş yaşın da artık evlilikle işi olmaz yani."

"Belki," dedi Elinor, "otuz beş yaşla on yedi yaşın aynı evlilikte işi olmamalı. Ama yirmi yedi yaşında hala bekar olan bir kadın çıkarsa, o zaman Albay Brandon'ın onunla evlenmesine kimsenin itirazı olmaz sanırım."

"Yirmi yedi yaşında bir kadın," dedi Marianne, bir an düşündükten sonra, "artık kimsede heyecan uyandırmayı bekleyemez; evi rahatsızsa, geliri ufaksa bence kendini bakıcılık gibi bir işe razı edebilir, hiç olmazsa evliymiş gibi güvende olur. Albay Brandon'ın böyle bir kadınla evlenmesi hiç de uygunsuz olmaz. Gayet işe yarar, herkes de memnun kalır. Benim gözümde bu evlilik olmaz; ama olmasın. Bence sadece karşılıklı çıkar üzerine kurulu ticari bir alışveriş olur."

"Seni yirmi yedi yaşındaki bir kadının," diye cevap verdi Elinor, "otuz beş yaşındaki bir adam için aşka yakın bir şey hissedebileceğine, onu kendine sevimli bir hayat arkadaşı olarak görebileceğine inandırmam imkansız olur, biliyorum. Ama Albay Brandon'la eşini adamcağız dün (üstelik çok soğuk, rutubetli bir gündü) omzundaki hafif romatizma ağrısından şikayet etti diye hasta odasına mahkum etmene itiraz etmek zorundayım."

"Ama iç fanilası giymekten bahsetti," dedi Marianne, "bana göre iç fanilası ağrıları, krampları, romatizmaları ve yaşlılara, güçsüzlere tebelleş olan öteki hastalıkları akla getiriyor."

"Sadece şiddetli ateşi olsaydı onu bunun yarısı kadar bile küçümsemezdin. itiraf et Marianne, yüksek ateşli birinin kızarmış yanaklarında, baygın gözlerinde ve hızlı nabız atışlarında seni cezbeden bir şey yok mu?"

Bundan hemen sonra Elinor odadan çıkınca, "Anne," dedi Marianne, "hastalık konusunda senden saklayanlayacağım bir tedirginliğim var. Edward Ferrars'ın iyi olmadığından eminim. Biz buraya geleli neredeyse on beş gün oldu, hala gelmedi. Bu olağandışı gecikmeye sadece gerçek bir engel yol açmış olabilir. Onu Norland'da başka ne tutabilir ki?"

"Bu kadar çabuk geleceğini mi düşünüyordun?" dedi Mrs Dashwood. "Ben düşünmüyordum. Aksine, konuyla ilgili tek endişem varsa o da çocuğun Barton'a gelmesinden bahsettiğim zaman davetimi kabul etmek konusunda biraz isteksiz görünmüş olması. Elinor onu bekliyor muydu?"

"Konuyu hiç açmadım, ama elbette bekliyor olmalı."

"Bence yanılıyorsun, çünkü dün boş yatak odasının şöminesine yeni ızgara almaktan bahsettiğim zaman acelesi yok dedi, odanın daha bir süre kullanılma ihtimali yokmuş."

"Ne kadar tuhaf! bunun anlamı ne olabilir! Ama birbirlerine olan davranışlarının izahı yok! Son vedalaşmaları nasıl soğuk, nasıl mesafeliydi! Birlikte oldukları son akşam sohbetleri ne kadar cansızdı! Edvvard'ın vedasına bakarsan Elinor'la benim aramda hiçbir fark yoktu; sanki ikimize karşı müşfik bir ağabey gibi iyi dileklerini sundu. Son sabah onları iki kere mahsus yalnız bıraktım, çocuk anlaşılmaz şekilde ikisinde de arkamdan dışarı çıktı. Elinor, Norland'dan ve Edward'dan ayrılıyoruz diye benim kadar ağlamadı. Şimdi bile sakinliğinde hiçbir oynama yok. Ne zaman hüzünlü ya da kederli oldu ki? Ne zaman insanlardan kaçtı, ne zaman insan içinde rahatsız, keyifsiz göründü ki?"

Dashwoodlar artık Barton'a gayet rahat bir şekilde yerleşmişlerdi. Ev, bahçe, çevrelerindeki tüm nesneler artık tanıdık geliyordu; Norland'a yarı cazibesini veren gündelik meşgaleler babalarının kaybından sonra Norland'ın sunabildiğinden çok daha büyük bir keyifle tekrar ele alındı. İlk on beş gün boyunca her gün onları ziyaret eden ve evde fazla meşgale görmeye alışkın olmayan Sir John Middleton

onları her zaman meşgul görmekten duyduğu hayranlığı saklayamadı.

Barton Park sakinleri dışında fazla misafirleri yoktu; çünkü Sir John'un komşularla daha fazla kaynaşmaları için yaptığı ısrarlı tembihlere ve arabasının emirlerinde olduğu şeklindeki tekrarlanan teminatlarına karşm Mrs Dashwood'un ruh bağımsızlığı çocukları için duyduğu cemiyet ihtiyacına baskın geliyordu; yürüme mesafesi ötesindeki her aile ziyaretini kararlılıkla reddediyordu. Ve böyle sınıflanabilecek sadece birkaç aile vardı, bunların da hepsi ulaşılabilir durumda değildi. Kulübeden bir buçuk mil kadar uzakta, daha önce tarif edilen Barton vadisinden çıkan dar, kıvrımlı Allenham vadisi boyunca kızlar ilk yürüyüşlerinden birinde onlara bir parça Norland'ı hatırlatarak hayalgüçlerini cezbeden ve içlerinde onu daha iyi tanıma isteği uyandıran eski, saygın görünümlü bir konak keşfetmişlerdi. Ama soruşturunca, çok iyi kalpli yaşlı bir bayan olan sahibinin ne yazık ki dünyaya karışamayacak kadar hasta olduğunu ve evden hiç çıkmadığını öğrenmişlerdi.

Çevrelerindeki bütün arazi güzel yürüyüş yollarıyla doluydu. Kulübenin hemen her penceresinden onları zirvelerindeki havanın tadını çıkarmaya davet eden yüksek yamaçlar aşağıdaki vadilerin çamuru daha üstün güzellikleri yasakladığı zaman hoş bir seçenek sunuyordu; güzel bir sabah, sağanak yağışlı bir gök altında parçalı güneş ışığının cazibesine kapılan ve önceki iki günün aralıksız yağmurunun yol açtığı tutsaklığa daha fazla dayanamayan Marianne'le Margaret adımlarını bu tepelerden birine yönelttiler. Hava Marianne'in gün boyu bozmayacağını, tüm tedirgin edici bulutların tepeden çekildiğini söylemesine rağmen diğer ikisini kalemlerinin ve kitaplarının başından kaldıracak kadar cazip değildi; bunun üzerine iki kız birlikte yola çıktılar.

Neşeyle yamaçları indiler, mavi göğü her gördüklerinde katettikleri mesafeden mutlu oldular; sert güney-batı

rüzgarının canlandırıcı esintilerini yüzlerinde hissettikleri zaman anneleriyle Elinor'u bu keyifli duyguları paylaşmaktan alıkoyan korkulara esef ettiler.

"Dünyada," dedi Marianne, "bundan daha büyük bir mutluluk var mıdır? -Margaret, en az iki saat yürüyelim."

Margaret kabul etti; rüzgara karşı yollarına devam ettiler, güle oynaya rüzgara yirmi dakika daha karşı koyarak; sonra ansızın yukarıda bulutlar toplandı ve üstlerine sıkı bir yağmur indi. Şaşırdılar, üzüldüler, istemeseler de geri dönmek zorunda kaldılar, çünkü evlerinden daha yakın bir sığınak yoktu. Yine de onları teselli eden bir şey kaldı, ki o anın mecburiyeti içinde her zamankinden daha makul görünüyordu; bu da dağın hemen bahçelerinin kapısına inen dik yamacından aşağı var güçleriyle koşmaktı.

Harekete geçtiler. Marianne hemen öne geçti, ama yanlış bir adım atınca ansızın yere yapıştı; ona yardım etmek için kendini durduramayan Margaret elinde olmadan koşmaya devam etti ve düzlüğe sağ salim ulaştı.

Etrafında iki puanterin oyun oynadığı tüfekli bir beyefendi yamaçtan yukarı çıkıyordu ve kaza olduğunda Marianne'e birkaç adım uzaktaydı. Tüfeğini yere bırakıp yardımına koştu. Marianne yerden kalkmıştı, ama düşünce ayağı burkulmuştu ve zor ayakta duruyordu. Beyefendi yardım teklif etti ve utangaçlığı yüzünden durumunun gerekli kıldığı şeyi reddettiğini kavrayınca gecikmeksizin onu kollarına aldı ve yamaçtan aşağı taşıdı. Sonra Margaret'in açık bıraktığı bahçe kapısından geçip onu doğruca eve getirdi, zaten Margaret de ancak gelmişti, ve oturma odasında bir koltuğa yerleştirinceye kadar onu kucağından bırakmadı.

Elinor'la annesi onlar içeri girince şaşkınlık içinde ayağa kalktılar; gözleri apaçık bir hayretle ve beyefendinin görünümünden kaynaklanan gizli bir hayranlıkla onlar üzerinde sabitlenmiş haldeyken beyefendi davetsiz gelişi için özür diledi, neden geldiğini anlattı; tarzı öyle içten ve öyle zarifti ki, olağandışı yakışıklı olan görüntüsü sesinden

ve ifadesinden ek bir cazibe kazanıyordu. Yaşlı, çirkin ve kaba saba bile olsaydı, çocuğuna ilgi gösterilmesi Mrs Dashwood'un minnettarlığını ve nezaketini sağlama almaya yeterdi; ama gençliğin, güzelliğin ve zarafetin etkisi, harekete, onun gönlünü fetheden bir farklılık kattı.

Beyefendiye tekrar tekrar teşekkür etti; her haline eşlik eden bir letafetle onu oturmaya davet etti. Ama beyefendi kirli ve ıslak olduğu için bunu reddetti. Mrs Dashwood bunun üzerine kime teşekkür borçlu olduğunu bilmek istedi. Adı, dedi beyefendi, Willoughby'ydi, halen evi Allenham'daydı, hanımefendinin ona yarın Miss Dashvvood'un sağlığını sormak üzere uğrama izni bahşedeceğini umut ediyordu. İzin hemen bahşedildi ve beyefendi kendini daha da ilgi çekici kılmak istercesine ağır bir yağmur altında oradan ayrıldı.

Beyefendinin erkekçe güzelliği ve olağandışı zarafeti bir anda genel hayranlık konusu oldu; gözüpekliğinin Marianne etrafında yarattığı şakacılık dış görünümünün cazibesiyle ayrı bir ruh kazandı. Marianne yüzünü ötekilerden daha az görebilmişti, çünkü onu havaya kaldırdığı zaman yüzünü kızartan şaşkınlık eve girdikten sonra onu gözlemleme gücünü yok etmişti. Ama ötekilerin hayranlığına katılmasına yetecek kadar görmüştü, hem de övgülerini her zaman süsleyen bir enerjiyle. Beyefendinin yüzü ve havası hayalgücünün en sevdiği hikayenin kahramanı için çizdiğine denkti; onu resmiyete pek oralı olmadan eve taşımasında bir düşünce hızı vardı ki, hareketi bilhassa cazip gösteriyordu. Beyefendiye ait her ayrıntı ilgi çekiciydi. Adı iyiydi, evi sevdikleri köydeydi; Marianne çok geçmeden tüm erkek kıyafetleri içinde en hoş olanın av ceketi olduğunu farketti. Hayalgücü meşguldü, düşünceleri keyifliydi ve burkulmuş bileğin acısını duymazdan geldi.

Sir John o sabah hava tekrar aralanıp dışarı çıkmasına izin verir vermez onları ziyaret etti; Marianne'in kazası ona anlatılıp Allenham'da Willoughby adında bir bey tanıyıp tanımadığı soruldu.

"Willoughby!" diye haykırdı Sir John; "yani, şimdi köyde mi? İşte bu iyi haber; yarın oraya gider, perşembe günü için yemeğe davet ederim."

"O halde onu tanıyorsunuz," dedi Mrs Dashvvood.

"Tanımak mı? Tabii ki tanıyorum. Her sene buralara gelir."

"Nasıl biri?"

"En alasından biri, emin olun. Çok iyi nişancı; İngiltere'de ondan daha cesur binici yoktur."

"Onun için tüm söyleyebileceğiniz bu mu?" diye haykırdı Marianne, hiddetle. "Daha yakından tanıyınca davranışları nasıl? Zevkleri, yetenekleri, üstünlükleri neler?"

Sir John biraz şaşırdı.

"Valla," dedi, "o kadarını bilmem. Ama efendi, terbiyeli adamdır; gördüğüm en güzel siyah dişi puanter onunki. O da yanında mıydı bugün?"

Ama Marianne onu Mr Willoughby'nin puanterinin rengi konusunda onun Mr Willoughby'nin tabiatının ayrıntıları konusunda tatmin edebildiğinden daha fazla tatmin edemedi.

"Peki kimdir?" dedi Elinor. "Nereli? Allenham'da evi mi var?"

Bu konuda Sir John daha kesin bilgi verebiliyordu; onlara Mr Willoughby'nin köyde kendi mülkü olmadığını, sadece Allenham Court'a, akrabası olan ve mülkünün mirasçısı olduğu yaşlı bir bayanı ziyarete gelince orada kaldığını söyledi ve ekledi, "Evet, evet, yakalamaya değer biri olduğunu söyleyebilirim, Miss Dashvvood; ayrıca Somersetshire'de de kendinin küçük güzel bir mülkü var; yerinizde olsam bütün bu dağda düşme işlerine rağmen onu kardeşime bırakmazdım. Miss Marianne bütün erkekleri kendine saklamayı umut etmemeli. Dikkat etmezse Brandon'ı kıskandıracak."

"Mr Willoughby'nin," dedi Mrs Dashvvood, "kızlarımdan herhangi birinin yakalamak dediğiniz türden teşebbüsleriyle taciz edileceğini sanmıyorum. Onlar böyle bir terbiyeyle yetiştirilmediler. Ne kadar zengin olurlarsa olsunlar erkekler

bizim yanımızda gayet emniyettedirler Bununla beraber, sözlerinizden arkadaşlık edilmeye uygun, saygın bir delikanlı olduğunu memnuniyetle öğrendim."

"En alasından biri kanımca," diye tekrarladı Sir John. "Geçen Christmas'da Park'taki ufak bir eğlencede saat sekizden dörde kadar bir kez oturmadan dans etti."

"Öyle mi?" diye haykırdı Marianne, kıvılcım saçan gözlerle, "peki zarafeti, heyecanı var mıydı?"

"Evet; üstelik saat sekizde ava çıkmak için tekrar kalktı."

"İşte bundan hoşlandım; bir delikanlı tam böyle olmalı. Uğraşı ne olursa olsun sınırsız bir hevesle yapmalı ve yorgun düşmemeli."

"Bak, bak, durum anlaşıldı," dedi Sir John, "durum iyice anlaşıldı. Sen şimdi onu tavlamaya çalışacaksın ve zavallı Brandon'a yüz vermeyeceksin."

"Bu ifadeden, Sir John," dedi Marianne, sıcak bir sesle, "hiç hoşlanmıyorum. Kinayeli tüm bayağı sözlerden nefret ederim; 'birini tavlamak' ya da 'birini elde etmek' ise en iğrençleri. Anlamları ağır ve densiz; uydurulduğunda hoşa gittiyse bile zaman tüm hoşluklarını çoktan yoketmiş."

Sir John bu kınamayı pek anlamadı; ama anlamış gibi var gücüyle güldü, sonra cevap verdi,

"Bana kalırsa öyle ya da böyle yeterince kalp çalacaksın. Zavallı Brandon! şimdiden gayet çarpılmış; bütün bu tökezleme, bilek burkma işlerine rağmen size diyebilirim ki o da gayet tavlamaya değer biridir."

Margaret'in isabetli değilse de incelikli bir şekilde Marianne'in koruyucusu dediği Willoughby bizzat bilgi edinmek için ertesi sabah erkenden kulübeye uğradı. Mrs Dashvvood tarafından ziyadesiyle kibar bir şekilde karşılandı, Sir John'un onunla ilgili anlattıklarının ve kendi minnettarlığının yarattığı bir sevecenlikle; ziyaret sırasında olup biten herşey Willoughby'yi kaza sonucu tanıştığı ailenin akıllı uslu, nazik, birbirine bağlı ve hali vakti yerinde olduğuna ikna etti. Kişisel cazibelerinden emin olmak için ikinci bir görüşmeye ihtiyaç duymamıştı.

Miss Dashwood'un narin bir yüzü, düzgün hatlan ve dikkat çekecek kadar hoş bir vücudu vardı. Marianne daha da güzeldi. Vücudu ablasınınki kadar orantılı olmasa da boy avantajına sahip olduğu için daha çarpıcıydı; yüzü öyle hoştu ki gündelik övgü dilinde güzel kız dense de gerçek genelde olduğundan daha az tahrif ediliyor olamazdı. Cildi gayet kumraldı, ama duruluğundan ötürü çehresi olağanüstü parlaktı; hatları düzgündü; gülümsemesi tatlı ve çekiciydi ve kapkara gözlerinde zevk duyulmadan bakılamayacak bir hayat, bir ruh, bir isteklilik vardı. Gözlerinin ifadesi ilk başta Willoughby'den esirgendi yardımını hatırlamanın yarattığı rahatsızlık yüzünden. Ama rahatsızlık geçince, neşesi yerine gelince, beyefendinin kusursuz terbiyesi içinde içtenlikle canlılığı birleştirdiğini görünce, en çok da müziğe ve dansa tutkuyla

düşkün olduğunu söylediğini duyunca ona öyle bir beğeni bakışı attı ki, geri kalan konukluğu boyunca konuşmasının en büyük kısmının kendisine yönelik olmasını temin etti.

Marianne'i sohbete çekmek için sevdiği herhangi bir eğlenceden bahsetmek yeterliydi. Bu konular açıldığı zaman sessiz kakmıyordu; tartışmada ne utangaçlık ne de sınır tanıyordu. Dans ve müzik zevklerinin ortak olduğunu, bunun da dans ve müzikle ilgili her meselede genel bir fikir uyuşmasından kaynaklandığını çabucak keşfettiler. Willoughby'nin tercihlerini daha derinlemesine incelemek için bundan cesaret alan Marianne onu kitaplar konusunda sorguya çekmeye başladı; kendi sevdiği yazarları söyledi ve onlardan öyle kendinden geçmiş bir zevkle bahsetti ki, yirmi beş yaşındaki her aklı başında delikanlı daha önce önemsememiş bile olsa bu eserlerin ihtişamına oracıkta vurulurdu. Zevkleri şaşırtıcı ölçüde benzerdi. İkisi de aynı kitapları, aynı bölümleri göklere çıkarıyordu -eğer görüş ayrılığı olur, itiraz gelirse bile Marianne'in fikirlerinin gücü ve gözlerinin parlaklığı görününce hepsi ortadan kalkıyordu. Willoughby onun tüm kararlarını kabul etti, tüm hevesine

yetişti; ziyaretin bitmesine daha çok vardı ki eskiden beri tanışıyorlarmış gibi yakınlık içinde sohbet ettiler.

"Ee Marianne," dedi Elinoı; beyefendi gittiği zaman, "galiba bir sabah olsun çok iyi iş yaptın. Mr Willoughby'nin hemen her önemli meselede ne düşündüğünü öğrendin. Cowper'la Scott'ı nasıl buluyor, biliyorsun; onlardaki güzelliği gereğince takdir ettiğinden eminsin; Pope'a makul bir hayranlık duyduğuna dair her işareti aldın. Ama tüm sohbet konuları böyle apar topar ortaya atılırsa arkadaşlığınızı uzun süre nasıl ayakta tutacaksınız? Yakında sevdiğiniz her mevzuyu tüketeceksiniz. Bir sonraki görüşme beyefendinin resimde güzellik anlayışını, ikincisi evlilik görüşlerini anlatmasına yetecek, sonra da soracak hiçbir şeyin kalmayacak."-

"Elinoç" diye haykırdı Marianne, "bu adil mi? Bu şık mı? Ben o kadar kıt fikirli miyim? Niyetini anlıyorum. Çok **rahat,** çok mutlu, çok içten davrandım; tüm görgü kurallarına göre kusur ettim; uzak, ruhsuz, donuk ve ikiyüzlü olmam gerekirken açık ve samimi davrandım: -sadece havadan ve yollardan bahsetseydim, sadece on dakikada bir konuşsaydım bu azan işitmezdim."-

"Bir tanem," dedi annesi, "Elinor'a gücenmemelisin - sadece şaka yapıyordu. Yeni arkadaşımızla sohbetten keyif almanı engellemek isteseydi onu bizzat ben azarlardım. "- Marianne hemen yumuşadı.

Öte yandan Willoughby bu arkadaşlıktan zevk aldığına dair her belirtiyi gösterdi; açıkça arkadaşlığı ilerletmek istiyordu. Her gün onlara geldi. İlk başta Marianne'in sağlığını sorma bahanesi vardı; ama her gün daha bir nezaket kazanan karşılanışından aldığı cesaret imkansız hale gelmeden çok önce bu bahaneyi gereksiz kıldı. Marianne birkaç gün için eve mahkumdu; ama hiçbir mahkumiyet daha az sıkıcı olmamıştır. Willoughby iyi meziyetleri, hızlı hayalgücü, neşeli ruhu ve açık, sevecen tavırları olan bir delikanlıydı. Tam Marianne'in kalbini fethedecek biriydi, çünkü tüm bu özellikleriyle sadece çekici

bir kişiliği değil, Marianne'in kendi örneği tarafından uyarılıp güçlendirilen ve onu Marianne'in duygularına herşeyden fazla yaklaştıran doğal bir ruh ateşini de kendinde birleştiriyordu.

Varlığı giderek Marianne'in en istisnai zevki oldu. Okudular konuştular, şarkı söylediler birlikte; ciddi müzik yeteneği vardı; Edward'ın maalesef yoksun olduğu tüm duyarlılık ve tutkuyla okuma yapıyordu.

Mrs Dashvvood'un kanısınca da Marianne'in düşündüğü kadar kusursuzdu; Elinor da onda güçlü bir şekilde kızkardeşine benzeyen ve kızkardeşini memnun eden, kişilere ve koşullara aldırmadan ne düşündüğünü her durumda fazlaca söyleme huyu dışında eleştirecek bir şey görmüyordu. Başka insanlar hakkında aceleyle hüküm vermek ve bunu ifade etmek, o an kendini verdiği meselenin keyfini bölmemek için genel kibarlığı feda etmek, usule, adaba çok kolay boşvermekle o ve Marianne ne kadar savunurlarsa savunsunlar Elinor'un onaylayamayacağı bir basiretsizlik sergiliyorlardı.

Marianne on altı buçuk yaşında kapıldığı, mükemmellik tarifine uyabilecek bir adamla karşılaşma umutsuzluğunun yersiz ve sebepsiz olduğunu kavramaya başlıyordu. Willoughby o mutsuz saatte ve daha ışıklı her dönemde hayalinde çizdiği, ona bağlanabilecek tek kişiydi; yeteneği nasıl güçlüyse, davranışları da bu yöndeki dileklerinin o kadar içten olduğunu gösteriyordu.

Delikanlının zenginliğine bakıp evlenseler diye iç geçiren annesi de bir hafta geçmeden evliliği umut etmeye, beklemeye ve Edward ve Willoughby gibi iki damat kazanmış olduğu için gizli gizli kendini tebrik etmeye başladı.

Albay Brandon'ın Marianne'e olan ve arkadaşları tarafından çabucak keşfedilen ilgisi şimdi Elinor'a ilk defa aşikar geliyordu. Arkadaşlarının dikkati ve şakaları daha talihli olan rakibine yöneldi; ötekinin herhangi bir ilgi uyanmadan önce maruz kaldığı küçük alaylar, duyguları

tutkusunun haklı bir sonucu olarak gerçekten gülünç olmaya başladığı zaman sona erdi. Elinor şimdi istemese de Mrs Jennings'in kendi keyfi için Albay Brandon'a atfettiği hislerin hakikaten kızkardeşinden kaynaklandığını ve taraflar arasındaki genel bir mizaç benzerliği Mr Willoughby'nin duygularını harekete geçirmiş olsa da, aynı derecede çarpıcı bir karakter farklılığının Albay Brandon'ın gözünde engel teşkil etmeyeceğini kabul etmek zorunda kalıyordu. Bunu endişeyle gördü; çünkü otuz beş yaşındaki sessiz bir adam ne umabilirdi, yirmi beş yaşındaki kanlı canlı bir adam karşısında? Başarılı olmasını dileyemediği için, kayıtsız kalmasını can-ı gönülden diledi. Ondan hoşlanıyordu - ağırlığına, ciddiyetine rağmen onu ilgi çekici buluyordu. Tavırları ağırbaşlı da olsa yumuşaktı; ciddiyeti doğal bir kasvetlilikten çok kendini kontrol etme eğilimin sonucuna benziyordu. Sir John geçmişindeki yaraları ve hayal kırıklıklarını ima etmişti ki, bu da onun talihsiz bir adam olduğu şeklindeki sezgisini haklı çıkarıyordu; onu saygı ve acımayla düşünüyordu.

Hareketli ve genç olmadığı için ona karşı önyargılı olan ve meziyetlerine dudak büken Willoughby ve Marianne tarafından hafife alındığı için belki daha da yakınlık duyuyordu ona.

"Brandon da öyle bir adam ki," dedi Willoughby bir gün, birlikte ondan bahsederlerken, "herkes beğeniyor ama kimse umursamıyor; görmek herkesin hoşuna gidiyor, ama kimse dönüp konuşmuyor"

"Bence de aynen öyle," diye haykırdı Marianne.

"Bununla gurur duymayın ama," dedi Elinor, "çünkü ikiniz de haksızlık yapmış oluyorsunuz. Park'taki bütün ailenin saydığı biridir; şahsen onu her gördüğümde sohbet etmek için can atıyorum."

"Sizin himayenizde olması," diye cevapladı Willoughby, "onun için gayet iyi tabii; ama başkalarının saygısına gelince, başlı başına bir hakaret. Lady Middleton ve Mrs Jennings gibi kadmlar tarafından beğenilmenin

itibarsızlığına kim boyun eğer, başka herkes kayıtsız kalırken?"

"Ama belki siz ve Marianne gibi insanların küçümsemesi Lady Middleton ve annesinin saygısını telafi ediyordur. Onların övgüsü eleştiri ise sizin eleştiriniz de övgü olabilir, çünkü onlar sizin önyargılı ve zalim olduğunuzdan daha düşüncesiz değiller."

"Gözdenizi savunurken iğneleyici bile olabiliyorsunuz."

"Sizin deyişinizle gözdem aklı başında bir adamdır; akıl da benim için her zaman birçok cazibeye sahip olacaktır. Evet Marianne, otuz kırk yaşındaki bir adamda bile. Dünyada çok şey görmüş, yurtdışında bulunmuş, okumuş ve düşünen bir beyni var. Türlü konularda bana pek çok bilgi verebildiğini gördüm; sorularıma her zaman kibar ve sevecen bir ilgiyle cevap verdi."

"Yani," diye haykırdı Marianne küçümsemeyle, "Doğu Hint Adaları'nda iklimin sıcak olduğunu, sivrisineklerin başa bela olduğunu söyledi."

"Öyle sorular sorsaydım şüphesiz bana öyle söylerdi, ama bunlar bana zaten daha önce anlatılmış konulan"

"Belki," dedi Willoughby, "gözlemleri mihracelere, altın rupilere ve tahtırevanlara kadar uzanıyordun"

"Şunu söyleyebilirim ki onun gözlemleri sizin samimiyetinizden daha ileriye gitmiştin Ondan niye hoşlanmıyorsunuz?"

"Hoşlanmadığım yok. Aksine, herkesin methettiği ama kimsenin dikkat etmediği gayet saygın bir adam olduğunu düşünüyorum; harcayabileceğinden çok parası, nasıl dolduracağını bilmediği kadar çok zamanı ve her sene iki yeni paltosu var."

"Ayriyeten," diye haykırdı Marianne, "ne zekası, ne zevki, ne de ruhu var. Beyninde tek bir pırıltı, hislerinde tek bir yoğunluk, sesinde tek bir ifade yok."

"Kusurlarına öyle gelişigüzel ve kendi hayalgücüne dayanarak karar veriyorsun ki," diye cevapladı Elinor, "onun hakkında söyleyebileceğim övgüler senin sözlerin karşısında

soğuk ve cılız kalıyor. Sadece onun aklı başında, iyi yetişmiş, bilgili, kibar bir adam olduğunu söyleyebilirim; sevecen bir kalbi olduğuna inanıyorum."

"Miss Dashvvood," diye haykırdı Willoughby, "artık bana acımasızlık ediyorsunuz. Sözlerinizle beni etkisiz hale getirmeye ve beni irademin aksine inandırmaya çalışıyorsunuz. Ama olmaz. Siz ne kadar hünerliyseniz benim de o kadar inatçı olduğumu göreceksiniz. Albay Brandon'dan hazzetmemek için üç sağlam nedenim var: hava güzel olsun istediğim zaman beni yağmur yağacak diye korkuttu; arabamın yaylarına kusur buldu ve onu benim kahverengi kısrağımı satın almaya ikna edemedim. Bununla beraber, başka bakımlardan karakterinin kusursuz olduğuna inandığımı söylemem sizi tatmin edecekse eğer, bunu itiraf etmeye hazırım. Bana biraz acı verecek olan böyle bir itiraf karşılığında ondan yine eskisi kadar hazzetmeme ayrıcalığını benden esirgeyemezsiniz."

Mrs Dashwood da, kızları da Devonshire'e ilk geldiklerinde günlerini bu kadar kısa zamanda meşgul edecek bu kadar faaliyet olacağını, bu kadar sık davet alacaklarını, sürekli ziyaretçileri olacağını düşünmemişlerdi, o kadar ki şimdi ciddi işleri için kendilerine pek az boş zaman kalıyordu. Ama hal böyleydi. Marianne iyileştiği zaman Sir John'un tertiplemekte olduğu evdeki ve ev dışındaki eğlence planları hayata geçirildi. Park'ta özel balolar başladı; ekim yağmurları her fırsat verdiğinde göl partileri düzenlendi. Tüm toplantılara Willoughby de katıldı; bu partilere doğal olarak eşlik eden rahatlık ve samimiyet havası Dashwoodlar'la tanışıklığını ilerletebileceği, Marianne'in üstün meziyetlerine tanık olma imkanı bulabileceği, ona olan ateşli hayranlığını sergileyebileceği, Marianne'in davranışlarından da onun ona olan ilgisinin kesin işaretlerini alacağı şekilde ayarlandı.

Elinor onların yakınlıklarına şaşırmadı. Sadece o kadar ortalıkta olmamasını diliyordu; bir iki kez Marianne'e kendini toplamasını tavsiye edecek oldu. Ama Marianne serbestlik

gerçek bir utanç ihtimali taşımıyorsa her türlü gizlilikten nefret ediyordu; kendi içlerinde ayıp olmayan duyguları kısıtlamayı amaçlamak ona sadece gereksiz bir çaba değil, aynı zamanda aklıjı bayağı ve hatalı görüşlere utanç verici bir biçimde köle edilmesi gibi geliyordu. Willoughby de aynı fikirdeydi ve davranışları her an fikirlerini yansıtıyordu.

Delikanlı ortadayken kızın gözü başka kimseyi görmüyordu. Her yaptığı doğruydu. Her dediği zekiceydi. Park'taki akşamları kağıt oyunuyla bitiyorsa delikanlı kendine ve masadaki herkese karşı hile yapıyor, kıza iyi bir el gelmesini sağlıyordu. Gecenin eğlencesini dans oluşturuyorsa, ikide bir eş oluyorlardı; birkaç danslığına ayrılmaları gerekince birlikte durmaya dikkat ediyorlar ve başkasıyla tek kelime etmiyorlardı. Bu davranışlar onları elbette alay konusu yapıyordu; ama alay edilmek onları utandırmadığı gibi, kızdırıyor bile değildi.

Mrs Dashvvood onların duygularına öyle bir sıcaklıkla yaklaştı ki, bu aşırı duygu gösterisine engel olası gelmedi. Ona göre bu genç ve kıpır kıpır bir ruhtaki güçlü duyguların doğal sonucundan başka bir şey değildi.

Marianne için mutluluk mevsimi gelmişti. Kalbi Willoughby'ye adanmıştı; Norland'a duyduğu ve Sussex'den yanında getirdiği derin bağlılık delikanlının varlığının Marianne'in şimdiki evine kattığı büyüyle mümkün sandığından daha çabuk hafifleyecek gibiydi.

Elinor'un mutluluğu o kadar büyük değildi. İçi rahat değildi; onların eğlencelerinden pek o kadar katıksız bir sevinç duymuyordu. Ona geride bıraktığı şeylerin yerini dolduracak ya da Norland'ı eskisinden daha az üzüntüyle düşünmeyi öğretebilecek bir arkadaş veremiyorlardı. Ne Lady Middleton ne de Mrs Jennings ona özlediği sohbetleri sunabiliyorlardı; gerçi Mrs Jennings aman vermez bir konuşmacıydı ve daha en başta ona konuşmasının büyük bir parçasının muhatabı olmasını sağlayacak bir nezaket göstermişti. Kendi hayat hikayesini Elinor'a üç dört kez tekrarlamıştı; Elinor'un hafızası düşünme yeteneği kadar

güçlü olsaydı, Mr Jennings'in son hastalığının tüm ayrıntılarını, ölmeden birkaç dakika önce karısına ne dediğini tanışıklıklarının daha başında öğrenebilirdi. Lady Middleton annesinden daha makuldu, sadece daha sessiz olduğu için. Elinor onun ölçülü duruşunun, içinde aklın payı olmayan düz bir davranış sakinliği olduğunu kavramak için pek az gözleme ihtiyaç duydu. Kocasına ve annesine karşı da onlara karşı olduğu gibiydi; demek ki yakınlık aranmayacak, beklenmeyecekti. Bir gün de önceki gün demediği bir şey desin! Sıkıcılığı sabitti, çünkü ruh hali bile her zaman aynıydı; kocasının ayarladığı partilere itiraz etmiyor, herşeyin adabınca yürütülmesini sağlıyor, en büyük iki çocuğu ona eşlik ediyorduysa da bunlardan evde oturmaktan daha fazla zevk alıyora benzemiyordu; -kendi varlığı da başkalarmın aldığı zevke pek bir katkıda bulunmuyor sohbetlerine katılmıyordu, öyle ki bazen onlara aralarında olduğu sadece haylaz oğullarından dert yanmaya başlayınca hatırlatılıyordu.

Tüm yeni tanıdıkları arasında sadece Albay Brandon'da becerileri için saygı talep edebilecek, arkadaşlık ilgisi uyandırabilecek ya da dost olarak keyif verebilecek birini buldu Elinor. Willoughby söz konusu bile değildi. Elinor'un beğenisi ve ilgisi, hatta ablaca ilgisi bile onu etkilemiyordu; ama o bir sevdalıydı; tüm dikkati Marianne'deydi ve çok daha az sevimli bir adam bile etraftakilere daha sevimli gelebilirdi. Albay Brandon ne yazık ki Marianne'i düşünme cesaretinden yoksun bırakılmıştı ve kızkardeşinin mutlak kayıtsızlığının en büyük tesellisini Elinor'la sohbet etmekte buldu.

Elinor'un ona duyduğu acıma arttı, aşkın hayal kırıklığına uğraması nasıl bir ızdırap, tahmin edecek sebebi olduğu için. Bu tahmin bir akşam Park'ta diğer herkes dans ederken ikisinin ortak rızasıyla oturdukları sırada kazayla ağzından dökülen birkaç kelimeyle ortaya çıktı. Gözleri Marianne üzerinde sabitlenmişti; birkaç dakikalık bir sessizlikten sonra

belli belirsiz bir gülümsemeyle şöyle dedi, "Kızkardeşiniz, anladığıma göre, ikinci arkadaşlara sıcak bakmıyor."

"Evet," diye cevapladı Elinor, "her düşüncesi öyle romantiktir ki."

"Ya da galiba olmaları imkansız sanıyor."

"Eminim öyledir. Ama iki eşi olan kendi babasının karakterini düşünmeden bunu nasıl başarıyor, bilmiyorum. Mamafih, birkaç yıl içinde görüşleri makul bir sağduyu ve gözlem temeli üzerine yerleşecek; o zaman görüşlerini tarif etmek ve haklı çıkarmak şimdikinden daha kolay olabilir, tabii kendisi dışında herhangi biri için."

"Muhtemelen öyle olacak," diye cevapladı Albay Brandon; "yine de genç bir aklın önyargılarında öyle sevimli bir şey var ki, insan daha yaygın görüşlerin kabulüne feda edildiklerini görmekten üzüntü duyuyor."

"Bu konuda size katılamayacağım," dedi Elinor. "Marianne'inki gibi duyguların yol açtığı sıkıntılar var ve dünyanın bütün heves ve cehalet büyüleri bile bunları telafi edemiyor. Marianne'in adetlerinin usul adap dinlememek gibi talihsiz bir eğilimi var; dünyayı daha iyi tanıması onun en büyük muhtemel kazancı olur diye bekliyorum."

Kısa bir sessizlikten sonra Albay Brandon şu sözlerle konuşmayı sürdürdü-

"Kızkardeşiniz ikinci bir arkadaş konusundaki itirazında hiç ayrım yapmıyor mu? Yoksa bunu herkes için aynı suç olarak mı görüyor? İlk tercihlerinde karşıdakinin sadakatsizliğinden ya da şartların olumsuzluğundan hayal kırıklığına uğrayanlar hayatlarının geri kalanında yine kayıtsız mı olmalılar?"

"Doğrusu, onun ilkelerini her ayrıntısıyla bilmiyorum. Tek bildiğim, ikinci bir arkadaşlık mazur görülebilir dediğini henüz duymadım."

"Bu," dedi Albay Brandon, "böyle gitmez; duygular değişir, tümden değişir hem de -Hayır, hayır, bunu arzu etmeyin, -genç bir aklın romantik incelikleri feda edilmek zorunda kalınınca onların yerini sık sık çok sıradan ve çok

tehlikeli fikirler alır! Tecrübeden konuşuyorum. Mizacı kızkardeşinize çok benzeyen bir hanım tanırdım, onun gibi düşünür, onun gibi karar verirdi, ama mecburi değişimlerden ötürü -bir dizi talihsiz olay-" Burada ansızın durdu; çok konuştuğunu farketmiş gibi göründü ve yüz ifadesiyle, Elinor'un aklına başka türlü gelemeyecek düşüncelere yol açtı. Söz konusu hanım şüphe edilmeden muhtemelen laf arasında geçip gidecekti, Albay Brandon Miss Dashvvood'u o hanımı üzen şeylerin ağzından kaçmaması gerektiğine inandırmış olmasaydı. Albay Brandon'ın duygularını geçmişteki bir yakınlığın sevecen anılarıyla birleştirmek için hafifçe hayal etmek yetti. Elinor daha fazlasına yeltenmedi. Ama Marianne olsa o kadarla kalmazdı. Bütün hikaye onun hareketli hayalgücünde hızla yazılır ve herşey ızdıraplı bir aşkın en kederli akışı içinde geçerdi.

Elinor'la Marianne ertesi sabah birlikte yürüyüş yaparlarken Marianne ablasına ufak bir haber verdi; haber, Marianne'in tedbirsizliğini ve düşüncesizliğini zaten bildiği halde her ikisinin aşırı bir örneği olmasıyla Elinor'u şaşırttı. Marianne, Willoughby'nin ona Somersetshire'deki arazisinde bizzat büyüttüğü ve tam bir kadını taşıyacağı hesap edilmiş bir at verdiğini büyük bir zevkle söyledi. Annesinin at bakma planı olmadığını, bu hediye yüzünden kararını değiştirecek bile olsa uşak için de bir at alması, atı sürsün diye bir uşak tutması, nihayet atları sokacak bir ahır yaptırması gerekeceğini düşünmeksizin hediyeyi tereddütsüz kabul etmiş, ablasına bir keyif, bir keyif anlatıyordu.

"Seyisini bunun için hemen Somersetshire'e göndermeyi düşünüyor" diye ekledi, "geldiği zaman her gün bineriz. Sen de kullanırsın. Bir düşünsene Elinorcuğum, bu yamaçlarda dörtnala gitmek ne zevk olur."

Böyle bir mutluluk hayalinden uyanmak, meselenin sevimsiz gerçeklerini kabul etmek istemiyordu ve bir süre bunları düşünmeyi reddetti. Yeni bir uşak önemsiz bir masraftı; annesi buna asla itiraz etmezdi; uşak için hangi at olsa olurdu; her zaman Park'tan bir at bulabilirdi; ahıra

gelince, basit bir saçak bile yeterdi. Elinor bunun üzerine o kadar az ya da hiç olmazsa o kadar kısa zamandır tanıdığı bir adamdan

böyle bir hediye kabul etmesinin uygun olup olmadığını sorgulamayı denedi. Ama bu kadarı çok fazlaydı.

"Yanılıyorsun Elinor," dedi Marianne sıcak bir sesle, "Willoughby'yi hiç de az tanıyor değilim. Tanışalı uzun zaman olmadı tabii, ama o dünyada annemle senden sonra en iyi tanıdığım insan. Yakınlığı belirleyen şey zaman ya da imkan değildir; -sadece karakterdir. Bazen yedi yıl yetmez bazı insanların birbirini tanımasına, ama bazılarına da yedi gün rahat rahat yeter. Ağabeyimin at hediyesini kabul etsem kendimi Willoughby'ninkini kabul etmekten daha büyük bir uygunsuzluk suçu işlemiş sayarım. Yıllarca birlikte yaşadığımız halde John'u pek az tanıyorum; ama Willoughby hakkındaki kanaatim uzun zaman önce oluştu."

Elinor bu konuya dokunmamanın daha akıllıca olacağını düşündü. Kızkardeşinin huyunu bilirdi. Böyle hassas bir konuya itiraz etmek sadece onun kendi görüşlerine daha sıkı sarılmasına yol açacaktı. Ama annesine olan sevgisine başvurunca, evin genişlemesini kabul ederse (ki muhtemelen edecekti) o fedakar annenin üstlenmek zorunda kalacağı yükleri anlatınca Marianne kısa zamanda teslim oldu; tekliften bahsederek annesini böyle düşüncesiz bir iyiliğe kışkırtmamaya ve Willoughby'ye ilk fırsatta hediyeyi reddetmek zorunda olduğunu söylemeye söz verdi.

Sözünde de durdu; Willoughby kulübeye uğradığı zaman, aynı gün Elinor alçak bir sesle hediyesini kabul etmekten üzülerek vazgeçmek zorunda kaldığını söylediğini duydu. Bu değişikliğin sebepleri de Willoughby'nin daha fazla ısrar etmesini imkansız kılacak şekilde anlatıldı. Gelgelelim Willoughby'nin üzüntüsü gayet açıktı; bunu içtenlikle ifade ettikten sonra aynı alçak sesle ekledi"Ama Marianne, şimdi kullanamasan bile at hala senin. Sen alabilene kadar senin için muhafaza ederim. Barton'dan ayrılıp daha kalıcı bir

evde kendi düzenini kurunca Queen Mab seni bekliyor olacak."

Miss Dashvvood bütün bunları duydu; cümlenin tamamında, delikanlının kelimeleri telaffuz edişinde, Marianne'e sadece ilk adıyla hitap edişinde hemen aralarında kusursuz bir uyuma işaret eden çok kesin bir yakınlık, çok doğrudan bir anlam gördü. O andan itibaren sözlenmiş olduklarından şüphe etmedi ve bu inanç böylesine samimi tabiatlı kişilerce onun ya da dostlarının durumu kazaen keşfetmeye bırakılmış olmaları dışında hiçbir şaşkınlık yaratmadı.

Margaret ertesi gün ona bu durumu daha berrak bir ışık altında gösteren bir şey anlattı. Willoughby önceki akşamı onlarla geçirmişti; Margaret de salonda bir süre Marianne ve onunla yalnız kalınca sonradan çok heyecanlı bir yüzle hemen ablasına anlattığı gözlemlerde bulunma fırsatı elde etmişti.

"Ay Elinor," diye haykırdı, "sana Marianne'le ilgili bir sır söyleyeceğim. Çok yakında Mr Willoughby'yle evleneceğinden eminim."

"High-church yamacında ilk karşılaştıklarından beri hemen her gün aynı şeyi söylüyorsun; tanışalı daha bir hafta olmamıştı, Marianne'in boynunda onun resmini taşıdığından emindin; ama sadece büyük amcamızın minyatürü çıktı."

"Ama cidden bu başka bir şey. Çok yakında evleneceklerinden eminim, çünkü Willoughby bir tutam saçını taşıyor"

"Dikkat et Margaret. Kendi büyük amcasının filan saçı olmasın."

"Ama cidden Elinor, Marianne'in saçıydı. Eminim yani, çünkü çocuğu saçı keserken gördüm. Dün gece çaydan sonra, senle annem odadan çıkınca hızlı hızlı fısıldaşıp konuşuyorlardı; çocuk ona yalvarıyor gibiydi, sonra makas alıp saçından uzun bir lüle kesti, çünkü saçları sırtından aşağı dökülüyordu; sonra saç lülesini öptü, bir parça beyaz kağıda sardı ve cep defterinin içine koydu."

Bu kadar güvenle anlatılmış böyle ayrıntılara Elinor inanmazlık edemezdi; zaten inanmama eğilimde de değildi, çünkü durum kendisinin işitip gördükleriyle tastamam uyuşuyordu.

Margaret'in zekası her zaman ablasını bu kadar memnun edecek şekilde ortaya çıkmıyordu. Mrs Jennings bir akşam Park'ta onu Elinor'un gözdesi olan ve uzun zamandır merak edip durduğu delikanlının adını vermesi için sıkıştırınca Margaret ablasına baktı ve şöyle dedi, "Söylememem lazım, değil mi Elinor?"

Bu elbette herkesi güldürdü; Elinor da gülmeye çalıştı. Ama acı verici bir çabaydı. Margaret'in admı sessizce taşıyamayacağı belli bir kişi üstünde sabitlendiğini düşünüyordu; onu da artık Mrs Jennings ağzına dolar dururdu.

Marianne kızkardeşi için içtenlikle üzüldü; ama kıpkırmızı olup kızgın bir tavırla Margaret'i azarlayınca işleri daha da berbat etti.

"Unutma ki tahminin ne olursa olsun söyleme hakkına sahip değilsin."

"Tahminim filan yoktu," diye cevap verdi Margaret; "bana sen kendin söyledin."

Bu cevap herkesin neşesini iyice artırdı; Margaret'i bir şeyler daha söylesin diye sıkıştırdılar.

"Hadi lütfen, Miss Margaret, söyleyin de bilelim," dedi Mrs Jennings. "Beyefendinin adı ne?"

"Söylememem lazım hanımefendi. Ama kim olduğunu biliyorum; nerede olduğunu da biliyorum."

"Evet evet, nerede olduğunu biz de tahmin edebiliyoruz; Norland'da kendi evinde tabii. Papazın çırağıdır herhalde."

"Hayır, papazın çırağı değil. Mesleği yok."

"Margaret," dedi Marianne büyük bir sıcaklıkla, "bütün bunlar senin uydurman, biliyorsun; hayatta öyle biri yok."

"O zaman yeni ölmüştür Marianne, çünkü eskiden böyle bir adamın olduğuna eminim, adı da F'yle başlıyordu."

O sırada Lady Middleton, "Bugün de çok yağmur yağdı," tespitinde bulununca Elinor ona minnettar kaldı, müdahalenin ona gösterilen bir hassasiyetten çok Lady Middleton'ın kocasıyla annesinin pek sevdiği bu tür yakışıksız aşk meşk konulardan hiç mi hiç hoşlanmaması olduğunu bildiği halde. Yağmur konusunu o başlattıysa da başkalarının duygularına her zaman özen gösteren Albay Brandon hemen devam ettirdi; ikisi de yağmur hakkında epey bir şey söylediler. Willoughby piyanoyu açtı ve Marianne'den piyanoya oturmasını istedi; böylece farklı insanların türlü çabaları arasında mesele kapandı gitti. Gelgelelim, Elinor içine düştüğü korkudan kolay sıyrılamadı.

O akşam, ertesi gün Barton'dan on iki mil kadar uzaktaki, Albay Brandon'ın eniştesine ait ve yurtdışında olan kendisinin talimatına göre Albay Brandon olmadan gezilemeyecek çok güzel bir yeri görmeye gitmek için grup kuruldu. Arazinin hayli güzel olduğu söyleniyordu; araziyi hararetle öven Sir John makul bir yargıç sayılabilirdi, çünkü son on yıldır her yaz en az iki kez orayı gezmeye gidecek gruplar oluşturuyordu. Arazide muhteşem bir göl vardı; yelken gezisi sabah eğlencesinin büyük bölümünü sağlayacaktı; yanlarına soğuk yiyecekler alacaklardı, sadece üstü açık arabalar kullanılacaktı ve herşey keyif erbabı insanların olağan üslubunda yürütülecekti.

Yılın o zamanını düşününce gezi gruptan bazılarına cesur bir girişim gibi göründü; son on beş gündür her gün yağmur yağmıştı; -Elinor zaten soğuk algınlığı olan Mrs Dashwood'u evde kalmaya ikna etti.

Whitwell'e seyahat planlan Elinor'un umduğundan çok daha farklı sonuçlandı. Islanmaya, yorulmaya, ürkmeye hazırlanırken hadise daha da talihsiz oldu, çünkü hiç gidemediler.

Saat ona doğru bütün grup kahvaltı etmek üzere Park'ta toplanmıştı. Bütün gece yağmur yağdıysa da sabah hava güzel sayılırdı; gökyüzünde bulutlar dağılıyor, güneş sık sık çıkıyordu. Herkesin keyfi, neşesi yerindeydi, herkes mutlu

olmak istiyordu, başka ihtimallerdense herkes en büyük sıkıntı ve zorluklara katlanmaya razıydı.

Kahvaltı ederlerken mektuplar getirildi. Başkaları yanında Albay Brandon için de mektup vardı; -mektubu aldı, bir göz gezdirdi, yüzünün rengi değişti ve hemen odadan çıktı.

"Brandon'ın nesi var?" dedi Sir John.

Kimse bilmiyordu.

"Umarım kötü haber almamıştır," dedi Lady Middleton. "Albay Brandon'ı kahvaltı masamdan böyle aniden kaldırdığına göre olağandışı bir şey olmalı."

Beş dakika kadar sonra Albay Brandon geri döndü.

"Umarım haberler kötü değildir, Albay," dedi Mrs Jennings, Albay Brandon odaya girer girmez.

"Hiç değil hanımefendi, teşekkür ederim."

"Avignon'dan mıydı? Kızkardeşinizin durumu kötüleşti filan demiyordur umarım."

"Demiyor hanımefendi. Şehirden; sadece iş mektubu."

"Ama iş mektubuysa nasıl oldu da sizi o kadar şaşırttı? Hadi, hadi, olmuyor Albay; doğrusunu anlatın."

"Hanımefendiciğim," dedi Lady Middleton, "sözlerinize dikkat edin."

"Belki kuzeniniz Fanny'nin evlendiğini söylüyordu, ha?" dedi Mrs Jennings, kızının uyarısına aldırış etmeden.

"Hayır, inanın söylemiyordu."

"Peki o zaman kimden geldiğini biliyorum, Albay. Umarım hanımefendi afiyettedir."

"Kimi kastediyorsunuz hanımefendi?" dedi Albay Brandon, bir parça kızararak.

"Aa, kimi kastettiğimi biliyorsunuz."

"Cidden üzgünüm hanımefendi," dedi Albay Brandon, Lady Middleton'a dönerek, "bu mektubu bugün almam talihsizlik, çünkü hemen şehre gitmemi gerektiren bir işle ilgili."

"Şehre mi!" diye haykırdı Mrs Jennings. "Yılın bu vaktinde şehirde ne işiniz olabilir?"

"Böyle hoş bir gruptan ayrılmak zorunda kaldığım için," diye devam etti Albay Brandon, "üzüntüm büyük; ama asıl endişem şu ki korkarım Whitwell'e girişinizi sağlamak için benim varlığım gerekli."

Hepsine nasıl ağır bir darbe oldu!

"Ama kahyaya bir not yazsanız, Mr Brandon," dedi Marianne bir heves, "yeterli olmaz mı?"

Albay Brandon başını salladı.

"Gitmemiz lazım," dedi Sir John. -"Bu kadar hazırlandıktan sonra iptal edemeyiz. Yarına kadar şehre gidemezsin Brandon, o kadar"

"Keşke o kadar kolay olsa. Ama seyahatimi bir gün bile ertelemek elimde değil!"

"İşinizin ne olduğunu öğrenebilsek," dedi Mrs Jennings, "ertelenebilir mi bakarız."

"Seyahatinizi biz dönene kadar erteleseniz," dedi Willoughby, "altı saatten fazla gecikmezsiniz."

"Bir saat bile kaybetmeye tahammülüm yok."-

Elinor o sırada Willoughby'nin Marianne'e şöyle dediğini duydu, "Keyifli bir topluluğa dayanamayan insanlar vardır. Brandon da onlardan biri. Herhalde üşütmekten korkuyor da bu numarayı onun için uydurdu. Elli gineye bahse girerim mektubu kendisi yazdı."

"Hiç şüphem yok," diye cevapladı Marianne.

"Seni fikrini değiştirmeye ikna etmenin yolu yoktur Brandon, bilirim," dedi Sir John, "bir kez bir şeye karar vermeyegör. Mamafih, umarım bir kere daha düşünürsün. Bak, New ton'dan gelmiş iki bayan Carey, kulübeden yürüye yürüye gelmiş üç bayan Dashvvood var burada, Mr Willoughby de vaktinden iki saat önce kalkmış; amaç Whitwell'e gitmek."

Albay Brandon herkesi hayal kırıklığına uğrattığı için ne kadar üzgün olduğunu tekrarladı; ama aynı zamanda meselenin kaçınılmaz olduğunu da söyledi.

"Pekala, ne zaman döneceksiniz?"

"Umarım," diye ekledi lady hazretleri, "şehirden ayrılır ayrılmaz sizi Barton'da görebiliriz; geziyi siz dönene kadar erteleriz."

"Çok naziksiniz. Ama durum öyle belirsiz ki, ne zaman dönebilirim bilmiyorum; o yüzden söz vermeye cesaret edemem."

"Yo! Dönmeli ve dönecek," diye haykırdı Sir John. "Hafta sonuna kadar gelmezse peşinden giderim."

"Ay lütfen gidin, Sir John," diye haykırdı Mrs Jennings, "hem o zaman belki ne işi olduğunu da öğrenebilirsiniz."

"Başkalarının işlerine burnumu sokmam. Besbelli utandığı bir şey."

Albay Brandon'ın atlarının hazır olduğu bildirildi.

"Şehre at sırtında gitmiyorsunuz ya?" diye ekledi Sir John.

"Hayır. Sadece Honiton'a kadar. Oradan arabayla gideceğim."

"Peki, madem kararlısınız, size iyi yolculuklar dilerim. Ama keşke fikrinizi değiştirseniz."

"Emin olun elimde değil."

Sonra tüm gruba veda etti.

"Sizi ve kızkardeşlerinizi bu kış şehirde görme şansım yok mu, Miss Dashwood?"

"Korkarım yok."

"O halde size hiç arzu etmediğim kadar uzun bir süre için veda etmeliyim."

Marianne'e sadece başını eğerek selam verdi ve bir şey demedi.

"Hadi, Albay," dedi Mrs Jennings, "gitmeden söyleyin de ne için gittiğinizi bilelim."

Albay Brandon ona iyi günler diledi ve Sir John eşliğinde odadan çıktı.

Kibarlığın o ana kadar engellediği yakınma ve ağıtlar o an herkesten sökün etti; hepsi öyle hayal kırıklığına uğratılmanın nasıl asap bozucu olduğunda tekrar tekrar fikir birliğine vardılar.

"Mamafih," dedi Mrs Jennings, zafer duygusuyla, "işinin ne olduğunu tahmin edebiliyorum."

"Öyle mi hanımefendi?" dedi hemen herkes.

"Evet; Miss Williams'la ilgili olduğuna eminim."

"Peki Miss Williams kim?" diye sordu Marianne.

"Ne! Miss Williams'in kim olduğunu bilmiyor musunuz? Eminim daha önce duymuşsunuzdur. Albay'ın bir akrabası, şekerim; çok yakın bir akrabası. Genç hanımları şoke etmekten korktuğumuz için ne kadar yakın olduğunu söylemeyeceğiz." Sonra sesini bir parça alçaltıp, Elinor'a şöyle dedi, "Gayri meşru kızı."

"Cidden mi!"

"Ya evet; hem de hık demiş burnundan düşmüş. Tahminimce Albay bütün servetini ona bırakacak."

Lady Middleton'ın zarafet duygusu yara aldı; gayri meşru bir kızın sözünün edilmesi gibi uygunsuz bir konuyu kapatmak için bizzat hava hakkında bir şeyler söyleme zahmetine katlandı.

Sir John dönünce böyle talihsiz bir olayın yol açtığı genel üzüntüye bütün kalbiyle iştirak etti; ama hazır bir aradayken mutlu olmak için bir şeyler yapmaları gerektiğini söyleyerek sözlerini tamamladı; biraz fikir alışverişi yapıldıktan sonra mutluluk sadece Whitwell'de tadılabilecektiyse de kırda araba gezisi yaparak da makul bir iç huzuru bulabileceklerine karar verildi. Bunun üzerine arabalar emredildi; ilk Willoughby'ninki geldi; Marianne arabaya bindiği zaman hiç olmadığı kadar mutlu görünüyordu. Willoughby hızla parkı geçti ve az sonra gözden kayboldular; geri döndükleri zamana kadar onları bir daha gören olmadı; zaten geriye de herkesten sonra döndüler. İkisi de geziden keyif almış görünüyorlardı, ama diğerleri

yamaçlardan inerken onlar sadece patikaları takip ettiklerini söylemekle yetindiler.

Akşamleyin dans etmeye ve herkesin gün boyu son derece neşeli olmasına karar verildi. Careyler'den birkaç kişi daha yemeğe geldi ve masaya neredeyse on iki kişi oturmanın ayrıcalığını tattılar; Sir John masayı büyük tatmin duygusu içinde seyretti. Willoughby büyük Miss Dashwoodlar arasında her zamanki yerini aldı. Mrs Jennings, Elinor'un sağ tarafına oturdu; oturalı çok olmamıştı ki onunla Willoughby'nin arkasına eğildi ve Marianne'e ikisinin de duyabileceği kadar yüksek sesle şöyle dedi, "Tüm numaralarınıza rağmen sizi buldum. Sabahleyin neredeydiniz biliyorum."

Marianne kızardı ve alelacele cevap verdi, " Nerede?"-

"Bilmiyor muydunuz," dedi Willoughby, "arabamla uzaklaşmıştık."

"Evet evet, Sayın Sahtekar, o kadarını gayet iyi biliyorum, ama *nereye* gittiğinizi de öğrenmeye kararlıydım. -Umarım evinizi beğendiniz, Miss Marianne. Çok büyük bir ev olduğunu biliyorum; sizi görmeye geldiğim zaman umarım yeniden dayayıp döşemiş olursunuz, çünkü altı yıl önce gittiğim zaman buna pek ihtiyacı vardı."

Marianne müthiş bir sarsıntı içinde öte yana döndü. Mrs Jennings içten bir kahkaha attı; Elinor nerede olduklarını öğrenmeyi kafasına koyunca kendi hizmetçisine Mr Willoughby'nin uşağının ağzını arattığını, o şekilde Allenham'a gittiklerinden ve bahçede yürüyerek, evin her yanını gezerek epey zaman geçirdiklerinden haberdar olduğunu öğrendi.

Elinor bunun doğru olduğuna inanamıyordu, çünkü Willoughby, Marianne'in en ufak bir tanışıklığı olmadığı Mrs Smith içerideyken eve girmeyi teklif etsin, Marianne de kabul etsin, olacak şey değildi.

Yemek odasından çıktıkları zaman Elinor ona bunları sordu ve Mrs Jennings'in anlattığı her hadisenin tamamen

doğru olduğunu büyük bir şaşkınlıkla öğrendi. Marianne bundan şüphe ettiği için ona çok kızdı.

"Oraya gitmediğimizi, evi görmediğimizi neden düşünüyorsun Elinor? Bu senin de sık sık yapmak istediğin bir şey değil mi?"

"Evet Marianne, ama Mrs Smith oradayken ve yanımdan Mr Willoughby'den başka arkadaş yokken gitmezdim."

"Ama Mr Willoughby evi gösterme hakkına sahip tek kişi; üstü açık bir arabayla gittiğimiz için de yanımızda başka birinin olması imkansızdı. Hayatımda daha keyifli bir sabah geçirmedim."

"Korkarım," diye cevapladı Elinor, "bir hareketin keyifli olması her zaman uygun olduğunu kanıtlamaz."

"Aksine, başka herşeyden daha fazla kanıtlar Elinor; çünkü yaptığım şeyin gerçekten uygunsuz bir yanı olsaydı o zaman farkederdim, çünkü yanlış bir şey yaptığımızı her zaman anlarız ve öyle bir inançla asla keyif alamazdım."

"Ama Marianneciğim, seni gayet küstah bazı sözlere maruz bıraktığı halde davranışının doğruluğundan hala şüphe etmiyor musun?"

"Mrs Jennings'in küstah sözleri uygunsuz davranışların kanıtı olacaksa hepimiz hayatımızın her anında suç işliyoruz demektir. Onun tavsiyelerine de, tenkitlerine de değer vermiyorum. Mrs Smith'in bahçesinde yürümekle ya da evini gezmekle yanlış bir şey yaptığımı düşünmüyorum. Hepsi bir gün Willoughby'nin olacak ve... "

" Bir gün sana ait olacaksa bile Marianne, hareketini haklı gösteremezsin."

Marianne bu ima karşısında kızardı; ama görünür şekilde memnun da oldu; on dakikalık samimi bir düşünce arasından sonra tekrar ablasına geldi ve müthiş bir neşe içinde şöyle dedi; "Galiba Elinor Allenham'a gitmem pek yakışık almadı; ama Mr Willoughby ısrarla bana yeri göstermek istedi; inan çok güzel bir ev. -Üst katta enfes bir oturma odası var; genişliği tam gündelik kullanıma göre, modern mobilyayla harika olur. Köşe odası; iki yanda

penceresi var. Bir yandan evin arkasındaki bowling çayırı üzerinden harikulade salkım saçak bir ormana bakıyorsun, öbür yandan da kilise ve köy manzaran var; daha ötede o hep hayran olduğumuz sarp tepeler. Aklıma yatmadı gerçi, çünkü hiçbir şey o mobilyadan daha sıkıcı olamaz -ama şöyle bir dayanıp döşense -Willoughby diyor ki birkaç yüz pounda İngiltere'nin en hoş yaz odalarından biri olurmuş."

Elinor onu başkaları araya girmeden dinleyebilseydi evdeki her odayı aynı zevkle anlatacaktı.

Albay Brandon'm Park ziyaretinin aniden sona ermesi, sebebini saklama kararlılığıyla birleşince, iki üç gün boyunca Mrs Jennings'in aklını doldurdu, merakını celbetti; kendisi büyük merakçıydı, tüm tanışlarının geldisine gittisine kıpır kıpır bir ilgi duyan herkesin olması gerektiği gibi. Durmadan merak etti sebebi ne olabilir diye; kesin kötü haberdi; o zaman başına gelmesi mümkün her derdi gözden geçirdi, hem de şansa yer bırakmayacak bir dirayetle.

"Gayet kederli bir mesele olduğuna eminim," dedi. "Yüzünde gördüm yani. Zavallı adam! Durumu bozulmuş olabilir, korkarım. Delaford'daki mülk yılda iki binden fazla getirmiyordu; kardeşi de herşeyi acayip püsürlü bıraktı. Kanımca para meselesi yüzünden çağrıldı, çünkü başka ne olabilir ki? Acaba öyle mi. işin aslını bilmek için neler vermezdim. Belki de Miss Williams'la ilgilidir -hatta kesin öyledir, çünkü ben kızdan bahsedince pek utandı. Belki şehirde hastalanmıştır; bu çok mümkün, çünkü zaten hastalıklıcana bir kızdı diye biliyorum. Her iddiaya girerim, mesele Miss Williams. Albay'ın sıkıntılı durumda olması artık pek mümkün değil, çünkü çok tedbirli adamdır, şimdiye kadar mülkün borçlarını temizlemiştir. Ne olabilir acaba! Avignon'daki kızkardeşi kötüleşmiş de onu çağırmış olsa. O telaşla gitmesi gayet akla yatkın. Valla, bütün kalbimle dilerim ki dertleri bitsin, yanına da iyi bir eş kar kalsın."

Böyle merak etti, böyle konuştu Mrs Jennings, aklına gelen her yeni ihtimalle fikri değişti ve aklına gelen her ihtimal aynı şekilde mümkün göründü. Albay Brandon'ın

iyiliğini içtenlikle isteyen Elinor ansızın çekip gitmesine Mrs Jennings'in beklediği kadar merak duymadı; meselenin öyle büyük bir şaşkınlığı ya da türlü çeşit ihtimaller kovalamayı gerektirmediğini düşünmesine ek olarak, merakını asıl başka bir şey çekiyordu. Merakını çeken, kızkardeşiyle Willoughby'nin herkesin ilgiyle beklediğini biliyor olmaları gereken konudaki olağandışı sessizliğiydi. Bu sessizlik devam ettikçe durum her gün ikisinin mizacıyla daha çelişkili ve daha tuhaf göründü. Elinor birbirlerine olan gündelik davranışlarına bakılırsa, oldu denen şeyi neden annesine ve ona açıkça söylemediklerini anlayamıyordu.

Evliliğe hemen kalkışamayacaklarını kolayca anlayabiliyordu; Willoughby bağımsız olsa da zengin olduğuna inanmak için bir neden yoktu. Sir John mülkünün yılda altı yedi yüz getirdiğini tahmin ediyordu; ama o gelirin pek karşılayamayacağı kadar masraflı bir hayat sürüyordu ve kendisi de yoksulluğundan sık sık yakınmıştı. Ama sözlenmeleri konusunda ikisinin sürdürdüğü ve aslında hiçbir şeyi örtemeyen bu tuhaf gizliliği Elinor anlayamıyordu; genel görüşlerine ve hareketlerine o kadar aykırıydı ki, Elinor bazen gerçekten sözlendiklerinden şüphe ediyor bu şüphe de Marianne'e meseleyi sormasına engel oluyordu.

Yakınlıkları konusunda hiçbir şey Willoughby'nin davranışlarından daha fazla fikir veremezdi. Marianne'e bir aşığın kalbinin verebileceği en ayrıcalıklı sevecenliği gösteriyor ªi~ lenin geri kalanına da bir oğulun ve ağabeyin sıcak ilgisiyle davranıyordu. Kulübeyi evi bellemiş ve seviyor gibiydi; vaktinin çoğunu Allenham yerine orada geçiriyordu; eğer herkes Park'ta toplanmamışsa sabah egzersizinin orada biteceği, günün geri kalanını Marianne'in yanında, en sevdiği puanterinin de Marianne'in ayaklarının dibinde geçireceği neredeyse kesindi.

Hele bir akşam, Albay Brandon köyden ayrıldıktan bir hafta kadar sonra, kalbi etrafındaki nesnelere yakınlık duymaya olağandışı bir şekilde açılmış gibiydi; Mrs

Dashwood'un ilkbaharda kulübeyi genişletme planından bahsedivermesi üzerine sevginin ona mükemmel gösterdiği bir yerde herhangi bir değişiklik yapılmasına hararetle itiraz etti.

"Ne!" diye haykırdı"Bu güzelim kulübeyi genişletmek mi? Hayır. Buna asla razı olmam. Eğer benim duygularıma önem veriliyorsa tek bir taş ilave edilmemeli, tek bir karış büyütülmemeli."

"Telaşlanmayın," dedi Miss Dashwood, "öyle bir şey olmayacak, çünkü annemin asla o kadar parası olmayacak."

"Buna bütün kalbimle sevindim," diye haykırdı. "Eğer parasını daha başka şeylere harcamayacaksa hep yoksul kalsın."

"Teşekkür ederim Willoughby. Sizin ya da sevdiğim herhangi birinin bir yere bağlılık duygusunu dünyadaki hiçbir tadilata feda etmeyeceğimden emin olabilirsiniz. Baharda hesaplarımı gördüğüm zaman ne meblağ kalırsa, sizi üzecek bir işe girişmektense boş boş bir kenarda yatsın isterim. Ama burayı kusurlarını görmeyecek kadar çok mu seviyorsunuz?"

"Evet," dedi Willoughby. "Benim için kusursuz. Dahası, burayı mutluluğun mümkün olabildiği tek yer olarak görüyorum; yeterince zengin olsaydım Combe'u hemen yıkar, yerine bu kulübenin tıpatıp aynısını yapardım."

"Karanlık, dar merdiveni ve dumana boğulan mutfağıyla herhalde," dedi Elinor.

"Öyle," diye haykırdı Willoughby aynı hevesli sesle, "ona ait herşeyle hem de; -tek tek her konforu da, her konforsuzluğu da aynen yerinde olmalı. O zaman, sadece o zaman, öyle bir çatı altında olursa Combe'da da Barton'da olduğum kadar mutlu olabilirim."

"Daha iyi odaların, daha geniş bir merdivenin olumsuzluğu altında bile," dedi Elinor, "bundan sonra kendi evinizi de burası kadar kusursuz bulacak olmanızdan gurur duyuyorum."

"Elbette," dedi Willoughby, "orayı benim için çok kıymetli yapan belli durumlar var; ama burası kalbimde başka hiçbir yerin paylaşamayacağı bir öneme sahip."

Mrs Dashwood keyifle Marianne'e baktı; Marianne'in güzel gözleri de öyle dolu dolu Willoughby'ye dikilmişti ki, onu ne kadar iyi anladığını açıkça ortaya koyuyordu.

"Ne kadar çok istemişimdir," diye ekledi Willoughby, "bu yıl Allenham'dayken Barton kulübesinde yaşayanlar olsun diye! Konumuna hayran olmadan bir kez önünden geçtiğim ve içinde kimse yok diye hayıflanmadığım olmamıştır. Sonra hiç beklemiyordum köye sonraki gelişimde Mrs Smith'ten duyacağım ilk haberin Barton kulübesinin tutulduğu haberi olmasını: hadise beni birden öyle sevindirdi ve ilgilendirdi ki orada tadacağım mutluluk malum olmuş diyesim geliyor. Sence de öyle değil mi Marianne?" Bunu Marianne'e alçak bir sesle söyledi. Sonra önceki ses tonunda devam ederek şöyle dedi, "Bir daha kalkıp bu evi berbat edeceksiniz, öyle mi Mrs Dashwood? Hayalci tadilatlar yapıp evi sadeliğinden yoksun bırakacaksınız! Tanışıklığımızın ilk başladığı, o zamandan beri birlikte birçok mutlu saat geçirdiğimiz bu güzel odayı alelade bir hole çevireceksiniz ve şimdiye kadar dünyanın en geniş dairesinin verebileceğinden daha gerçek bir barınak ve konfor sunmuş bu odadan millet çabucak geçip gidecek."

Mrs Dashwood hiçbir tadilata kalkışmayacağına onu tekrar temin etti.

"Siz iyi bir kadınsınız," diye cevap verdi Willoughby. "Sözünüz içimi rahatlattı. Sözünüzü bir adım daha ileri götürün ve beni mutlu edin. Bana sadece evinizin aynı kalacağını değil, ama aynı zamanda sizi ve ailenizi de eviniz gibi hep aynı bulacağımı ve beni hep size ait olan herşeyi benim için öylesine kıymetli yapan nezaketinizle karşılayacağınızı söyleyin."

Söz hemen verildi ve akşam boyunca Willoughby'nin davranışları sevgisini ve mutluluğunu yansıttı.

"Yarın akşam sizi yemekte görecek miyiz?" dedi Mrs Dashvvood, Willoughby onlardan ayrılırken. "Sabahleyin gelmeniz ricasında bulunmuyorum, çünkü Lady Middleton'ı ziyaret etmek için Park'a yürüyeceğiz."

Willoughby saat dörde doğru onlara katılmak için söz verdi.

Mrs Dashwood'un Lady Middleton ziyareti ertesi gün gerçekleşti; kızlarından ikisi onunla gittiler; ama Marianne uydurma bir meşgale öne sürerek gruptan affını istedi; önceki gece Wilioughby'yle onlar yokken uğraması konusunda sözleştiği sonucuna varan annesi onun evde kalmasından ziyadesiyle memnun oldu.

Park'tan dönüşlerinde Willoughby'nin arabasıyla uşağını kulübede bekliyor buldular; Mrs Dashwood düşüncesinde haklı olduğunu anladı. Şimdiye kadar herşey tahmin ettiği gibi gitmişti; ama eve girince hiçbir öngörünün ona beklemesini söylemediği bir durumla karşılaştı. Daha holdeydiler ki Marianne şiddetli bir üzüntü içinde aceleyle oturma odasından çıktı; mendili gözlerindeydi ve onlara dikkat etmeden üst kata koştu. Şaşırmış ve telaşlanmış bir halde doğruca onun çıktığı odaya girdiler ve odada sadece Willoughby'yi buldular; sırtı onlara dönük, şömineye yaslanmıştı. Onlar girince önüne döndü; yüzü Marianne'i altüst eden duyguyu güçlü bir biçimde paylaştığını gösteriyordu.

"Marianne'in bir şeyi mi var?" diye haykırdı Mrs Dashwood içeri girerek"hasta mı?"

"Umarım değildir," diye cevap verdi Willoughby, neşeli görünmeye çalışarak; ve zoraki bir gülümsemeyle hemen ekledi, "Asıl hasta olması gereken benim -çünkü şu an müthiş bir hayal kırıklığı içinde ızdırap çekiyorum!"

"Hayal kırıklığı mı!"-

"Evet, çünkü size verdiğim sözü tutamıyorum. Mrs Smith bu sabah beni iş için Londra'ya göndererek onun eline bakan yoksul bir kuzen üzerinde zenginliğinin gücünü kullandı.

Emirlerimi henüz aldım ve Allenham'a veda ettim; neşelenmek bahanesiyle şimdi de size veda etmeye geldim."

"Londra'ya mı? -peki bu sabah mı gidiyorsunuz?"

"Hemen şu an."

"Bu büyük talihsizlik. Ama Mrs Smith'in sözü dinlenmeli; -işler sizi bizden uzun süre ayırmaz umarım."

Willoughby cevap verirken kızardı. "Çok naziksiniz, ama Devonshire'e hemen döneceğimi düşünmüyorum. Mrs Smith'e yaptığım ziyaretler bir yıl geçmeden yenilenmez."

"E tek dostunuz Mrs Smith değil ya. Civarda buyur edileceğiniz tek yer Allenham mı? Çok ayıp Willoughby. Bizden davetiye mi bekleyeceksiniz?"

Willoughby'nin rengi daha da kızardı; gözleri yere dikili halde, sadece şu cevabı verebildi, "Çok iyisiniz."

Mrs Dashvvood şaşkınlık içinde Elinor'a baktı. Elinor da bir o kadar şaşkındı. Birkaç saniye herkes sessiz kaldı. Sonra Mrs Dashwood konuştu.

"Tek söyleyebileceğim, sevgili Willoughby, Barton kulübesinde her zaman iyi karşılanacaksınız; size hemen buraya dönmeniz konusunda ısrar etmeyeceğim çünkü bunu Mrs Smith'in nasıl karşılayacağına sadece siz karar verebilirsiniz; o bakımdan kararınızı sorgulayacak olmadığım gibi isteğinizden de şüphe etmeyeceğim."

"Mevcut sözlerim," diye cevapladı Willoughby kafası karışık bir halde, "öyle ki -kendimi layık göremediğim kadar"-

Durdu. Mrs Dashwood konuşamayacak kadar şaşkındı; bir sessizlik daha geldi. Sessizliği Willoughby bozdu; hafif bir gülümsemeyle, "Bu şekilde uzatmak saçma. Varlıklarından şu an zevk almam imkansız olan dostlar arasında kalarak kendime daha fazla işkence etmeyeceğim," dedi.

Sonra apar topar veda edip odadan çıktı. Arabasına bindiğini gördüler; araba bir anda gözden kayboldu.

Mrs Dashvvood konuşamayacak kadar doluydu ve bu ani gidişin yol açtığı üzüntü ve korkuyla baş başa kalabilmek için hemen oturma odasından çıktı.

Elinor da en az annesi kadar huzursuz olmuştu. Olanları endişe ve esefle düşünüyordu. Willoughby'nin onlara veda ederkenki davranışları, rahatsızlığı, neşeli görünme çabası, hepsinden çok annesinin davetini kabul etmekteki isteksizliği, bir aşığa yakışmayacak, ona yakışmayacak korkaklığı onu son derece tedirgin etti. Bir an Willoughby'nin hiçbir ciddi plan yapmamış olduğundan korktu, sonra onunla kızkardeşi arasında talihsiz bir kavga geçtiğinden; -Marianne'in odadan çıktığı sıradaki üzüntüsü ciddi bir kavganın sonucu olabilecek türdendi, ama Marianne'in ona duyduğu aşkı düşündüğü zaman herhangi bir kavga hemen hemen imkansız görünüyordu.

Ama ayrılıklarının ayrıntıları ne olursa olsun kızkardeşinin üzüntüsü ortadaydı; Marianne'in sadece geçmeye bırakmamakla kalmayıp aynı zamanda vazife gibi beslediği ve büyüttüğü müthiş hüznü derin bir şefkatle düşündü.

Yaklaşık yarım saat sonra annesi döndü; gözleri kızarmış olmakla birlikte hepten neşesiz de değildi.

"Bizim sevgili Willoughby şimdi Barton'dan epeyce uzaktadır Elinor," dedi, işinin başına otururken, "kimbilir nasıl hüzünlü bir halde gidiyor."

"Bütün bunlar çok tuhaf. Böyle aniden gitmek! Bir anlık bir işe benziyor. Dün gece bizimle pek mutluydu, pek neşeli, pek duyguluydu. Ama şimdi on dakika önce haber verip -geri dönmemesiye gitmek! -Bize anlatamadığı bir şeyler olmuş olmalı. Konuşması, davranışı alıştığımız gibi değildi. Farkı sen de benim kadar görmüşsündür. Ne olabilir? Kavga etmiş olabilirler mi? Senin davetini başka neden reddetsin ?" -

"Eksik olan şey istek değildi Elinor; bunu açıkça görebiliyorum. Kabul edecek gücü yoktu. Etraflıca düşündüm ve başta bana da, sana da garip görünen herşeyin açıklamasını buldum."

"Öyle mi?"

"Evet. Bunları kendime tatmin edici bir şekilde açıkladım; -ama sen Elinor, sen ki her fırsatta herşeyden şüphe etmeyi

seversinbiliyorum, bunu tatmin edici bulmayacaksın; ama konuşarak da bana fikrimi değiştirtemezsin. Kanaatim o ki Mrs Smith delikanlının Marianne'e ilgi duyduğundan şüpheleniyor bunu onaylamıyor; (belki delikanlı için başka planlan var) ve bu yüzden onu uzaklaştırmak istiyor; -onu koşturduğu iş gitsin diye uydurulmuş bir şey. Bence böyle oldu. Ayrıca ilişkiyi onaylamadığının delikanlı da farkında, dolayısıyla Marianne'le sözlendiğini itiraf etmeye henüz cesaret edemiyor; kadının eline baktığı için kendini planlarına boyun eğmeye mecbur hissediyor ve bir süreliğine Devonshire'den uzaklaşıyor. Biliyorum, bana bunlar olmuş da olabilir, olmamış da olabilir diyeceksin, ama meseleyi bunun kadar tatmin edici bir şekilde açıklayan başka bir anlama yöntemi bulamazsan itiraz dinlemeyeceğim. Şimdi, bunlara ne diyeceksin?"

"Hiç, çünkü cevabımı tahmin ettin."

"Demek ki olmuş da olabilir, olmamış da olabilir diyecektin. Ah Elinor, ne kadar anlaşılmaz duyguların var! Aklın herşeyi hep kötüye yoruyor. Marianne'e sefalet, Willoughby'ye de suç yakıştırırsın, oysa Willoughby için özür bulman gerekir. Bize her zamanki davranışlarından daha soğuk bir şekilde veda etti diye onu suçlu görmeye kararlısın. Çaresizliğe hiç mi pay vermeyeceksin, ya da taze bir hayal kırıklığının sarstığı bir ruh haline? Kesin değil diye hiçbir olasılık kabul edilmeyecek mi? Sevmemiz için ortada bunca neden olan, ama hakkında kötü düşünmemiz için hiçbir neden olmayan bir adama hiç mi hak tanımayacağız? Bir süreliğine mecburen gizli kalacak olsa da kendi başlarına izah edilemez dürtüler olması olasılığına? Hadi peki, onun nesinden şüphe ediyorsun?"

"Bunu ben de pek bilmiyorum. -Ama hoş olmayan bir şeyden şüphelenmek onda az önce tanık olduğumuz böyle bir değişimin kaçınılmaz sonucu. Öte yandan, iyi yanlarının hakkını vermek gerektiğini söylemekte çok haklısın; herkes hakkındaki yargılarımda samimi olmak isterim. Willoughby'nin davranışı için gayet geçerli sebepleri olabilir

kuşkusuz ve umarım vardır. Ama bunları hemen söylemek Willoughby'ye daha çok yakışırdı. Gizlilik gerekli olabilir; ama gizliliği onun uygulamasını hala kabul edemiyorum."

"Yine de değişmeye mecbur olduğunda karakterinden saptığı için onu suçlama. Ama onu savunmak için söylediklerimin doğruluğunu gerçekten mi kabul ediyorsun? -Sevindimkendisi aklanmıştır."

"Tam değil. Sözlendiklerini (tabii eğer gerçekten sözlendilerse) Mrs Smith'ten saklamak yerinde olabilir - durum öyleyse şu sıra Devonshire'de pek görünmemek Willoughby için akıllıca olur. Ama bu meseleyi bizden saklamaları için mazeret değil."

"Bizden saklamak mı! Yavrucuğum, Willoughby'yle Marianne'i bir şey saklamakla mı suçluyorsun? Bu cidden çok tuhaf, çünkü gözlerin her gün onları tedbirsiz davrandıkları için kınayıp duruyordu."

"Sevgilerinin değil," dedi Marianne, "sözlenmelerinin kanıtını istiyorum."

"Ben her iki konuda da gayet tatmin olmuş durumdayım."

"Ama meseleyle ilgili sana ikisi tarafından da tek kelime söylenmedi."

"Hareketlerin o kadar açık konuştuğu bir yerde hiçbir kelimeye ihtiyacım yok. Marianne'e ve hepimize olan davranışı, hiç değilse son on beş gündüç onu sevdiğini ve müstakbel karısı olarak düşündüğünü, bize de en yakın akraba duyguları beslediğini göstermedi mi? Birbirimizi gayet iyi anlamadık mı? Bakışları, tavırları, ilgili ve sevecen hürmeti günbegün benim rızamı istemedi mi? Elinorcuğum, sözlendiklerinden şüphe etmek mümkün mü? Böyle bir düşünce nasıl aklına gelebilir? Kızkardeşinin sevgisinden emin olduktan sonra Willoughby'nin onu terketmesi ya da sevgisini ifade etmeden birkaç aylığına bile terketmesi düşünülebilir mi; -hatta birbirlerine güven vermeden ayrılmaları?"

"İtiraf ederim ki," diye cevapladı Elinor, "bir şey hariç her halleri sözlendiklerini gösteriyor; ama o bir şey her ikisinin

de meseleyle ilgili mutlak sessizliği ki, bu benim için başka herşeyden daha ağırlıklı."

"Bu çok tuhaf! Yani aralarında açıkça olup biten herşeyden sonra aralarındaki yakınlığın doğasından şüphe edebiliyorsan Willoughby'nin alçağın teki olduğunu düşünüyor olmalısın. Bunca zamandır kızkardeşini kandırıyor muydu? Ona karşı aslında kayıtsız olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Hayır, bunu düşünemem. Onu seviyor olmalı ve eminim seviyor"

"Ama böyle bir kayıtsızlıkla, geleceğe böyle bir aldırmazlıkla Marianne'i terkedebiliyorsa sevgisinde bir tuhaflık olmalı diyorsun."

"Bu meseleyi hiçbir zaman kesin görmediğimi hatırlamalısın anneciğim. İtiraf ediyorum, şüphelerim vardı; ama öncekinden daha zayıf, hatta yakında hiç kalmayabilir. Mektuplaştıklarını öğrenirsek bütün korkularım geçer."

"Müthiş bir itiraf cidden! Onları ancak sunakta görürsen evleneceklerine inanırsın. Zalim kız! Ama benim böyle bir kanıta ihtiyacım yok. Bana göre şüpheyi haklı çıkaracak hiçbir şey olmadı; gizliliğe kalkışılmadı; herşey baştan sona açık ve samimiydi. Kızkardeşinin isteklerinden şüphe edemezsin. Dolayısıyla Willoughby'den şüphe ediyor olmalısın. Ama neden? Namuslu, duygulu bir adam değil mi? Tedirgin edecek herhangi bir tutarsızlığı mı oldu? Yalancı olabilir mi?"

"Umarım değildir, sanmam," diye haykırdı Elinor. "Willoughby'yi seviyorum, içtenlikle seviyorum; dürüstlüğünden şüphe etmek sana benden çok acı veremez. Kendiliğinden oluyor, bilerek yapmıyorum. Bu sabah hareketlerindeki değişimden şaşkına döndüğümü itiraf ediyorum; -başka biri gibi konuşuyordu ve senin nezaketin karşısında hiçbir minnet belirtisi göstermedi. Ama bütün bunlar işlerinin senin tahmin ettiğin durumda olmasıyla açıklanabilir. Kızkardeşimden henüz ayrılmıştı, büyük bir kederle yanından ayrıldığını görmüştü; Mrs Smith'i küstürme

korkusuyla buraya yakında dönme isteğine karşı koymak zorundaydı belki, ama senin davetini reddederek, uzun bir süreliğine gittiğini söyleyerek ailemizin vefasız, şüpheli bir parçası gibi davranmayı göze aldıysa ondan pekala rahatsızlık duyulabilir. Böyle bir durumda zorluklarını açıkça ifade etse bence daha şerefli olurdu, karakterine de daha çok uyardı; -ama böyle hoşgörüsüz bir düşünceyle, benim yargılarımdan farklı diye ya da bana doğru ve tutarlı gelmiyor diye kimsenin davranışına itiraz edecek değilim."

"Gayet güzel konuştun. Willoughby elbette şüphelenilmeyi haketmiyor. Onu tanıyalı uzun zaman olmadıysa da bu civarlar için yabancı değil; bir kişi onun aleyhinde bir söz söyledi mi? Bağımsız hareket edebilecek ve hemen evlenebilecek bir durumda olsaydı, herşeyi bana açıklamadan bizden ayrılması garip olurdu: ama durum öyle değil. Bazı bakımlardan imkansızlık içinde başlamış bir sözlenme bu; çünkü evlenmeleri hayli belirsiz bir gelecekte mümkün olabilir; hatta gözetilebildiği kadarıyla gizlilik bile artık gayet yerinde olabilin"

Margaret'in girişiyle sustular; o zaman Elinor annesinin tahminleri üstünde düşünme, birçoğunun mümkün olduğunu kabul etme ve hepsinin haklı çıkmasını umut etme fırsatına sahip oldu.

Akşam yemeğine kadar Marianne'i görmediler; o zaman da odaya girdi ve tek kelime etmeden masada yerini aldı. Gözleri kızarmış ve şişmişti; o sırada bile gözyaşlarını zor tutuyor gibiydi. Herkesin bakışından kaçındı, ne yiyebildi ne konuşabildi ve bir süre sonra annesinin elini şefkatle bastırması üzerine, son direnci de yıkıldı ve gözyaşlarına boğularak odadan çıktı.

Bütün akşam derin bir keder içinde geçti. Zerrece gücü kalmamıştı, kendine söz geçirme isteği duymadığı için. Willoughby'yle ilgili herhangi bir şeyin en küçük iması bile onu bir anda altetti; ailesi onu rahat ettirmek için büyük bir hassasiyetle davrandıysa da konuştukları zaman ona

Willoughby'yi hatırlatacak her konudan uzak durmaları mümkün olmadı.

Marianne, Willoughby'den ayrıldıktan sonraki ilk gecesinde bir an bile uyuyabilseydi kendini affedilmez sayardı. Yataktan yattığı zamankinden daha fazla uyuma ihtiyacı içinde kalkmasaydı ertesi sabah ailesinin yüzüne bakmaya utanırdı. Ama böyle bir kararlılığı yüzkarası yapan duygular onu buna maruz kalma tehlikesi içinde bırakmadı. Bütün gece uyanıktı ve gecenin büyük bölümünde ağladı. Baş ağrısıyla uyandı, konuşacak hali yoktu, bir şey yemek istemiyordu; annesiyle kızkardeşlerine her an acı veriyor, onu teselli etme çabalarını yasaklıyordu. Sağduyusu gayet güçlüydü!

Kahvaltı bittiği zaman kendi başına dışarı çıktı ve sabah boyunca Allenham köyü civarmda dolaştı, geçmişteki mutluluğuna dalıp giderek, bugünkü yıkımı için ağlayarak.

Akşam da aynı duygu yoğunluğu içinde geçti. Willoughby'ye çaldığı her şarkıyı, seslerinin en sık birleştiği her türküyü tekrar çaldı ve Willoughby'nin onun için yazdığı müzik satırlarına gözleri dikili halde piyanonun başında oturdu, ta ki kalbi daha fazla kederi kaldıramayacak denli ağırlaşıncaya kadar; bu ızdırap gıdası her gün alındı. Bir şarkı söyleyerek, bir ağlayarak piyanoda uzun saatler geçirdi; sesi sık sık gözyaşlarınca tümden susturuldu. Müzikte olduğu gibi kitaplarda da geçmişle bugün arasındaki zıtlığın kolayca yarattığı ızdırabı aradı. Birlikte okudukları dışında hiçbir şey okumadı.

Böyle şiddetli üzüntü elbette ilelebet sürdürülemezdi; birkaç gün içinde daha sakin bir hüzne dönüştü; ama her gün yeniden giriştiği bu meşgaleler, yalnız başına yürüyüşler ve sessiz düşünüşler yine arada bir her zamanki kadar canlı hüzün selleri yarattı.

Willoughby'den mektup gelmedi; zaten Marianne de bekliyor gibi değildi. Annesi şaşırdı, Elinor tekrar rahatsız oldu. Ama Mrs Dashvvood ne zaman istese en azından kendini tatmin eden bir açıklama buluyor gibiydi.

"Unutma Elinor," dedi, "Sir John postadan mektuplarımızı ne kadar sık getirip götürüyor. Gizliliğin gerekli olabileceğini zaten kabul ettik; mektupları Sir John'un elinden geçecekse gizliliğin konulamayacağını bilmeliyiz."

Elinor bunun doğruluğunu inkar edemezdi ve bunu sessizlikleri için yeterli bir neden olarak görmeye çalıştı. Ama öyle doğrudan, öyle basit ve ona göre meselenin gerçek durumunu bilmeye, tüm gizemi hemen ortadan kaldırmaya öyle elverişli bir yöntem vardı ki bunu annesine söylemeden duramadı.

"Niye hemen Marianne'e sormuyorsun," dedi, "Willoughby'yle sözlendi mi, sözlenmedi mi? Senden, annesinden, böyle sevecen, böyle ilgili bir anneden gelirse bu soru onu gücendiremez. Ona gösterdiğin sevginin doğal bir sonucu olur. Eskiden gizlisi saklısı olmazdı, hele senden hiç olmazdı."

"Öyle bir soruyu dünyada sormam. Düşünsene, bir de sözlenmemişlerse nasıl canı sıkılır! Büyük vicdansızlık olur. Onu henüz herkesten saklanması gereken bir itirafa zorladıktan sonra bir daha asla güvenine layık olamam. Marianne'in içini bilirim: beni çok sevdiğini, şartlar açıklanmasına izin verdiğinde meselenin söyleneceği son kişi olmayacağımı biliyorum. Kimseye zorla sırrını söyletmeye kalkışmam; hele bir çocuğa asla; çünkü görev duygusu istese de inkar etmesini önleyebilir."

Elinor kızkardeşinin gençliğini düşününce bu cömertliği aşırı buldu ve ısrar etti ama işe yaramadı; sağduyu, mantık, basiret, hepsi Mrs Dashvvood'un romantik hassasiyeti karşısında yenilgiye uğradı.

Aile üyelerinden biri tarafından Marianne'in yanında Willoughby'nin adı anılıncaya kadar birkaç gün geçti; Sir John'la Mrs Jennings ise o kadar nazik değildiler; iğneli sözleri acılı saatlere yeni acılar ekledi; -ama bir akşam Mrs Dashvvood eline öylesine bir Shakespeare cildi alıp şöyle dedi,

"Hamlet'i bitirmedik Marianne; biricik Willoughby'miz bitiremeden gitti. Onu geçelim de döndüğü zaman... Ama herhalde dönmesine daha aylar var."

"Aylar mı!" diye haykırdı Marianne, güçlü bir şaşkınlıkla. "Hayır -haftalar bile yok."

Mrs Dashvvood söylediğine üzüldü; ama Elinor memnun oldu çünkü Marianne'den Willoughby'ye duyduğu güveni ve Willoughby'nin niyetini bildiğini ifade eden bir cevap gelmesini sağlamıştı.

Bir sabah Willoughby köyden ayrıldıktan bir hafta kadar sonra, Marianne bir başına dolaşmak yerine kızkardeşlerinin günlük yürüyüşlerine katılmaya ikna edildi. O zamana kadar gezintileri içinde her türlü arkadaşlıktan dikkatle kaçınmıştı. Kızkardeşleri yamaç yürüyüşü yapmak istiyorsa o doğruca patikalara yöneliyordu; onlar vadiden bahsediyorsa o hızla tepeye tırmanmaya gidiyordu ve onlar yola çıktığında ortada olmuyordu. Ama sonunda böyle sürekli bir kaçışı onaylamayan Elinor'un çabalarıyla ikna edildi. Vadi boyunca yürüdüler, pek konuşmadılar, Marianne'in aklı onlarda olmadığı için; ilerleme sağlamaktan memnun olan Elinor o sırada daha fazlası için gayret etmedi. Vadinin girişinin ötesinde, arazinin hala zengin de olsa daha az yabanıl ve daha açık olduğu yerde Barton'a ilk gelişlerinde geçtikleri yol önlerinde uzanıyordu; o noktaya ulaştıklarında durup etrafa baktılar ve kulübedeki manzaralarının ufkunu oluşturan btr görüntüyü daha önceki yürüyüşlerinde hiç gelmedikleri bir noktadan incelediler.

Sahnedeki nesneler arasında çok geçmeden canlı bir şey keşfettiler; onlara doğru gelen bir atlıydı. Birkaç dakika içinde bir beyefendi olduğunu ayırt edebildiler ve bir an sonra Marianne kendinden geçercesine haykırdı,

"Bu o; cidden o; -o olduğunu biliyorum!" Ve tam onu karşılamak üzere seğirtecekken Elinor müdahale etti,

"Bence yanılıyorsun Marianne. Bu Willoughby değil. Onun kadar uzun boylu değil, onun havası da yok."

"Var, var," diye haykırdı Marianne, "kesin var. Onun havası, onun paltosu, onun atı. Yakında geleceğini biliyordum."

Konuşurken heyecanla yürüdü; gelenin Willoughby olmadığından hemen hemen emin olan Elinor Marianne'in göze batmasını önlemek için adımlarını hızlandırıp ona yetişti. Az sonra beyin otuz adım yakınındaydılar. Marianne tekrar baktı; kalbi söndü kaldı; tam sertçe arkasını dönüp geriye koşmaya başlamıştı ki, kızkardeşlerinin sesleri onu durdurmak için yükseldi ve neredeyse Willoughby'nin sesi kadar tanıdık bir üçüncü ses durmasını isteyen seslere katıldı; Marianne şaşırarak döndü ve Edward Ferrars'ı sevinçle gördü.

O an dünyada Willoughby olmaması mazur görülebilecek tek kişi oydu; ondan gülücük alabilecek tek kişi; ona gülümsemek için gözyaşlarını sildi ve ablasının mutluluğu içinde bir an kendi hayal kırıklığını unuttu.

Edward attan indi, atı uşağına verdi ve Barton'a onlarla birlikte yürüdü; oraya, onları ziyarete geliyordu zaten.

Herkes onu büyük bir nezaketle karşıladı; bilhassa Marianne onu karşılarken Elinor'un kendisinden bile daha büyük bir sıcaklık gösterdi. Marianne için Edward'la ablasının karşılaşması Norland'da birbirlerine olan davranışlarında sık sık gözlemlediği izahı imkansız soğukluğun devamından başka bir şey değildi. Hele Edward tarafında bir aşığın öyle bir durumda araması ve söylemesi gereken herşey eksikti. Aklı karışıktı, onları görmekten zevk duyuyor gibi bir hali yoktu, keyifli ya da neşeli görünmüyordu, soru sorarak zorla ağzından alınanlar dışında pek bir şey söylemiyordu ve Elinor'a davranışında sevgi işareti taşıyan hiçbir farklılık yoktu. Marianne artan bir şaşkınlıkla izledi ve dinledi. Neredeyse Edward'dan soğumaya başladı; sonunda duygularının her zamanki seyrini takip ederek aklı yine Willoughby'ye gitti; Willoughby'nin davranışları muhtemel eniştesinin davranışları karşısında gayet çarpıcı bir zıtlık oluşturuyordu.

Karşılaşmanın ilk şaşkınlığını ve sorularını takip eden kısa bir sessizlikten sonra Marianne Edward'a doğruca Londra'dan gelip gelmediğini sordu. Hayır, on beş gündür Devonshire'deydi.

"On beş gün!" diye tekrarladı Marianne, o kadar uzun süre Elinor'la aynı vilayette olup da onu daha önce görmemesine şaşırarak.

Edward, Plymouth'da birkaç arkadaşıyla birlikte kaldığını eklerken sıkılmış görünüyordu.

"Son zamanlarda Sussex'de bulundunuz mu?" dedi Elinor.

"Bir ay kadar önce Norland'daydım."

"Peki o güzelim Norland ne durumda?" diye haykırdı Marianne.

"Güzelim Norland," dedi Elinor, "muhtemelen yılın bu zamanı ne durumda oluyorsa o durumdadır. Ormanlar da, patikalar da ölü yapraklarla kaplıdır."

"Ah!" diye haykırdı Marianne, "vaktiyle ne baş döndüren duygularla seyrederdim düşüşlerini! Nasıl mestolurdum yürürken rüzgarla etrafımda uçuşmalarına! Ne hayaller esinliyor o yapraklar, mevsim, hava el ele! Artık onları görecek kimse yok. Sadece dert görüyorlar onları, alelacele süpürüyorlar, olabildiğince göz önünden uzaklaştırıyorlar."

"Herkeste," dedi Elinor, "ölü yapraklara karşı senin tutkun yok."

"Yok; duygularımı pek paylaşan da yok, pek anlayan da. Ama bazen de oluyor." -Bunu söylerken birkaç saniyeliğine hülyalara daldı; -ama tekrar kendine gelip, "Hadi Edward," dedi, Edward'in dikkatini konuya çekerek, "Burası Barton vadisi. Etrafa bak ve mümkünse huzur bul. Şu tepelere bak! Benzerini gördün mü hiç? Solda Barton Park var, ormanların ve tarlaların arasında. Evin bir ucunu görebilirsin. Şurada, ihtişamla yükselen şu en uzaktaki tepenin altında kulübemiz var."

"Etraf çok güzel," diye cevapladı Edward; "ama bu çukurluk yerler kışın çamur oluyordur."

"Önünde böyle şeyler dururken nasıl çamuru düşünebilirsin?"

"Çünkü," dedi Edward, gülümseyerek, "önümdeki diğer şeyler arasında gayet çamurlu bir yol görüyorum."

"Ne kadar garip!" dedi Marianne kendi kendine, yürümeye devam ederken.

"Iyi komşularınız var mı? Middletonlar hoş insanlar mı?"

"Hayıı; hiç değil," diye cevap verdi Marianne, "daha talihsiz bir yere yerleşmiş olamazdık."

"Marianne," diye haykırdı ablası, "nasıl böyle söyleyebiliyorsun? Nasıl böyle haksızlık edebiliyorsun? Çok saygın bir aile Mr Ferrars; bize de en dostane şekilde davranıyorlar. Unuttun mu Marianne, onlar sayesinde az mı güzel gün geçirdik?"

"Hayır," dedi Marianne alçak sesle, "az ızdıraplı an geçirmediğimi de unutmadım."

Elinor bunun üstünde durmadı; dikkatini misafirine vererek, şimdiki evlerinden, evin imkanlarından bahsederek, ondan arada bıı; bir soru bir cevap alarak onunla sohbet etmeye çalıştı. Edward'in soğukluğu ve ölçülülüğü şiddetli biçimde canını sıktı; bunaldı ve kızmaya başladı; ama davranışlarını bugüne değil, geçmişe bakarak belirlemeye karar verip sıkkın ya da keyifsiz görünmekten kaçındı ve ona akrabalığın gerektirdiğini düşündüğü gibi davrandı.

Mrs Dashwood onu görünce sadece bir an şaşırdı; Barton'a gelmesinin en doğal şey olduğunu düşünüyordu. Neşesi ve memnuniyet ifadeleri şaşkınlığından çok daha uzun sürdü. Edward onun tarafından en nazik şekilde karşılandı; utangaçlık, soğukluk, mesafelilik böyle bir karşılamaya direnemedi. Bunlar eve girmeden önce zayıflamaya başlamışlardı ve Mrs Dashwood'un cezbedici davranışları tarafından iyice yokedildiler. Gerçekten de bir erkek tutkusuna onu da dahil etmeden kızlarından herhangi birine aşık olamazdı; Elinor onun çok geçmeden kendisinden beklendiği gibi davrandığmı memnuniyetle gördü. Duygulan ailenin tümüne karşı canlanmış görünüyordu ve hallerine,

hatırlarına olan ilgisi tekrar farkedilir hale geldi. Gelgelelim, neşeli değildi; evlerine iltifat etti, manzarasına hayran oldu, ilgili ve nazikti; ama yine de neşesi yoktu. Bütün aile bunu farketti; sebebin annesinin yasakçılığı olduğunu düşünen Mrs Dashwood tüm bencil anne babalara verip veriştirerek masaya oturdu.

"Mrs Ferrars'ın sizinle ilgili mevcut planları nedir Edward?" dedi, yemek bitip de ateşin etrafında toplandıkları zaman; "Yine zorla büyük bir hatip mi oluyorsunuz?"

"Haym Umarım annem politikaya girmek için sadece isteğim değil, yeteneğim de olmadığına inanmıştır."

"Ama nasıl şöhret olacaksınız? Çünkü bütün ailenizi memnun etmek için şöhret olmak zorundasınız; yoksa harcama eğilimi olmadan, yabancılara sempati olmadan, meslek olmadan, güvence olmadan, zor yani."

"Hiç öyle bir niyetim yok. Farklı olmak istemiyorum; olmayacağımı ummak için her sebebim var. Çok şükür! Zorla dahi ve hatip olacak değilim ya."

"Hırslı olmadığınızı iyi biliyorum. İstekleriniz hep ılımlı olmuştur."

"Çoğu insanın istekleri kadar ılımlı olduğunu düşünüyorum. Ben de herkes kadar mutlu olmak istiyorum; ama herkes kendi tarzında mutlu olun Büyüklük beni mutlu etmez."

"Hiç eder mi!" diye haykırdı Marianne. "Zenginliğin, ihtişamın mutlulukla ne ilgisi var?"

"İhtişamın pek ilgisi olmayabilir;" dedi Elinor, "ama zenginliğin çok ilgisi var."

"Utan Elinor!" dedi Marianne; "para sadece mutluluk verecek başka bir şey olmadığı zaman mutluluk verebilir. Yeterli gelirin ötesinde insanın ruhu söz konusu olunca hiçbir şey gerçek tatmin veremez."

"Belki," dedi Elinor gülümseyerek, "aynı nokta üstünde anlaşabiliriz. Senin yeterli gelirinle benim servetim çok benzerler galiba; dünyanın gidişatına bakılırsa onlar olmadan her tür dış konforun eksik olacağını ikimiz de kabul

ederiz. Sadece senin fikirlerin benimkilerden daha asil. Peki, senin yeterli gelirin nedir?"

"Yılda bin sekiz yüz, iki bin kadar; daha fazla değil."

Elinor güldü, "Yılda iki bin! Benim için bin servet demektir! Böyle biteceğini biliyordum."

"Ama yılda iki bin gayet sıradan bir gelirdir," dedi Marianne. "Bir aile daha azıyla yaşayamaz. İsteklerimin aşırı olmadığından eminim. Hizmetçiler, bir ya da iki araba ve av köpeklerinden oluşan makul bir düzen daha azıyla sürdürülemez."

Elinor kızkardeşinin Combe Magna'da gelecekteki giderlerini böyle titizlikle saydığını duyunca tekrar gülümsedi.

"Av köpekleri!" diye tekrarladı Edward"Ama niye av köpekleri olsun? Herkes avlanmaz ki."

Marianne cevap verirken kızardı, "Ama bazıları avlanır"

"Keşke," dedi Margaret yeni bir düşünce ortaya atarak, "biri çıkıp her birimize büyük bir servet verse!"

"Ah keşke verse!" diye haykırdı Marianne, gözleri heyecanla ışıldayarak, yanakları böyle hayali bir mutluluğun keyfiyle yanarak.

"Bu dilekte herhalde hepimiz hemfikiriz," dedi Elinor, "servetin yetersizliğine rağmen."

"Ama hadi!" diye haykırdı Margaret, "ne kadar mutlu olurdum! Neler yapardım neler!"

Marianne o konuda hiç şüphesi yokmuş gibi baktı.

"Büyük bir serveti kendi başıma harcayacak olsam kafam karışırdı," dedi Mrs Dashwood, "bütün çocuklarım benim yardımım olmadan zengin olsalar bile."

"Evin tadilatıyla başlarsın," dedi Elinor, "ve bütün sıkıntıların hemen geçer."

"O durumda," dedi Edward, "bu aileden Londra'ya ne muazzam siparişler gider! Kitap, müzik ve resim dükkanları için ne mutlu bir gün! Siz, Miss Dashwood, her yeni güzel resim baskısının size gönderilmesi için genel sipariş verirsiniz -Marianne'e gelince, onun ruhunun büyüklüğünü

biliyorum, Londra'da onu avutmaya yetecek kadar müzik yoktur. Ve kitaplar! -Thomson, Cowper, Scott; -hepsini tekrar tekrar alır; mevcut tüm kopyaları alır hatta, layık olmayan ellere düşmesinler diye; ona eski, eğri bir ağaca nasıl hayran olunacağını anlatan her kitabı alır. Almaz mısınız Marianne? Fazla alaycı olduysam beni bağışlayın. Ama eski ihtilaflarımızı unutmadığımı göstermek istedim."

"Geçmişin hatırlatılması her zaman hoşuma gitmiştir Edward -ister kederli ister neşeli olsun, geçmişi hatırlamayı severim -eski zamanlardan bahsederek beni gücendirmezsiniz. Paramın nasıl harcanacağı konusunda çok haklısınız. Hiç olmazsa bir kısmı -serbest param elbette müzik ve kitap koleksiyonumu geliştirmeye giderdi."

"Servetinizin çoğu da yazarlara ya da varislerine bağlanacak maaşlara gider."

"Hayır Edward, başka bir şey yapardım."

"Belki en sevdiğiniz özdeyiş için en iyi savunmayı yazan kişiye ödül olarak verirsiniz, yani, hayatta insan sadece bir kez aşık olur -bu konudaki fikriniz değişmemiştir sanırım."

"Kuşkusuz. Benim yaşımda fikirler gayet sabit olur Şimdi fikrimi değiştirecek bir şey görmem ya da duymam mümkün değil."

"Marianne her zamanki kadar kararlı, görüyorsunuz," dedi Elinor, "hiç değişmedi."

"Sadece eskisinden az daha ciddileşmiş."

"Aman Edward," dedi Marianne, "hiç beni kınamaya kalkmayın. Siz de pek neşeli sayılmazsınız."

"Niye öyle düşünüyorsunuz?" diye cevapladı Edward, iç çekerek. "Neşe hiçbir zaman karakterimin bir parçası olmadı."

"Bence Marianne'in de bir parçası değil," dedi Elinor; "ona pek öyle cıvıl cıvıl bir kız diyemem -yaptığı herşeyde çok, çok heyecanlı -bazen çok konuşuyor ve her zaman hararetle konuşuyor -ama genellikle gerçekten neşeli değil."

"Galiba haklısınız," diye cevap verdi Edward, "yine de onu her zaman neşeli bir kız olarak düşünmüşümdür."

"Bu tür hataları ben de kendimde sık sık tespit etmişimdir" dedi Elinor "bilhassa bir karakteri o ya da bu noktada yanlış tanımak bakımından: insanları olduklarından çok daha neşeli ya da ciddi, zeki ya da aptal sanmışımdır üstelik nedenini ya da yanılgının nereden geldiğini pek bilemem. Bazen insanların kendileri hakkında söyledikleri şeyler, sık sık da başkalarının o insanlar hakkında söyledikleri şeyler yanıltıcı oluyor insana düşünme ve karar verme fırsatı bırakmıyor."

"Ama ben de Elinor," dedi Marianne, "tümüyle başka insanların görüşleri tarafından yönlendirilmenin doğru olduğunu düşünürdüm. Kendi yargılarımızın bize sadece komşularımızın yargılarına tabi olsun diye verildiğini düşünürdüm. Sen hep buna inandın, eminim."

"Hayır Marianne, asla. Benim inancım asla aklın esaretini amaçlamadı. Etkilemeye çalıştığım şey sadece davranışlar oldu. Sözlerimin anlamını bulandırmamalısın. Ahbaplarımızın yanında daha dikkatli davranmanı sıkça içimden geçirmiş olmaktan suçlu olduğumu itiraf ediyorum; ama ne zaman onların duygularını benimsemeni ya da ciddi meselelerde onların yargılarına uymanı tavsiye ettim?"

"Kızkardeşinizi henüz genel adap planınıza ikna edememişsiniz," dedi Edward Elinor'a. "Hiç mi ilerleme sağlayamadınız?"

"Tam tersine," diye cevapladı Elinor, Marianne'e anlamlı anlamlı bakarak.

"Bu konuda," diye devam etti Edward, "benim düşüncem sizden yana; ama korkarım hareketlerim daha çok kızkardeşinizden yana. Kimseyi gücendirmek istemem, ama öyle aptal bir utangaçlığım var ki sık sık ihmalkar görünürüm, oysa sadece doğal çekingenliğim beni engelliyordun Sık sık, herhalde doğa beni mütevazi topluluklar için yarattı diye düşünmüşümdür; zenginlerin arasında hiç rahat edemiyorum."

"Marianne'in dikkatsizliğini mazur gösterecek utangaçlık gibi bir özrü yok," dedi Elinor.

"Kendi değerini yanlış bir utanca kapılmayacak kadar iyi biliyor," diye cevapladı Edward. "Utangaçlık o ya da bu şekilde aşağılık kompleksinin bir etkisidir. Davranışlarımın gayet rahat ve zarif olduğuna kendimi inandırabilsem utangaç olmam."

"Ama yine mesafeli olurdunuz," dedi Marianne, "bu daha kötü."

Edward dik dik baktı"Mesafeli! Mesafeli miyim Marianne?"

"Evet, bir hayli."

"Sizi anlamıyorum," diye cevapladı Edward, yüzü kızararak. "Mesafeli ha! Nasıl -hangi şekilde? Size ne söyleyeyim? Nasıl böyle düşünebilirsiniz?"

Elinor onun etkilenmesine şaşırdı, ama meseleyi gülerek geçiştirmeye çalıştı ve şöyle dedi, "Kızkardeşimi ne demek istediğini anlayacak kadar iyi tanımıyor musunuz? Kendisi kadar hızlı konuşmayan, hayran olduğuna kendisi gibi çılgınca hayran olmayan herkese mesafeli dediğini bilmiyor musunuz?"

Edward cevap vermedi. Ciddiyeti ve düşünceliliği geri gelip olanca ağırlıklarıyla üstüne yerleştiler -bir süre sessiz ve sıkkın bir halde öylece oturdu.

Elinor arkadaşının keyifsizliğini büyük bir rahatsızlık içinde gördü. Ziyareti ona çok sınırlı bir memnuniyet vermişti ve arkadaşı da bu ziyaretten pek hoşnut kalmışa benzemiyordu. Mutsuz olduğu açıktı; Elinor eskiden onda uyandırdığından emin olduğu aynı duygularla kendisini hala önemsediğini farkettirsin istiyordu; ama şimdiye kadar ilgisinin devam edip etmediği gayet belirsiz görünüyordu; ona olan davranışlarındaki mesafelilik bir önceki an daha duygulu bir bakışın söyler gibi olduğu şeyi ertesi an yalanlıyordu.

Edward ertesi sabah diğerleri inmeden önce kahvaltı odasında ona ve Marianne'e katıldı; ikisinin mutluluğunu elinden geldiğince artırmaya her zaman özen gösteren Marianne az sonra onları baş başa bıraktı. Ama merdivenin

daha yarısını çıkmamıştı ki salon kapısının açıldığını duydu ve dönünce Edward'in dışarı çıktığını şaşkınlıkla gördü.

"Atlarıma bakmaya köye gidiyorum," dedi, "nasılsa kahvaltı daha hazır değil; hemen dönerim."

Edward yöreye hayran olma heyecanı içinde geri döndü; köye yaptığı yürüyüşte vadinin birçok kısmını görmüştü; kulübeden çok daha yüksek bir konumda olan köyün kendisi de civarın genel bir manzarasını veriyordu ve manzara son derece hoşuna gitmişti. Marianne'in ilgisinin kesin ol-

duğu bir konuydu bu; o görüntülere kendi duyduğu hayranlığı ifade etmeye ve özellikle dikkatini çeken ayrıntılar konusunda onu sorguya çekmeye başlıyordu ki Edward sözünü kesti, "Fazla soru sormamaksın Marianne - unutma, resim bilgim yoktur; ayrıntılara girersek cahilliğimle ve zevksizliğimle seni küstürürüm. Ben tepelere bayır derim, oysa sarp olmalı; yüzeylere tuhaf ve kaba derim, oysa düzensiz ve vahşi olmalı; uzak nesnelere göz görmüyor derim, oysa sadece puslu bir atmosferin yumuşak filtresi içinden belli belirsiz denmeli. Dürüstçe yapabileceğim şöyle bir tarifle yetinmelisin. Bence burası gayet güzel bir yöre - tepeler bayır, ormanlar güzel ağaçlarla dolu görünüyor, vadi sakin ve rahata benziyor -zengin çayırlar ve oraya buraya serpilmiş düzgün köy evleri var. Benim güzel yöre anlayışıma tastamam uyuyor -hatta kanımca resimsel de, çünkü sen hayran olmuşsun; kayalar ve burunlarla, eski yosunlar ve fundalarla dolu olduğuna eminim, ama ben bunlara dikkat edemedim. Resimden anlamam."

"Korkarım bu çok doğru," dedi Marianne, "ama neden bununla övünüyorsun?"

"Galiba," dedi Elinor, "Edward bir tür özentililikten kaçınayım derken başka bir türe düşüyor. Çoğu insanın doğanın güzelliklerine gerçekte duyduklarından daha fazla hayranlık duyuyormuş gibi yaptıklarına inandığı ve bu şişinmeden nefret ettiği için bu güzelliklere karşı gerçekte olduğundan daha büyük kayıtsızlık ve daha az ilgi

duyuyormuş gibi yapıyor. inatçı ya, illa kendine ait bir özentisi olacak."

"Manzara hayranlığının," dedi Marianne, "sadece jargon olup çıktığı doğru. Herkes resimsel güzelliği ilk tanımlayan kişinin zevki ve zarafetine sahipmiş gibi yapıp öyle tarif etmeye çalışıyor onu. Ben her türlü jargondan nefret ederim; sık sık duygularımı kendime saklamak zorunda kalmışımdır, çünkü doğayı tarif edecek bir dil bulamamışımdır aşınmış ve tüm heyecan ve anlamını yitirmiş ifadelerden başka."

"İnancım o ki," dedi Edward, "güzel bir manzaradaki tüm hazzı gerçekten hissediyorsun söylediğin gibi. Ama bunun karşılığında ablan söylediğimden daha fazlasını hissetmediğimi kabul etmeli. Hoş bir manzarayı severim, ama resimsel ilkelerle değil. Eğri büğrü, göçmüş ağaçları sevmem. Uzun, dik ve sıhhatlilerse daha çok hayran olurum. Harap olmuş, döküntü kulübeleri sevmem. Isırganlara, devedikenlerine ya da kır çiçeklerine ilgim yoktur. Sıcak bir köy evi gözlem kulesinden daha çok hoşuma gider —derli toplu, keyifli köylüler alayı beni dünyadaki en şık haydutlardan daha çok mutlu eder."

Marianne, Edward'a hayranlıkla, ablasma acımayla baktı. Elinor gülmekle yetindi.

Konu daha ileri götürülmedi; Marianne düşünceli bir sessizlik içinde kaldı, ta ki yeni bir nesne ansızın dikkatini çekene kadar. Edward'in yanında oturuyordu; Edward Mrs Dashwood'dan çayını alırken eli öyle yakınından geçti ki parmaklarından birinde ortasında bir tutam saç bulunan bir yüzük çok dikkat çekici göründü.

"Daha önce yüzük taktığınızı görmedim Edward," diye haykırdı. "Bu Fanny'nin saçı mı? Size saç sözü verdiğini hatırlıyorum. Ama onun saçı daha koyu sanırdım."

Marianne gerçekten aklına geleni pervasızca söylüyordu - ama Edward'i ne kadar tedirgin ettiğini görünce düşüncesizliği yüzünden duyduğu sıkıntı onunkini geçti. Edward kıpkırmızı olmuştu; Elinor'a bir anlık bir bakış atıp

şöyle cevap verdi, "Evet, ablamın saçı. Bilirsiniz, montürü her zaman farklı bir ton verir."

Elinor onunla göz göze geldi; o da utanmış görünüyordu. Saçın onun kendi saçı olduğunu o an o da Marianne kadar kesin bir biçimde hissetti; ulaştıkları sonuçlar arasındaki tek fark şuydu, Marianne saçın ablasının verdiği bir armağan olduğunu düşünüyordu, Elinor ise saçın ondan habersiz aşırılmış ya da bir numarayla elde edilmiş olması gerektiğini biliyordu. Öte yandan, buna gücenecek ruh halinde değildi; olan bitene dikkat etmemiş gibi yaparak, hemen başka bir şeyden bahsetmeye başlayarak saça bakmak ve kendi saçının tonu olduğundan emin olmak için her fırsatı değerlendirmeye koyuldu.

Edvvard'ın rahatsızlığı bir süre devam etti ve daha derin bir dalgınlık içinde sona erdi. Bütün sabah hayli ciddi davrandı. Marianne söyledikleri için kendini şiddetle azarladı; ama ablasını ne kadar az gücendirdiğini bilse kendini daha çabuk affederdi.

Öğlenden önce Sir John'la Mrs Jennings ziyaretlerine geldi; kulübeye bir beyefendinin geldiğini duymuş, gidip misafire bir bakalım demişlerdi. Kayınvalidesinin yardımıyla Sir John çabucak keşfetti Ferrars adının F'yle başladığını; bu da sadık Elinor'a karşı zengin bir takılma madeni hazırladı ki, Edward'la tanışıklıklarının yeni olması dışında hiçbir şey hemen işletilmesini önleyemezdi. Ama yine de Mrs Jennings, Margaret'in verilerine dayanarak bazı gayet anlamlı bakışlardan nereye kadar nüfuz ettiklerini anlayıverdi.

Sir John'un Dashvvoodlar'a gelip de onları ertesi gün Park'a yemeğe ya da o akşam çaya davet etmeden gittiği vaki değildi. Şimdi de misafirlerini daha iyi ağırlamalarına katkısı olsun diye onları hem yemeğe hem çaya davet etti.

"Bu gece mutlaka bize çaya gelmelisiniz," dedi, "çünkü yapayalnız olacağız -yarın da kesinlikle bize yemeğe gelmelisiniz, çünkü geniş bir grup olacağız."

Mrs Jennings mecburiyeti artırdı. "Hem kimbilir belki dans edersiniz," dedi. "Bu sizi baştan çıkaracaktır, Miss Marianne."

"Dans!" diye haykırdı Marianne. "İmkansız! Kim dans edecek?"

"Kim mi! Sizler tabii, Careyler, Whitakerlar. Ne yani, ismi lazım değil biri gitti diye kimse dans edemez mi sandınız!"

"Keşke," diye haykırdı Sir John, "Willoughby yine aramızda olsa."

Bu ve Marianne'in yüzündeki kızarıklık Edward'da yeni şüpheler uyandırdı. "Willoughby kim?" dedi alçak sesle, yanında oturan Miss Dashwood'a.

Miss Dashwood ona kısa bir cevap verdi. Marianne'in yüz ifadesi daha çok şey anlatıyordu. Edward sadece başkalarının imasını değil, Marianne'in daha önce aklını karıştırmış bu tür ifadelerini de kavrayacak kadar deneyimliydi; misafirleri gittiği zaman hemen yanına gidip fısıltıyla şöyle dedi, "Tahminde bulunuyordum. Tahminimi söyleyeyim mi?"

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Söyleyeyim mi?"

"Elbette."

"Pekala; tahminimce Mr Willoughby avcı."

Marianne şaşırdı, bocaladı; yine de davranışının sakin cilveliliği karşısında gülümsemeden edemedi ve bir anlık sessizlikten sonra şöyle dedi,

"Ah Edward! Nasıl olur? -Ama zamanı gelince umarım... eminim ondan hoşlanacaksınız."

"Şüphem yok," diye cevapladı Edward, Marianne'in hevesliliğine ve sıcaklığına biraz şaşırıp; çünkü bunun sadece Mr Willoughby'yle Marianne arasında olan ya da olmayan bir şey üzerine dayalı arkadaşça bir şaka olmasını düşünmemiş olsa sözünü etmeye kalkmazdı.

Edward kulübede bir hafta kaldı; Mrs Dashwood daha uzun kalması için içtenlikle ısrar etti; ama işi gücü kendine eziyet etmekmiş gibi, arkadaşları arasındaki mutluluğu doruktayken gitmeye karar verdi. Son iki üç gün boyunca ruh hali yine epeyce istikrarsız olmakla birlikte bir hayli ilerleme kaydetmişti -eve ve civarına daha da yakınlık

duyuyordu -gitmekten bahsederken her defasında iç geçiriyordu -yarınının bomboş olduğunu ilan ediyordu -hatta onlardan ayrıldığı zaman nereye gideceğinden bile emin olmadığını -ama yine de gitmesi gerektiğini söylüyordu. Hayatında hiçbir hafta o kadar hızlı geçmemişti -bittiğine inanamıyordu.

Böyle söyledi tekrar tekrar; başka şeyler de söyledi, duygularmdaki değişimi gösteren ve hareketlerini yalanlayan. Norland'da mutlu olamıyordu; şehirde olmaktan nefret ediyordu; ama ya Norland'a ya da Londra'ya gitmek zorundaydı. Gösterdikleri yakınlığa herşeyden çok değer veriyordu, en büyük mutluluğu onlarla birlikte olmaktı. Yine de hafta sonu onlardan ayrılmak zorundaydı, o da onlar da hiç istemese de, herhangi bir mecburiyeti olmasa da.

Elinor bu tür şaşırtıcı davranışlarını annesine yordu; karakterini pek az bildiği bir annesi olması Elinor'un işine geliyordu, çünkü annesi oğlunun her tuhaflığının genel özrü oluyordu. Öte yandan, kendisine karşı olan güvensiz davranış-

larına üzülse, sıkılsa, bazen kızsa da hareketlerini esasen samimi hoşgörüsü ve cömert anlayışıyla değerlendirme eğilimindeydi ki, aynı tutumu Willoughby için de göstersin diye annesi akla karayı seçmişti. Edward'in neşe, açıklık ve istikrar zafiyeti genel olarak bağımsız olmamasına ve Mrs Ferrars'ın tercih ve tasarılarını iyi bilmesine bağlanıyordu. Ziyaretinin kısalığı, onlardan ayrılma amacının kesinliği yine o tutsak edici eğilimden, yine annesinin suyuna gitme mecburiyetinden kaynaklanıyordu. Şu eski, sarsılmaz vazife duygusu, evlatlık göreviydi hepsinin sebebi. Elinor bu zorlukların ne zaman biteceğini, bu muhalefetin ne zaman ortadan kalkacağını bilmeyi çok isterdi, Mrs Ferrars'ın ne zaman değişeceğini ve oğlunun ne zaman mutlu olma özgürlüğüne sahip olacağını. Ama bu boş dilekleri bırakıp rahatlamak için Edward'in sevgisine duyduğu güveni tazelemeye yönelmek, Barton'da bulunduğu süre içinde bakışlarında, sözlerinde beliren her sevgi işaretini

hatırlamaya, en çok da sürekli parmağında taşıdığı o iltifat dolu kanıta yönelmek zorunda kaldı.

"Bence Edward," dedi Mrs Dashwood, son sabahlarında kahvaltı ederlerken, "zamanını dolduracak, planlarına, hareketlerine anlam katacak bir mesleğin olsa daha mutlu bir adam olursun. Bazı arkadaşların bundan elbette şikayetçi olabilirler -ne de olsa onlara o kadar zaman ayıramazsın. Ama (gülümseyerek) hiç olmazsa bir konuda ciddi bir kazancın olurdu. Arkadaşlarından ayrıldığın zaman nereye gideceğini bilirdin."

"Emin olun," diye cevapladı Edward, "sizin gibi ben de bu hususu uzun uzun düşündüm. Beni meşgul edecek bir işimin, bana yön verecek ya da bağımsız olmamı sağlayacak bir mesleğimin olmaması benim için ağır bir talihsizlik oldu, halen öyle ve muhtemelen hep öyle olacak. Ama maalesef rahata düşkünlüğüm ve ailemin rahata düşkünlüğü beni böyle yaptı, yani aylak, çaresiz biri. Meslek seçimimizde hiçbir zaman fikir birliğine varmadık. Ben hep kiliseyi istedim, hala da öyle. Ama bu aileme yeterince parlak gelmedi. Onlar orduyu tavsiye ettiler. Bu da benim için fazla parlaktı. Hukukun yeterince kibar işi olduğu kabul edildi; Adliye'de bürosu olan birçok genç yüksek çevrelerde gayet iyi çıkışlar yaptılar pek bilge nutuklar atarak şehirde dolaştılar. Ama hukuka meylim yoktu, ailemin tasvip ettiği bu daha az karışık tahsile bile. Donanmaya gelince, pek modaydı ama, konu oraya geldiğinde benim yaşım epey ilerlemişti -sonunda, illa bir işe girme mecburiyetim olmadığından, sırtımda kırmızı urba olmadan da şık ve pahalı yaşayabileceğim için, aylaklık neticede en rahat ve en saygın yol olarak göründü; zaten on sekiz yaşında bir delikanlı işe girmeye arkadaşlarının hiçbir şey yapmaması tavsiyelerine karşı koyacak kadar hevesli değildir. Bir daha Oxford'a girdim; o gün bugün bir güzel aylaklık ediyorum."

"Bunun neticesinde de, herhalde," dedi Mrs Dashwood, "aylaklık sizi mutlu etmediğine göre, oğullarınızı Columella'nın oğulları gibi işe güce boğarak yetiştirirsiniz."

"Oğullarım," dedi ciddi bir vurguyla, "benden olabildiğince farklı yetiştirilecekler. Duygu, davranış, konum bakımından, her bakımdan."

"Hadi ama canım; bunlar sadece şu anki keyifsizliğin etkisi Edward. Hüzünlü bir ruh halindesiniz ve size benzemeyen herkesin mutlu olduğunu sanıyorsunuz. Unutmayın, dostlardan ayrılmanın acısını zaman zaman herkes hisseder, eğitimleri ya da mevkileri ne olursa olsun. Kendi mutluluğunuzu tanıyın. Sabırdan başka hiçbir şeye ihtiyacınız yok -ya da daha hoş bir isim verelim, umut diyelim. Anneniz zamanı gelince özlem duyduğunuz bağımsızlığınızı temin edecektir; onu görevi bu; bütün gençliğinizin keder içinde heba olmasını önlemek çok geçmeden onun en büyük mutluluğu olacaktır. Birkaç ayda neler olmaz ki?"

"Bana öyle geliyor ki," diye cevapladı Edward, "aylar da geçse bana bir faydası olmayacak."

Bu ümitsiz ruh hali, Mrs Dashwood'a izah edilemediyse de, az sonra gerçekleşen vedalaşma sırasında hepsini daha da üzdü ve bilhassa Elinor'un duygulan üzerinde atlatılması zaman ve çaba isteyecek rahatsız bir iz bıraktı. Ama Elinor bunu atlatmaya ve Edward'm gidişinin bütün ailesine verdiği kederden daha fazla acı çekiyor görünmemeye kararlı olduğu için benzer durumda Marianne'in hüznünü büyütmek ve sabitlemek için sarıldığı sessizlik, yalnızlık ve avarelik arama yöntemini benimsemedi. İkisinin araçları da hedefleri kadar farklıydı ve her birinin hayatta alacağı yola eşit ölçüde uygundu.

Edward evden çıkar çıkmaz Elinor çizim masasına oturdu, bütün gün kendini meşgul etti; onun ne adını anmaya çalıştı ne de adını anmaktan kaçındı; olağan aile meseleleriyle her zamanki kadar ilgili göründü ve eğer bu davranışıyla kendi acısını azaltmadıysa da, hiç olmazsa gereksiz yere artırmadı; annesiyle kızkardeşleri de onunla uğraşmak zorunda kalmadılar.

Kendi davranışının tam tersi olan bu davranış Marianne'e kendi davranışının hatalı geldiğinden daha meziyetli gelmedi. Kendine hakim olma işini gayet kolay halletmişti - güçlü duygular olsa bu imkansız olurdu, sakin duygular olunca da zaten meziyet sayılmazdı. Ablasının duygularının sakin olduklarını inkar etmeye kalkışmıyordu, ama bunu kabul etmek yüzünü kızartıyordu; kendi duygularının gücü konusunda ise bu can sıkıcı inanca rağmen o ablayı hala severek ve ona saygı duyarak çok çarpıcı bir kanıt sunuyordu.

Ailesinden kaçıp kendini odaya kapatmadan ya da onlardan kaçınmak için kararlı bir yalnızlık içinde evi terketmeden, ya da kederlere dalmak için bütün gece uyanık yatmadan, Elinor her günün ona Edward'i ve Edward'm davranışını hem de farklı zamanlarda farklı ruh hallerinin yarattığı her muhtemel çeşitlilik içinde - sevecenlikle, acımayla, onaylamayla, kınamayla ve kuşkuyla düşünmek için yeterince boş zaman verdiğini gördü. Annesiyle kızkardeşinin yokluğu sayesinde değil de, en azından meşguliyetlerinin doğası sayesinde aralarında konuşma mümkün olmayıp her türlü yalnızlık etkisi yaratıldığında bol bol zamanı oldu. Aklı kaçınılmaz biçimde serbestti; düşünceleri başka hiçbir yere zincirlenemiyordu; geçmiş ve gelecek, böyle ilgi çekici bir konuda onun önüne gelmiş, dikkatini zorlamış, belleğini, düşünüşünü ve hayalgücünü altetmiş olmalı.

Çizim masasında otururken bu tür bir hülyadan Edward'ın onlardan ayrılmasından hemen sonra bir sabah misafirlerin gelişiyle uyandı. Yapayalnız olduğu bir andı. Evin önündeki yeşil avlunun girişindeki küçük kapının kapanışı gözlerini pencereye çekti ve geniş bir grubun kapıya yürümekte olduğunu gördü. Aralarında Sir John, Lady Middleton ve Mrs Jennings vardı, ama başka iki kişi daha vardı, bir hanımla bir bey, ikisini de tanımıyordu. Pencereye yakın oturuyordu; Sir John onu görür görmez diğerlerini kapı çalma törenine bırakıp çimenliği geçti ve onu konuşmak için pencereyi

açmaya mecbur etti, pencereyle kapı arasındaki mesafe birinde konuşulunca diğerinde işitilmemeyi imkansız kılacak kadar kısa olduğu halde.

"Bak," dedi, "sana yabancı birilerini getirdim. Beğendin mi onları?"

"Susun! Sizi duyacaklar."

"Duysunlar. Palmerlar işte canım. Charlotte çok tatlıdır, emin ol. Bu yana bakarsan onu görebilirsin."

Elinor o imkanı kullanmadan da onu birkaç dakika içinde göreceğinden emin olduğu için mazur görülmeyi rica etti.

"Marianne nerede? Biz geliyoruz diye kaçtı mı? Piyanosunun açık olduğunu görüyorum."

"Yürüyüş yapıyor, galiba."

Hemen yanlarına Mrs Jennings geldi; kendi hikayesini anlatmak için kapı açılıncaya kadar bekleyecek sabrı yoktu. Bir telaş pencereye geldi, "Nasılsın, şekerim? Mrs Dashwood nasıl? Kardeşlerin nerede? Ne! Bir başına mısın! Yanında arkadaş olması hoşuna gider öyleyse. Öbür damadımla kızımı seni görmeye getirdim. Nasıl da aniden geldiler! Dün gece araba sesi duydum zannettim, oturmuş çay içiyorduk, ama onlar olabileceği hiç aklıma gelmedi. Albay Brandon'ın dönüp dönmediğinden başka şey düşünemiyordum; bir daha John'a dedim ki, galiba araba sesi duydum; belki Albay Brandon dönmüştür"-

Elinor hikayesinin ortasında başını ondan başka yana çevirmek zorunda kaldı, grubun geri kalanını karşılamak için; Lady Middleton iki yabancıyı tanıştırdı; Mrs Dashvvood'la Margaret aynı anda merdivenden indiler ve hep birlikte oturup birbirlerine baktılar; o sırada Mrs Jennings Sir John eşliğinde holden salona yürürken hikayesine devam etti.

Mrs Palmer Lady Middleton'dan birkaç yaş daha gençti ve her bakımdan ondan çok farklıydı. Kısa ve şişkoydu, çok güzel bir yüzü ve yüzünde mümkün olabilecek en hoş iyi niyet ifadesi vardı. Davranışları ablasınınki kadar zarif değildi, ama çok daha samimiydi. Gülümseyerek içeri girdi,

ziyaret boyunca gülümsedi, güldüğü zamanlar hariç, ve giderken hala gülümsüyordu. Kocası yirmi beş, yirmi altı yaşında ciddi görünüşlü bir adamdı, yola yordama karısından daha fazla dikkat ediyor ama memnun olmaya ve memnun etmeye daha az istekli gibi bir havası vardı. Odaya kendine önem veren bir görünümle girdi, hanımlara hafifçe eğilerek tek kelime etmeden selam verdi, onları ve daireyi kısaca gözden geçirdikten sonra masadan gazete alıp oturduğu sürece gazete okudu.

Mrs Palmer ise, aksine, kibar ve hoşnut olma eğilimiyle donanmış biri olarak salona ve içindeki herşeye hayranlığını yağdırmaktan neredeyse fırsat bulup yerine oturamadı.

"Ya ne keyifli bir oda bu! Bu kadar güzel bir şey görmemiştim! Hatırlasana anne, son geldiğimden beri nasıl değişmiş! Her zaman buranın çok tatlı bir yer olduğunu düşünmüşümdür hanımefendi! (Mrs Dashvvood'a dönüp) Ama siz burayı son derece güzel yapmışsınız! Bak abla, herşey nasıl da keyifli! Ben de böyle bir evim olsun ne kadar isterim! Siz de istemez misiniz Mr Palmer?"

Mr Palmer cevap vermedi, hatta gözlerini gazeteden kaldırmadı bile.

"Mr Palmer beni duymuyor," dedi gülerek, "bazen duymaz işte. Çok komik!"

Bu Mrs Dashvvood için yepyeni bir fikirdi, herhangi birinin dikkatsizliğinde zeka pırıltısı bulmaya alışkın değildi ve her ikisine de biraz şaşkınca bakmadan edemedi.

Mrs Jennings bu arada elinden geldiğince yüksek sesle konuşuyor, önceki akşam kızıyla damadını görünce ne kadar şaşırdıklarını anlatmaya devam ediyordu ve herşey anlatılana kadar da durmaya niyeti yoktu. Mrs Palmer şaşkınlıklarının hatırlanmasına yürekten gülüyordu; herkes gayet hoş bir sürpriz olduğunu arka arkaya iki üç kez kabul etti.

"Onları gördüğümüze hepimiz ne kadar sevindik tahmin edebilirsiniz," diye ekledi Mrs Jennings, öne, Elinor'a doğru eğilerek ve başka hiç kimse tarafından duyulsun

istemiyormuş gibi alçak bir sesle konuşarak, oysa odanın farklı yanlarında oturuyorlardı; "ama yine de keşke o kadar hızlı gelmeselerdi, o kadar uzun seyahat etmeselerdi demeden edemiyorum, çünkü iş sebebiyle Londra üzerinden dolaşıp gelmişler, çünkü biliyorsun (anlamlı anlamlı başını sallayarak ve kızına işaret ederek) onun durumunda yanlış. Bu sabah evde kalsın, istirahat etsin istedim, ama bizimle gelmekte ısrar etti; sizleri görmeyi çok arzu etti!"

Mrs Palmer güldü ve bunun ona zarar vermeyeceğini söyledi.

"Şubatta doğum bekliyor" diye devam etti Mrs Jennings.

Lady Middleton böyle bir sohbete daha fazla dayanamadı ve öne çıkıp Mr Palmer'a gazetede herhangi bir haber var mı diye sordu.

"Hayır hiçbir şey yok," diye cevap verdi Mr Palmer ve okumaya devam etti.

"İşte Marianne geliyor" diye haykırdı Sir John. "Hadi Palmer, feci tatlı bir kız göreceksin."

Hemen hole gitti, ön kapıyı açtı ve onu içeri kendisi buyur etti. Mrs Jennings ortaya çıkar çıkmaz ona Allenham'a gidip gitmediğini sordu; Mrs Palmer soruya öyle yürekten güldü ki, anladığını gösterdi. Mr Palmer onun odaya girmesi üzerine başını kaldırdı, birkaç saniye ona baktı, sonra gazetesine döndü. Mrs Palmer'ın gözleri o sırada odanın duvarlarında asılı resimlere takıldı. Resimleri incelemek için kalktı.

"Oo! Aman ne güzel şeyler bunlar! Vay! Ne keyifli! Baksana, anne, ne tatlı! Bence çok güzeller; ilelebet bakabilirim bunlara." Sonra tekrar oturdu ve çok geçmeden odada öyle şeyler olduğunu unuttu.

Lady Middleton gitmek için kalktığında Mr Palmer da kalktı, gazeteyi yerine koydu, gerindi ve etrafındakilere baktı.

"Sevgilim, uyuyor muydun?" dedi karısı gülerek.

Mr Palmer cevap vermedi; sadece odayı tekrar inceleyerek çok alçak tavanlı olduğunu, tavanın da eğri

olduğunu gözlemlemekle yetindi. Sonra eğilerek selam verip diğerleriyle birlikte çıktı.

Sir John ertesi günü hep beraber Park'ta geçirmek konusunda çok ısrar etti. Onlarla kulübede yediğinden daha sık akşam yemeği yemek istemeyen Mrs Dashvvood teklifi kendi adına kesinlikle reddetti; kızları diledikleri gibi yapabilirlerdi. Ama onlar da Mr ve Mrs Palmer'ın akşam yemeklerini nasıl yediklerini merak etmiyorlar, ayrıca onlardan başka herhangi bir keyif beklemiyorlardı. O yüzden aynı şekilde mazeret beyan etmeye çalıştılar; hava kararsızdı ve iyi olacağa benzemiyordu. Ama Sir John kabul etmedi -onlara araba gönderilecekti, onlar da geleceklerdi. Lady Middleton da annelerine ısrar etmediyse bile onlara ısrar etti. Mrs Jennings'le Mrs Palmer onların ricalarına katıldılar; hepsi de aile toplantısından kaçınmak istiyor gibiydiler; genç hanımlar peki demek durumunda kaldılar.

"Niye bizi istesinler ki?" dedi Marianne, onlar gider gitmez. "Bu kulübenin kirasının düşük olduğu söyleniyor; ama onlara ya da bize her misafir geldiğinde Park'ta yemek yiyeceksek burayı çok ağır şartlarla tutmuşuz demektir."

"Bu sık davetlerle bize karşı kibar ve nazik olmaktan başka amaçlan yok," dedi Elinor; "onlardan birkaç hafta önce aldığımız davetler nasılsa bunlar da öyle. Arkadaşlıklan sıkıcı ve donuk olduysa onlar değiştiklerinden değil. Değişimi başka yerde aramamız lazım."

Ertesi gün Miss Dashwoodlar Park'm oturma odasına bir kapıdan girerlerken bir diğer kapıdan Mrs Palmer koşarak girdi, önceki gibi iyi niyetli ve neşeli görünerek. Hepsini şefkatle ellerinden tuttu ve onları tekrar gördüğü için çok mutlu olduğunu ifade etti.

"Sizleri gördüğüme çok sevindim!" dedi, Elinor'la Marianne'in arasına oturarak, "çok kötü bir gün olduğu için gelemeyebilirsiniz diye korktum, ki gelmeseniz korkunç bir şey olurdu çünkü yarın yine gidiyoruz. Gitmek zorundayız, çünkü Westonlar önümüzdeki hafta bize geliyorlar, biliyorsunuz. Gelmemiz pek ani bir şey oldu; araba kapıya

yanaşıncaya kadar benim de haberim yoktu, sonra da Mr Palmer onunla Barton'a gider miyim diye sordu. Öyle tuhaf biri ki! Bana hiçbir şey söylediği yok! Daha fazla kalamadığımız için üzgünüm; mamafih çok yakında şehirde yine görüşürüz, umarım."

Böyle bir umuda son verme ihtiyacı duydular.

"Şehre gitmiyor musunuz!" diye haykırdı Mrs Palmer gülerek, "gitmezseniz feci hayal kırıklığına uğrarım. Sizin için dünyanın en güzel evini tutarım, Hanover-square'de bizim evin bitişiğinde. Gerçekten gelmelisiniz. Mrs Dashvvood insan içine çıkmak istemezse doğuma kadar size her vakit eşlik etmekten mutluluk duyacağıma eminim."

Ona teşekkür ettiler; ama tüm ısrarlarına direnmek zorunda kaldılar.

"Ah, sevgilim," diye haykırdı Mrs Palmer o sırada odaya giren kocasına"Miss Dashvvoodlar'ı bu kış şehre gelmeye ikna etmeme yardım etmelisin."

Sevgilisi cevap vermedi; hanımlara hafifçe selam verdikten sonra havadan yakınmaya başladı.

"Ne korkunç şey bu böyle!" dedi. "Bu hava herşeyi ve herkesi iğrenç yapıyor Yağmur yüzünden içerisi de dışarısı kadar sıkıcı oluyor İnsanı tanıdıklarından bile nefret ettiriyor Sir John da ne demeye evine bilardo odası yaptırmaz ki? Ne kadar az insan konfordan anlıyor! Sir John da hava kadar aptal."

Grubun geri kalanı da az sonra içeri damladı.

"Korkarım Miss Marianne," dedi Sir John, "bugün Allenham'a olağan yürüyüşünüzü yapmadınız."

Marianne çok ciddi göründü ve bir şey demedi.

"Hadi, bizim önümüzde böyle huysuzluk yapmayın," dedi Mrs Palmer; "herşeyi biliyoruz çünkü, inanın; zevkinize de ziyadesiyle hayranım, çünkü ben de onu çok yakışıklı buluyorum. Köydeki yerimiz ondan çok uzak değil, biliyor musunuz. En fazla on mildir herhalde."

"Otuza yakın," dedi kocası.

"Neyse işte, aynı şey. Evine hiç gitmedim; ama tatlı güzel bir yer diyorlar."

"Hayatımda gördüğüm en berbat yer," dedi Mr Palmer.

Marianne sessiz kaldı, yüzü söylenenlere ilgi duyduğunu ele verse de.

"O kadar kötü mü?" diye devam etti Mrs Palmer"öyleyse o kadar tatlı olan yer başka bir yerdir herhalde."

Yemek odasında oturdukları zaman Sir John topu topu sekiz kişi olmalarına hayıflandı.

"Hayatım," dedi eşine, "bu kadar az olmamız gayet kışkırtıcı. Niye Gilbertlar'a bugün bize gelmelerini söylemedin?"

"Size söylemedim mi, Sir John, daha önce sözünü ettiğiniz zaman, olmaz diye? Daha dün bizdeydiler."

"Siz ve ben, Sir John," dedi Mrs Jennings, "böyle törenlere hiç gelemiyoruz."

"O zaman çok görgüsüzsünüz," diye haykırdı Mr Palmer.

"Sevgilim, sen de herkesle çekişiyorsun," -dedi karısı her zamanki gülüşüyle. "Çok kaba olduğunu biliyor musun?"

"Annene görgüsüz diyerek kimseyle çekiştiğimi sanmıyorum."

"Olsun, beni dilediğin gibi taciz edebilirsin," dedi iyi huylu ihtiyar hanım, "Charlotte'u bir kere elimden aldın, bir daha da geri veremezsin ya. O yüzden senden daha iyi durumdayım."

Charlotte kocasının ondan kurtulamayacak olması düşüncesine yürekten güldü ve kendinden geçercesine, birlikte yaşamak zorunda oldukları için kocasının ona karşı ne kadar aksi olduğuna aldırmadığını söyledi. Kimsenin Mrs Palmer'dan daha mülayim, mutlu olmaya daha kararlı olmasına imkan yoktu. Kocasının çalışılmış kayıtsızlığı, kabalığı ve hoşnutsuzluğu ona acı vermiyordu: onu azarladığı ya da taciz ettiği zaman o dikkatini başka yere çeviriyordu.

"Mr Palmer çok tuhaftır!" dedi Elinor'a, fısıltıyla. "Her zaman keyifsizdir."

Elinor küçük bir gözlemden sonra adamın görünmek istediği kadar sahici ve tabii bir şekilde kötü huylu ya da densiz olduğunu kabul etmeye yanaşmadı. Türünün birçok başka örneği gibi güzellik lehine açıklanamaz bir tercih yüzünden çok aptal bir kadının kocası oluverdiğini farketmek mizacını acılaştırmış olabilirdi, -ama Elinor bu tür bir hatanın hiçbir makûl erkeğe ilelebet ızdırap vermeyecek kadar yaygın olduğunu biliyordu. Herkese yönelik küçümseyen davranışlarına ve önündeki herşeyi hor görmesine yol açan şeyin daha çok bir ayrıcalık dileği olduğunu düşündü. Başkalarından üstün görünme arzusuydu bu. Bu arzu da o kadar yaygındı ki şaşılacak yanı yoktu; ama densiz olmaktaki üstünlüğünü sağlamaya yarıyorlarsa da, kullandığı araçlar karısından başka kimseyi ona yakınlaştıracağa benzemiyordu.

"Ah sevgili Miss Dashvvood," dedi Mrs Palmer az sonra, "sizden ve kardeşinizden büyük bir iyilik isteyeceğim. Bu Christmas'da Cleveland'a gelip biraz kalır mısınız? Hadi n'olur gelin, -hem de Westonlar bizimleyken gelin. -Nasıl mutlu olurum bilemezsiniz! Fevkalade keyifli olur! -Sevgilim," kocasına dönüp, "Miss Dashvvoodlar Cleveland'a gelsinler istemez misin?"

"Elbette," -diye cevapladı kocası burun kıvırarak"Devonshire'e gelirken tek amacım buydu."

"İşte bakın" -dedi karısı, "görüyorsunuz, Mr Palmer da sizi bekliyor; o yüzden gelmeyi reddedemezsiniz."

İkisi de hararetle ve kararlılıkla davetini geri çevirdiler.

"Ama gayet tabii gelmelisiniz ve geleceksiniz. Eminim orayı çok seveceksiniz. -Westonlar bizimle olacak ve pek keyifli olacak. Cleveland'ın ne tatlı bir yer olduğunu tahmin edemezsiniz; artık çok neşeliyiz, çünkü Mr Palmer seçim gezileri için sürekli köyleri dolaşıyor; daha önce hiç görmediğim o kadar çok insan yemeğe geliyor ki gayet güzel oluyor! Ama zavallı adamcağız! Onun için çok yorucu! Herkese kendini sevdirmeye çalışıyor çünkü."

Elinor böyle bir vazifenin zorluğunu kabul ederken gülmemek için kendisiyle mücadele ediyordu.

"Çok güzel olacak," dedi Charlotte, "Parlamentoya girince! -değil mi? Nasıl da güleceğim! Mektuplarının Sayın Mebus diye yazıldığını görmek pek gülünç olacak. -Ama biliyor musunuz, benim mektuplarıma torpil geçmeyecekmiş. Olmaz diyor. Değil mi, Mr Palmer?"

Mr Palmer ona aldırmadı.

"Yazı yazmaya dayanamaz," diye devam etti"çok can sıkıcı diyor."

"Hayır;" dedi Mr Palmer, "asla öyle akıldışı bir şey demedim. Bütün dil yanlışlarını bana yamamaya çalışma."

"Alın işte; ne kadar tuhaf, görüyorsunuz. Her zaman böyle bu! Bazen yarım gün benimle konuşmadığı oluyor, sonra da böyle tuhaf bir şeyle ortaya çıkıyor -laf ola beri gele yani."

Oturma odasına dönerlerken Mr Palmer'ı çok beğenip beğenmediğini sorarak Elinor'u hayli şaşırttı.

"Elbette;" dedi Elinor, "gayet hoş birine benziyor."

"İyiBeğendiğine sevindim. Zaten beğeneceğini düşünüyordum, çünkü çok sevimlidir; Mr Palmer da seni ve kardeşlerini çok sevdi bence; Cleveland'a gelmezseniz nasıl üzülür anlatamam. -İtiraz etmenizi anlayamıyorum zaten."

Elinor tekrar daveti geri çevirmek zorunda kaldı; konuyu değiştirerek ısrarlarına bir son verdi. Aynı vilayette yaşadıklarına göre Mrs Palmer'ın Willoughby'nin genel karakteri konusunda onu kısmen tanıyan Middletonlar'ın verebileceğinden daha ayrıntılı bilgi verebilecek durumda olmasını muhtemel görüyordu ve kimden olursa olsun, delikanlının Marianne için tehlike olma ihtimalini ortadan kaldırabilecek meziyetlerinin teyidini almayı çok istiyordu. Mr Willoughby'yi Cleveland'da sık görüp görmediklerini, onu yakından tanıyıp tanımadıklarını sorarak başladı.

"A evet, şekerim; onu gayet iyi tanıyorum," diye cevapladı Mrs Palmer"Onunla bir konuşmuşluğum yoktur gerçi; ama onu her zaman şehirde görürüm. Bir seferinde o Allenham'dayken ben de nasıl olduysa Barton'da kalıyordum. Annem onu burada bir kez gördü; -ama ben Weymouth'da amcamın yanındaydım. Mamafih, onu

Somersetshire'de çokça görürdük diyebilirdim, ama şanssızlık işte, köyde hiç beraber olamadık. Combe'da pek az bulunuyor sanırım: ama daha çok da kalsa sanmam ki Mr Palmer onu ziyaret etsin, çünkü muhalefette, biliyor musun, ayrıca orası çok uzak. Onu neden soruşturduğunu biliyorum; kardeşin onunla evlenecek. Feci sevindim buna, çünkü kardeşin bana komşu gelecek."

"İnanın," diye cevapladı Elinor, "siz meseleyi benden daha iyi biliyorsunuz, böyle bir evlilik beklemek için sebebiniz olduğuna göre."

"İnkar ediyormuş gibi yapma, çünkü malum, herkes bundan bahsediyor. İnan ben gelirken şehirde duydum."

"Aman Mrs Palmer!"

"Vallahi öylePazartesi sabahı Bond-street'te Albay Brandon'a rastladım, şehirden ayrılmamızdan hemen önce; o da bana doğrudan anlattı."

"Beni şaşırtıyorsunuz. Size Albay Brandon anlattı! Mutlaka yanılıyor olmalısınız. Böyle bir haberi o haberle ilgisi olamayacak birine vermek, doğru bile olsa, Albay Brandon'dan bekleyeceğim bir şey değil."

"Ama sizi temin ederim öyle oldu, hatta size nasıl olduğunu da anlatayım. Onunla rastlaşınca geri dönüp bizimle beraber yürüdü; ablamla eniştemden bahsetmeye başladık, şundan bundan derken, ona dedim ki, 'Ee Albay, duydu ğuma göre Barton kulübesine yeni bir aile gelmiş, annem haber göndermiş, çok tatlı insanlar diyor, içlerinden biri de Combe Magna'lı Mr Willoughby'yle evlenecek diyor. Doğru mu? Çünkü bilmeniz lazım, daha yeni Devonshire'de olduğunuza göre.'"

"Peki, Albay ne dedi?"

"Ha! -Pek bir şey demedi; ama doğru olduğunu biliyormuş gibi baktı, o zaman işte kesin olduğunu anladım. Çok keyifli olacak bence! Düğün ne zaman?"

"Mr Brandon iyiydi umarım."

"A evet, gayet iyi; sizi öve öve bitiremedi, hakkınızda çok güzel şeyler söyledi."

"Övgüleri gururumu okşadı. Harikulade bir adama benziyor; onu olağanüstü hoş buluyorum."

"Ben de öyle. -Öyle çekici bir adam ki, o kadar ciddi ve o kadar sıkıcı olması çok yazık. Annem onun da kızkardeşine aşık olduğunu söylüyor. -Emin ol onun aşık olması büyük iltifattıı; çünkü kolay kolay kimseye aşık olmaz."

"Mr Willoughby sizin Somersetshire'de iyi tanınıyor mu?" dedi Elinor.

"Ya evet, gayet iyi; yani, çok kişinin onu tanıdığını sanmıyorum, çünkü Combe Magna çok uzakta; ama sizi temin ederim herkes onun son derece iyi biri olduğunu düşünüyor. Nereye giderse gitsin kimse Mr Willoughby'den daha fazla sevilmez, siz de kardeşinize öyle söyleyebilirsiniz. Onu etkilediğine göre feci şanslı bir kız, şerefim üstüne; yo, o da onu etkilediği için daha bile şanslı, çünkü çok güzel ve sevimli bir kız, herşeye layık. Mamafih, senden daha güzel olduğunu düşünmüyorum, emin ol; bence ikiniz de son derece güzelsiniz ve eminim Mr Palmer da öyle düşünüyor, dün gece kendisine itiraf ettiremediysek de."

Mrs Palmer'ın Willoughby hakkındaki bilgisi pek elle tutulur gibi değildi; ama delikanlı lehine her tanıklık, ufak da olsa, onun için sevindiriciydi.

"Sonunda tanıştığımız için çok memnunum," diye devam etti Charlotte. -"Şimdi umarım her zaman çok iyi arkadaş oluruz. Seni görmeyi nasıl istiyordum bilemezsin! Kulübede yaşaman çok keyifli! înan hiçbir yer orası gibi olamaz! Kızkardeşinin de iyi bir evlilik yapacağına çok sevindim! Umarım sık sık Combe Magna'ya gelirsin. Her bakımdan tatlı bir yerdir."

"Albay Brandon'ı uzun zamandır tanıyorsunuz değil mi?"

"Evet, çok uzun zamandır; ablam evlendiğinden beri. -Sir John'un yakın arkadaşıydı. Herhalde," diye ekledi alçak sesle, "benimle evlenmeyi çok isterdi, mümkün olsaydı. Sir John'la Lady Middleton da çok istediler. Ama annem benim için yeterince iyi bir kısmet olmadığını düşündü, yoksa Sir

John meseleden Albay'a söz ederdi, biz de hemencecik evlenirdik."

"Albay Brandon Sir John'un annenize yaptığı teklifi önceden bilmiyor muydu? Sizi sevdiğini söylememiş miydi?"

"Yo hayır; ama annem itiraz etmeseydi bence o herşeyden çok isterdi bunu. O zaman beni sadece iki sefer görmüştü, çünkü ben okuldan ayrılmazdan önceydi. Mamafih, böyle de çok mutluyum. Mr Palmer tam hoşlandığım türden bir erkek."

Bö/ara XXI

Palmerlar Cleveland'a ertesi gün döndüler ve Barton'daki iki aile yine birbirlerini oyalamak konusunda baş başa kaldılar. Ama bu da uzun sürmedi; Elinor son ziyaretçilerini aklından ancak çıkarmış, Charlotte'un sebepsiz yere o kadar mutlu olmasına, Mr Palmer'ın önemli yetenekleri olduğu halde o kadar basit davranmasına ve karı koca arasında sık sık ortaya çıkan garip uyumsuzluğa hayret etmeyi ancak bitirmişti ki, Sir John'la Mrs Jennings'in cemiyet işgüzarlığı ona tanışıp gözlemleyeceği başka bir yeni ahbap getirdi.

Bir sabah Exeter'e yaptıkları yolculukta iki genç hanıma rastlamışlardı; Mrs Jennings hanımların akrabası olduklarını memnuniyetle öğrenmiş, bu da Sir John'un onları Exeter'deki işleri biter bitmez hemen Park'a davet etmesi için yeterli olmuştu. Exeter'deki işleri böyle bir davet karşısında hemen yenik düşmüş ve Lady Middleton Sir John'un dönüşünde az buz bir telaşa kapılmamıştı, çok yakında hayatında hiç görmediği, nezaketlerinden, hatta makul ölçüde kibarlıklarından bile emin olmadığı iki kızı misafir edeceğini öğrenince; kocasının ve annesinin onu bu konuda rahatlatma çabaları boşa gitti. Kızların akrabası olması durumu daha da kötüleştiriyordu; Mrs Jennings'in gösterişe o kadar aldırmamasını, neticede hepsinin kuzen olduklarını ve birbirlerini idare etmeleri gerektiğini salık vererek kızını teselli etme çabaları da

o yüzden talihsiz bir fikir oldu. Gelişlerini engellemek artık imkansız olduğuna göre, Lady Middleton iyi yetişmiş bir kadının tüm felsefesiyle meseleye boyun eğdi ve kocasını günde beş altı kez bu yüzden nazikçe azarlayarak kendini avuttu.

Genç hanımlar geldiler; görünümleri hiç de kibarlık ya da gösterişten uzak değildi. Giysileri gayet hoş, davranışları gayet kibardı; eve bayıldılar, mobilyalara hayran oldular ve çocuklara öyle yakınlık gösterdiler ki, gelmelerinin üzerinden daha bir saat geçmeden Lady Middleton'ın gözüne girdiler. Lady Middleton çok sevimli kızlar olduklarını söyledi ki, bu lady hazretleri için büyük iltifattı. Sir John'un kendi değerlendirmesine olan güveni bu hararetli övgüyle arttı ve doğruca kulübenin yolunu tuttu Miss Dashvvoodlar'a Miss Steeleler'in gelişini haber vermek ve onları o ikisinin dünyanın en tatlı kızları olduklarına ikna etmek için. Gelgelelim, böyle bir methiyeden öğrenilecek fazla bir şey yoktu; Elinor İngiltere'nin her yanında, her muhtemel şekil, yüz, mizaç ve akıl çeşidi içinde dünyanın en tatlı kızlarına rastlanacağını iyi biliyordu. -Sir John bütün ailenin doğruca Park'a yürüyüp misafirlerine bakmasını istedi. Hevesli, hayırsever adam! Üçüncü dereceden bir kuzeni bile kendine saklamak ona zor geliyordu.

"Gelin hadi," dedi -"lütfen gelin -gelmelisiniz -geleceksiniz diyorum. -Onlardan ne kadar hoşlanacağınızı tahmin bile edemezsiniz. Lucy feci güzel, çok da iyi huylu ve cana yakın! Çocuklar şimdiden eteğine yapıştılar, eski bir akrabaymış gibi. İkisi de en çok sizi görmek istiyorlar, çünkü dünyanın en güzel yaratıkları olduğunuzu Exeter'de duydular; ben de onlara dedim ki hepsi doğru ve dahasını da dedim. Onlardan çok keyif alacaksınız eminim. Koca bir araba dolusu oyuncak getirdiler çocuklara. Nasıl gelmemek gibi bir aksilik yaparsınız? Onlar sizin de kuzenleriniz işte, bir bakıma. Siz benim kuzenimsiniz, onlar karımın, demek ki hısımsınız."

Ama Sir John amacına ulaşamadı. Sadece bir iki gün içinde Park'a uğrayacakları sözünü alabildi ve kayıtsızlıklarına duyduğu şaşkınlık içinde oradan ayrıldı, eve yürümek ve Miss Steeleler'i nasıl onlara ballandıra ballandıra anlattıysa onları da Miss Steeleler'e öyle taze taze methetmek üzere.

Park'a söz verdikleri ziyaret ve neticesinde o genç hanımlara takdimleri gerçekleştiği zaman hemen hemen otuz yaşında, çok alelade ve alık yüzlü olan büyüğün görünümünde beğenecek bir şey bulamadılar; ama en fazla yirmi iki, yirmi üç yaşında olan ötekinde epey bir güzellik olduğunu kabul ettiler; hatları çok hoştu, keskin hızlı bir gözü ve parlak bir havası vardı ve görünümüne gerçek bir zarafet ya da asalet vermiyorduysa bile ayrıcalık katıyordu. Davranışları oldukça kibardı; Elinor ne istikrarlı ve maharetli bir dikkatle kendilerini Lady Middleton'a kabul ettirdiklerini görünce çok geçmeden bir tür zekaya sahip olduklarını teslim etti. Çocuklarla sürekli bir neşe içindeydiler güzelliklerini övüyor, dikkatlerini çekiyor ve tüm kaprislerine boyun eğiyorlardı; bu kibarlık üzerindeki ısrarcı taleplerden ayırabildikleri zamanı da lady hazretleri bir şey yapıvermekteyse o yaptığına hayran olmakla ya da önceki gün giyerek onları sonsuz hazza garkettiği zarif bir yeni elbisenin kalıbını çıkarmakla geçiriyorlardı. Neyse ki iltifatlarını böyle zaaflar yoluyla sergileyenler için insanların en zorbası olan çocukları beğenilsin çabası içindeki düşkün bir anne aynı şekilde en safdil kişidir; talepleri aşırıdır; ama herşeyi yutar; ve Miss Steeleler'in onun çocuklarına gösterdikleri istisnai sevgi ve sabır böylece Lady Middleton tarafından en ufak bir şaşkınlık ya da şüphe olmadan karşılandı. Kuzenlerinin boyun eğdiği bütün o küstah tecavüzleri ve hain numaraları anaç bir huzurla izledi. Kuşaklarının çekildiğini, saçlarının kulaklarına dağıtıldığını, elişi çantalarının talan edildiğini, çakı ve makaslarının çalındığını gördü ve bunun ortaklaşa bir eğlence olduğundan hiç şüphe etmedi. Asıl şaşırtıcı olan Elinor'la

Marianne'in olup bitende pay sahibi olmak istemeden kenarda sakin sakin oturmalarıydı.

"John pek neşeli bugün!" dedi, oğlan Miss Steele'in mendilini alıp pencereden atınca "Ne çok da oyun bilirmiş."

Hemen sonra, ikinci oğlanın aynı hanımın bir parmağını çimdiklemesi üzerine, "William da ne kadar şakacı böyle!" dedi sevgiyle.

"Ah işte benim biricik Annamaria'm," diye ekledi, son iki dakikadır ses çıkarmayan üç yaşındaki küçük kızı şefkatle okşayarak; "Her zaman böyle narin ve usludur -Hayatta böyle uslu bebecik görülmemiştir!"

Ama ne yazık ki bu kucaklamaları bahşederken lady hazretlerinin saç süsündeki bir iğne hafifçe çocuğun boynunu çizdi ve o narinlik timsalinden öyle şiddetli çığlıklar çıkardı ki gürültücü diye nam salmış biri yanında sönük kalırdı. Annenin dehşeti büyük oldu, ama onunki Miss Steeleler'in telaşı yanında neydi ki; öyle kritik bir acil vakada üçü elbirliğiyle herşeyi yaptılar; küçük yaralının ızdıraplarını hafifletebilecek her ihtimali denediler. Annesinin kucağına oturtuldu, öpücüklere boğuldu, yarası lavanta suyuyla yıkandı diz çökmüş ona hizmet eden bir Miss Steele tarafından ve ağzına erik şekeri dolduruldu öteki Miss Steele tarafından. Gözyaşları karşılığında böyle bir ödül alınca, çocuk ağlamayı bırakmayacak kadar akıllıydı. Bağıra çağıra ağlamaya devam etti, ona dokunmaya yeltenen iki ağabeyini tekmeledi; hep birden ne kadar yatıştırmaya çalıştılarsa da olmadı, sonunda Lady Middleton geçen hafta benzeri bir sıkıntılı durumda morarmış bir şakağa biraz kayısı marmelatının başarıyla tatbik edildiğini hatırlayıverince bu talihsiz çizik için de aynı çare hararetle tavsiye edildi; bunu duyan genç hanımın çığlıklarında hafif bir duraklama olması onlara bunun reddedilmeyeceği umudu verdi. -Bunun üzerine o ilacın peşinde annesinin kollarmda odadan çıkarıldı; anneleri odada kalmalarını istirham ettiği halde iki oğlan da arkalarından gitti ve dört

genç hanım odanın saatlerdir görmediği bir sessizlik içinde kaldılar.

"Zavallıcık!" dedi Miss Steele, onlar gider gitmez. "Çok daha fena bir kaza olabilirdi."

"Nasıl olurdu bilmiyorum," diye haykırdı Marianne, "bambaşka koşullar altında olmadıktan sonra. Ama bu korkuyu artırmanın olağan yoludur gerçekte korkacak bir şey olmadığı halde."

"Lady Middleton ne tatlı kadın!" dedi Lucy Steele.

Marianne sessiz kaldı; durum önemsiz de olsa hissetmediği bir şeyi söylemesi onun için imkansızdı; o yüzden kibarlık gereği bütün yalan söyleme işi Elinor'a düşerdi. Yine gerekti, o da elinden geleni yaptı ve Miss Lucy kadar ileri gitmese de Lady Middleton'ı hissettiğinden daha hararetle methetti.

"Ve Sir John da," diye haykırdı büyük kız, "ne hoş bir adam öyle!"

Burada da Miss Dashvvood'un övgüsü sadece ve adil bir şekilde, hiçbir riyakarlık olmadan geldi. Gayet iyi niyetli ve dost canlısı olduğunu söylemekle yetindi.

"Ve de ne sevimli bir aileleri var! Hayatta böyle tatlı çocuklar görmedim. -Şimdiden onlara meftun olduğumu söyleyebilirim; esasen çocuklara her zaman akıl almaz derecede düşkün olmuşumdur."

"Öyle olmalı," dedi Elinor gülümseyerek, "bu sabah gördüklerime bakılırsa."

"Galiba," dedi Lucy, "küçük Middletonlar'ı fazla şımarık buluyorsunuz; belki biraz normalin dışında olabilirler, ama Lady Middleton için çok tabii; kendi adıma ben çocukları hayat ve neşe dolu görmeyi severim; uysal ve sessizlerse asıl o zaman dayanamam çocuklara."

"İtiraf ederim ki," dedi Elinor "Barton Park'ta olduğum zaman uysal ve sessiz çocukları hiç hor görmüyorum."

Bu konuşmayı kısa bir sessizlik izledi; sessizliği konuşmaya çok düşkün görünen Miss Steele bozdu ve pat diye dedi ki, "Peki Devonshire'i nasıl buluyorsunuz, Miss

Dashvvood? Sanırım Sussex'den ayrıldığınıza üzgünsünüzdür."

Bu sorudaki hususiyete ya da en azından sorulma şekline şaşıran Elinor üzgün olduğunu söyledi.

"Norland müthiş güzel bir yer, değil mi?" diye ekledi Miss Steele.

"Sir John'un oraya son derece hayran olduğunu duyduk," dedi Lucy, kızkardeşinin serbestliği için bir özür gerektiğini düşünmüş gibi.

"Orayı gören herkes mutlaka hayran olur," diye cevap verdi Elinor; "ama güzelliklerini kimsenin bizim kadar takdir edebileceğini düşünmemek lazım."

"Peki etrafınızda epeyce çapkın var mıydı? Herhalde bu taraflarda fazla yoktur; şahsen benim için her zaman büyük bir artı olurlar."

"Ama niye," dedi Lucy, kızkardeşinden utanmış görünerek, "Devonshire'de de Sussex'teki kadar kibar genç olmadığını düşünüyorsun?"

"Yo şekerim, eminim, yok demeye çalışmadım. Eminim Exeter'de pek çok çapkın vardır; ama yani Norland'ın orada kaç tane var nereden bileyim; sadece Miss Dashvvoodlar Barton'ı sıkıcı buluyorlardır diye korktum, hani alıştıkları kadar yoksa. Ama belki siz genç hanımlar delikanlıları umursamıyor, olmasa da olur diyorsunuzdur. Şahsen, iyi giyinmeleri ve kibar davranmaları şartıyla ben onları çok elzem bulurum. Ama kılıksız ve huysuz olanlarına dayanamam. Şimdi Exeter'de Mr Rose diye biri var, müthiş parlak bir genç, tam bir çapkın, Mr Simpson'ın katibi olur, ama adamı sabahleyin bir görseniz, bir daha göresiniz gelmez. -Herhalde ağabeyiniz de tam bir çapkındı, Miss Dashvvood, evlenmeden önce, hani o kadar zengin olduğuna göre?"

"İnanın," diye cevapladı Elinor, "bunu söyleyemeyeceğim, çünkü kelimenin anlamını tam kavrayamıyorum. Ama şu kadarını söyleyebilirim ki, eğer evlenmeden önce çapkın

idiyse hala öyledir çünkü içinde en ufak bir değişiklik olmadı."

"Öyle ya, insan evli erkeklerin çapkın olduğunu düşünmez -yapacak başka işleri var."

"Tanrım! Anne," diye haykırdı kızkardeşi, "erkeklerden başka bir şeyden bahsedemiyorsun; -Miss Dashwood'u başka bir şey düşünmediğine inandıracaksın." Ve konuyu değiştirmek için evi ve mobilyayı methetmeye başladı.

Miss Steeleler hakkında bu kadar veri yeterliydi. Ablanın kaba saba serbestliği ve ahmaklığı zaten onu beğeni dışı bırakıyordu; Elinor kardeşin güzelliği ya da kurnaz bakışlarından gerçek zarafet ve doğallık yokluğunu göremeyecek kadar etkilenmediği için onları daha iyi tanıma arzusu duymadan evden ayrıldı.

Onlar öyle yapmadılar ama, Miss Steeleler. -Sir John Middleton'a, ailesine ve tüm akrabalarına harcanacak bir hayranlıkla donanmış olarak Exeter'den geldiler ve o hayranlıktan, hayatta gördükleri en güzel, en zarif, en meziyetli ve sevimli kızlar olduklarını ve daha iyi tanımak için sabırsızlandıklarını söyledikleri kuzenlerine şimdi hiç de cimrice olmayan bir pay ayırdılar. -Dolayısıyla, çok geçmeden daha iyi tanınmanın kaçınılmaz kaderleri olduğunu gördü Elinor; Sir John tümüyle Miss Steeleler'den yana olduğu için o grup şimdi muhalefet edilemeyecek kadar güçlüydü ve bu tür yakınlığa boyun eğilmesi gerekiyordu; yakınlık hemen her gün aynı odada bir iki saat birlikte oturmaktan oluşuyordu. Sir John daha fazlasını yapamıyordu; ama daha fazlasının gerektiğini de bilmiyordu; birlikte olmak ona göre yakın olmaktı ve sürekli buluşma planları etkili oldukça tarafların sıkı dost olduklarından şüphe etmiyordu.

Hakkını vermek gerekirse, kuzenlerinin durumlarıyla ilgili bildiği ya da varsaydığı herşeyi en özel ayrıntısına kadar

Miss Steeleler'e anlatarak teklifsizliklerini ilerletmek için elinden gelen herşeyi yaptı, -Elinor onları henüz iki kez görmüştü ki, büyük olan, kızkardeşinin Barton'a gelip de çok

parlak bir çapkının kalbini fethedecek kadar şanslı olması sebebiyle onu kutladı.

"Bu kadar genç yaşta evlenmesi hoş bir şey olacak kesinlikle," dedi, "delikanlının da tam bir çapkın olduğunu duydum, müthiş yakışıklıymış. Darısı sizin başınıza, -ama belki zaten bir köşede bir arkadaşınız vardır."

Sir John, Elinor'un Edward'a ilgi duyduğundan şüphelendiğini söylediğinde Elinor onun Marianne konusunda davrandığından daha hassas olmasını bekleyemezdi; aslında daha yeni ve daha esrarlı olduğu için ikisi içinde en sevdiği şaka buydu; Edvvard'ın ziyaretinden beri herkesin dikkatini çekecek şekilde anlamlı anlamlı kaş göz işarederi yaparak Elinor'un mutluluğuna kadeh kaldırmadığı bir akşam yemeği yememişlerdi. F harfi de aynı şekilde durmaksızın ortaya atılıyor, öyle sayısız şakalara konu oluyordu ki, Elinor uzun zamandır alfabedeki en şakacı harf olması gerektiğini kabul etmişti.

Şimdi Miss Steeleler, beklediği gibi, bütün bu şakalardan sonuna kadar istifade ediyorlardı; şakalar büyük olanında, aile meselelerine hem de sık sık küstahça ifadeler kullanarak burnunu sokma eğilimine gayet yakışan bir şekilde, söz konusu beyefendinin ismini öğrenme merakı uyandırmıştı. Ama Sir John yaratmaktan zevk aldığı merakı uzun süre canlı tutmadı, çünkü ismi söylemek de ona o kadar zevk verecekti, tıpkı Miss Steele'in de ismi duymaktan aynı zevki alacağı gibi.

"Adı Ferrars," dedi gayet işitilir bir fısıltıyla; "ama n'olur söylemeyin, çünkü büyük sır."

"Ferrars!" diye tekrarladı Miss Steele; "Demek mutlu adam Mr Ferrars'mış, öyle mi? Ne! Yengenizin kardeşi mi, Miss Dashwood? Gayet sevimli bir adam gerçekten; onu iyi tanırım."

"Nasıl öyle söyleyebiliyorsun, Anne?" diye haykırdı Lucy; genellikle ablasının tüm sözlerine bir düzeltme eklerdi. "Dayımlarda bir iki kez gördüysek de bu onu iyi tanıdığımızı söylemeye yetmez."

Elinor bütün bunları dikkat ve şaşkınlıkla dinledi. "Peki, kimdi bu dayı? Nerede yaşıyordu? Nasıl tanışmışlardı?" Konunun devam etmesini çok istedi, kendisi konuya katılmamayı tercih ettiyse de; ama başka bir şey söylenmedi ve Elinor hayatında ilk kez Mrs Jennings'in ya küçük bilgiler edinme merakında ya da bunları paylaşma eğiliminde kusur bulunduğunu düşündü. Miss Steele'in Edward'dan bahsetme tarzı merakını artırdı; çünkü ona biraz kötü kalpli gibi gelmiş ve onda o hanımın Edward aleyhinde bir şey biliyormuş ya da kendini bir şey biliyor sanıyormuş şüphesi uyandırmıştı. Ama merakı boşunaydı, çünkü Sir John ima ettiği ya da hatta açıkça andığı zaman bile Miss Steele Mr Ferrars'ın adına bir daha dikkat etmedi.

Hiçbir küstahlığa, kabalığa, ahmaklığa, hatta kendininkinden farklı zevklere karşı bile fazla hoşgörüsü olmayan Marianne o sıralar zaten Miss Steeleler'den hazzedemeyecek ya da onların girişimlerine cesaret veremeyecek kadar keyifsiz bir ruh hali içindeydi; Elinor kısa sürede her ikisinin de, ama bilhassa onu konuşmaya katmak ya da duygularını kolay ve içten anlatma yoluyla tanışıklıklarını ilerletmek için hiçbir fırsatı kaçırmayan Lucy'nin tavırlarında ortaya çıkan o kendisine yönelik tercihi, Marianne'in onlara karşı olan davranışlarının tüm yakınlık çabalarını durduran değişmez soğukluğuna yordu.

Lucy'nin doğuştan gelen bir zekası vardı; sözleri genellikle doğru ve eğlendiriciydi; yarım saatlik bir arkadaş olarak Elinor sık sık onu sevimli buldu; ama yetenekleri eğitimden istifade etmemişti; cahildi ve okumamıştı; tüm akli gelişim eksikliği, en sıradan meselelerdeki bilgisizliği sürekli farklı görünme çabasına rağmen Miss Dashvvood'un gözünden kaçmıyordu. Elinor eğitimin saygın bir hale getirebileceği ihmal edilmiş yeteneklerini görüyor ve bunun için ona acıyordu; ama daha az sevecen bir duyguyla, Park'ta sergilediği ilginin, gayretkeşliğin, iltifatın ele verdiği büyük bir zarafet, dürüstlük ve samimiyet eksikliği de görüyordu; ikiyüzlülüğü cehaletle birleştiren birinin yanında

uzun süreli bir memnuniyet duyamazdı; eğitimsizliği eşit şartlarda sohbet etmeleri-

ni önlüyor başkalarına karşı davranışları ona karşı davranışlarındaki her ilgi ve saygı belirtisini alabildiğine değersiz kılıyordu.

"Sorumu tuhaf bulacaksınız, korkarım," dedi Lucy bir gün, birlikte Park'tan kulübeye yürürlerken "ama, n'olur, yengenizin annesi Mrs Ferrars'ı şahsen tanıyor musunuz?"

Elinor soruyu gerçekten çok gereksiz buldu ve yüzü de bunu belli etti, Mrs Ferrars'ı hiç görmediğini söylerken.

"Gerçekten mi!" diye cevapladı Lucy; "Buna şaşırdım, çünkü onu Norland'da birkaç kez görmüşsünüzdür sanıyordum. Öyleyse bana ne tür bir kadın olduğunu da söyleyemezsiniz?"

"Hayır;" diye karşılık verdi Elinor, Edvvard'ın annesiyle ilgili gerçek görüşünü açıklamamak için tedbirli davranarak, densiz bulduğu merakı giderme arzusu da duymayarak - "Hakkında hiçbir şey bilmiyorum."

"Eminim beni çok tuhaf buluyorsunuz, onu böyle bir şekilde soruşturduğum için," dedi Lucy, bir yandan Elinor'u dikkatle inceleyerek; "ama belki sebepler vardır -keşke cesaret edebilsem; ama mamafih densizlik etmek istemediğime inanacağınızı umuyorum."

Elinor ona kibar bir cevap verdi ve birkaç dakika sessizce yürüdüler. Sessizliği Lucy bozdu, belli bir duraksamayla şöyle diyerek konuyu yeniden açtı,

"Beni densizce meraklı bulmanıza dayanamam. Eminim düşüncesine sizin kadar değer verdiğim biri tarafından öyle düşünülmektense hayatta herşeyi yaparım. Eminim size güvenme konusunda en küçük bir korkum olmamalı; hatta böyle rahatsız bir durumda nasıl hareket etmem konusunda tavsiyenizi almaktan mutluluk duyarım; ama mamafih sizi sıkmak için bir sebep yok. Mrs Ferrars'ı tanımamanıza üzüldüm."

"Tanımadığıma ben de üzüldüm," dedi Elinor büyük bir şaşkınlıkla, "benim fikrimi öğrenmek işinize yarayabilecekti

madem. Ama gerçekten, o aileyle nasıl bir ilişkiniz olduğunu anlamadım, o yüzden de onun karakteriyle ilgili böyle ciddi bir soruyla karşılaşınca itiraf ederim biraz şaşırdım."

"Galiba öyle, inanın buna şaşırmadım. Ama size herşeyi anlatmayı göze alabilseydim o kadar şaşırmazdınız. Mrs Ferrars tabii halihazırda benim hiçbir şeyim değil, -ama olur da zamanı gelirse -ne zaman geleceği ona bağlı -gayet yakm bir ilişkimiz olabilir."

Bunu söylerken başını eğdi, sevimli bir utangaçlık içinde, sadece kısa bir yan bakış attı yol arkadaşına, sözlerinin etkisini görmek için.

"Tanrı aşkına!" diye haykırdı Elinor, "ne demek istiyorsunuz? Mr Robert Ferrars'ı tanıyor musunuz? Mümkün mü?" Ve böyle bir elti fikrinden hiç mi hiç hoşlanmadı.

"Hayır;" diye cevapladı Lucy, "Mr Robert Ferrars'ı değil -onu hayatımda hiç görmedim; ama," gözlerini Elinor üzerinde sabitleyerek, "ağabeyini kastediyorum."

Elinor o anda ne hissetti? Hayret; bu güçlü olduğu kadar ızdıraplı da olurdu iddiaya o an inanmazlık da eşlik etmeseydi. Sessiz bir şaşkınlık içinde Lucy'ye döndü, böyle bir açıklamanın sebebini ya da hedefini tahmin edemez halde, yüz ifadesi değişip dursa da sağlam bir kuşku içindeydi ve isteri krizi ya da bayılma tehlikesi duymuyordu.

"Şaşırmakta haklısınız," diye devam etti Lucy; "çünkü elbette daha önce duymuş olamazsınız; çünkü korkarım size ya da ailenize bunu en ufak bir şekilde ima etmedi; çünkü her zaman büyük bir sır olarak kalması gerekiyordu ve benim tarafımdan bu saate kadar sadakatle sır olarak saklandı. Anne dışında tek bir akrabam bile bilmiyor; sırdaşlığınıza güvenmesem size de asla söylemezdim; gerçekten düşündüm ki, Mrs Ferrars hakkında onca soru sormam tuhaf görünebilir açıklama gerektirebilir. Size güvendiğimi öğrendiği zaman Mr Ferrars'ın da canının sıkılacağını sanmam, çünkü tüm ailenize çok büyük saygı duyuyor ve sizi de, diğer Miss Dashwoodlar'ı da kendi kızkardeşi gibi görüyor." -Durdu.

Elinor bir süre sessiz kaldı. İşittikleri karşısındaki hayreti önce ifade edilemeyecek kadar büyük oldu; ama sonunda kendini konuşmaya zorlayarak, ve tedbirli konuşmaya zorlayarak, şaşkınlığını ve endişesini oldukça iyi saklayan bir sakinlikle şöyle dedi"Sorabilir miyim, sözleneli çok oluyor mu?"

"Dört yıldır sözlüyüz."

"Dört yıl!"

"Evet."

Elinor son derece sarsıldıysa da hala inanamıyordu.

"Tanıştığınızı bile bilmiyordum," dedi, "geçen güne kadan"

"Mamafih tanışıklığımız yıllar öncesine gider Uzun bir süre, biliyorsunuz, dayımın gözetimi altında kaldı."

"Dayınızın!"

"Evet; Mr Pratt. Hiç Mr Pratt'den bahsettiğini duydunuz mu?"

"Galiba duydum," diye cevapladı Elinor; kendini zorlayarak; duyguları yoğunlaştıkça kendini daha çok zorlaması gerekiyordu.

"Dört yıl dayımla kaldı; kendisi Plymouth yakınında Longstaple'da yaşar. Tanışıklığımız orada başladı, çünkü kızkardeşimle ben sık sık dayımda kalıyorduk; orada sözlendik, ama tabii öğrenciliği bittikten bir yıl sonra; ondan sonra hemen hep bizimle oldu. Tahmin edebileceğiniz gibi, ben annesinin bilgisi ve onayı olmadan sözlenmeyi hiç istemedim; ama çok gençtim ve onu yeterince sağduyulu davranamayacak kadar çok seviyordum. -Onu benim kadar iyi tanımasanız da, Miss Dashwood, bir kadını kendine içtenlikle aşık edebileceğini tahmin edecek kadar görmüşsünüzdür onu."

"Elbette," diye cevap verdi Elinor, ne dediğini bilmeden; ama bir an düşündükten sonra, Edward'in şerefine ve sevgisine, yol arkadaşının da yalancılığına olan inancı yenilenerek şu sözleri ekledi"Mr Edward Ferrars'la sözlendiniz! -İtiraf ederim bana söylediklerinize son derece

şaşırdım, yani gerçekten -Affınızı dilerim; ama mutlaka kişi ya da isim hatası filan olmalı. Aynı Mr Ferrars'ı kastediyor olamayız."

"Başkasını kastediyor olamayız," diye haykırdı Lucy gülümseyerek. "Park-street'li Mrs Ferrars'ın büyük oğlu ve yengeniz Mrs John Dashwood'un kardeşi olan Mr Edward Ferrars kastettiğim kişi; tüm mutluluğumun kendisine bağlı olduğu adam konusunda yanılma ihtimalim olmadığını kabul etmelisiniz."

"Garip," diye cevapladı Elinor ızdıraplı bir şaşkınlık içinde, "adınızı andığını hiç duymadım."

"Tabii; durumumuzu düşününce garip değil. ilk endişemiz meseleyi gizli tutmak oldu. Beni ya da ailemi duymadınız, yani adımı size söylemek için hiçbir gerekçe olamazdı çünkü kızkardeşi bir şeyden şüphelenir diye korkuyordu ki, bu da adımı anmaması için yeterli nedendi."

Sustu. -Elinor'un inancı çöktü; ama kendine olan hakimiyeti onunla beraber çökmedi.

"Dört yıldır sözlüsünüz," dedi sağlam bir sesle.

"Evet; Tanrı bilir daha ne kadar beklemek zorunda kalacağız. Zavallı Edward! Bu durum çok canını sıkıyor." Sonra cebinden ufak bir minyatür çıkarıp ekledi, "Hata ihtimalini önlemek için, lütfedip şu yüze iyice bir bakın. Onun hakkını vermiyor elbette, ama sanırım resmettiği kişi konusunda yanılmazsınız. -Üç yıldır yanımda taşıyorum bunu."

Konuşurken resmi avuçlarına koydu; Elinor resmi gördüğü zaman, çok acele bir karar verme korkusu ya da yalan bulma dileği aklında başka hangi şüpheleri yaşatıyor olursa olsun, bunun Edward'm yüzü olduğunu inkar edemedi. Hemen geri verdi resmi, benzerliği kabul edip.

"Karşılığında," diye devam etti Lucy, "ona benim resmimi veremedim ki buna çok üzülüyorum, çünkü her zaman çok istedi! Ama ilk fırsatta bir resim yaptırmaya kararlıyım. "

"İyi olur ya," diye cevap verdi Elinor sakince. Sonra sessizce birkaç adım yürüdüler. Önce Lucy konuştu.

"Gerçekten," dedi, "bu sırrı özenle saklayacağınıza dair hiçbir şüphem yok, çünkü bizim için önemini biliyor olmalısınız, annesi duymamalı; çünkü hayatta onaylamaz. Benim servetim yok; sanırım o da ziyadesiyle gururlu bir kadın."

"Kesinlikle sırdaşınız olmaya çalışmadım," dedi Elinor; "ama bana güvenebileceğinizi düşünürseniz hiç olmazsa bana haksızlık etmemiş olursunuz. Sırrınız bende güvende; ama böyle gereksiz bir konuşma karşısmda biraz şaşırdığımı ifade edersem beni mazur görün. Benim öğrenmiş olmamın en azından sırrın güvenliğini artırmayacağını hissetmiş olmalısınız."

Bunları söylerken yüzünde bir şeyler keşfetmeyi umarak merakla Lucy'ye baktı; belki söylemekte olduğu şeylerin çoğunun yalan olduğunu; ama Lucy'nin yüzünde değişme olmadı.

"Bunları anlatmakla size karşı çok serbest davrandığımı düşüneceğinizden korkuyordum," dedi; "Tabii sizi uzun zamandır tanıyor değilim, hiç değilse şahsen, ama uzun süredir sizi de ailenizi de gıyaben tanıyorum; görür görmez sizi sanki eski bir dost gibi hissettim. Üstelik bu durumda, Edward'ın annesi hakkında ayrıntılı sorular sorduktan sonra size bir açıklama borçlu olduğumu düşündüm; öyle talihsizim ki danışabileceğim tek bir kimsem yok. Anne durumu bilen tek kişi, onun da kafası çalışmaz; aslında bana faydadan çok zararı dokunuyor, çünkü hep beni ele vermesinden korkuyorum. Siz de görmüşsünüzdür, dilini tutmayı bilmiyor; o yüzden geçen gün Sir John, Edvvard'ın adını andığı zaman açık verecek diye korkudan ölüyordum. İçimde bu yüzden neler olup bitiyor bilemezsiniz. Şu dört yılda Edvvard'ın hatırı için katlandığım onca şeyden sonra hala hayatta olmama şaşmamak elimde değil. Herşey öyle havada, öyle belirsiz ki; sonra onu öyle az görmek -yılda en fazla iki kere görüşebiliyoruz. Kalbim nasıl hala parçalanmadı şaşıyorum."

Burada mendilini çıkardı; ama Elinor pek bir acıma hissetmedi.

"Bazen," diye devam etti Lucy, gözlerini sildikten sonra, "meseleyi tamamen bitirmek ikimiz için de daha iyi olmaz mıydı diye düşünüyorum." Bunu söylerken doğruca yol arkadaşına baktı. "Ama başka zaman da o kararlılığı gösteremiyorum. -Onu o kadar üzme düşüncesine dayanamıyorum, böyle bir şeyin sözünü etmenin bile onu nasıl perişan edeceğini bildiğim için. Kendi hesabıma -çünkü o benim için çok değerliben de buna dayanabileceğimi sanmıyorum. Bu durumda ne yapmamı tavsiye edersiniz, Miss Dashwood? Siz olsanız ne yapardınız?"

"Beni affedin," diye cevap verdi Elinor sorudan ürküp; "ama bu şartlar altında size tavsiyede bulunamam. Kendi duygularınız sizi yönlendirmeli."

"Tabii," diye devam etti Lucy, her iki taraf da birkaç dakika sessiz kaldıktan sonra, "ona bir süre daha annesi bakmak zorunda; ama zavallı Edward bu yüzden öyle sıkkın ki! Barton'dayken onu feci keyifsiz bulmadınız mı? Longstaple'da size gelmek üzere bizden ayrıldığı zaman öyle perişandı ki, onu hasta sanacaksınız diye korktum."

"Bizi ziyaret ettiği zaman, dayınızdan mı geldi?"

"A evet; on beş gün bizimle kaldı. Siz şehirden geldi mi sandınız?"

"Hayır," diye cevapladı Elinor, Lucy'nin dürüstlüğü lehine olabilecek her yeni bilgiye karşı gayet hassas bir halde; "bize on beş gündür Plymouth yakınında bazı arkadaşlarıyla kalmakta olduğunu söylediğini hatırlıyorum." O sıra arkadaşlarından daha fazla bahsetmemesine, adları konusundaki mutlak sessizliğine şaşırmış olduğunu da hatırladı.

"Onu çok neşesiz bulmadınız mı?" diye tekrar etti Lucy.

"Bulduk tabii, bilhassa ilk geldiği zaman."

"Meseleden şüphelenmeyesiniz diye ondan kendisini zorlamasını istedim; ama bizimle on beş günden fazla kalamamak, beni de öyle etkilenmiş görmek onu çok

üzüyordu. -Zavallıcık! -Korkarım şimdi de o haldedir; çünkü sefil bir ruh hali içinde yazıyor. Exeter'den ayrılmadan hemen önce haber aldım ondan." Cebinden bir mektup çıkarıp adresi dikkatsizce Elinor'a gösterdi. "El yazısını tanırsınız, sanırım, güzel yazısı var; ama bu her zamanki kadar güzel yazılmamış. -Yorgundu sanırım, çünkü sayfayı benim için mümkün olduğu kadar çok doldururdu."

Elinor yazının onun el yazısı olduğunu gördü ve daha fazla şüphe edemedi. Resmin kazaen elde edilmiş olabileceğine inanmayı kabul etmişti; Edward'ın hediyesi olmak zorunda değildi; ama aralarındaki yazışma sadece olumlu bir sözleşme kapsamında mümkün olabilir, başka şekilde tasvip edilemezdi; birkaç saniye yıkılıp kalacak gibi oldu -içinde kalbi çöktü ve zorlukla ayakta durabildi, ama kendini zorlamak kaçınılmaz bir biçimde gerekliydi, duygularının baskısına karşı öyle kararlılıkla mücadele etti ki başarısı çabuk ve şimdilik tam oldu.

"Mektuplaşmak," dedi Lucy, mektubu cebine geri koyarak, "böyle uzun ayrılıklar sırasındaki tek tesellimiz. Evet, benim bir tesellim daha var, resmi; ama zavallı Edward'da o bile yok. Onda bir resmim olsaydı rahat ederdi diyor. Longstaple'a son geldiğinde ona saçımdan bir tutam verdim bir yüzüğe dolayıp; bu onu biraz rahatlattı, öyle dedi, ama tabii resim kadar olmaz. Belki onu gördüğünüz zaman yüzüğe dikkat etmişsinizdir?"

"Ettim," dedi Elinor, sesini tok tutarak; sesinin altında daha önce hissettiği herşeyin ötesinde bir duygu ve sıkıntı vardı. Ölecek gibiydi, sarsılmış, yıkılmış.

Neyse ki artık kulübeye varmışlardı ve konuşma daha fazla sürdürülemezdi. Birkaç dakika onlarla birlikte oturduktan sonra Miss Steeleler Park'a döndüler ve Elinor o zaman düşünmek ve kahrolmak için serbest kaldı.

İKİNCİ KİTAP

Lucy'nin dürüstlüğüne pek itibar etmiyordu gerçi, ama etraflıca düşündüğünde bu meselede dürüstlüğünden şüphe etmek imkansız görünüyordu; böyle bir hikayede yalan bulma çabasını hiçbir dürtü mazur gösteremezdi. O yüzden Elinor, Lucy'nin doğru olduğunu iddia ettiği şeyden daha fazla şüphe etmeye kalkışmadı: her yandan ihtimaller ve kanıtlarla destekleniyordu ve Elinor'un dilekleri dışında hiçbir şeyle çelişmiyordu. Mr Pratt'm evinde tanışma fırsatı gerisi için şüphe götürmez ve korkutucu bir temel oluşturuyordu; Edward'in Plymouth civarındaki gezisi, hüzünlü ruh hali, kendi yetenekleri konusundaki güvensizliği, Elinor'a karşı kararsız davranışı, Miss Steeleler'in Norland ve akrabalarıyla ilgili Elinor'u şaşırtacak derecedeki ayrıntılı bilgisi, resim, mektup, yüzük hep birlikte öyle bir kanıt bütünü oluşturuyorlardı ki, Edvvard'ı haksız yere mahkum etme korkusunu siliyor ve hiçbir koruma çabasının gizleyemeyeceği bir gerçeği, Elinor'u aldattığı gerçeğini kesinleştiriyordu. -Elinor'un bu davranış karşısındaki kırgınlığı, aldatılmış olmaya duyduğu öfke kısa bir süre sadece kendini düşünmesine yol açtı; ama çok geçmeden başka düşünceler, başka endişeler ortaya çıktı. Edward onu bile bile mi kandırıyordu? Onu sevmediği halde mi seviyormuş gibi yapıyordu? Lucy'ye verdiği söz kalpten verilmiş bir söz müy-

dü? Hayır; zamanında ne olmuş olursa olsun, Elinor şimdi böyle bir söz olabileceğine inanmıyordu. Onun sevgisi Elinor'a aitti. Bu konuda yanılıyor olamazdı. Annesi, kızkardeşleri, Fanny, hepsi Norland'da onun Elinor'a duyduğu yakınlığı hissetmişlerdi; bu kendi kibrinin yarattığı bir yanılsama değildi. Onu sevdiği apaçıktı. Bu inanç kalbine nasıl da huzur verdi! Bunun onu affetmesini sağlamaması mümkün müydü! Edward suçluydu, hayli suçluydu Elinor'un onun üzerindeki etkisinin gereğinden fazla olduğunu ilk hissettikten sonra hala Norland’da kaldığı için. Bu bakımdan

savunulamazdı; ama Edward onu yaraladıysa, kendini çok daha fazla yaralamış olmalıydı; Elinor'un durumu acıklı ise, onun durumu hepten ümitsizdi. Sağduyusuzluğu Elinor'u bir süre mutsuz etmişti; ama onu da tüm başka türlü olma imkanlarından yoksun bırakmış görünüyordu. Elinor zamanla sakinliğine kavuşabilirdi; ama o, o neyi bekleyebilecekti? Lucy Steele'le az çok mutlu olması mümkün müydü; Elinor'a duyduğu sevgi söz konusu olmasa bile, ahlaklı, hassas ve eğitimli biri olarak öyle bir kadınla -okuma yazma bilmez, düzenbaz ve bencil bir kadınla yetinebilir miydi?

On dokuz yaşın gençlik tutkusu haliyle kızın güzelliği ve uysallığı dışında herşeye gözünü kör etmişti; ama sonraki dört yıl -akıllıca geçirilse anlayışı güçlendirecek yıllar, gözlerini kızın eğitimindeki kusurlara açmış olmalıydı; öte yandan kız aynı süreyi düşük bir çevrede ve daha yüzeysel uğraşlar peşinde harcayarak güzelliğine bir zamanlar ilgi çekici bir karakter vermiş olabilecek o sadeliği de muhtemelen kaybetmişti.

Edward'ın kendisiyle evlenmek istemesi durumunda annesinin çıkaracağı güçlükler büyük görünüyorsa, şimdi sözlüsü şüphesiz Elinor'dan daha düşük seviyeli bir aileden ve herhalde daha az çeyizli biri olunca bu güçlükler besbelli çok daha büyük olacaktı. Bu güçlükler, Lucy'den o kadar soğumuş bir kalple, Edvvard'ın sabrını çok fazla zorlamayabilirdi; ama aile muhalefeti ve anlayışsızlık beklentisi onun kederli ruh haline ferahlatıcı etki yapabilirdi!

Acılı bir süreklilik içinde bu düşünceler aklından geçerken kendisinden çok onun için ağladı. Şimdiki mutsuzluğunu hakedecek hiçbir şey yapmadığı inancıyla güçlenip, Edvvard'ın da onun sevgisinden feragat edecek hiçbir şey yapmadığı inancıyla avunarak, şimdi, ağır darbenin ilk acısı altında bile, gerçeğe ilişkin her kuşkuyu annesinden ve kızkardeşlerinden saklayacak kadar kendine hakim olabileceğini hissetti. Kendi beklentilerine cevap vermeyi öyle iyi becerdi ki, en özel umutlarının tümüyle sönmesine

katlandıktan sadece iki saat sonra akşam yemeğinde onlara katıldığı zaman kimse kızkardeşlerin görüntüsünden Elinor'un onu aşkından ilelebet ayıran engeller yüzünden gizli gizli yas tuttuğunu ve Marianne'in bütün kalbine sahip olduğunu hissettiği ve evlerinin yakınından geçen her arabada görmeyi beklediği bir adamın üstün meziyetleri üzerinde içten içe hülyalara daldığını tahmin edemezdi.

Kendi sırdaşlığına emanet edilmiş bir şeyi annesinden ve Marianne'den saklama zorunluluğu aralıksız çaba göstermesine neden oluyorduysa da Elinor'un üzüntüsünü attırmadı. Aksine onu rahatlattı, canlarını sıkacak bir bilgi vermesinin engellenmiş olması; ayrıca kendisine olan yanlı sevgilerinin aşırılığından, muhtemelen Edvvard'a bir dolu verip veriştireceklerdi ki, bunları da duymak zorunda kalmamış oldu ve zaten katlanabileceğim sanmıyordu.

Onların tavsiyelerinden ya da konuşmalarından yardım alamayacağını biliyordu; sevecenlikleri ve hüzünleri onun sıkıntısını artıracaktı; üstelik sakinliği onların ne örneğinden ne de övgüsünden cesaret alacaktı. O kendi başına daha güçlüydü; kendi sağduyusu onu öyle iyi ayakta tutuyordu ki, acıları ne denli şiddetli ve ne denli tazeyse kararlılığı o denli sarsılmaz, neşeli görünümü o denli değişmezdi.

Lucy'yle konu üzerindeki ilk konuşmasında çok acı çekmiş olsa da çok geçmeden konuşmayı tekrarlamak için güçlü bir istek duydu, hem de birden fazla sebeple. Sözlenmelerinin birçok ayrıntısını tekrar duymak istiyordu, Lucy Edward için gerçekten ne hissediyor, ona aşık olduğunu söyleyişinde herhangi bir içtenlik var mı daha iyi anlamak istiyordu ve bilhassa konuya tekrar girmekteki istekliliği ve konuyu konuşmaktaki rahatlığıyla Lucy'yi konuyla sadece bir arkadaş olarak ilgilendiğine inandırmak istiyordu sabah konuşması sırasındaki gayri ihtiyari telaşının en azından şüpheli görünmüş olmasından çok korktuğu için. Lucy'nin onu kıskanmaya eğilimli olması çok muhtemel görünüyordu; Edward'in ondan hayli övgüyle bahsettiği açıktı, sadece Lucy'nin söylemesinden değil, ama o kadar

kısa bir tanışıklık üzerine söylendiği ve görüldüğü kadarıyla gayet önemli olan bir sır konusunda ona güvenmeyi göze almasından anlaşıldığı üzere. Hatta Sir John'un şakacı sözleri bile etkili olmuş olmalı. Ama Elinor, Edward'in kendisini gerçekten sevdiğinden kendi içinde emin olduğu sürece Lucy'nin kıskanç olmasını doğal kılacak başka hiçbir ihtimali düşünmeye gerek kalmıyordu; öyle olduğunun kanıtı da sırrını açmasıydı. Meselenin açıklanmasının altında başka hangi neden olabilirdi, Lucy'nin Edward üzerinde daha büyük hak sahibi olduğunun Elinor'a bildirilmesi ve ileride ondan uzak durmasının istenmesi dışında? Rakibinin niyetlerinin o kadarını anlamakta zorluk çekmedi; ona karşı şeref ve dürüstlük ilkelerinin buyurduğu gibi davranmaya, Edward'a olan duygularıyla mücadele etmeye ve onu olabildiğince az görmeye karar verdiği halde, Lucy'yi kalbinin yaralanmamış olduğuna inandırma çabasına girişmeyi kendine çok görmüyordu. Ve şimdi konuyla ilgili zaten söylenmiş şeylerden daha acı verici bir şey dinleyemeyeceği için, ayrıntıların tekrar üstünden geçerken kendine hakim olma becerisinden şüphe etmedi.

Ama bu fırsat hemen yaratılamadı, Lucy de onun kadar fırsat kolladığı halde; hava genellikle başkalarından ayrılıp birlikte yürüyüşe çıkmalarına izin verecek kadar iyi olmuyordu; en az her iki akşamda bir ya Park'ta ya da kulübede, çoğunlukla da Park'ta toplandıkları halde sohbet hatırına bir araya gelmeleri beklenmiyordu. Böyle bir düşünce Sir John'un da, Lady Middleton'ın da aklına gelmezdi; dolayısıyla genel sohbete pek az zaman ayrılıyor, özel konuşmaya ise hiç zaman ayrılmıyordu. Yeme, içme ve birlikte gülme hatırına toplanıyorlar, kağıt ya da hikaye uydurmaca ya da yeterince gürültülü başka bir oyun oynuyorlardı.

Bu tür bir iki toplantı oldu ama Elinor'a Lucy'yi bir kenara çekme fırsatı vermedi; Sir John bir sabah kulübeye uğradı ve kendisi Exeter'deki kulübe gitmek zorunda olduğu için insaniyet namına o gün akşam yemeğini topluca Lady

Middleton'la beraber yemeleri ricasında bulundu, yoksa yapayalnız kalacaktı, annesiyle iki Miss Steele dışında. Lady Middleton'ın sakin ve görgülü idaresi altında kocasının onları gürültücü amaçlar için bir araya getirdiği zamankine göre kendi başlarına kalmakta daha serbest olabilecekleri bir ortamda aklındaki düşünceyi uygulama fırsatı gören Elinor daveti hemen kabul etti; Margaret annesinin izniyle davete hemen uydu, onların partilerine katılmakta her zaman isteksiz olan Marianne de onun kendini her türlü eğlence şansından uzak tutmasına dayanamayan annesi tarafından gitmeye ikna edildi.

Genç hanımlar gittiler ve Lady Middleton onu tehdit eden ürkütücü yalnızlıktan tatlı tatlı esirgenmiş oldu. Toplantının sönüklüğü tam da Elinor'un beklediği gibiydi; tek bir düşünce ya da ifade yeniliği üretmedi; hiçbir şey yemek salonundaki ve oturma odasındaki sohbetlerinden daha az ilginç olamazdı: oturma odasına çocuklar da eşlik etti; onlar orada kaldıkları sürece Elinor, Lucy'nin dikkatini çekmenin imkansız olacağını iyi biliyordu, hiç kalkışmadı. Çocuklar ancak çay servisi kaldırıldıktan sonra odadan çıktılar. Sonra kağıt masası getirilince Park'ta konuşma fırsatı bulmayı umut ettiği için Elinor kendi kendine hayret etmeye başladı. Kağıt oynamak üzere hepsi birden kalktılar.

"Annamariacığın sepetini bu akşam bitirmeyeceğine sevindim," dedi Lady Middleton Lucy'ye; "çünkü eminim mum ışığında telkari işlemek gözlerine zarar verir. Biricik yumurcağımız yarın hayal kırıklığına uğrayacak ama, artık telafi ederiz; sonra umarım üstünde durmaz."

İşaret yeterliydi; Lucy hemen toparlanıp cevap verdi, "Gerçekten yanılıyorsunuz, Lady Middleton; sadece grubu bensiz kurabilir misiniz, onu öğrenmek için bekliyordum, yoksa çoktan telkarimin başında olmam lazımdı. Küçük meleği dünyada hayal kırıklığına uğratmak istemem; beni şimdi oyun masasında isterseniz bile sepeti yemekten sonra bitirmeye kararlıyım."

"Çok iyisin, umarım gözlerine zarar vermez -zili çalıp biraz iş mumu ister misin? Sepet yarına bitmezse benim minik kızım fena üzülüp çünkü ona bitmesi imkansız dediysem de eminim ki o yine bitecek diye bekliyor."

Lucy hemen çalışma masasını yanına çekti ve şımarık bir çocuk için telkari sepet yapmaktan daha büyük keyif olamazmış gibi bir şevk ve neşe içinde işbaşı yaptı.

Lady Middleton diğerlerine cassino oynamayı teklif etti. Tek itiraz eden Marianne oldu; genel kibarlık kurallarına her zamanki aldırışsızlığıyla şöyle dedi, "Lady hazretleri lütfen beni affetsin -bilirsiniz kağıttan nefret ederim. Ben piyanonun başına gideceğim; akort edildiğinden beri dokunmadım." Ve başka tören beklemeden dönüp piyanoya gitti.

Lady Middleton kendisi hayatta hiç öyle kaba bir konuşma yapmadığı için tanrıya şükrediyormuş gibi göründü.

"Marianne piyanodan uzun süre ayrı duramıyor, biliyorsunuz Madam," dedi Elinor, hakareti yumuşatmaya çalışarak; "buna pek şaşmıyorum doğrusu, çünkü şimdiye kadar duyduğum en iyi sesli piyano bu."

Kalan beş kişi şimdi kartlarını çekeceklerdi.

"Belki," diye devam etti Elinor, "ben çıkarsam Miss Lucy Steele'in kağıtları kıvırmasına yardım edebilirim; sepetin daha çok işi var, tek başına kalırsa bu akşam bitiremez gibi görünüyor. Paylaşmama izin verirse iş yapmayı çok isterim."

"Cidden yardım ederseniz minnettar kalırım," diye haykırdı Lucy, "çünkü baktım, sandığımdan daha fazla iş varmış; ayrıca Annamaria'yı hayal kırıklığına uğratmak feci bir şey olur."

"Ya, bu gerçekten korkunç olur," dedi Miss Steele -"Bir taneciğim benim, onu ne kadar seviyorum!"

"Çok naziksiniz," dedi Lady Middleton, Elinor'a: "işlemeyi gerçekten seviyorsanız belki bir dahaki ele kadar oyuna girmemek sizi memnun eder, yoksa şansınızı denemek mi istersiniz?"

Elinor bu tekliflerin ilkini seve seve kabul etti ve böylece Marianne’in denemeye tenezzül etmeyeceği o üslupla hem amacına ulaştı hem de Lady Middleton’ı memnun etti. Lucy çabucak ona yer açtı ve iki güzel rakip böylece aynı masada yan yana oturup müthiş bir uyumla aynı işe giriştiler. Kendi müziğine ve kendi düşüncelerine gömülmüş, o vakte kadar odada kendisinden başka birileri olduğunu unutmuş Marianne’in çaldığı piyano da o kadar yakınlarındaydı ki, Miss Dashwood piyano sesinin koruması altında kağıt masasından duyulma riski olmadan o ilgi çekici konuyu artık açabileceğine karar verdi.

Sakin ama tedbirli bir sesle Elinor konuya girdi.

"Devam etmenizi istemez ya da konuya daha fazla merak duymazsam bana gösterdiğiniz güveni haketmemiş olurum. O yüzden konuyu tekrar açtığım için özür dilemeyeceğim."

"Teşekkür ederim," diye haykırdı Lucy hararetle, "buzları kırdığınız için; içimi rahatlattınız; çünkü o pazartesi günü anlattıklarımla sizi bir şekilde gücendirdim diye korkuyordum."

"Gücendirmek mi! Nasıl böyle düşünebilirsiniz? İnanın," ve Elinor bunu hakiki bir içtenlikle söyledi, "size böyle bir fikir vermek aklıma bile gelmedi. Güveninizin samimiyet ve iltifat dolu olmayan bir sebebi olması mümkün mü?"

"Yine de sizi temin ederim," diye cevapladı Lucy, küçük keskin gözleri anlam dolu, "davranışlarınızda beni rahatsız eden bir soğukluk ve memnuniyetsizlik var gibime geldi. Bana kızdığınızdan emindim; o zamandan beri kendimle kavga ediyordum sizi kendi dertlerimle bunaltma küstahlığı gösterdiğim için. Ama bunun sadece benim kuruntum olduğunu gördüğüm için memnunum. Hayatımın her anında düşündüğüm şeyden size bahsederek içimi rahatlatmak benim için nasıl bir teselli, bilseydiniz, acıma duygunuz eminim başka herşeyi görmezden gelmenizi sağlardı."

"Durumunuzu bana anlatmanın içinizi rahatlattığına elbette inanırım; emin olun bundan pişmanlık duymanız için

hiçbir sebep yok. Durumunuz büyük talihsizlik; etrafınız zorluklarla dolu görünüyor; bunlara dayanabilmek için birbirinize olan tüm sevginize ihtiyacınız olacak. Mr Ferrars, sanırım tümüyle annesine bağımlı."

"Kendinin sadece iki bin poundu var; buna bel bağlayıp evlenmek delilik olur; gerçi ben şahsen bir an arkama bakmadan herşeyden vazgeçerim. Dar gelirli olmaya alışkınım; onun hatırı için yoksullukla mücadele edebilirim; ama annesini memnun edecek bir evlilik yaparak sahip olabileceği herşeyden yoksun bırakma bencilliği yapamayacak kadar çok seviyorum onu. Beklemek zorundayız, belki yıllarca. Dünyada başka hangi erkekle olsa bu korku verici bir düşünce olurdu; ama biliyorum, hiçbir şey beni Edward'ın sevgisi ve sadakatinden yoksun bırakamaz."

"Bu inanç sizin için çok önemli olmalı; o da aynı şekilde sizin sadakatinize duyduğu güvenle ayakta duruyor olmalı. Karşılıklı bağlılığınızın gücü azalsaydı, ki dört yıllık bir sözlülük boyunca birçok insan arasında ve birçok durumda doğal olarak azalırdı, haliniz gerçekten acıklı olurdu."

Burada Lucy başını kaldırıp ona baktı; ama Elinor yüzünü sözlerine şüpheli bir hava verebilecek her ifadeden dikkatle koruyordu.

"Edvvard'ın bana olan sevgisi," dedi Lucy, "ta ilk sözlendiğimizden beri uzun, çok uzun ayrılığımızla epeyce sınandı ve sınamaya öyle iyi dayandı ki, şimdi kuşku duymam affedilmez olur. Ta en başından beri o bakımdan bana en ufak bir korku vermedi diyebilirim göğsümü gere gere."

Elinor bu iddiaya gülsün mü ağlasın mı bilemedi.

Lucy devam etti. "Üstelik tabiat itibariyle kıskancımdır; hayattaki farklı mevkilerimiz, onun benden daha çok dünya yüzü görmesi ve sürekli ayrılığımız yüzünden kuşku duymaya zaten eğilimliydim ve karşılaştığımız zaman bana olan davranışında en ufak bir değişiklik ya da halinde açıklamasını yapamadığım en ufak bir keyifsizlik olsa ya da bir hanımdan diğerinden daha fazlaca bahsetse ya da

Longstaple’da eskisinden daha az mutlu görünse gerçeği anında farkederdim. Genel olarak bilhassa gözlemci ya da çabuk kavrayış sahibiyimdir demek istemiyorum, ama böyle bir durumda yanılmam imkansız."

"Bütün bunlar," diye düşündü Elinor, "pek hoş; ama ikimizi de etkileyemez."

"Ama," dedi kısa bir sessizlikten sonra, "sizin düşünceleriniz neler? yoksa Mrs Ferrars’ın ölümünü beklemekten başka düşünceniz yok mu, ki o da üzücü ve son çare? Oğlu gerçeği söyleyerek bir süre annesinin öfkesini göze almaktansa sizin de bir parçası olduğunuz bunca yıllık bekleyişin sıkıntısına katlanmaya kararlı mı?"

"Sadece bir süre olacağından bir emin olabilsek! Mrs Ferrars çok inatçı gururlu bir kadın; daha duyduğu anki öfke krizi içinde büyük ihtimal herşeyi o an Robert’a devreder; bu düşünce de tabii Edward adına acele önlem alma konusunda beni iyice ürkütüyor."

"Ama kendi adınıza da öyle, yoksa fedakarlığınızı aklen kabul edilmez bir noktaya götürüyor olursunuz."

Lucy tekrar Elinor’a baktı, sustu.

"Mr Robert Ferrars’ı tanıyor musunuz?" diye sordu Elinor.

"Hiç tanımıyorum -onu hiç görmedim; ama ağabeyine hiç benzemediğini düşünüyorum -aptal ve koca bir züppe."

"Koca bir züppe!" diye tekrarladı Miss Steele; Marianne’in müziğinde ani bir duraksama olunca bu sözler kulağına gitmişti. -"Valla beğendikleri oğlanlardan bahsediyorlar, kanımca."

"Hayır abla," diye haykırdı Lucy, "o konuda yanılıyorsun, beğendiğimiz oğlanlar koca züppe olmaz."

"Miss Dashwood adına ben de olmaz diyebilirim," dedi Mrs Jennings, yürekten gülerek; "onunki gördüğüm en alçakgönüllü, en hoş tavırlı delikanlılardan biri; ama Lucy’ye gelince, kendisi öyle kurnaz bir yumurcak ki, kimi beğendiğini anlamanın imkan ihtimali yok."

"Aa!" diye haykırdı Miss Steele, etrafındakilere anlamlı anlamlı bakarak, "bence Lucy'ninki de Miss Dashwood'unki kadar alçakgönüllü ve hoş tavırlı."

Elinor yüzünün kızarmasını önleyemedi. Lucy dudağını ısırdı ve öfkeyle ablasına baktı. Bir süre herkes sustu. Sessizliği Lucy bozdu; o sıra Marianne onlara muhteşem bir konçertoyla güçlü bir koruma sağladığı halde sesini alçaltarak şöyle dedi-

"Size geçenlerde meseleyi katlanılır hale getirmek için aklıma gelen bir planı açık açık anlatacağım; tabii sizi bir sırra ortak ediyor olacağım, çünkü siz de konunun taraflarından birisiniz. Tahmin ediyorum Edward'i kiliseyi diğer tüm mesleklerden üstün tuttuğunu bilecek kadar tanıdınız; şimdi planım şu, Edward bir an önce rahiplik yetkisi alacak, sonra da sizin yardımınızla, ki eminim ona olan dostluğunuz ve umarım bana olan anlayışınız sebebiyle yardımınızı esirgemezsiniz, ağabeyiniz ona Norland'daki kiliseyi vermeye ikna edilebilir; bu da anladığıma göre çok iyi bir iş olur, zaten mevcut görevli pek uzun süre yaşayacağa benzemiyor. Bu evlenmemize yeter; gerisini de zamana ve kısmete bırakırız."

"Mr Ferrars'a duyduğum saygı ve dostluğu göstermekten," diye cevapladı Elinor, "her zaman mutlu olurum; ama böyle bir durumda benim yardımımın büsbütün gereksiz olacağını bilmiyor musunuz? O Mrs John Dashwood'un kardeşi -bu da kocası için yeterli tavsiyedir."

"Ama Mrs John Dashwood Edward'in kiliseye girmesini pek onaylamaz."

"O zaman korkarım benim yardımım pek işe yaramaz."

Yine bir süre sessiz kaldılar. Sonunda Lucy derin bir iç çekişle şöyle dedi,

"Galiba en akıllıcası sözü bozarak işi bitirmek. Her tarafımız öyle engelle çevrili ki, bir süre kahrolsak da sonunda daha mutlu oluruz. Ama bana akıl vermeyecek misiniz, Miss Dashwood?"

"Hayır;" diye cevap verdi Elinor, kabaran duygularını gizleyen bir gülümsemeyle, "böyle bir konuda kesinlikle veremem. Sizin dileklerinize uygun olmazsa görüşümün sizi etkilemeyeceğini siz de gayet iyi biliyorsunuz."

"Hakkımda yanılıyorsunuz," diye cevap verdi Lucy büyük bir ağırbaşlılıkla; "görüşlerine sizinkinden daha çok değer verdiğim kimse yok; gerçekten inanıyorum ki, bana 'Edward Ferrars'la sözünüzü ne olursa olsun sona erdirmenizi tavsiye ederim, böylesi ikinizin mutluluğu için de daha iyi olur,' derseniz, hemen öyle yapmaya karar veririm."

Elinor, Edward'in müstakbel karısının içtenliği karşısında kızardı ve şöyle cevap verdi, "Bu iltifattan sonra konuyla ilgili bir görüşüm olsaydı bile söylemeye korkardım. Benim etkimi fazla büyütüyor; birbirlerine bu kadar sevgiyle bağlı iki kişiyi ayırma gücü alakasız biri için çok fazla."

"Çünkü siz alakasız birisiniz," dedi Lucy, belli bir kızgınlıkla, kelimeleri bastıra bastıra, "o yüzden görüşünüz benim üzerimde etkili olabilir. Duygularınızda herhangi bir bakımdan yanlı olduğunuzu düşündürecek bir şey olsaydı görüşlerinizi almaya değmezdi zaten."

Elinor buna cevap vermemenin daha akıllıca olacağını düşündü, birbirlerini uygunsuz bir rahatlık ve düşüncesizlik artışına doğru kışkırtmasınlar diye; hatta konuyu tekrar açmamaya karar verir gibi oldu. Bu konuşmayı epeyce süren bir başka sessizlik takip etti ve sessizliği yine Lucy bozdu.

"Bu kış şehre gidecek misiniz, Miss Dashwood?" dedi, alışılmış rahatlığıyla.

"Gitmeyeceğim."

"Buna üzüldüm," diye karşılık verdi öteki, gözleri aldığı bilgi karşısında ışıldayarak, "orada sizinle buluşmak beni çok mutlu ederdi! Ama belki yine de gidersiniz. Elbette ağabeyinizle yengeniz sizi yanlarına isterler."

"isteseler bile davetlerini kabul etmem mümkün olmaz."

"Ne kadar şanssızlık! Sizinle orada karşılaşacağıma çok da güveniyordum. Ocak sonunda Anne'le ben birkaç yıldır onları ziyaret etmemizi isteyen bazı akrabaları ziyarete

gideceğiz! Ama ben sadece Edward'ı görmek hatırına gidiyorum. Şubatta orada olacak, yoksa Londra'nın benim için hiçbir cazibesi yok; ruhuma hiç uygun değil."

Birinci turun tamamlanmasıyla Elinor az sonra oyun masasına çağrıldı ve iki hanımın gizli sohbeti böylece sona erdi; her ikisi de bu durumu itirazsız kabul ettiler, çünkü iki tarafta da aralarındaki soğukluğu öncekine göre azaltacak hiçbir şey söylenmemişti; Elinor kağıt masasına Edward'm karısı olacak kişiye sadece sevgi duymadığı değil ama onunla evlenince az çok mutlu olma şansı bile olmayacağı inancıyla, hüzün içinde oturdu; mutluluğun o kadarını kadının içtenlikli sevgisi verirdi, ama sadece çıkarcılık bir kadını kendisinden bıktığının alabildiğine farkında olduğu bir erkekle sözlü kalmaya ikna edebilirdi.

Bundan sonra konu Elinor tarafından bir daha açılmadı; hiçbir konuşma fırsatını kaçırmayan ve sırdaşını Edward'dan her mektup alışında ne kadar mutlu olduğundan haberdar etmeye özel bir dikkat sarfeden Lucy tarafından açıldığı zaman da Elinor sakin ve tedbirli davrandı ve nezaket elverir vermez konuyu kapattı; çünkü bu konuşmaların Lucy'nin haketmediği ve kendisi için tehlikeli bir samimiyet olduğunu düşünüyordu.

Miss Steeleler'in Barton Park'taki misafirlikleri ilk davetin öngördüğünden hayli uzun sürdü. İtibarları arttı, vazgeçilemediler; Sir John gitmekten bahsetmelerini bile istemiyordu; Exeter'de uzun zaman önce verilmiş pek çok sözleri olduğu halde, sözlerinde durmak için her hafta sonu olduğu gibi o hafta sonu da hemen mutlaka geri dönmek mecburiyetinde oldukları halde, Barton Park'ta neredeyse iki ay kalmaya ve önemini hak etmek için epey bir özel balo ve şölen gerektiren o festival kutlamalarına yardımcı olmaya ikna edildiler.

Mrs Jennings senenin büyük bölümünü çocuklarının ve dostlarının evinde geçirme adetindeydi ama, kendi dayalı döşeli evi de yok değildi. Şehrin daha az kibar kısmında başarıyla ticaret yapmış kocasının ölümünden beri her kış

Portman meydanı civarındaki sokakların birindeki bir evde kalırdı. Ocak ayı gelirken düşüncelerini bu eve doğru çevirmeye başladı ve bir gün ansızın, hiç akıllarında yokken, büyük Miss Dashwoodlar'ı kendisine eşlik etmek üzere oraya davet etti. Elinor kızkardeşinin değişen yüzünü ve plana kayıtsız kalmadığını gösteren canlı bakışlarını görmeden, hemen ikisi adına da minnettar ama kesin bir red cevabı verdi; o sırada ikisinin de ortak eğilimini ifade ettiğini düşünüyordu. İleri sürülen neden yılın o zamanında annelerini yalnız bırakmama kararlılığıydı. Mrs Jennings red cevabını biraz şaşkınlıkla karşıladı ve hemen davetini yineledi.

" Aa eminim anneniz sizsiz de yapabilir; ayrıca benden arkadaşlığınızı esirgemememenizi ısrarla rica ederim, çünkü çok istiyorum. Bana rahatsızlık vereceğinizi filan düşünmeyin, çünkü sizin için hayatımda bir değişiklik yapacak değilim. Sadece Betty'yi posta arabasıyla göndereceğim, umarım o kadarına dayanır. Biz üçümüz benim arabamla rahat rahat gideriz; şehre gittiğimiz zaman, benim gittiğim yerlere gitmek istemezseniz her zaman kızlarımdan biriyle gidebilirsi-

niz. Eminim anneniz buna itiraz etmez; nasılsa üstümde çocuklarımın yükü yok, o yüzden anneniz sizin sorumluluğunuzu alabileceğimi kabul eder; eğer sizinle işim bitmeden önce en az birinizi hayırlısıyla başgöz edememiş olursam kusur bende olmaz. Tüm delikanlılara hakkınızda iyi şeyler söyleyeceğim, bundan emin olabilirsiniz."

"Bir fikrim var," dedi Sir John, "ablası ikna olursa Miss Marianne böyle bir plana itiraz etmez. Miss Dashwood istemiyor diye onun küçücük bir zevkten mahrum kalması çok acı tabii. O yüzden ikinize tavsiyem Barton'dan sıkıldığınız zaman Miss Dashwood'a tek kelime etmeden şehre doğru yola çıkmanız."

"Valla," diye haykırdı Mrs Jennings, "Miss Dashwood gelse de gelmese de Miss Marianne'in arkadaşlığından acayip memnun olurum, ama ne kadar kalabalık olursa o kadar

şenlikli olur; bir de beraber olurlarsa daha rahat ederler diye düşündüm; çünkü benden sıkılırlarsa birbirleriyle sohbet edip beni çekiştirebilirler. Ama ikisi birden olmazsa biri ya da öbürü benle gelmeli. Tanrı aşkına! Bir başıma yaşayabileceğimi nasıl düşünürsünüz, ben ki bu kışa dek Charlotte'un hep yanımda olmasına alışmışım. Hadi, Miss Marianne, el sıkışıp anlaşalım; Miss Dashwood da bu arada fikrini değiştirirse ne ala."

"Teşekkür ederim efendim, gerçekten teşekkür ederim," dedi Marianne, sıcak bir sesle; "davetinize hayat boyu minnettarlık duyacağım; bana büyük mutluluk verirdi, evet, hatta hayatta duyabileceğim en büyük mutluluğu verirdi, kabul edebilseydim. Ama annem, biricik, iyi yürekli annem için Elinor'un söylediklerine hak veriyorum; bizim yokluğumuz onu daha az mutlu, daha az rahat yapacaksa Ah! hayır, hiçbir şey onu bırakmak için aklımı çelmemeli. Olmaz, mücadele haline gelmemeli."

Mrs Jennings Mrs Dashvvood'un onlarsız da gayet iyi idare edeceği güvencesini tekrarladı; artık kardeşini anlamış, başka hemen herşeye boşverip tekrar Willoughby'yle beraber olma isteğine kendini kaptırdığını görmüş olan Elinor plana daha fazla doğrudan muhalefet etmedi ve meseleyi sadece annesinin kararına bıraktı; gelgelelim, Marianne adına doğru bulmadığı, kendi adına da kaçınmak için belli nedenlere sahip olduğu geziyi önleme çabasına annesinden pek bir destek gelmesini ummuyordu. Marianne ne isterse istesin annesi vermek isterdi -annesini kuşkuyla yaklaşmasını sağlayamadığı bir meselede tedbirli olmaya ikna etmeyi beklemiyordu; o yüzden Londra'ya gitme isteksizliğinin altındaki nedeni açıklamaya cesaret edemiyordu. Gayet titiz biri olan Marianne'in Mrs Jennings'in davranışlarını iyi biliyor ve hoşnutsuzlukla karşılıyor olduğu halde, belli bir amaç peşinde o tür her rahatsızlığı görmezden gelecek, hassas duygularını en çok yaralayacak şeyleri kulak arkası edecek olması o amacın onun için olan öneminin öyle güçlü, öyle eksiksiz bir kanıtıydı ki, Elinor

olup biten herşeye rağmen buna tanıklık etmeye hazır değildi.

Davetten haberdar edilince Mrs Dashwood böyle bir gezinin her iki kızı için de çok eğlenceli olacağını düşündü; kendisine gösterdiği sevecen ilgiye bakarak Marianne’in de ne kadar çok istediğini farketti ve daveti onun yüzünden reddetmelerine izin vermedi; aksine, ikisinin de hemen kabul etmesinde ısrar etti ve sonra her zamanki neşesiyle bu ayrılığın herkese ne çok şey kazandıracağını tahmin etmeye girişti.

"Plana bayıldım," diye haykırdı, "tam istediğim gibi. Margarethe ben de bundan sizin kadar istifade ederiz. Siz ve Middletonlar gidince biz de kitaplarımız ve müziğimizle baş başa, sakin sakin, mutlu mutlu yaşarız! Döndüğünüzde Margaret’i çok ilerlemiş bulacaksınız! Ayrıca yatak odalarınızı da değiştirme planım var; artık kimseyi rahatsız etmeden uygulanabilir Şehre gitmeniz çok doğru olur; sizin durumunuzdaki her genç kız Londra’nın tarzını ve eğlencelerini tanımalı. Annelik tarafı kuvvetli bir kadının korumasında olacaksınız, size nazik davranacağından hiç şüphem yok. Mutlaka ağabeyinizi de görürsünüz; kusurları ya da karısının kusurları ne olursa olsun, kimin oğlu olduğunu düşününce birbirinize o kadar yabancılaşmanıza dayanamıyorum."

"Mutluluğumuzu her zaman önemsediğin için," dedi Elinor, "bu planın önündeki aklına gelen her engeli aşıyorsun, ama hala bana göre o kadar kolay üstesinden gelinemeyecek bir zorluk var."

Marianne’in yüzü asıldı.

"Peki," dedi Mrs Dashwood, "benim biricik sağduyulu Elinor’um ne önerecek? Şimdi hangi büyük engeli ortaya atacak? Masraf lafı ettiğinizi duymayayım bir kere."

"itirazım şu; Mrs Jennings’in iyiliğinden şüphem yok gerçi, ama muhiti bize zevk verebilecek ya da himayesi bize önem kazandıracak bir kadın değil."

"Bu çok doğru," diye cevapladı annesi; "ama başkalarından ayrı olarak onun çevresiyle zaten işiniz olmaz; siz insan içine her zaman Lady Middleton'la çıkarsınız."

"Eğer Elinor Mrs Jennings'ten hoşlanmadığı için tedirgin oluyorsa," dedi Marianne, "bu bari daveti benim kabul etmeme engel olmasın. Benim öyle endişelerim yok; o tür her sevimsiz durumla biraz çaba gösterip başedebileceğimden eminim."

Elinor, Marianne'i daha önce makul bir nezaketle karşılık vermeye kolay ikna edemediği bir kişiye karşı şimdi böyle kayıtsız kalmaya çalışır görünce elinde olmadan gülümsedi ve eğer kızkardeşi gitmekte inat ederse kendisi de gitmeye karar verdi, çünkü Marianne'i sadece kendi yargı yetisinin rehberliğine bırakmanın ya da Mrs Jennings'i evdeki saatlerinin huzuru için Marianne'in insafına terketmenin doğru olmayacağını düşünüyordu. Ayrıca Lucy'nin dediğine göre Edward Ferrars'ın şubattan önce şehirde olmayacağını hatırlamak da bu kararı almasını kolaylaştırdı; o zamana kadar gezileri gereksiz bir aceleye getirilmeden nasılsa biterdi.

"İkinizi de göndereceğim," dedi Mrs Dashwood; "bu itirazlar saçma. Londra'da olmak, bilhassa beraber olmak çok hoşunuza gidecek; Elinor eğlenceden zevk almaya tenezzül ederse orada çok çeşitli eğlenceler olduğunu görecek; belki yengesinin ailesiyle tanışıklığı ilerletmekten de bir şeyler bekleyebilir."

Elinor sık sık annesine Edward'la kendisi arasındaki bağa fazla güvenmemesi gerektiğini hissettirecek bir fırsat bekliyordu; böylece bütün gerçek ortaya çıktığı zaman yaşanacak sarsıntı daha az olabilirdi; şimdi bu saldırı üzerine, başarı umudu olmasa da, elinden geldiğince sakin bir şekilde şöyle diyerek kendini planına başlamaya zorladı, "Edward Ferrars'ı çok beğeniyorum ve onu görmek her zaman hoşuma gider; ama beni tanısalar da tanımasalar da ailenin geri kalanına karşı son derece kayıtsızım."

Mrs Dashwood gülümsedi ve bir şey demedi. Marianne gözlerini şaşkınlık içinde kaldırdı ve Elinor dilini tutarsa iyi edeceğini anladı.

Az bir şey daha konuşulduktan sonra davetin tümüyle kabul edilmesine karar verildi. Mrs Jennings haberi büyük bir neşeyle ve pek çok ilgi alaka güvencesi vererek aldı. Sir John da memnun oldu; en büyük endişesi yalnız kalmak olan bir adam için Londra'daki sakinlerin sayısının iki kişi artması epey bir şeydi. Lady Middleton bile bir zahmet sevindi, usul dışına çıkıp; Miss Steeleler'e, bilhassa Lucy'ye gelince, hayatta hiçbir şey onları bu haber kadar mutlu etmemişti.

Elinor isteklerine aykırı olan bu ayarlamaya hissedeceğini umduğundan daha az inatla boyun eğdi. Kendi adına, şehre gitmiş, gitmemiş artık önemli değildi; planın annesini çok mutlu ettiğini, kardeşinin bakışına, sesine ve hareketlerine canlılık getirdiğini, onu her zamanki neşesine döndürdüğünü, eskisinden de keyifli yaptığını görünce plandan hoşnutsuz olmaya içi elvermediği gibi, planın sonucundan kuşku duymaya da kalkışmadı.

Marianne'in neşesi neredeyse mutluluk ötesi bir noktadaydı; gitme coşkusu ve sabırsızlığı had safhadaydı. Sadece annesini bırakmak konusundaki isteksizliği onu arada bir sakinliğe geri döndürüyordu; ayrılık anı geldiğinde bu yüzden alabildiğine hüzünlendi. Annesinin kederinin de ondan aşağı kalır yanı yoktu; Elinor üçünün arasında ayrılığın hiç de öyle ilelebet olmadığını düşünebiliyor görünen tek kişiydi.

Ayrılıkları ocak ayının ilk haftasında başladı. Middletonlar da bir hafta içinde arkadan gideceklerdi. Miss Steeleler Park'taki misafirliklerine devam ettileı; hem de ta ailenin gidişine kadar.

Mrs Jennings'le öyle kısa zamandır tanışıyorlar, yaşça da ruhen de birbirlerine öyle uyumsuzdular ve böyle bir karara daha birkaç gün önce kendisi o kadar çok itiraz etmişti ki, Elinor kendi durumuna şaşırmadan, o hanımla ve onun himayesi altında ve onun misafiri olarak aynı arabada

Londra yolculuğuna çıktığına inanamıyordu! İtirazları Marianne'le annesinin aynen paylaştıkları o mutlu gençlik tutkusu tarafından altedilmiş ya da görmezden gelinmişti; Elinor, Willoughby'nin sadakatinden zaman zaman şüpheye düştüyse de Marianne'in bütün ruhunu dolduran ve gözlerinde ışıldayan o mutlu beklenti sarhoşluğunu kendi geleceğinin ne kadar boş, kendi ruh halinin nispeten ne kadar neşesiz olduğunu, aklında aynı hayat veren hayali, aynı umut ihtimalini yaşatmak için Marianne'in kuruntularını nasıl seve seve paylaşacağını hissetmeden izleyemiyordu. Bununla beraber, Willoughby'nin niyetinin ne olduğunu görmeye kısa, çok kısa bir süre kalmıştı; çoktan şehre gelmiş olmalıydı. Marianne'in gitme istekliliği onu orada bulacağından emin olduğunu gösteriyordu; Elinor kendi gözlemlerinin ve başkalarının fikirlerinin onun karakterine tutabileceği her yeni ışığı tespit etmeye kararlı olduğu gibi, aynı şekilde kızkardeşine davranışlarını titiz bir dikkatle izlemeye de kararlıydı buluşmalar sıklaşmadan önce duruşunun ve niyetinin ne olduğunu kestirebilmek için. Gözlemlerinin sonucu olumsuz olursa kızkarde-

şinin gözlerini açmaya kesinlikle kararlıydı; aksi olursa, çabası farklı şekilde olacaktı -o zaman bencil karşılaştırmalardan kaçınmayı ve Marianne'in mutluluğundan kendisinin duyacağı memnuniyeti azaltabilecek her pişmanlığı yok etmeyi öğrenmesi gerekecekti.

Yola çıkalı üç gün olmuştu ve yolculuk boyunca Marianne'in davranışları Mrs Jennings'e gelecekte göstereceği hoşgörü ve uyuma dair pek mutlu bir örnek oluşturmuştu. Neredeyse bütün yol boyu sessizce oturdu kendi düşüncelerine sarılmış halde ve görüşlerine giren güzel bir manzara ayrıntısının onda özel olarak ablasına yöneltilmiş bir keyif çığlığı yarattığı anlar dışında kendi isteğiyle hemen hiç konuşmadı. Bu davranışı telafi etmek için Elinor hemen kendini tayin ettiği kibarlık işlerini ele aldı ve Mrs Jennings'e büyük bir ilgiyle davrandı, her fırsatta

onunla konuştu, onunla güldü ve onu dinledi; Mrs Jennings ise kendi adına her ikisine de olabildiğince kibar davrandı, her fırsatta rahatlar mı, keyifleri yerinde mi diye endişelendi ve sadece handa onlara kendi yemeklerini seçtiremeyince, somonu morinadan ya da haşlanmış tavuğu dana pirzoladan çok sevdiklerini itiraf ettiremeyince rahatsız oldu. Üçüncü gün saat üçe doğru şehre vardılar; öyle bir yolculuktan sonra arabanın darlığından kurtuldukları için sevinerek ve iyi yakılmış bir şöminenin tüm lüksünü tatmak için sabırsızlanarak.

Ev güzeldi; güzel döşenmişti; genç hanımlara hemen çok rahat bir oda verildi. Önceden Charlotte'un odasıydı bu ve şöminenin üstünde hala şehirdeki büyük bir okulda yedi yıl geçirdiğinin ve bir şeyler öğrendiğinin kanıtı olarak, onun yaptığı renkli ipeklerden bir manzara asılıydı.

Yemek iki saatten önce hazır olmayacağı için Elinor o zamanı annesine mektup yazmak için kullanmaya karar verdi ve bu amaçla masaya oturdu. Birkaç dakika içinde Marianne de aynısını yaptı. "Eve ben yazıyorum Marianne," dedi Elinor; "sen mektubunu bir iki gün ertelesen daha iyi olmaz mı?"

"Anneme yazmıyorum," diye cevapladı Marianne aceleyle ve daha fazla soru sorulmasını önlemek ister gibi. Elinor başka bir şey demedi; hemen Willoughby'ye yazıyor olması gerektiği aklına geldi, ki bundan da derhal, ilişkiyi gizlice sürdürmek istiyor olsalar da sözlenmiş olmaları gerektiği sonucu ortaya çıktı. Bu inanç büsbütün tatmin edici olmasa da hoşuna gitti ve mektubuna daha büyük bir dikkatle devam etti. Marianne'in mektubu hemen birkaç dakika içinde bitti; nihayet bir nottan daha fazla bir şey olamazdı: sonra katlandı, mühürlendi ve hevesli bir aceleyle adresi yazıldı. Elinor uzaktan adreste büyük bir W ayırt etti ve adres yazılır yazılmaz Marianne zili çaldı, gelen uşaktan mektubu iki penilik postayla göndermesini istedi. Mesele böylece çabucak halledildi.

Marianne aynı keyifle devam etti, ama keyfinde ablasının fazla sevinmesini önleyen bir çırpınış vardı ve akşam yaklaştıkça bu heyecan arttı. Yemekte pek bir şey yiyemedi; sonra oturma odasına döndüklerindeyse her arabanm sesini endişeyle dinliyor gibiydi.

Mrs Jennings'in kendi odasında işlerine dalarak olanları pek az görebilmesi Elinor'u hayli memnun etti. Çay servisi yapıldığında Marianne komşunun kapısının çalınmasıyla zaten birkaç kere hayal kırıklığına uğramıştı ki, ansızın başka bir evle karıştırılmayacak kadar gürültülü bir kapı sesi duyuldu. Elinor, Willoughby'nin haber verileceğinden emindi; Marianne de kapıya doğru ilerlemeye başladı. Herşey sessizdi; buna uzun süre dayanılamazdı; kapıyı açtı, merdivene doğru birkaç adım ilerledi ve yarım dakika kadar kulak kabarttıktan sonra onun sesini duyduğu inancının tüm heyecanı içinde odaya döndü; o anki duygularının sarhoşluğu içinde elinde olmadan, "Ah Elinor, Willoughby bu, gerçekten!" diye haykırdı ve tam kendini onun kollarına atmaya hazırlanıyordu ki Albay Brandon ortaya çıktı.

Sakin karşılanamayacak kadar büyük bir şaşkınlık oldu ve Marianne hemen odayı terketti. Elinor da hayal kırıklığına uğramıştı; ama aynı zamanda Albay Brandon'a duyduğu saygı onu buyur etmesini sağladı ve kızkardeşine o kadar ilgi duyan bir adamın, karşılaştıkları zaman, kendisine karşı acı ve hayal kırıklığından başka bir şey hissetmediğini görmesine içtenlikle üzüldü. Bunun Albay Brandon'ın gözünden kaçmadığını, hatta ona karşı nezaket gereklerini yerine getirme fırsatı vermeden odadan çıkarken bile şaşkınlık ve endişeyle Marianne'i izlediğini hemen gördü.

"Kızkardeşiniz hasta mı?" dedi.

Elinor sıkıntı içinde hasta olduğunu söyledi, sonra baş ağrılarından, halsizlikten, keyifsizlikten ve kızkardeşinin davranışlarına atfedebileceği her makul sebepten bahsetti.

Albay Brandon onu dikkatle dinledi ama daha çok kendini toparlamaya çalışıyor gibiydi ve konuyla ilgili başka bir şey söylemeyip doğruca onları Londra'da görmekten duyduğu

mutluluğu anlatmaya, yolculuklarını ve geride bıraktıkları ailelerini sormaya girişti.

Böyle sakin bir tonda, her iki tarafta da pek az bir ilgiyle konuşmaya devam ettiler; ikisi de keyifsizdi, ikisinin de aklı başka yerdeydi. Elinor, Willoughby'nin o sırada şehirde olup olmadığını sormayı çok istiyordu ama rakibini sorarak ona acı vermekten korkuyordu; sonunda laf olsun diye son görüşmelerinden bu yana hep Londra'da mı olduğunu sordu. "Evet," diye cevapladı Albay Brandon hafif bir rahatsızlıkla, "hemen hep; bir iki kere birkaç günlüğüne Delaford'a gittim, ama Barton'a dönmem mümkün olmadı."

Bu sözler ve söylenme tarzı, aklına hemen Mrs Jennings'de yarattığı can sıkıntısı ve kuşkularla oradan ayrılma şeklini getirdi ve sorusu konuyla ilgili gerçekte olduğundan daha fazla merak duyduğu izlenimi verdi diye korktu.

Mrs Jennings az sonra geldi. "Ah Albay," dedi, her zamanki gürültülü neşesi içinde, "sizi gördüğüme acayip sevindim -daha önce gelemediğim için üzgünüm -affedin, ama biraz kendime çeki düzen vermem, işlerimi halletmem gerekiyordu, ne de olsa uzun zamandır evde değilim; bilirsiniz insan bir süre uzaklaşsa sonra bir sürü küçük işle uğraşmak zorunda kalıyor; bir daha işleri Cartvvright'a havale ettim -Tanrım, yemekten beri arı gibi çalışıyorum! Ama Albay, bugün şehre geleceğimi nasıl tahmin ettiniz?"

"Mr Palmerlar'da duydum; akşam yemeğindeydim."

"Aa! demek öyle; peki onlar nasıl evcek? Charlotte nasıl? Bahse girerim karnı kocaman olmuştur."

"Mrs Palmer gayet iyi görünüyordu; ben de size yarın onu mutlaka göreceğinizi söylemekle vazifeliyim."

"Ya tabii, ben de öyle tahmin ettim. Bakın Albay, yanımda iki genç hanım getirdim görüyorsunuz -yani şimdi sadece birini görüyorsunuz, ama başka bir yerde bir tane daha van Arkadaşınız Miss Marianne yani -duyduğunuza üzülmeyeceksiniz. Artık o hususta Mr Willoughby'yle aranızda ne yaparsınız bilmem. Ah genç ve güzel olmak ne

tatlı şey. Ya! Vaktiyle ben de gençtim, ama hiç güzel olmadım -kısmet işte. Mamafih çok iyi bir kocam oldu ve daha büyük bir güzellik bundan büyük neyi başarabilir bilmiyorum. Ah zavallı kocacım! Öldü gitti sekiz sene önce. Ama Albay, ayrıldığımızdan beri nerelerdeydiniz? İşleriniz nasıl gidiyor? Hadi ama, dostlar arasında sır olmaz."

Albay Brandon tüm sorularını her zamanki ılımlılığıyla cevapladı ama hiçbir sorusunu tam cevaplamadı. Elinor çay yapmaya başladı, Marianne de tekrar ortaya çıkmak zorunda kaldı.

Onun girişinden sonra Albay Brandon daha bir düşünceli ve sessiz oldu; Mrs Jennings onu biraz daha kalmaya ikna edemedi. O akşam başka bir ziyaretçi gelmeyince hanımlar oybirliğiyle erken yatmaya karar verdiler.

Marianne ertesi sabah neşesi yerine gelmiş ve mutlu bir halde uyandı. Önceki akşamın hayal kırıklığı o gün olacak şeylerin beklentisi içinde unutulmuş gibiydi. Kahvaltılarını bitireli çok olmamıştı ki kapıda Mrs Palmer'ın arabası durdu, kendisi de birkaç saniye içinde gülerek odaya girdi; hepsini gördüğüne öyle sevindi ki, annesiyle mi yoksa Miss Dashvvoodlar'la mı tekrar karşılaştığına daha çok sevindiğini söylemek zordu. Başından beri istediği şey bu olduğu halde şehre gelişlerine çok şaşırmıştı; kendi davetini reddettikten sonra annesinin davetini kabul etmelerine çok kızmıştı, ama yine de gelmeseler onları affetmezdi!

"Mr Palmer sizi görmekten mutluluk duyacak," dedi; "annemle geldiğinizi duyunca ne dedi dersiniz? Ne dedi unuttum şimdi ama çok komik bir şeydi!"

Annesinin gevşek sohbet dediği, ama başka bir deyişle Mrs Jennings'in tüm tanıdıklarını ıdısına dıdısına kadar sorduğu ve Mrs Palmer'ın sebepsiz yere gülüp durduğu bir hava içinde bir iki saat geçirdikten sonra Mrs Palmer, o sabah uğraması gereken birkaç dükkan varmış, hepsinin ona katılmasını teklif etti; Mrs Jennings'le Elinor teklifi kabul ettiler, kendilerinin de yapacak alışverişleri olduğu için; Marianne ilk başta reddettiyse de sonra gitmeye ikna edildi.

Nereye gitseler görünür biçimde tetikte, beklemedeydi. Bilhassa işlerinin çoğunun yer aldığı Bond street'te gözleri sürekli etrafı araştırdı; grubun alışveriş ettiği her dükkanda aklı ötekileri ilgilendiren ve oyalayan önündeki herşeyden alabildiğine soyutlanmıştı. Her yerde rahatsız ve sıkıntılı olduğu için ablası satm alacağı ve her ikisini de eşit ölçüde ilgilendiren şeyler konusunda fikrini alamadı; hiçbir şeyden zevk almıyordu; sadece eve dönmek konusunda sabırsızlanıyor ve gözü her güzel, pahalı ya da yeni şeye takılan, herşeyi satın alma iştahı kabarmış, hiçbirine karar veremeyen ve zamanını hayranlık ve kararsızlık içinde harcayan Mrs Palmer'ın sıkıcılığına duyduğu öfkeyi zorlukla bastırabiliyordu.

Eve dönerlerken öğlen oluyordu; eve girer girmez Marianne uçarcasına merdivenden yukarı çıktı; Elinor arkasından gidince onu üzgün bir yüzle masadan önüne dönerken buldu; bu hali Willoughby'nin gelmediğini gösteriyordu.

"Biz çıktıktan sonra bana hiç mektup bırakılmadı mı?" dedi sonra, paketlerle içeri giren uşağa. Olumsuz cevap aldı. "Kesinlikle emin misiniz?" diye devam etti. "Hiç uşak, haberci filan mektup ya da not bırakmadı mı?"

Adam bırakmadığını söyledi.

"Çok garip!" dedi alçak ve küskün bir sesle, pencereye dönerek.

"Çok garip gerçekten!" diye tekrarladı Elinor içinden, kızkardeşini rahatsızca izleyerek. "Şehirde olduğunu biliyor olmasa ona yazmazdı; Combe Magna'ya yazmış olmalı; eğer şehirdeyse gelmemesi ya da yazmaması çok garip! Ah anneciğim, bu kadar genç bir kızın o kadar az tanıdığımız biriyle sözlenmesine izin vermekle ne kadar hata etmişsin, böyle şüpheli, böyle gizemli bir şekilde kapılıp gitmesine! Sormak istiyorum, ama müdahalemi nasıl karşılar!"

Biraz düşündükten sonra, görünürdeki durumun birkaç gün daha şimdiki gibi sevimsiz devam etmesi halinde

annesine güçlü ifadelerle yazarak meselenin ciddi ciddi ele alınması gerektiğini bildirmeye karar verdi.

Mrs Palmer ve Mrs Jennings’in sabahleyin rastlayıp davet ettiği yakın arkadaşlarından iki yaşlıca hanım onlarla akşam yemeği yedi. Mrs Palmer çaydan hemen sonra akşam faaliyetlerini yerine getirmek için onlardan ayrıldı; Elinor da diğerleri için whist masası yapmaya yardım etti. Marianne bu durumlarda işe yaramazdı, çünkü oyunu hiç öğrenmemişti, ama bu yüzden kendi başına kaldığı için akşam ona Elinor’a verdiğinden daha fazla zevk vermedi, çünkü beklenti endişesi ve hayal kırıklığı acısı içinde geçti. Arada bir birkaç dakikalığına kitap okumaya çalıştı; ama kitabı az sonra kenara atıp odada bir aşağı bir yukarı yürümek gibi daha ilgi çekici bir işe girişti, pencereye geldiğinde nicedir beklediği sesi duymak için bir an duraksayarak.

"Bu açık hava biraz daha sürerse," dedi Mrs Jennings, ertesi sabah kahvaltıda buluştukları zaman, "Sir John’un haftaya Barton’dan ayrılası gelmez; avcı milleti zevkinden bir gün bile mahrum kalmak istemez! Zavallıcıklar! Öyle olunca onlar için üzülüyorum; çok içlerine oturuyor."

"Bu doğru," diye haykırdı Marianne neşeli bir sesle, ve konuşurken havaya bakmak için pencereye yürüyerek, "bunu düşünmemiştim. Bu hava birçok avcıyı köyde tutar."

Şanslı bir hatırlama oldu bu; bütün neşesini yerine getirdi. "Onlar için eşsiz bir hava gerçekten," diye devam etti, mutlu bir yüzle kahvaltı masasına otururken. "Kimbilir nasıl keyif alıyorlardır! Ama" (yine küçük bir endişe parlamasıyla) "uzun sürmez herhalde. Yılın bu zamanında, bu kadar aralıksız yağmurdan sonra besbelli devamı gelecek. Yakında don yapmaya başlar, hatta muhtemelen şiddetli don yapar. Belki bir iki gün içinde; bu aşırı ılık hava daha fazla süremez -hatta belki bu gece ayaz olur!"

"Ama herhalde," dedi Elinor, Mrs Jennings’in kardeşinin düşüncelerini onun kadar net görmesini engellemek için, "Sir John’la Lady Middleton önümüzdeki hafta sonuna kadar şehirde olurlar."

"Evet şekerim, ben de öyle umuyorum. Mary her zaman aklına koyduğunu yapar."

"Şimdi de," diye sessizce tahminde bulundu Elinor, "bugünkü postayla Combe'a yazacak."

Ama yazdıysa bile mektup gerçeği anlama çabalarını boşa çıkaran bir gizlilik içinde yazıldı ve gönderildi. Bunda doğruluk payı ne olursa olsun ve Elinor bundan çok hoşnut olmaktan uzak olsa da, Marianne'i öyle keyifli gördükçe kendisi de fazla rahatsız olmazdı. Ve Marianne keyifliydi; havanın ılıklığından mutlu, ayaz beklentisinden ise daha da mutluydu.

Sabah çoğunlukla Mrs Jennings'in arkadaşlarının evlerine kendisinin şehirde olduğunu bildiren kartlar bırakılmasıyla geçti; Marianne sürekli rüzgarın yönünü gözlemekle, gökteki hareketleri izlemekle ve havada değişiklik hayal etmekle meşgul oldu.

"Sana sabahtan daha soğuk gelmiyor mu Elinor? Çok kesin bir fark var bana kalırsa. Ellerimi eldivenlerimin içinde bile sıcak tutamıyorum. Dün böyle değildi galiba. Bulutlar da gidiyor gibi, güneş az sonra çıkacak; öğleden sonra açık olacak."

Elinor bir sıkılıyor bir üzülüyordu; ama Marianne sebat etti ve her gece şömine ateşinin aydınlığında, her sabah gökyüzünün görünümünde yaklaşan ayazın aşikar belirtilerini gördü.

Miss Dashwoodlar için Mrs Jennings'in yaşam tarzı ve arkadaş çevresi onun kendilerine yönelik davranışlarından daha fazla rahatsız edici değildi; kendilerine gayet kibar davranıyordu. Evinin tüm düzeni en serbest anlayışla yürütüldü; Lady Middleton hiç hazzetmese de onun asla vazgeçmediği birkaç eski şehir arkadaşı dışında kimseyi ziyaret etmedi, o arkadaşlarına takdim edilmek de genç misafirlerinin duygularını hiç incitmedi. Bu açıdan kendini beklediğinden daha iyi durumda bulduğuna sevinen Elinor neşesizliği onların akşam partileriyle telafi etmek istediyse

de evde olsun, dışarıda olsun sadece kağıt oyunlarından oluşan bu partilerde onu eğlendirecek pek bir şey bulamadı.

Evin doğal davetlisi olan Albay Brandon hemen her gün onlarlaydı; Marianne'e bakmaya ve Elinor'la sohbet etmeye geliyordu; Elinor onunla sohbet etmeyi diğer gündelik hadiselerden sık sık daha keyifli buluyordu, ama aynı zamanda onun kızkardeşine olan ilgisini de derin bir endişeyle gözlemliyordu. Bunun güçlenen bir ilgi olduğundan korkuyordu. Albay Brandon'ın Marianne'i izleyişindeki tutkuyu görmek ona acı veriyordu; Albay Brandon'ın ruh hali açıkça Barton'dakinden daha kötüydü.

Gelişlerinden bir hafta kadar soma Willoughby'nin de gelmiş olduğu kesinleşti. Sabahleyin araba gezisinden geldikleri zaman kartı masadaydı.

"Aman Tanrım!" diye haykırdı Marianne, "biz dışarıdayken buraya gelmiş." Onun Londra'da olmasına sevinen Elinor şimdi "öyleyse mutlaka yarın yine gelir," demeyi göze aldı. Ama Marianne onu duymuş görünmüyordu ve Mrs Jennings içeri girince kıymetli kartla birlikte kaçtı.

Bu olay Elinor'u sevindirirken kızkardeşini eskisinden de fazla heyecanlandırdı. O andan itibaren sakinleşmek bilmedi; günün her saati Willoughby'yi görme beklentisi onu herşeyden uzak tuttu. Ertesi sabah ötekiler çıkarlarken o evde kalmakta ısrar etti.

Elinor'un düşünceleri yoklukları sırasında Berkeley street'te olup bitiyor olabilecek şeylerle doluydu; ama geri döndükleri zaman kızkardeşinin yüzüne bir an göz atmak Willoughby'nin ikinci bir ziyaret yapmadığını anlamasına yetti. Tam o sırada bir not getirildi, masaya bırakıldı.

"Bana mı?" diye haykırdı Marianne, alelacele öne çıkarak.

"Hayır hanımefendi, hanımıma."

Ama inanmayan Marianne hemen notu aldı.

"Hakikaten Mrs Jennings'e, ne kadar can sıkıcı!"

"Mektup mu bekliyorsun?" dedi Elinor, daha fazla sessiz kalamayıp.

"Evet, biraz çok değil."

Kısa bir sessizlikten sonra, "Bana güvenmiyorsun Marianne."

"Hayır Elinor, bari sen söyleme bunu -asıl sen kimseye güvenmiyorsun!"

"Ben mi!" diye karşılık verdi Elinor, aklı karışmış halde; "peki Marianne, söyleyecek bir şeyim yok."

"Benim de yok," diye cevap verdi Marianne hırsla, "demek ki durumlarımız aynı. İkimizin de söyleyecek bir şeyi yok; sen hiçbir şey anlatmadığın için, ben de hiçbir şey saklamadığım için."

Bu ağzı sıkılık suçlamasına canı sıkılan ama kendini savunma şansına da sahip olmayan Elinor o şartlar altında Marianne'i daha açık olmaya nasıl zorlayabileceğini bilmiyordu.

Mrs Jennings az sonra ortaya çıktı, not kendisine verildi, o da notu yüksek sesle okudu. Lady Middleton'dan geliyordu, önceki gece Conduit street'e geldiklerini haber veriyor ve o akşam için annesini ve kuzenlerini davet ediyordu. Sir John'un işleri, kendisinin de şiddetli soğuk algınlığı Berkeley street'e uğramalarını engellemişti. Davet kabul edildi; ama randevu saati yaklaşınca ikisinin de nezaket gereği bu ziyarette Mrs Jennings'e eşlik etmek zorunda oldukları için Elinor kızkardeşini gitmeye ikna etmekte zorluk çekti, çünkü Marianne henüz Willoughby'nin esamesini bile görmemişti; o yüzden dışarıda eğlenmek içinden gelmediği kadar Willoughby'nin tekrar uğrayıp onu bulamaması riskine girmek de istemiyordu.

Akşam bittiği zaman Elinor bu isteksizliğin mekan değişimiyle fazla değişmediğini gördü; şehre daha doğru dürüst yerleşemediği halde Sir John etrafına yirmi genç toplamayı ve hepsini bir baloyla ağırlamayı başarmıştı. Gelgelelim bu Lady Middleton'ın onaylamadığı bir durumdu. Köyde hazırlık yapılmamış bir dans gayet makul karşılanırdı; ama

Londra'da zarafet şöhreti daha önemliydi ve daha az kolay elde edilirdi ve birkaç kız eğlensin diye Lady

Middleton'ın sekiz on çiftlik, iki kemanlı ve tek büfeli ufak bir dans verdiğinin bilinmesi gereksiz bir riskti.

Mr ve Mrs Palmer da partideydiler; şehre geleli kayınvalidesine ilgi gösteriyor görünmemeye dikkat ettiği ve bu yüzden asla yanına yaklaşmadığı için ilk kez gördükleri Mr Palmer salona girişlerinde onları tanıdığına dair bir belirti göstermedi. Kim olduklarını biliyormuş görünmeksizin onlara hafifçe baktı, sonra odanın diğer tarafından Mrs Jennings'e başıyla selam vermekle yetindi. Marianne içeri girince daireye şöyle bir göz attı; bu da yeterli oldu, o yoktu -ve oturdu, zevk almaya da vermeye de aynı şekilde isteksiz. Bir saat kadar sonra toplandıkları zaman Mr Palmer onları şehirde görmekten duyduğu şaşkınlığı ifade etmek için Miss Dashwoodlar'a doğru geldi; oysa daha önce Albay Brandon evde söylemişti geldiklerini, kendisi de geldiklerini duyunca çok komik bir şey söylemişti.

"İkiniz de Devonshire'desiniz sanıyordum," dedi.

"Öyle mi?" diye cevapladı Elinor.

"Ne zaman dönüyorsunuz?"

"Bilmiyorum." Böylece sohbetleri sona erdi.

Marianne dans etmek için hayatında o akşamkinden daha isteksiz olmamıştı, hareket etmekten hiç o kadar yorulmamıştı. Berkeley street'e dönerlerken bundan yakındı.

"Hadi, hadi," dedi Mrs Jennings, "bütün hepsinin sebebini gayet iyi biliyoruz; eğer belli bir kişi, ismi lazım değil, orada olsaydı bir parça bile yorulmazdın; doğrusunu söylemek gerekirse davet edildiği halde seninle buluşmaması pek hoş olmadı."

"Davet mi!" diye haykırdı Marianne.

"Middleton kızım bana öyle dedi, çünkü anlaşılan Sir John bu sabah sokakta ona rastlamış."

Marianne başka bir şey demedi, ama son derece incinmiş görünüyordu. Bu durumda kızkardeşini rahatlatabilecek bir şey yapmak için sabırsızlanan Elinor ertesi sabah annesine yazmaya karar verdi ve Marianne'in sağlığı için endişelenip uzun zaman ertelenmiş soruları sormasını sağlamayı umdu;

sabahleyin kahvaltıdan sonra Marianne’in tekrar Willoughby’ye yazmakta olduğunu farkedince, çünkü başka birine yazacağını varsayamazdı, bu önlemin üzerine daha sıkı düşmeye karar verdi.

Gün ortasına doğru Mrs Jennings iş için kendi başına dışarı çıktı ve Elinor hemen mektubuna başladı; o sırada bir şeyle meşgul olamayacak kadar rahatsız ve sohbet edemeyecek kadar endişeli olan Marianne bir pencereden diğerine yürüdü ya da kederli düşünceler içinde ateşin kenarında oturdu. Elinor annesine başvurusunda gayet kararlıydı, olan biten herşeyi, Willoughby’nin dürüstlüğünden duyduğu kuşkuyu anlattı, her türlü sorumluluk ve sevgi duygusuna sığınarak onu Marianne’den Willoughby’yle olan gerçek durumunu açıklamasını istemeye zorladı.

Mektubu ancak bitiyordu ki kapının çalınmasıyla misafir geldiğini anladı; derken Albay Brandon’ın geldiği haber verildi. Onu pencereden gören Marianne kimseyi çekecek halde olmadığı için o girmeden önce odadan çıktı. Albay Brandon her zamankinden daha ciddi görünüyordu; Miss Dashwood’u yalnız bulduğuna memnun olduğunu ifade ettiyse de ona söyleyecek belli bir şeyi varmış gibi, bir süre hiçbir şey söylemeden oturdu. Kızkardeşiyle ilgili konuşacağı bir şey olduğuna inanan Elinor sabırsızca konuyu açmasını bekledi. Aynı tür inancı ilk kez duyuyor değildi; daha önce birkaç kez, "kızkardeşiniz bugün hasta görünüyor," ya da "kızkardeşiniz bugün keyifsiz görünüyor," gözlemleriyle başlayıp onunla ilgili belli bir şeyi ya açıklama ya da soruşturma noktasında görünmüştü. Birkaç dakika sessiz kaldıktan sonra sessizliği biraz heyecanlı bir sesle, aileye katılan yeni erkek kardeşi için Elinor’u ne zaman tebrik etmesi gerekeceğini sorarak bozdu. Elinor böyle bir soruya hazırlıklı değildi; hazır bir cevabı olmadığından en kestirme yolu seçmek ve ne demek istediğini sormak zorunda kaldı. Albay Brandon cevap verirken gülümsemeye çalıştı,

"kızkardeşinizin Mr Willoughby'yle sözlendiği herkesçe biliniyor."

"Bilinemez," diye karşılık verdi Elinor, "çünkü kendi ailesi bile bilmiyor."

Albay Brandon şaşırdı ve şöyle dedi, "Affınızı dilerim, korkarım sorum saygısızca oldu; ama gizli tutulmak istendiği aklıma gelmemişti, açık açık yazıştıkları ve herkes evliliklerinden bahsettiği için."

"Nasıl olur? Bunu kimden duymuş olabilirsiniz?"

"Çok kişiden -bazılarını tanımıyorsunuz, diğerleriyle gayet yakınsınız, Mrs Jennings, Mrs Palmer ve Middletonlar. Bana kalsa yine inanmazdım, çünkü akıl inanmak istemeyince her zaman şüphe edecek bir şey bulur; ama inanmasaydım da, kahya bugün beni içeri alırken kazara elinde bir mektup gördüm, kızkardeşinizin elyazısıyla Mr Willoughby'ye yazılmıştı. Sormaya gelmiştim ama sormama gerek kalmadan inandım böylece. Herşey kararlaştırıldı mı? Acaba bir ihtimal?Ama buna hakkım yok, zaten başarı şansım da yok. Beni affedin, Miss Dashvvood. Bu kadar çok konuşmakla hata ettiğimi anlıyorum, ama ne yapacağımı bilmiyorum ve sağduyunuza güveniyorum. Bana herşeyin kesinleştiğini, sadece kısa bir süre daha gizli tutulmak istendiğini söyleyin, tabii gizli tutulması mümkünse, işin buna kaldığını söyleyin."

Elinor bu sözlerden Albay Brandon'ın kızkardeşine olan aşkından net bir şekilde feragat ettiği izlenimini edindi ve çok etkilendi. Hemen bir şey söyleyemedi; kendini toparlayabildiği zaman bile en uygun cevabın ne olacağı konusunda kısa bir süre mücadele etti. Kızkardeşiyle Willoughby arasındaki işlerin gerçek durumunu o da öyle az biliyordu ki, açıklamaya çalışınca yalan yanlış, yerli yersiz bir şey söyleme tehlikesi vardı. Yine de Marianne'in Willoughby'ye duyduğu sevginin Albay Brandon'a başarı şansı bırakmayacak kadar güçlü olduğunu biliyordu, hem de o sevginin sonucu ne olursa olsun, ama aynı zamanda kızkardeşinin davranışlarının hor görülmesini de önlemek

istiyordu ve biraz düşündükten sonra, gerçekte bildiği ya da inandığından daha fazlasını söylemenin daha sağduyulu ve kibarca olacağına karar verdi. Böylece, aralarında nasıl anlaştılar ona anlatmadılarsa da, ikisinin de karşılıklı sevgilerinden şüphe etmediğini, yazıştıklarını duyunca da şaşırmadığını söyledi.

Albay Brandon onu sessiz bir dikkatle dinledi, sözleri bitince hemen koltuğundan kalktı ve duygulu bir sesle "Kızkardeşinize sonsuz mutluluklar temenni ederim; dilerim Willoughby de ona layık olmak için gayret edebilsin," -dedi, izin istedi ve gitti.

Elinor bu konuşmadan diğer konulardaki huzursuzluğunu azaltacak olumlu duygular edinmedi; aksine, Albay Brandon'ın mutsuzluğuna duyduğu hüzünle baş başa kaldı ve bu mutsuzluğu kesinleştirecek olay hakkındaki endişesi bu mutsuzluğun geçmesini dilemesine bile engel oldu.

Ertesi üç dört gün boyunca Elinor'u annesine yaptığı başvuruya pişman edecek hiçbir şey olmadı, çünkü Willoughby ne geldi ne de yazdı. O sürenin sonuna doğru bir partiye giden Lady Middleton'a eşlik etmeye söz vermişlerdi; Mrs Jennings küçük kızının keyifsizliği yüzünden partiye gidemiyordu; son derece neşesiz, görünümüne özensiz, nereye gittiğine ya da nerede kaldığına o ölçüde aldırışsız görünen Marianne bu parti için tek umut pırıltısı, tek zevk ifadesi göstermeksizin hazırlandı. Çaydan sonra Lady Middleton'ın gelişine kadar oturma odasında oturdu, koltuğundan bir kez kıpırdamaksızın, duruşunu değiştirmeksizin, kendi düşüncelerine dalıp gitmiş, ablasının varlığından habersiz; sonunda Lady Middleton'ın kapıda onları beklediği söylendiği zaman birini beklediklerini tümden unutmuş gibi irkildi.

Gidecekleri yere tam zamanında vardılar; önlerindeki arabalar zinciri izin verir vermez indiler, merdiveni çıktılar, bir holden diğerine işitilir bir sesle adlarının seslenildiğini duydular ve muhteşem aydınlatılmış, gayet kalabalık ve dayanılmaz ölçüde sıcak bir odaya girdiler. Evin hanımına

diz büküp nezaketin gereğini yerine getirdikleri zaman kalabalığa karışmalarına, gelişleriyle kendilerinin de elbette katkıda bulundukları sıcak ve sıkışıklıktan paylarını almalarına izin verildi. Az konuşup daha da az hareket ederek biraz zaman

geçirdikten sonra Lady Middieton kağıt oyununa oturdu; Marianne ortalıkta dolaşacak ruh halinde olmadığı için o ve Elinor şanslarına boş koltuk bulup masadan fazla uzak olmayan bir yere yerleştiler.

Bu şekilde oturalı çok olmamıştı ki Elinor Willoughby’yi gördü; birkaç adım ötelerinde duruyordu, çok şık görünüşlü bir genç kadınla hararetli bir sohbete dalmıştı. Az sonra onunla göz göze geldi; Willoughby hemen başıyla selam verdi, ama onunla konuşmaya ya da Marianne’in yanına gelmeye kalkışmadı Marianne’i gördüğü halde; sonra aynı hanımla konuşmaya devam etti. Elinor elinde olmadan Marianne’e döndü, olanları gördü mü diye. Marianne, Willoughby’yi o an farketti ve bütün yüzü ani bir sevinçle ışıldayarak hemen ona doğru gidiyordu ki ablası onu tuttu.

"Aman Tanrım!" diye haykırdı Marianne, "orada -bu o, orada. -Ama niye bana bakmıyor? Niye onunla konuşamıyorum?"

"Lütfen kendine hakim ol," dedi Elinor, "duygularını etrafa belli etme. Belki henüz seni görmemiştir."

Gelgelelim buna kendisi de inanmıyordu; böyle bir anda kendine hakim olabilmek Marianne’in sadece beceremeyeceği değil, aynı zamanda düşünemeyeceği bir şeydi de. Sabırsızlık acısı içinde oturdu; duyguları yüzüne yansıdı.

Willoughby yine o tarafa döndü ve ikisine birden baktı; Marianne ayağa fırladı, sevgi dolu bir sesle adını söyledi, elini ona uzattı. Willoughby yaklaştı ve gözlerinden kaçınmak ister ve davranışlarını görmemeye kararlı gibi Marianne’den çok Elinor’a hitap ederek aceleyle Mrs Dashwood’un sağlığını ve ne zamandır şehirde olduklarını sordu. Elinor böyle bir konuşma karşısında sersemledi ve tek

kelime söyleyemedi. Ama kızkardeşinin duyguları anında ifade edildi. Marianne, yüzü mosmor olmuş, heyecan dolu bir sesle haykırdı, "Tanrı aşkına! Willoughby, bu ne demek oluyor? Mektuplarımı almadın mı? Benimle el sıkışmayacak mısın?"

Willoughby bundan kaçamadı, ama dokunuşu ona acı veriyor gibi göründü ve elini sadece bir an tuttu. Bütün bu sürede besbelli vakarını korumak için mücadele ediyordu. Elinor yüzünü izledi ve ifadesinin sakinleştiğini gördü. Bir anlık sessizlikten sonra Willoughby donuk bir tavırla konuştu.

"Geçen salı günü Berkeley street'e uğrama şerefine eriştim ve sizleri ve Mrs Jennings'i evde bulacak kadar talihli olmadığıma çok üzüldüm. Kartım kaybolmamıştır, umarım."

"Ama notlarımı almadın mı?" diye haykırdı Marianne vahşi bir endişeyle. "Eminim ortada bir hata var -feci bir hata. Bunun anlamı ne olabilir? Söyle bana, Willoughby; Tanrı aşkına söyle bana, mesele nedir?"

Willoughby cevap vermedi; yüzü değişti ve rahatsızlığı geri geldi; ama sanki daha önce konuşmakta olduğu genç hanımla göz göze gelince, hemen çaba göstermenin gerekliliğini hissetti, kendini tekrar toparladı ve "Evet, şehre gelişinizi öğrenme zevkine ulaştım, bana bildirmekle nezaket göstermişsiniz," dedikten sonra hafifçe selam verdi ve aceleyle uzaklaşıp arkadaşına katıldı.

Yüzü bembeyaz olmuş, ayakta duramayacak hale gelmiş Marianne koltuğuna çöktü; her an bayılmasını bekleyen Elinor önüne geçerek onu başkalarının gözlerinden saklamaya, bir yandan da lavanta suyuyla ayıltmaya çalıştı.

"Yanma git Elinor," diye haykırdı Marianne, kendine gelir gelmez, "zorla bana getir onu. De ki onu tekrar görmem lazım -onunla hemen konuşmam lazım. -Yerimde duramıyorum -bunlar açıklanana kadar bana bir an rahat yok -feci bir yanlış anlama filan olmalı. Hadi hemen git."

"Nasıl olur? Hayır Marianne, beklemelisin. Burası açıklama yeri değil. Yarına kadar bekle."

Zorlukla da olsa onun peşine takılmasını engelledi, gelgeldim onu heyecanını kontrol etmeye, Willoughby'yle baş başa, doğru dürüst konuşma fırsatı buluncaya kadar hiç olmazsa derli toplu bir görünüm içinde beklemeye ikna etmek mümkün olmadı; çünkü Marianne durmaksızın alçak sesle içindeki sefaleti dile getirmeye devam etti yana yakıla. Kısa bir süre sonra Elinor, Willoughby'nin odadan çıkıp merdivene doğru gittiğini gördü; Marianne'e gittiğini, o akşam onunla tekrar konuşmasının imkansız olduğunu, o yüzden sakin olmasını söyledi. Marianne de ablasına Lady Middleton'dan rica edip onları eve götürmesini söyledi, artık bir an daha kalamayacak kadar kötüydü.

Lady Middleton bir elin ortasındaydı ama Marianne'in iyi olmadığını duyduğu zaman gitme isteğine itiraz etmeyecek kadar kibar davrandı ve kağıtlarını bir arkadaşına devretti; araba bulunur bulunmaz oradan ayrıldılar. Berkeley street'e dönerlerken tek kelime konuşulmadı. Marianne sessiz bir ızdırap içindeydi; ağlayamayacak kadar gergindi; ama şans eseri Mrs Jennings eve dönmüş olmadığı için doğruca kendi odalarına gidebildiler; amonyak ruhu onu biraz kendine getirdi. Hemen soyunup yattı; yalnız kalmak istediği için ablası yanından ayrıldı ve Mrs Jennings'in dönüşünü beklerken uzun uzun geçmişi düşündü.

Willoughby'yle Marianne arasında bir tür sözün hala geçerli olduğundan şüphe edemezdi; öte yandan Willoughby'nin bundan sıkıldığı da o ölçüde açıktı; çünkü Marianne hala kendi dileklerini yaşatsa bile Elinor böyle bir davranışı herhangi bir tür hataya ya da yanlış anlamaya yoramıyordu. Tam bir duygu değişiminden başka hiçbir şey açıklayamazdı bu durumu. Willoughby'nin kendi yanlış davranışının farkında olduğunu gösteren o rahatsızlığına tanık olmuş olmasa kızgınlığı daha da büyük olacak, baştan beri ciddi bir planı olmadan kızkardeşinin duygularıyla oynayacak kadar karaktersiz biri olduğuna inanacaktı. Görüşmemek ilgisini azaltmış olabilirdi; rahatına düşkünlük

unutmasına yardım etmiş olabilirdi; ama Elinor böyle bir ilginin eskiden var olduğundan asla şüphe edemezdi.

Marianne'e gelince, böyle mutsuz bir karşılaşmanın ona vermiş olması gereken acıları, karşılaşmanın muhtemel sonucu olarak onu bekleyen daha da şiddetli acıları derin bir endişe duymadan düşünemedi. Kendi durumu nispeten daha iyiydi şimdi; o Edvvard'ı her zamanki kadar önemsediği halde, gelecekte ayrılsalar bile aklı her zaman başında olacaktı. Ama böyle bir felaketi acılaştırabilecek tüm şartlar Marianne'in Willoughby'den ayrılışındaki, ondan hızlı ve telafisiz kopuşundaki üzüntüsünü artırmak üzere bir araya geliyor gibiydi.

Ertesi sabah hizmetçi şömineyi yakmadan, güneş soğuk üzerinde güç kazanmadan önce ocak ayının kasvetli sabahında, Marianne yarı giyinik halde, azıcık ışık alabilmek için pencereye yakın koltuklardan biri önünde diz çökmüş, aralıksız gözyaşlarının izin verdiğince hızlı yazıyordu. Onun inilti ve hıçkırıklarıyla uykusundan uyanan Elinor onu bu halde gördü; birkaç dakika sessiz bir endişe içinde seyrettikten sonra gayet çekingen, sevecen bir sesle şöyle dedi, "Marianne, bir şey sorabilir miyim?""Hayır Elinor," diye cevapladı Marianne, "hiçbir şey sorma; yakında herşeyi öğreneceksin."

Bu sözün söylendiği umutsuz sakinlik söz bittikten sonra devam etmedi; hemen arkasından aynı aşırı keder geri geldi. Mektubuna devam edebilmesi biraz zaman aldı; onu ikide bir kalemini durdurmaya zorlayan ağlayış nöbetleri Elinor'u Willoughby'ye son kez yazmakta olduğuna inandırmaya yetti.

Elinor elinden gelen her sakin ve ölçülü ilgiyi gösterdi; onu daha da yatıştırmaya, sakinleştirmeye çalışmak isterdi, ama Marianne asabi bir alınganlığın bütün enerjisiyle ondan tek kelime etmemesini istedi. Bu şartlar altında uzun süre birlikte kalmamaları her ikisi için de daha iyi olacaktı; Marianne'in huzursuz hali giyindikten sonra odada bir an daha dur-

masını engellemekle kalmadı, yalnızlık ve sürekli yer değiştirmek istediği için, herkesin gözünden uzak durmaya çalışarak kahvaltı vaktine kadar evde dolaşıp durmasına da yol açtı.

Kahvaltıda ne bir şey yedi ne de bir şey yemeye kalkıştı; o sırada Elinor'un dikkati ona ısrar etmek değil, ona acımak değil, ona ilgi gösteriyormuş görünmek değil, ama Mrs Jennings'in dikkatini tümüyle kendisine çekmek üzerinde yoğunlaştı.

Kahvaltı Mrs Jennings'in en sevdiği öğün olduğu için epey bir zaman sürdü; ardından yuvarlak iş masasının etrafına yerleşiyorlardı ki Marianne'e bir mektup getirildi; Marianne mektubu heyecanla uşaktan kapıp, ölü gibi rengi solarak, hemen odadan dışarı seğirtti. Bunlara bakıp mektubun Willoughby'den geldiğini adresi görmüş kadar açıkça anlayan Elinor bir anda öyle bir iç sıkıntısı hissetti ki başını kaldıracak gücü kendinde bulamadı ve tir tir titreyerek öylece oturdu, halinin Mrs Jennings'in gözünden kaçmayacağından korkarak. Gelgelelim o iyi huylu hanım sadece Marianne'in Willoughby'den mektup aldığını görmüş, bu da ona iyi bir şaka gibi gelmişti; şimdi de şakasmı yapıyor, gülerek mektubu beğenmesini temenni ediyordu. Öte yandan Elinor'un sıkıntısını göremeyecek kadar meşguldü halısı için yün ölçmekle; Marianne çıkar çıkmaz konuşmasına sakince devam etti,

"Tanrı biliyor ya hayatımda bu kadar umutsuzca aşık bir genç kız görmedim! Benim kızlarım ona kıyasla hiçbir şey değillermiş, hem zaten biraz aptaldılar; ama Miss Marianne pek etkilendi, zavallıcık. Can-ı gönülden dilerim delikanlı onu fazla bekletmez, çünkü onu böyle kederli ve küskün görmek çok acı verici. Hakikaten, ne zaman evlenecekler?"

Elinor konuşmaya hiç o andan daha isteksiz olmamıştı, ama kendini böyle bir saldırıya cevap vermeye mecbur hissetti ve gülümsemeye çalışarak şöyle dedi, "Gerçekten Madam, kızkardeşimin Willoughby'yle sözlü olduğuna

inanıyor musunuz? Önce sadece şaka zannettim, ama böyle ciddi bir

'

soru daha fazlasını ima ediyor sanki; o yüzden kendinizi daha fazla kandırmamanızı rica etmeliyim. Emin olun hiçbir şey beni evleneceklerini duymaktan daha fazla şaşırtmaz."

"Utanın, utanın, Miss Dashwood! Nasıl böyle konuşabiliyorsunuz! Karşılaştıkları andan itibaren birbirlerine deli gibi aşık olduklarını, nihayetinde evleneceklerini hepimiz bilmiyor muyuz? Devonshire’de onları her gün ve bütün gün beraber görmedim mi? Kızkardeşinizin benimle şehre düğün kıyafeti almaya geldiğini bilmiyor muyum? Hadi, hadi, olmuyor. Siz bu konuda çok kurnazsınız da başka kimsenin sezgisi yok sanıyorsunuz; ama durum hiç öyle değil, bana sorarsanız, çünkü bu kadar zamandır bütün şehirde biliniyor. Ben herkese söylüyorum valla, Charlotte da öyle."

"Gerçekten Madam," dedi Elinor gayet ciddi bir sesle, "yanılıyorsunuz. Gerçekten, meseleyi etrafa yayarak çok nezaketsiz bir şey yapıyorsunuz ve bana şimdi inanmasanız da öyle yaptığınızı göreceksiniz."

Mrs Jennings tekrar güldü, ama Elinor daha fazla konuşacak halde değildi ve Willoughby’nin ne yazdığını öğrenme sabırsızlığı içinde aceleyle odalarına gitti; kapıyı açınca Marianne’i yatağa uzanmış, acıdan neredeyse boğulmuş halde buldu, elinde bir mektup vardı, birkaç tane de etrafına dağılmıştı. Elinor yaklaştı, ama tek söz söylemeden; yatağa oturup elini tuttu, onu birkaç kere sevgiyle öptü, soma Marianne’inkinden aşağı kalmayan bir şiddetle gözyaşlarına boğuldu. Marianne konuşamıyorduysa da bu davranışın bütün sevecenliğini hissettiğini gösterdi ve ortak üzüntü içinde geçirdikleri birkaç dakikadan sonra bütün mektupları Elinor’un ellerine bıraktı; arkasından yüzünü mendiliyle örtüp çığlıklar atarcasına ağladı. Böyle bir acının, seyreden için sarsıcı olsa da, akışına bırakılması gerektiğini bilen Elinor bu aşırı ızdırap bir şekilde tükenene

kadar Marianne'in başında durdu, sonra merakla Willoughby'nin mektubuna döndü, okumaya başladı:

Bond Street, Ocak

Sayın Madam,

Az önce almak şerefine eriştiğim mektubunuz için içten teşekkürlerimi sunmak isterim. Dün geceki davranışımda onaylamadığınız bir şey olduğunu öğrenmek beni üzdü; sizi hangi konuda talihsizce gücendirmiş olabileceğimi anlamakta güçlük çekiyorsam da bunun tümüyle kasıtsız olduğuna sizi temin eder, affınıza sığınırım. Ailenizle Devonshire'deki eski dostluğumu minnet dolu bir zevk duymadan hatırlayamıyorum; bu dostluğun herhangi bir hatam ya da hareketlerimin yanlış anlaşılması nedeniyle bozulmayacağını umut ederim. Tüm ailenize son derece içten bir saygı duyuyorum; ama eğer hissettiğimden ya da kastettiğimden daha fazla bir inanca yol açma talihsizliğine uğramış bulunuyorsam, o saygıyı ifade etme şeklimde daha dikkatli olmadığım için kendimi kınıyorum. Kalbimin uzun zamandır başka bir yere ait olduğunu, o sözün yerine getirilmesine sadece haftalar kaldığını öğrenince daha fazlasını kastetmiş olmamın imkansız olduğunu kabul edersiniz. Beni onurlandırdığınız mektupları ve bana nazikçe lütfettiğiniz saç lülesini iade etme emrinizi büyük bir üzüntüyle yerine getiriyorum.

Hizmetkarınız, John Willoughby

Miss Dashvvood böyle bir mektubu nasıl bir öfkeyle okudu, tahmin edilebilir. Okumaya başlamadan önce mektubun bir vazgeçiş itirafı içerdiğinin ve ayrılıklarını teyit ettiğinin farkında olduğu halde bunu bildirmek için böyle bir lisan kullanılabileceğinin farkında değildi; ayrıca Willoughby'nin her türlü şeref ve nezaket duygusundan -bir beyefendinin doğal terbiyesinden bu kadar, böyle arsız zalimlikte bir mektup gönderecek kadar uzaklaşabileceğini de düşünemezdi: ayrılma isteğiyle birlikte üzüntülerini de ifade etmek yerine güven istismarını kabul etmeyen, her tür sevgiyi inkar eden bir mektup -her satırı ayrı bir hakaret olan

ve yazarının alçaklıkta hayli mesafe katettiğini gösteren bir mektup.

Mektup üzerinde bir süre öfkeli bir şaşkınlıkla düşündü; sonra tekrar tekrar okudu; ama her değerlendirmesi sadece adama olan tiksintisini artırdığıyla kaldı ve hakkındaki duyguları öyle acı bir hal aldı ki, ayrılıklarını muhtemel bir iyiliğin kaybı gibi değil, en feci ve en çözümsüz bir kötülükten, ilkesiz bir adamla hayat boyu sürecek bir beraberlikten kurtuluş, en gerçek huzur ve en büyük lütuf görerek Marianne’i daha da derinden yaralamamak için konuşmaktan kaçındı.

Mektubun içeriği üstüne, o içeriği yazabilecek aklın ahlaksızlığı üstüne ve muhtemelen meseleyle Elinor’un kalbinin yaşanan şeylerle ilgili olarak yarattığı dışında bir bağı olmayan çok farklı bir kişinin, çok farklı aklı üstüne düşünürken kızkardeşinin o anki üzüntüsünü unuttu, kucağında henüz okunmamış üç mektup daha olduğunu unuttu, hatta ne kadar zamandır odada olduğunu da öylesine unuttu ki, kapıya bir arabanın yaklaştığını duyup o kadar uygunsuzca erken bir saatte kimin gelmiş olabileceğini görmek için pencereye gittiğinde Mrs Jennings’in arabasını şaşkınlık içinde gördü -saat birden önce çağrılmadığını biliyordu. Henüz Marianne’i rahatlatabileceğinden umutlu olmasa da yalnız bırakmamaya kararlı olduğu için kızkardeşinin keyifsizliğini öne sürerek Mrs Jennings’e eşlik etme konusunda affını rica etmek üzere seğirtti. Mrs Jennings bu sebebi iyi niyetli bir ilgiyle karşılayarak onu hemen affetti ve Elinor onun yola çıktığını gördükten sonra Marianne’e döndü; Marianne’i yataktan kalkmaya çalışır halde buldu ve son anda yetişip yere düşmesini önledi; uzun gıdasızlık ve uykusuzluk yüzünden halsiz ve sersemdi, çünkü en son günler önce yemek yemişti ve kaç gecedir doğru dürüst uyumuyordu; şimdi aklı artık kuşku ateşiyle desteklenmediği için bütün bunların sonucu ağrıyan bir baş, zayıflamış bir mide ve genel sinirsel zayıflık olarak hissediliyordu. Elinor’un hemen getirdiği bir

bardak şarap onu biraz rahatlattı ve Marianne nihayet onun şefkatine cevap verebilecek hale geldi, şöyle dedi,

"Zavallı Elinor! Seni ne kadar mutsuz ediyorum!"

"Keşke," diye cevap verdi ablası, "yapabileceğim bir şey olsa, seni rahatlatabilsem."

Bu, diğer herşey gibi, Marianne’e ağır geldi; sadece, kalbinin acısı içinde, "Ah Elinor, bittim gerçekten," diye haykırabildi, sesi hıçkırıklar içinde büsbütün kaybolup gitmezden önce.

Elinor bu karşı konulmayan acı seline daha fazla seyirci kalamadı.

"Gayret et, sevgili Marianne," diye haykırdı, "yoksa kendini de, seni sevenleri de öldüreceksin. Anneni düşün; sen acı çekerken onun üzüntüsünü düşün; onun hatırına gayret et."

"Elimde değil," diye haykırdı Marianne; "seni bunaltıyorsam bırak beni, bırak; beni bırak, benden nefret et, beni unut; ama bana böyle işkence etme. Ah, kendi kederleri olmayanlar için ne kadar kolay gayret et demesi! Mutlu Elinor, neler çektiğimi nereden bileceksin."

"Bana mı mutlu diyorsun Marianne? Ya! Bir bilsen! -Üstelik seni böyle sefil olmuş görünce mutlu olabileceğimi düşünüyorsun!"

"Affet, affet," kollarını ablasının boynuna doladı; "benim için neler hissettiğini biliyorum; nasıl bir kalbin olduğunu biliyorum; ama yine de sen -sen mutlu olmalısın; Edvvard seni seviyor -böyle bir mutluluğu ne yok edebilir ki?"

"Birçok, birçok sebep," dedi Elinor ağırbaşlılıkla.

"Hayır, hayır, hayır," diye haykırdı Marianne vahşice, "o seni seviyor, sadece seni. Sen acı çekemezsin."

"Seni bu halde görürken kendimi iyi hissedemem."

"Beni asla başka bir halde görmeyeceksin. Benimki hiçbir şeyin gideremeyeceği bir sefalet."

"Böyle konuşmamalısın Marianne. Hiç mi avunacak bir şeyin yok? Hiç mi yakının yok? Kaybın hiçbir teselliye imkan tanımayan türden mi? Şimdi çok acı çeksen bile, bir de düşün, ya karakterini öğrenmen daha sonraki bir zamana rastlasaydı -sözün o bitirmeye karar verinceye kadar aylarca devam etseydi, ki edebilirdi. Asılsız bir güvenle geçirdiğin her yeni gün darbeyi daha korkunç yapardı."

"Söz mü!" diye haykırdı Marianne, "söz filan yoktu."

"Nasıl söz yoktu!"

"Yoktu, o sandığın kadar bayağı biri değil. Bana verdiği herhangi bir sözden dönmedi."

"Ama sana seni sevdiğini söyledi?"-

"Evet -hayır -tam değil. Her gün ima edildi, ama hiç açıkça söylenmedi. Bazen söylenmiş gibime geliyordu -ama söylenmedi."

"Yine de ona yazdın ?"-

"Evet -onca şeyden sonra bu yanlış olabilir miydi? -Ama konuşamayacağım."

Elinor başka bir şey demedi; şimdi öncekinden çok daha güçlü bir merak uyandıran üç mektuba dönüp hepsini baştan sona okudu. Kızkardeşinin şehre geldikleri zaman gönderdiği ilk mektup şöyleydi.

Berkeley Street, Ocak

Bu mektubu almca ne kadar şaşıracaksın Willoughby; sanırım şaşkınlıktan da fazlasını hissedeceksin şehirde olduğumu öğrendiğin zaman. Mrs Jennings’le de olsa buraya gelme fırsatı karşı koyamayacağım bir kışkırtıydı. Dilerim bu mektup zamanında eline geçer de bu gece buraya gelirsin, ama sanmıyorum. Yarın seni mutlaka bekliyorum. Şimdilik hoşça kal.

M.D.

Middletonlar’daki dansın ertesi sabahı yazılmış ikinci mektubu şöyle diyordu:-

"Önceki gün seni kaçırdığım için duyduğum hayal kırıklığını ifade edemem, sana bir haftadan fazla bir zaman önce gönderdiğim nota cevap gelmediği için duyduğum şaşkınlığı da öyle. Günün her saati senden haber almayı, dahası seni görmeyi umut etmekteyim. Yalvarırım ilk fırsatta yine uğra ve bunca zaman boşuna beklememin nedenini açıkla. Bir dahaki sefere daha erken gelsen iyi olur, çünkü bire doğru çıkıyoruz. Dün gece Lady Middleton’daydık, dans vardı. Bana senin de davet edildiğin söylendi. Ama nasıl olur? Ayrıldığımızdan beri çok değişmiş olmalısın, çünkü başka türlü orada olmaman imkansızdı. Ama bunun mümkün olduğunu kabul edemem; öyle olmadığı konusunda senin bizzat içimi rahatlatmanı bekliyorum."

M.D.

Ona yazdığı son mektubun içeriği şöyleydi: —

"Dün geceki davranışını Willoughby, nasıl yorumlamalıyım? Tekrar bunun açıklamasını istiyorum. Seni ayrılığımızın doğal olarak yarattığı özlemle, Barton'daki yakınlığımızın bana haklı gösterdiği sıcaklıkla karşılamaya hazırlanıyordum. Tam bir bozguna uğradım! Hakaretten aşağı kalır yanı olmayan bir davranışa mazeret bulmaya çalışmakla sefil bir gece geçirdim; ama davranışm için henüz makul bir özür bulamadıysam da senin açıklamanı dinlemeye yürekten hazırım. Belki yanlış bir bilgi aldın ya da maksatlı olarak kandırıldın benimle ilgili bir konuda, ki bu da beni gözünden düşürmüş olabilir. Bana ne olduğunu söyle, neden böyle davrandığını açıkla ve seni tatmin edebileceğimi görerek tatmin olayım. Hakkında kötü düşünmeye mecbur olmak bana acı verecek; ama eğer gerekirse, eğer şimdiye kadar tanıdığımız kişi olmadığını, bize olan yakınlığının samimiyetsiz, bana olan ilginin sadece aldatmaca olduğunu öğrenmem gerekirse bu da bir an önce söylensin. Halen duygularım korkunç bir kararsızlık içinde; seni aklamak istiyorum, ama ne olursa olsun durumun netleşmesi şimdi çektiğim acıdan iyidir. Eğer duyguların eskisi gibi değilse sende olan bana ait mektupları ve saç lülesini iade et."

M.D.

Böylesine sevgi ve güven dolu bu mektuplar öyle cevaplanmış olsun, inanası gelmiyordu Elinor'un Willoughby adına. Ama onu kınıyor olması bunların yazılmış olmasının uygunsuzluğunu görmesini engellemiyordu; daha önce olup biten hiçbir şeyin haklı göstermediği ve son olayların şiddetle cezalandırdığı bu karşılıksız sevgi kanıtlarını tehlikeye atan sağduyusuzluğa sessizce esef ediyordu ki, mektupları bitirdiğini gören Marianne ona mektuplarda aynı durumda herkesin yazacakları dışında hiçbir şey bulunmadığını söyledi.

"Kendimi," diye ekledi, "en sıkı yasal sözleşme bizi birbirimize bağlamış kadar inançlı bir şekilde onunla sözlenmiş hissediyordum."

"Buna inanabilirim," dedi Elinor; "ama malesef o aynı şeyi hissetmiyormuş."

"O da aynı şeyi hissediyordu Elinor -haftalar, haftalar boyu hissetti. Bunu biliyorum. Onu şimdi her ne değiştirdiyse (bana yapılan en kara büyüden başka hiçbir şey bunu başaramazdı), eskiden onun için dileyebileceğim kadar değerliydim. Şimdi bu kadar kolay vazgeçebildiği bu saç lülesi benden yalvar yakar alındı. Bakışlarını, halini görseydin, sesini duysaydın o andaki! Barton'da beraber olduğumuz son akşamı unuttun mu? Hele ayrıldığımız sabahı! Tekrar karşılaşmamızın haftalar sürebileceğini bana söylediği zamanki üzüntüsü -o üzüntüsünü unutmama imkan var mı!"

Bir iki dakika bir şey söyleyemedi; ama bu duygu geçtiği zaman daha sağlam bir sesle ekledi,

"Elinor, bana zalimce davrandılar, ama Willoughby değil."

"Sevgili Marianne, ondan başka kim olabilir? Kim tarafından teşvik edilmiş olabilir?"

"Kendi kalbi hariç, bütün dünya. Tanıdığım herkesin beni onun gözünden düşürmek için elbirliği yaptığına inanırım da onun doğasında böyle bir zalimlik olduğuna inanmam. Sözünü ettiği kadın -her kimse -ya da işte herkes, ama sen, annem ve Edward hariç, beni barbarca kötülediler. Üçünüz dışında, dünyada içini o kadar iyi bildiğim Willoughby'den başka kötülük beklemeyeceğim bir kişi var mı?"

Elinor tartışmaya girmedi, sadece şöyle dedi; "Sana alçakça düşmanlık yapanlar her kimse bırak, sevgili kardeşim, senin masumiyetini ve iyi niyetini nasıl asaletle taşıdığını görüp kendi kötü ruhlu zaferlerinin boşa çıktığıyla kalsınlar. Böyle bir hainliğe karşı koyan gurur takdire şayandır."

"Hayır, hayır," diye haykırdı Marianne, "benimki gibi bir sefaletin gururu olamaz. Sefil olduğumu kim öğrenirse öğrensin. Beni böyle görmenin zaferi bütün dünyaya açık olabilir. Elinor, Elinor, az acı çekenler diledikleri kadar gururlu ve özgür olabilirler -hakarete karşı koyabilir,

kötülüğü iade edebilirler -ama ben yapamam. Ben hissetmeliyim -sefil olmalıyım -isteyen buyursun bunu nasıl taşıdığımın keyfini çıkarsın."

"Ama annemin hatırı için, benim hatırım"" Elimden gelse fazlasını yapardım. Ama böyle sefilken mutlu görünmek -bunu kim isteyebilir?"

Yine sustular. Elinor şömineyle pencere arasında düşünceli düşünceli yürümeye başladı, birinden sıcaklık aldığını, ötekinden de nesneleri gördüğünü farketmeden; yatağın ayakucuna oturmuş, başı yatağın direklerinden birine yaslanmış olan Marianne tekrar Willoughby'nin mektubunu aldı ve her cümle üstünde titredikten sonra şöyle haykırdı-

"Bu kadarı da çok fazla! Ah Willoughby, bu sana ait olabilir mi! Zalim, zalim -hiçbir şey seni aklayamaz. Elinor, hiçbir şey aklayamaz. Benim aleyhimde ne duymuş olursa olsun -inanmadan önce beklemesi gerekmez miydi? Önce bana söylemesi, bana kendimi savunma şansı vermesi gerekmez miydi? 'Bana nazikçe (mektuptan okudu) lütfettiğiniz saç lülesi' Bu affedilir şey değil. Willoughby, kalbin neredeydi bu kelimeleri yazarken? Ah, barbarca bir terbiyesizlik bu! -Elinor, savunulur yanı var mı bunun?"

"Hayır Marianne, asla."

"Ama bu kadın -kimbilir nasıl yetenekleri var -ne kadar uzun zaman tasarlanmış, nasıl derinden tezgahlanmış olmalı bu kadın tarafından! -Kim bu? -Kim olabilir? -Tanıdığı kadınlar arasında genç ve çekici diye kimden bahsettiğini duydum? -Ah, kimseden, kimseden -bana sadece benden bahsetti."

Bir başka sessizlik geldi; Marianne son derece heyecanlanmıştı ve sessizlik şöyle bitti.

"Elinor, eve gitmem lazım. Gidip annemi rahatlatmam lazım. Yarın gidemez miyiz?"

"Yarın mı Marianne!"

"Evet, niye burada kalayım ki? Ben sadece Willoughby'nin hatırına geldim -şimdi benden kime ne? Kim

umursar beni?"

"Yarın gitmek imkansız olur. Mrs Jennings'e nezaketten de öte borçluyuz; en sıradan nezaket bile böyle apar topar bir gidişe izin vermez."

" İyi öyleyse, bir iki gün daha, belki; ama burada uzun kalamam, bütün bu insanların sorularına ve laflarına katlanamam. Middletonlar, Palmerlar -bana acımalarına nasıl katlanacağım? Lady Middleton gibi bir kadının acıması! Ah, Willoughby buna ne derdi acaba!"

Elinor ona tekrar yatmasını tavsiye etti, o da biraz yattı; ama ne yapsa rahat edemiyordu; rahatsız bir ruh ve beden hali içinde ikide bir duruşunu değiştirdi, ta ki gitgide daha isterik bir hale gelinceye kadar; ablası onu yatakta zor zaptedebildi, hatta bir süre yardım çağırmak zorunda kalabileceğinden korktu. Bununla beraber, sonunda onu birkaç damla lavanta almaya ikna etti; lavanta iyi geldi; ardından, Mrs Jennings dönene kadar yatakta sakin ve hareketsiz yattı.

Mrs Jennings dönünce hemen odalarma geldi ve izin isteğine cevap verilmesini beklemeden kapıyı açıp gerçek bir endişe ifadesiyle içeri girdi.

"Nasılsın, bir tanem?" -dedi Marianne'e şefkat dolu bir sesle; Marianne cevap vermeye kalkışmadan yüzünü çevirdi.

"Nasıl, Miss Dashwood? -Zavallıcık! çok kötü görünüyor. -Şaşmamak gerek. Doğruymuş. Çok yakında evleniyor -beş para etmez bir adam! İyice gözümden düştü. Mrs Taylor bana yarım saat önce söyledi, ona da bizzat Miss Grey'in yakın bir arkadaşı söylemiş, yoksa asla inanmazdım; o an düşüp bayılıyordum. Tüm söyleyebileceğim, eğer doğruysa, tanıdığım bir genç hanıma fenalık ettiğidir; bütün kalbimle dilerim karısı canından bezdirsin onu. Her zaman da öyle diyeceğim, bir tanem, inan yani. Erkeklerin böyle davranmalarına müsamaha göstermem; ona bir daha rastlarsam öyle bir haşlayacağım ki gününü görecek. Ama teselli bulacak bir şey var, sevgili Miss Marianne; dünyadaki tek adam o değil; sende böyle güzel bir yüz varken asla

hayranın eksik olmaz. Ah zavallıcık! Onu daha fazla rahatsız etmeyeyim, bir an önce ağlayıp atsın içinden daha iyi. Neyse ki bu akşam Parryler'le Sandersonlar geliyorlar; bu onu neşelendirir."

Sonra odadan çıktı, genç arkadaşının acısı sesle artar sanıyormuş gibi parmak uçlarında yürüyerek.

Marianne ablasını şaşırtarak onlarla akşam yemeği yemeye karar verdi. Elinor bile buna karşı çıkmıştı. Ama "hayır, aşağı inecekti; kendine hakim olacaktı, o zaman etrafındaki gürültü azalırdı." Onun bir an böyle bir dürtüye kulak vermesine sevinen Elinor bütün yemek boyunca dayanmasının mümkün olduğuna pek inanmasa da başka bir şey demedi; Marianne yatakta yatarken elbisesini onun için elinden geldiğince düzeltti ve çağrıldıkları zaman yemek odasına inmesine yardım etti.

Yemek odasında gayet sefil görünüyorduysa da ablasının umduğundan daha fazla yemek yedi ve daha sakin davrandı. Konuşmaya çalışsaydı ya da Mrs Jennings'in ona gösterdiği iyi niyetli ama yersiz ilginin farkına varsaydı bu sakinliği koruyamazdı; ama dudaklarından tek hece çıkmadı ve düşüncelerinin uzaklığı onu önünde olup biten şeylerden habersiz tutarak korudu.

Elinor, sözleri sık sık can sıkıcı ve bazen neredeyse gülünç olsa da Mrs Jennings'in şefkatini takdir etti ve ona kızkardeşinin veremediği cevapları verdi, edemediği teşekkürleri etti. İyi kalpli dostlan Marianne'in mutsuz olduğunu gördü ve mutsuzluğunu azaltabilecek herşeyin ona sunulmasını sağladı. Böylece ona en sevdiği çocuğunu tatilinin son gününde şımartan bir annenin ilgisini gösterdi. Marianne şöminenin yanındaki en iyi yere otursun, evdeki her güzel yiyeceği yemeye ikna edilsin, günün bütün haberleri anlatılıp eğlendirilsin istiyordu. Elinor kızkardeşinin hüzünlü yüzünde her türlü neşeye karşı bir direnç görmemiş olsa Mrs Jennings'in aşktaki hayal kırıklığını tedavi etme çabaları, şekerlemeler ve zeytinler ve iyi bir şömine ateşiyle keyiflenebilirdi. Yine de bütün bunlar tekrar

edile edile zorla dikkatini çekince Marianne daha fazla kalamadı. Telaşlı bir keder çığlığı ve ablasına onu takip etmemesi için yaptığı bir işaretle hemen kalktı ve odadan dışarı seğirtti.

"Zavallıcık!" dedi Mrs Jennings, o gider gitmez, "Onu böyle görmek beni nasıl üzüyor! Üstelik şarabını da bitirmeden gitti! Kuru kirazdan da yemedi! Tanrım! Hiçbir şey fayda etmiyor. Hoşuna gidecek bir şey olduğunu bilsem bulmak için şehrin altını üstüne getiririm. Yani en tuhafı, bir adamın böyle güzel bir kıza bu kadar kötü muamele etmesi! Ama tabii bir tarafta çok para olunca, ötekinde de olmayınca, malum işte! Artık kimse böyle şeylere aldırmıyor!-"

"O hanım -herhalde Miss Grey dediniz -çok mu zengin?"

"Elli bin pound, şekerim. Onu hiç gördün mü? Zeki, zevkli bir kız diyorlar, ama güzel değilmiş. Halasını iyi hatırlarım, Biddy Henshawe; çok zengin bir adamla evlendi. Ama aile külliyen zengin zaten. Elli bin pound! Hem de öyle vakitli geldi ki; çünkü dediklerine göre adam para diye kıvranıyormuş. Öyledir tabii! Arabasıyla, avcılarıyla ortalıkta fink atıyor! Yani konuşmanın manası yok ama, genç bir adam, kim olursa olsun, gelip de güzel bir kızla flört ettiği, evlenme sözü verdiği zaman, sadece fakir düştü ve onunla evlenmeye hazır zengin bir kız var diye sözünden dönme hakkına sahip değildir. Madem öyle, niye atlarını, evini satmıyor, hizmetçilerine yol vermiyor ve hayatını iyicene değiştirmiyor? Bence Miss Marianne işler toparlanana kadar beklerdi. Ama artık öyle yapılmıyor; bu yaştaki genç erkekler hiçbir zevklerinden vazgeçmiyorlar"

"Miss Grey nasıl bir kız, biliyor musunuz? Hoş biri miymiş?"

"Bir kötülüğünü duymadım; hatta adını bile duymadım, ama bu sabah Mrs Taylor söyledi, bir gün Miss Walker ona Mr ve Mrs Ellison Miss Grey’i gelin ettiklerine üzülmeyecekler demiş, çünkü Mrs Ellison’la hiç anlaşamazlarmış."-

"Ellisonlar kim?"

"Vasileri, şekerim. Ama artık yaşı geldi, kendi seçimini yapabilir; ne müthiş seçim yaptı ama!-Neyse," bir an durduktan sonra"zavallı kızkardeşin kendi başına sızlanmak için odasına gitti herhalde. Onu rahatlatmak için bir şey bulunamaz mı? Zavallı kızcağız, onu yalnız bırakmak zalimce geliyor. Neyse, yavaş yavaş birkaç arkadaş buluruz, biraz olsun oyalanır Ne oynayalım? Whist sevmiyor; ama sevdiği hiç oyun yok mu?"

"Hanımefendiciğim, bu nezaket gerçekten gereksiz. Marianne herhalde bu akşam bir daha odasından çıkmaz. Becerebilirsem onu erken yatmaya ikna edeceğim, çünkü bence istirahate ihtiyacı var."

"Ya, bence de onun için en iyisi bu olur. Canı ne çekiyorsa yesin, yatsın. Tanrım! Son bir iki haftadır o kadar kötü, o kadar çökmüş görünmesine şaşmamak lazım, çünkü bu mesele belli ki onca zaman aklına tebelleş olmuş. Demek bugün gelen mektup da işi bitirdi! Zavallıcık! Bilsem hayatta ona bu konuyla ilgili şaka yapmazdım. Ama yani, nereden aklıma gelsin böyle bir şey? Öylesine bir aşk mektubu olduğuna emindim, hem de gençler böyle şakaları severler diye. Tanrım! Sir John’la kızlarım duydukları zaman ne kadar endişelenecekler! Aklım başımda olsaydı eve gelirken Conduit street’e uğrar, onlara anlatırdım. Ama artık yarın görürüm onları."

"Mrs Palmer’la Sir John’u kızkardeşimin yanında Mr Willoughby’nin adını anmamaları ya da olanlardan bahsetmemeleri için uyarmanız eminim gereksiz olacaktır. O varken meseleden haberdar görünmenin gerçek zalimliğini kendi hassasiyetleri onlara söyleyecektir; bu konuda bana da ne kadar az şey söylense, siz sevgili Madamın kolayca anlayacağı gibi, içim o kadar rahat eden"

"Tanrım! Evet, olur tabii. Bundan bahsedildiğini duymak senin için korkunç olmalı; kızkardeşine gelince, ona bununla ilgili hayatta bir şey söylemem. Gördün, bütün yemek boyunca söylemedim. Sir John’la kızlarım da söylemezler; çünkü hepsi çok düşünceli ve anlayışlıdırlar; hele benden

işaret aldıktan sonra, ki ben de o işareti veririm. Kendi adıma, böyle bir şeyden ne kadar az bahsedilse o kadar iyi, o kadar çabuk unutulur giden Hem konuşmak ne zaman işe yaramış ki?"

"Bu meselede konuşmak sadece zarar verebilir; hatta belki benzeri durumlara göre daha da fazla, çünkü bunda, ilgili herkesin hatırı için, ortalığa yayılmasını uygunsuz kılan durumlar vat Mr Willoughby'ye hiç olmazsa bir konuda adil davranmam lazım -kendisi kızkardeşime verdiği hiçbir sözden dönmüş değil."

"Adalet mi, şekerim! Onu savunuyormuş gibi yapma. Söz vermemişmiş! Onu ta Allenham House'a götürüp ilelebet yaşayacakları odaları seçtikten sonra mı!"

Elinor kızkardeşinin hatırı için konuyu daha ileri götüremedi; Willoughby'nin hatırı içinse götürmek zorunda olmadığını umut etti; çünkü gerçeğin vurgulanmasıyla Marianne'in kaybedeceği çok şey olmakla beraber, Willoughby'nin kazanabileceği fazla bir şey yoktu. Her iki taraf da kısa bir süre sustuktan sonra Mrs Jennings tüm doğal neşesiyle yine bastırdı.

"Valla şekerim, her işte bir hayır vardır, çünkü Albay Brandon için iyi olacak. Sonunda onun kalbini kazanacak, inan olsun ki. Gör bak, yaz ortasına kadar evlenmiyorlar mı. Tamım! Nasıl sevinecek bu habere! İnşallah bu gece gelir. Kızkardeşin için daha iyi bir izdivaç olacak. Yılda iki bin pound, borç yok harç yok -küçük aşk çocuğu hariç tabii; ya bak, onu unutmuştum; ama az bir masrafla bir yere yerleştirilebilir, ne zararı olacak ki? Delaford güzel yerdir; eski zaman tarzı bu kadar güzel olur, her türlü konfor ve imkana sahip; ülkenin en iyi meyve ağaçlarıyla kaplı, büyük bahçe duvarlarının arkasında; bir köşede öyle bir dut ağacı var ki! Tanrım! Charlotte'la bir kez gittik, nasıl da tıkındıydık! Sonra bir güvercinlik, birkaç enfes balık havuzu, bir de çok hoş bir su kanalı var; herşey insanın gönlüne göre; ayrıca kiliseye de yakın; turnikeli yoldan sadece çeyrek mil uzakta, o yüzden insan hiç sıkılmıyor; çünkü

gidip evin arkasındaki eski porsuk ağacı korusunda oturursan yoldan geçen bütün arabaları görüyorsun. Ah ne tatlı yer! Hemen köyde kasap var, rahibin evi de bir taş atımı mesafede. Bana göre Barton Park'tan bin kere daha güzel, orada et almaya üç mil uzağa adam gönderiyorlar, üstelik annenden daha yakın bir komşuları yok. Valla, ilk fırsatta Albay Brandon'ı sevindireceğim. Çıkmayan candan ümit kesilmez işte. Marianne'in kafasından Willoughby'yi bir atabilsek!"

"Bunu bir başarabilsek hanımefendi," dedi Elinor, "Albay Brandon olmasa da olur." Sonra kalkıp Marianne'in yanına gitti; Marianne'i beklediği gibi kendi odasında, sessiz bir keder içinde, ateşten kalan ufak köze bakarak şömineye yaslanmış buldu; Elinor girene kadar bu köz tek ışığıydı.

"Beni yalnız bıraksan iyi olur," oldu ablasının ondan alabildiği tek karşılık.

"Seni yalnız bırakırım," dedi Elinor, "ama yatarsan." Marianne sabırsız acı çekişin huysuzluğuyla bunu önce reddetti. Yine de ablasının ısrarlı ama nazik ikna çabası onu yumuşattı, uysallaştırdı; Elinor yanından ayrılmadan önce ağrılı başını yastığa koyduğunu ve umduğu gibi biraz olsun istirahat edeceğini gördü. '

Oturma odasına geri dönünce Mrs Jennings hemen elinde bir şey dolu bir kadehle yanına geldi.

"Bir tanem," dedi odaya girerken, "demin aklıma geldi, evde en alasından biraz eski Constantia şarabım vardı, kızkardeşin için bir kadeh getirdim. Zavallı kocacığım! ne kadar severdi bunu! Ne zaman o malum gut krizi gelir gibi olsa, bunun ona herşeyden iyi geldiğini söylerdi. Bunu kardeşine götür."

"Sevgili Madam," diye cevapladı Elinor, şarabın tavsiye edildiği şikayetler arasındaki farka gülümseyerek, "ne kadar iyisiniz! Ama Marianne'i henüz yatırdım ve umuyorum, çoktan uyumuştur; ona en iyi gelecek şey istirahat olduğu için izin verirseniz şarabı ben içeyim."

Mrs Jennings beş dakika önce gelmediğine üzüldüyse de anlaşmadan memnun oldu; Elinor şarabı içerken gut üzerindeki olumlu etkileri o sırada ona pek bir şey ifade etmemekle birlikte, hayal kırıklığına uğramış bir kalp üzerindeki şifalı etkisi kızkardeşi kadar kendisi üzerinde de denenebilir diye düşündü.

Topluluk çaydayken Albay Brandon geldi ve Marianne'i arayarak etrafa bakınma tarzından Elinor onu orada görmeyi ne umduğunu ne de istediğini, kısaca yokluğuna neyin sebep olduğunu zaten bildiğini hemen anladı. Mrs Jennings aynı düşünceye kapılmadı; çünkü odaya girmesi üzerine hemen Elinor'un oturduğu çay masasına gidip kulağına şunları fısıldadı "-Albay her zamanki gibi ciddi görünüyor Haberi yok; söyle ona, tatlım."

Albay Brandon, Elinor'un yanına bir iskemle çekti ve onu herşeyden ziyadesiyle haberdar olduğuna inandıran bir bakışla kızkardeşinin hatırını sordu.

"Marianne iyi değil," dedi Elinor. "Bütün gün rahatsızdı, onu yatmaya ikna ettik."

"Öyleyse belki," diye cevap verdi Albay Brandon, "bu sabah duyduklarım -yani ilk başta ihtimal vermemiştim ama doğru olabilir."

"Ne duydunuz?"

"Bir beyefendi, haklı tahminime göre -neyse, bir adam, sözlü olduğunu bildiğim biri -ama nasıl söylesem? Siz zaten biliyorsanız, ki mutlaka biliyorsunuz, beni mazur görün."

"Kastettiğiniz," diye cevapladı Elinor, kendini zor tutarak, "Mr Willoughby'nin Miss Grey'le evlenmesi. Evet, bunu hepimiz biliyoruz. Bugün genel bir aydınlanma günü olmuşa benziyor, çünkü bize de ilk bu sabah duyuruldu. Mr Willoughby bir alem yani! Siz nerede duydunuz?"

"Pall Mall'de bir kırtasiyeci dükkanında, iş için uğramıştım. İki hanım arabalarını bekliyorlardı, biri diğerine planlanan evliliği öylesine saklamaya çalışmadığı bir sesle anlatıyordu ki duymamam imkansızdı. Willoughby adı, John Willoughby, sık sık tekrar edildi de dikkatimi çekti; gerisi

Miss Grey’le evliliğine ilişkin herşeyin artık kesinleştiğini teyit etti -artık gizli tutulmayacakmış -hatta birkaç hafta içinde gerçekleşecekmiş, hazırlıkların ayrıntısını ve başka meseleleri anlattı. Yalnız, hatırlıyorum, bir şey var, çünkü adamı daha iyi çıkarmama yardım etti: -tören biter bitmez Combe Magna’ya gideceklermiş, Somersetshire’deki yerine. Çok şaşırdım! Neler hissettiğimi anlatabilmem imkansız. Onlar gidene kadar dükkanda bekledim ve sorunca öğrendim ki, konuşkan bayan Mrs Elison diye biriymiş, hatta yine öğrendiğime göre bu da Miss Grey’in vasisinin adıymış."

"Öyle. Ama aynı şekilde Miss Grey’in elli bin poundu olduğunu da öğrendiniz mi? Bu noktada bir açıklama bulabiliriz."

"Olabilir; ama Willoughby öyle bir adam ki -en azından bana göre" -bir an durdu; sonra kendine güvenmiyor görünen bir sesle ekledi, "Kızkardeşiniz -nasıl olup da böyle bir-"

"Çok acı çekti. Uzun sürmesin diye umut etmekten başka bir şey gelmiyor elimden. Çok zalimce bir darbe oldu. Düne kadar onun sevgisinden kuşku duymuyordu sanırım; hatta şimdi bile, belki -ama Willoughby’nin ona hiç gerçekten bağlanmadığına inanacağım geliyor. Kandırdı! Bazı açılardan da vicdansız görünüyor."

"Ya!" dedi Albay Brandon, "Öyledir, doğrusu! Ama kızkardeşiniz -sanırım öyle dediniz -meseleyi tam sizin gibi görmüyor mu?"

"Onun tabiatını bilirsiniz; elinden gelse onu haklı çıkarmaya nasıl da hazır olduğunu anlayabilirsiniz."

Albay Brandon cevap vermedi ve hemen sonra çay takımının kaldırılması ve kağıt gruplarının kurulmasıyla konu mecburen kapandı. Konuşurlarken keyifle onları seyreden ve Miss Dashvvood’un sözlerinin Albay Brandon üzerinde gençliğin, umudun ve mutluluğun doruğundaki bir adammışçasına sevinç dolu bir etki yaptığını görmeyi uman Mrs Jennings onun bütün akşam her zamankinden daha ciddi ve düşünceli durduğunu şaşkınlıkla gördü.

Umduğundan daha uykulu bir gece geçirdikten sonra Marianne ertesi sabah geceleyin gözlerini kapadığı andaki aynı kederli ruh haliyle uyandı.

Elinor onu mümkün olduğunca hissettiklerinden bahsetmesi için yüreklendirdi; kahvaltı hazırlanmadan önce yine önceki gibi, Elinor aynı sarsılmaz inanç ve sevecen akıl hocalığıyla, Marianne de aynı aceleci duygular ve değişken fikirlerle tekrar tekrar konunun üstünden geçmişlerdi. Marianne bazen Willoughby'nin kendisi kadar talihsiz ve masum olduğuna inanıveriyor, bazen de onu temize çıkarmanın imkansızlığı karşısında her türlü teselliyi kaybediyordu. Bir an tüm dünyanın söylediklerine kesinlikle kayıtsız kalıyor, sonra bir an kendini dünyadan ilelebet soyutluyor, daha sonraki bir an da dünyaya hararetle karşı koyabiliyordu. Yalnız bir noktada istikrarlıydı; yeri geldiğinde Mrs Jennings'in varlığından mümkünse sakınıyor, değilse kararlı bir sessizlik içinde ona katlanıyordu. Mrs Jennings'in hüznüne acımasızca müdahale edeceği inancına karşı kalbi katılaşmıştı.

"Hayır, hayır, hayır, olamaz," diye haykırdı; "hissedemez. Onun nezaketi sevecenlik değil; iyi huyluluğu şefkat değil. Bütün istediği dedikodu, beni sadece ona malzeme olduğum için seviyor"

Elinor bu sözleri duymadan önce de biliyordu, kızkardeşi başkaları hakkında fikir belirtirken sık sık haksızlık ederdi, kendi ruhunun titiz hassasiyetiyle, güçlü bir tutkunun inceliklerine ve abartılmış bir üslubun hoşluklarına çok fazla önem verdiği için. Dünyanın diğer yarısı gibi, eğer zeki ve iyi olanlar yarıdan fazla değillerse, Marianne harikulade yeteneklerine ve harikulade kişiliğine rağmen ne aklı başında ne de samimiydi. Başka insanlardan aynen kendi duygu ve düşüncelerini bekler ve onların dürtülerini, hareketlerinin kendisi üzerinde yaptığı o anki etkiye göre yargılardı. Kızkardeşler kahvaltıdan sonra kendi odalarında otururlarken Mrs Jennings'in kalbini onun gözünde iyice alçaltan böyle bir durum ortaya çıktı; çünkü kendi zayıflığı

yüzünden durumu yeni bir acı kaynağı haline getirdi; oysa Mrs Jennings o şurada büyük bir iyi niyet dürtüsü içinde hareket ediyordu.

Öne uzanmış elinde bir mektup, yüzü iyi haber getiriyor olma inancının neşesiyle gülerek odalarına girdi ve şöyle dedi,

"İşte şekerim, öyle bir şey getirdim ki, eminim sana çok iyi gelecek."

Marianne yeterince duydu. Bir anda hayalgücü önüne Willoughby'den gelmiş, sevgi ve pişmanlık dolu, olan biten herşeyi açıklayan, tatmin edici, inandırıcı bir mektup koydu ve hemen arkasından Willoughby'nin kendisini getirdi, şevkle odaya dalıyor, önünde diz çöküyordu, mektubundaki özürleri gözlerinin ifadesiyle destekleyerek. Bir anlık hayal sonraki an yıkıldı gitti. O zamana kadar hiç keyfini kaçırmamış olan annesinin el yazısı önünde duruyordu. Umudu da aşan bir esrikliği takip eden öyle keskin hayal kırıklığını o ana kadar hiç yaşamadığını hissetti.

Mrs Jennings'in zalimliğini en coşkulu söylev anlarında yakalayabildiği hiçbir lisan ifade edemezdi; oysa şimdi onu sadece tutkulu bir şiddetle gözlerinden boşanan yaşlarla kınayabiliyordu -bu da, gelgelelim, hedefinin hiç üstüne alınmadığı bir kınama oldu, öyle ki Mrs Jennings birçok acıma ifadesinin ardından hala mektubun onu rahatlatacağını söyleyerek çekti gitti. Ne var ki mektup, okuyabilecek kadar sakinleştiği zaman, onu pek az rahatlattı. Her sayfayı Willoughby dolduruyordu. Annesi hala sözlenmiş olduklarına inanıyor, Willoughby'nin sadakatine her zamanki gibi hararetle güveniyordu; onu harekete geçiren Elinor'un Marianne'i her ikisine karşı daha açık olmaya davet etmesini isteyen mektubu olmuştu; Marianne'e olan şefkati, Willoughby'ye olan sevgisi ve ikisinin mutlu geleceklerine olan inancı öyle büyüktü ki, mektubu okurken acı içinde ağlamıştı.

Marianne'in evde olma sabırsızlığı geri geldi; annesini her zamankinden daha çok seviyordu; Willoughby'ye yanlış yere

duyduğu güvenin aynı aşırılığı nedeniyle daha çok seviyordu ve gitmek konusunda inatla ısrar ediyordu. Marianne'in Londra'da mı, Barton'da mı olmasının daha iyi olacağına kendisi karar veremeyen Elinor ona annelerinin tercihi öğrenilene kadar sabretmesinden başka tavsiyede bulunamadı; sonunda o haberi beklemek için kızkardeşinin onayını aldı.

Mrs Jennings onlardan her zamankinden daha erken ayrıldı, çünkü Middletonlar'la Palmerlar da onun kadar üzülüyor olmadan rahat edemezdi; Elinor'un eşlik etme teklifini kesinlikle reddedip günün geri kalanını dışarıda geçirmek üzere tek başına çıktı. Yüreği ağırlaşmış, vereceği acının ve Marianne'in mektubuna bakılırsa konunun temelini atmayı becerememiş olduğunun farkında, oturup olanları annesine yazmaya ve ondan ilerisi için talimat istemeye koyuldu; bu sırada Mrs Jennings gitti diye oturma odasına gelen Marianne, Elinor'un yazdığı masanın yanında dikilip kaleminin ilerlemesini izledi, böyle bir görevin zorluğu için ona acıyarak, mektubun etkisi için annesine derinden acıyarak.

Bu şekilde çeyrek saat kadar devam ettiler; sonra sinirleri henüz ani sesleri kaldıramayan Marianne kapı çalınınca irkildi.

"Kim olabilir?" dedi Elinor. "Daha çok erken! Emniyetteyiz sanıyordum."

Marianne pencereye gitti. —

"Albay Brandon!" dedi, sıkıntıyla. "Ona karşı asla emniyette olamıyoruz."

"İçeri girmez, Mrs Jennings evde yok ya."

"Bundan emin olamam," diyerek odasına yöneldi. "İşi gücü olmayan bir adam başkalarının işlerine vicdansızca burnunu sokar durur."

Hadise tahminini doğru çıkardı, tahmini haksızlık ve hata üzerine kurulu olsa da; Albay Brandon içeri girdi; onu oraya Marianne için duyduğu endişenin getirdiğini düşünen ve rahatsız ve hüzünlü görünüşünde ve kısaca ama ilgiyle

sağlığını sormasında bu endişeyi gören Elinor onu öyle hafife aldığı için kızkardeşine içerlemeden edemedi.

"Bond street'te Mrs Jennings'e rastladım," dedi, ilk selamlaşmadan sonra, "bana gelmem konusunda cesaret verdi; doğrusu ben de çabuk cesaretlendim, çünkü belki sizi yalnız bulabilirim diye düşündüm, zaten öyle istiyordum. Amacım -dileğim -isterkenki tek dileğim -umarım, yani inanıyorum ki -rahat ettirmek; -hayır, rahatlık değil -şu anki rahatlık değil -ama anlamak, kızkardeşinizin anlamasını sağlamak. Ona, size, annenize olan saygım -bazı olayları anlatarak kanıtlamama izin verin, sadece çok samimi bir saygıdan ötürü -sadece içtenlikle faydalı olma arzusundan ötürü-. Sanırım doğru bir şey yapıyorum -gerçi kendimi haklı olduğuma inandırıncaya kadar saatler geçti, yanılıyor olabileceğimden korkmak için hiçbir neden yok mu diye." Durdu.

"Sizi anlıyorum," dedi Elinor. "Bana Mr Willoughby'yle ilgili anlatacağınız bir şey var, karakterini daha iyi gösterecek bir şey. Bunu anlatmanız Marianne'e yapılabilecek en büyük dostluk. Bu amacı taşıyan her bilgi beni derhal minnettar bırakır, Marianne'in minnettarlığı ise zaman içinde kazanılacaktın Lütfen, lütfen anlatın."

"Anlatacağım; kısaca, geçen ekim ayında Barton'dan ayrıldığım zaman, -ama bu size bir fikir vermez -daha geriye gitmeliyim. Pek beceriksiz bir anlatıcıyımdır, Miss Dashwood; nereden başlayacağımı bile bilmiyorum. Kendi geçmişimi kısaca anlatmak, sanırım gerekli olacak, ve kısa olacak. Böyle bir konuda," derin bir iç çekerek, "ayrıntılı olma isteği duyamıyorum."

Hatırlamak için bir an durdu, sonra bir kez daha iç çekerek devam etti.

"Bir akşam Barton Park'ta aramızda geçen bir konuşmayı muhtemelen tümüyle unutmuşsunuzdur -(sizi etkilesin diye anlatılmamıştı)dans edilen bir akşamdı -bir zamanlar tanıdığım bir hanımdan söz etmiştim, kızkardeşiniz Marianne'le benzerliği var diye."

"Elbette," diye cevap verdi Elinor, "unutmadım." Albay Brandon bu hatırlama karşısında memnun olmuş göründü ve ekledi,

"Güzel anıların tadı, belirsizliği beni yanıltmıyorsa ikisi arasında güçlü bir benzerlik var, şeklen de ruhen de. Aynı sıcak kalplilik, aynı hayalcilik ve neşe. Hanım en yakın akrabalarımdan biriydi, çocukken yetim kalmıştı ve babamın himayesindeydi. Hemen hemen aynı yaştaydık; çok küçüklükten beri oyun oynar, arkadaşlık ederdik. Eliza'yı sevmediğim bir dönemimi hatırlamıyorum; büyüdüğümüz yıllarda ona olan sevgim öyleydi ki, şimdiki küskün ve neşesiz halime bakarak hissetmiş olabileceğimden kuşku duyabilirsiniz. Onun bana olan sevgisi de, inanıyorum ki kızkardeşinizin Mr Willoughby'ye olan bağlılığı kadar coşkuluydu, gerçi farklı bir sebepten ileri geliyordu, ama daha az talihsiz değildi. On yedi yaşında hayatımdan ilelebet çıktı. Evlendi -istemediği halde ağabeyimle evlendi. Serveti büyüktü, bizim aile mülkümüz ise epeyce ipotekliydi. Bu da, korkarım, hem amcası hem hamisi olan birinin davranışı hakkında söylenebilecek tek şey. Ağabeyim onu haketmiyordu; onu sevmiyordu bile.

Bana olan sevgisi onu her durumda ayakta tutar diye umut ediyordum, bir süre tuttu da -ama sonunda, büyük kabalıklara maruz kaldığı için, durumunun sefaleti tüm direncini yıktı ve bana söz verdiği halde ama nasıl da körce anlatıyorum! Bunun nasıl ortaya çıktığını anlatmadım. Birlikte İskoçya'ya kaçmamıza birkaç saat kalmıştı. Kuzenimin ihaneti ya da ahmaklığı bizi ele verdi. Uzaktaki bir akrabanın evine sürgün edildim, o da babam istediklerini elde edene kadar her türlü özgürlükten, insanlardan, eğlenceden mahrum bırakıldı. Onun metanetine çok fazla güvenmişim ve aldığım darbe şiddetli oldu -ama evliliği mutlu olsaydı, çok genç olduğum için birkaç ayda durumu kabul edebilirdim ya da en azından şimdi yas tutmam gerekmezdi. Gelgelelim durum öyle değildi. Ağabeyim onu sevmiyordu; zevk anlayışı olması gerektiği gibi değildi ve

daha en baştan ona kötü muamele etti. Bunun Mrs Brandon kadar genç, hayat dolu, deneyimsiz biri üzerindeki etkisi beklendiği gibi oldu. Önce kendini durumunun olanca sefaleti içine kapattı; keşke beni hatırlamanın yol açtığı üzüntülerin üstesinden gelecek kadar yaşamamış olsaydı. Ama sadakatsizliğe kışkırtan bir koca olunca, akıl verecek ya da onu dizginleyecek bir arkadaşı olmayınca (babam onlar evlendikten sonra sadece üç ay yaşadı, ben de Doğu Hint Adaları'nda birliğimdeydim) hata yapmasına şaşırmak mümkün mü? İngiltere'de kalmış olsaydım, belki -ama ondan yıllarca uzak kalarak her ikisinin de mutluluğuna yardımcı olmak düşüncesindeydim ve bu amaçla tayinimi çıkarttım. Evlenmesinin bende yarattığı sarsıntı," diye devam etti, gayet heyecanlı bir sesle, "hiçbir şey sayılmazdı -hiçbir şey değildi -iki yıl sonra boşandığını duyduğum zaman hissettiklerimin yanında. Bu kederi yaratan olay buydu, -şimdi bile nelere katlandığımı hatırlayınca-"

Daha fazla konuşamadı; aceleyle kalkıp birkaç dakika odada dolaştı. Anlattıklarından, ama daha da çok üzüntüsünden etkilenen Elinor bir şey söyleyemedi. Albay Brandon endişesini gördü, yanına gelip elini tuttu, sıktı ve minnet dolu bir saygıyla öptü. Birkaç dakikalık sessiz bir çaba kendini toparlayıp devam etmesini sağladı.

"Bu mutsuz dönemden neredeyse üç yıl sonra döndüm İngiltere'ye. Döndüğüm zaman tabii ilk işim onu aramak oldu; ama arayış sonuçsuz olduğu gibi üzücüydü de. İlk sevgilisinden sonra izini kaybettim; adamdan ayrıldıktan sonra günah hayatına daha da battığından korkmak için her sebep vardı. Yasal geliri servetine uygun değildi, rahat yaşamasına da yeterli değildi; ağabeyimden, bu geliri alma yetkisinin birkaç ay önce başka bir kişiye devredildiğini öğrendim. Ağabeyim savurganlığının ve sonuçtaki sıkıntısının onu gelirinin bir kısmını acilen elden çıkarmak zorunda bıraktığını düşünüyordu hiç de umursamadan. Ama sonunda, İngiltere'ye geldikten altı ay sonra onu buldum. Yokluğa düşmüş, borçlarından ötürü hapse girmiş eski bir

hizmetkarıma sahip çıkmak için icra nezarethanesine onu görmeye gittim; orada, aynı nezarethanede, benzer bir mahkumiyet halinde talihsiz yengem duruyordu. Türlü acılar yüzünden öyle değişmiş -öyle solmuş -yıpranmıştı ki! Bir zamanlar aşık olduğum o güzel, gencecik, sağlıklı kızdan geriye önümdeki kederli, hastalıklı insanın kaldığına inanamadım. Onu öyle görmeye dayanmak -ama tarif etmeye çalışarak duygularınızı incitmeye hakkım yok -zaten sizi çok üzdüm. Bakar bakmaz anlaşılıyordu veremin son safhasında olduğu -evet, öyle bir durumda bu en büyük tesellim oldu. Hayat onun için hiçbir şey yapamazdı, ölüme daha iyi hazırlanması için zaman vermek dışında. Rahat bir yere yerleştirilmesini, bakım altında olmasını sağladım; kısa ömrünün geri kalanı boyunca her gün ziyaretine gittim; son anlarında da yanındaydım."

Tekrar kendini toparlamak için durdu; Elinor talihsiz arkadaşının kaderine ilişkin duygularını şefkat ve acıma dolu bir iç çekişle ifade etti.

"Kızkardeşinize saygısızlık etmiş olmuyorum, umarım," dedi Albay Brandon, "onunla benim zavallı, küçük düşmüş akrabam arasında benzerlik kurduğum için. Kaderleri, talihleri aynı olamaz; birinin doğal tatlı mizacı daha dirayetli bir akıl tarafından korunmuş olsaydı, diğerinin yaşamı boyunca olabileceği herşey olmayı başarabilirdi. Ama bütün bunlar nereye varacak? Sizi boşuna sıkıyor gibiyim. Ah, Miss Dashwood -böyle bir konu -on dört yıldır dokunulmamış -dile getirilmesi bile tehlikeli! Daha derli toplu olacağım -daha kısa. Kendisi tek çocuğunu bana emanet etti, küçük bir kız, ilk suçlu ilişkisinin meyvesi, o sıra üç yaşında filandı. Çocuğu seviyordu, yanından hiç ayırmamıştı. Benim için de değerli, önemli bir emanet oldu; konumlarımızın doğası izin verseydi eğitimiyle bizzat ilgilenerek sorumluluğumu seve seve yerine getirirdim; ama ailem yoktu, evim yoktu: küçük Elizam o yüzden okula verildi. Her fırsatta onu orada ziyaret ettim ve ağabeyimin ölümünden sonra (beş yıl kadar önce öldü, aile mirası da bana kaldı,) o da beni sık sık Delaford’da

ziyaret etti. Onu uzak bir akraba diye tanıttım; ama herkesin çok daha yakın bir bağım olduğundan şüphelendiğinin farkındayım. Bundan üç yıl önce, (ondördüne henüz basmıştı) onu okuldan aldım, Dorsetshire’de yaşayan, aynı yaşlardaki dört beş kızın daha bakımını üstlenmiş çok saygın bir kadının yanına yerleştirdim ve iki yıl boyunca durumundan memnun olmam için her türlü sebep vardı. Ama geçen şubat ayında, hemen hemen bir yıl önce, ansızın ortadan kayboldu. Sağlık amaçlı bir gezi için babasına eşlik eden bir genç arkadaşıyla beraber Bath’a gitmek için çok ısrar etmişti, ben de gitmesine izin vermiştim (sonradan ortaya çıktı ki hata etmişim). Adamı gayet iyi biri olarak tanırdım, kızı hakkında da iyi düşüncelerim vardı -layık olduğundan daha iyi en azından, çünkü herşeyi bildiği halde inatçı ve hatalı bir gizlilik içinde hiçbir şey anlatmadı, hiçbir ipucu vermedi. İyi niyetli ama biraz saf bir adam olan babası ise, inanıyorum ki gerçekten herhangi bir bilgi veremezdi, çünkü genellikle eve mahkum oluyordu, o sırada kızlar da şehirde dolaşıyorlar, canlarının istediğiyle tanışıyorlardı; adam beni kızının meseleden haberdar olmadığına inandırmaya çalıştı, kendisi de buna inanıyordu. Kısaca, gittiği dışında hiçbir şey öğrenemedim; gerisi, sekiz uzun ay boyunca, tahminlere kaldı. Ne düşündüm, neden korktum, anlaşılabilir; tabii neler çektiğim de."

"Aman Tanrım!" diye haykırdı Elinor, "Yoksa! Willoughby m i!"-

"Bana onunla ilgili ilk haber," diye devam etti, "kendi yazdığı bir mektupla geldi, geçen ekimde. Delaford’dan bana yönlendirilmişti; mektubu Whitwell’e yapacağımız gezinin sabahı aldım; Barton’dan o kadar ani ayrılmamın sebebi buydu; eminim ayrılışım herkese garip görünmüş, bazılarını da gücendirmiştir. Mr Willoughby pek tahmin edemedi galiba, bakışları beni partiyi bozma nezaketsizliğim için kınadığı zaman, onun yoksul ve sefil düşürdüğü birinin yardımına çağrıldığımı; ama bilseydi bile ne faydası olurdu? Neşesi mi kaçar, mutluluğu mu azalardı kızkardeşinizin

gülümseyişi karşısında? Hayır, kendisini başkasının yerine koyabilecek hiç kimsenin yapmayacağı şeyi zaten yapmıştı. Gençliğini ve masumiyetini baştan çıkardığı kızı son derece sıkıntılı bir durumda bırakmıştı, evsiz barksız, parasız, arkadaşsız, adresini bile söylemeden! Ona geri döneceğine söz vermişti; ne geri döndü, ne mektup yazdı, ne de teselli etti."

"Bu affedilmez bir şey!" diye haykırdı Elinor.

"Karakteri artık önünüzde; çıkarcı, sefih, hatta daha beter. Bütün bunları bildiğim için, ki haftalardır biliyorum, kızkardeşinizin ona ilgisini görünce ve onunla evleneceğini öğrendiğimde neler hissetmiş olabileceğimi siz tahmin edin; hepiniz adına neler hissetmiş olabileceğimi tahmin edin. Geçen hafta gelip de sizi yalnız bulduğum zaman gerçeği öğrenmeye kararlı gelmiştim, gerçi öğrendiğim zaman ne yapacağım konusunda kararsızdım. O zaman davranışım size garip görünmüş olmalı; ama şimdi anlıyorsunuz. Hepinizin böyle aldatıldığını görmek, kızkardeşinizin -ama ne yapabilirdim? Müdahale ederek başarı kazanma umudum yoktu; bazen kızkardeşinizin gücü onu yola getirebilir diye düşünüyordum. Ama şimdi, böyle bir suistimalden sonra, onunla ilgili planlarının ne olduğunu kim söyleyebilir? Onun planlan her ne idiyse, kızkardeşiniz artık kendi durumuna şükran duygusu içinde bakabilip ki şüphesiz bakacaktır, kendi durumunu benim zavallı Eliza’mla karşılaştırınca, ona en az kendisi kadar güçlü bir sevgi duymuş bu zavallı kızın hayatı boyunca içinden çıkmayacak pişmanlığın işkencesi içindeki sefil ve umutsuz halini gözünde canlandırınca. Elbette bu karşılaştırma ona faydalı olacak. Kendi ızdırabının hiçbir şey olmadığını görecek. Herhangi bir istismardan kaynaklanmadı onlar, o yüzden sonucu utanç verici olamaz. Tam tersine, onlar her arkadaşını daha da yakın arkadaşı yapacak şeyler. Onun mutsuzluğu için duyulan endişe, mutsuzluğu içindeki direnci için duyulan saygı herkesin ona olan bağlılığını güçlendirecek şeyler. Bununla beraber, size anlattıklarımı ona aktarmak konusunda karar size ait.

Etkisinin ne olabileceğini en iyi siz bilirsiniz; ama işe yarayabileceğine, üzüntünüzü azaltabileceğine ciddiyetle ve içtenlikle inanmasam, başkalarını kötüleyerek kendimi yükseltmeye çalıştığım izlenimi uyandırabilecek bir hikaye anlatarak ailevi dertlerimle başınızı ağrıtmayı göze almazdım."

Bu konuşmayı Elinor'un minnet dolu, ısrarlı teşekkürleri takip etti; olup bitenlerin anlatılmasının Marianne'e faydalı olacağına inandığını da ekledi.

"En çok da," dedi, "onu temize çıkarmaya çalışmasına üzülüyorum; çünkü aklını onun değersiz biri olduğu inancının edeceğinden daha fazla rahatsız ediyor. İlk başta çok acı çekecek ama eminim kısa sürede rahatlayacak. Peki," diye devam etti, kısa bir sessizlikten sonra, "Barton'da ayrıldıktan sonra Mr Willoughby'yi bir daha gördünüz mü?"

"Evet," diye cevapladı Albay Brandon ciddiyetle, "bir kez gördüm. Bir kez karşılaşmak kaçınılmazdı."

Tavrına şaşıran Elinor endişeyle ona baktı, şöyle dedi,

"Ne! Onunla şey için mi karşılaştınız-"

"Onunla başka bir şey için karşılaşamazdım. Eliza çok inat ettiyse de bana aşığının adını açıkladı; Mr Willoughby benden on beş gün sonra şehre döndüğü zaman sözleştik, davranışını o savunmak, ben cezalandırmak için. İkimiz de yaralanmadan geri döndük, dolayısıyla buluşma etrafa yayılmadı."

Elinor buna nasıl gerek görüldüğüne esef etti; ama bir erkeğin ve bir askerin karşısında düşüncesini kendine sakladı.

"Anneyle kızın talihleri," dedi Albay Brandon bir süre sustuktan sonra, "bu kadar birbirine benzesin! Ben de sorumluluğumu böylesine ihmal etmiş olayım!"

"Kendisi hala şehirde mi?"

"Hayır; ayağa kalkar kalkmaz, tabii onu doğuma yakın buldum, onu da çocuğunu da köye gönderdim; orada kalıyor''

Hemen sonra Elinor'u kızkardeşinden ayırıyor olabileceğini düşünüp ziyaretine son verdi, Elinor'dan yine aynı minnet dolu teşekkürleri alarak ve onu kendisine karşı şefkat ve saygı duygularıyla dolu bırakarak.

Bu konuşmanın ayrıntıları az sonra Miss Dashwood tarafından kızkardeşine tekrarlandığı zaman onun üzerindeki etkisi pek de ilkinin umduğu gibi olmadı. Marianne anlatıların herhangi bir kısmına inanmadığından değil, çünkü hepsini aralıksız ve uysal bir dikkatle dinlemiş, itiraz etmemiş, bir şey söylememiş, Willoughby'yi haklı çıkarmaya çalışmamış ve sanki gözyaşlarıyla söylemişti bunun imkansız olduğunu hissettiğini. Bu davranış Elinor'u Willoughby'nin suçunun Marianne'in içine işlediğine ikna ettiyse de, bunun etkisini ve artık ziyarete geldiği zaman Albay Brandon'dan kaçmadığını, hatta onunla bir tür şefkatli saygıyla kendiliğinden konuştuğunu memnuniyetle gördüyse de, ruh halinin eskisinden daha az alıngan olduğunu gördüyse de daha az üzgün olduğunu görmedi. Duyguları yerlerine yerleşti, ama kederli bir çöküntü içinde yerleşti. Willoughby'nin karakterinin kaybını kalbinin kaybını hissettiğinden daha ağır bir şekilde hissetti; Miss Williams'ı baştan çıkarması ve terketmesi, o zavallı kızın sefaleti ve Willoughby'nin kendisiyle ilgili ne planlar yapmış olabileceği, hepsi bir araya gelip aklını öylesine kemirdiler ki, duygularını Elinor'a söylemeye bile yanaşmadı; sessizce kendi hüznü üzerinde düşüncelere dalıp gitti ve ablasını duygularını açık açık, sık sık dışa vurmaktan daha fazla üzdü.

Mrs Dashvvood'un Elinor'un mektubunu aldığı ve cevapladığı zamanki duygularını ya da lisanını anlatmak sadece kızlarının zaten hissedip söylediklerini, Marianne'inkinden hiç de aşağı kalır yanı olmayan bir hayal kırıklığını ve Elinor'unkinden bile büyük bir öfkeyi tekrar etmek olur. Birbiri ardına yazdığı uzun mektuplar hissettiği ve düşündüğü herşeyi anlatıyor, Marianne'e olan şefkatli desteğini ifade ediyor ve bu talihsizliğe metanetle

katlanmasını istiyordu. Annesi metanetten bahsedebiliyorsa, Marianne'in derdi cidden kötü tabiatlı olmalıydı! Annesi ona dert etmemesini söyleyebiliyorsa, kahredici ve utanç verici olmalıydı bu pişmanlıkların sebebi!

Kendi kişisel rahatı pahasına Mrs Dashwood, Marianne için o sıralar Barton dışında her yerin daha iyi olacağına karar vermişti; Barton'da gördüğü herşey en güçlü ve en sarsıcı biçimde Willoughby'yi eskiden olduğu haliyle önüne yerleştirerek ona geçmişi hatırlatacaktı. O yüzden kızlarına Mrs Jennings'e yaptıkları ziyareti ne olursa olsun kısaltmamalarını salık verdi; ziyaretin süresi tam kararlaştırılmış değilse de herkesçe beş altı haftadan az olmaz diye düşünülüyordu. Barton'da bulunmayan çeşitli uğraşlar, eşyalar ve arkadaşlar orada kaçınılmaz olacaktı ve dahası, diye umut ediyordu, Marianne'i zaman zaman kendisinden başka meşgalelerle oyalayabilip hatta eğlendirebilirdi, bu fikre şimdi dudak bükse bile.

Annesi Willoughby'yi tekrar görme tehlikesinden şehirde de köydeki kadar uzakta olduğunu düşünüyordu, çünkü Willoughby'nin çevresinde kendini Marianne'in arkadaşı sayan hiç kimse kalmamış olmalıydı. Kimsenin planı onları birbirlerinin karşısına çıkaramazdı; kimsenin ihmali onları bir sürprize maruz bırakamazdı; Londra'nın kalabalığında Willoughby'nin onun karşısına çıkma şansı Barton'ın ıssızlığındakinden bile daha düşüktü, çünkü Mrs Dashvvood'un ilk başta sadece muhtemel gördüğü ama şimdi kesin gözüyle baktığı evliliğiyle ilgili olarak Allenham'a seyahat edecekti.

Çocuklarının oldukları yerde kalmalarını istemek için bir nedeni daha vardı; üvey oğlundan gelen bir mektup onun ve karısının şubat ortasından önce şehirde olacaklarını söylüyordu ve Mrs Dashwood arada bir ağabeylerini görmelerinin doğru olacağını düşünüyordu.

Marianne annesinin görüşleri doğrultusunda hareket edeceğine söz vermişti; dilediğinden ve umduğundan çok farklı olsalar da, hatalı varsayımlara dayalı ve tümden yanlış

olduklarını, Londra'da daha uzun süre kalmasını istemenin onu üzüntüsünü azaltacak tek imkandan, yani annesinin şefkatinden yoksun bıraktığını ve bir an nefes almasına izin vermeyen topluluklara ve ortamlara mahkum ettiğini düşünse de bu görüşlere itirazsız boyun eğdi.

Ama ona sıkıntı getiren şeyin ablasına mutluluk getireceğini düşünmek onun için büyük bir teselli oldu; öte yandan Edward'dan büsbütün kaçınmanın mümkün olmayacağından şüphelenen Elinor, daha uzun kalışlarının, kendi huzuru için tehlike oluştursa da Marianne için hemen Devonshire'e dönmekten iyi olacağını düşünerek rahatlattı kendini.

Kızkardeşini Willoughby'nin adının anıldığını duymaktan korumak için gösterdiği özen karşılıksız kalmadı. Marianne farkında olmadan bunun bütün olumlu sonuçlarından yararlandı; çünkü ne Mrs Jennings ne Sir John ne de hatta Mrs Palmer onun önünde ondan bahsettiler. Elinor aynı unutuş kendisi için de benimsensin isterdiyse de buna imkan yoktu; günbegün hepsinin gazabını dinlemek zorunda kaldı.

Sir John'a göre akla hayale gelir şey değildi. "Her zaman çok beğendiği bir adam! Öyle terbiyeli biri! Ona göre İngiltere'de ondan daha iyi binici yoktu! İzahı mümkün olmayan bir hadiseydi. Bütün kalbiyle canı cehennemeydi artık. Bir daha onunla tek kelime konuşmayacaktı, karşılaştığı zaman hayatta suratına bakmayacaktı! Hayır, Barton'da avcı barınağının yanında rastlaşsalar ve iki saat yan yana bekleseler bile suratına bakmayacaktı. Öyle hain bir adam! Öyle düzenbaz bir köpek! Daha son görüşmelerinde ona Folly'nin yavrularından birini teklif etmişti üstelik! Artık herşey bitmişti!"

Mrs Palmer da kendince aynı derecede kızgındı. "Tanışıklığını derhal sona erdirmeye kararlıydı, hatta onunla hiç tanışmadığı için çok şanslıydı. Bütün kalbiyle keşke diyordu, Combe Magna Cleveland'a o kadar yakın olmasa; ama bu da önemli değildi çünkü zaten gezmeye

gidilemeyecek kadar uzaktı; ondan öyle nefret ediyordu ki, bir daha adını anmamaya kararlıydı, gördüğü herkese de öyle söyleyecekti, öyle beş para etmez bir adam diyecekti."

Mrs Palmer'ın şefkatinin geri kalanı var gücüyle yaklaşan evlilikle ilgili ayrıntıları toplamak ve Elinor'a aktarmak şeklinde ortaya çıktı. Kısa süre sonra yeni arabanın hangi arabacı tarafından yapılmakta olduğunu, Mr Willoughby'nin portresi üzerinde hangi ressamın çalıştığını ve Miss Grey'in elbiselerinin hangi dükkanda görülebileceğini söyleyebilecek duruma gelmişti.

Lady Middleton'ın meseleye olan sakin ve kibar ilgisizliği Elinor'un içine su serpiyordu, öbürlerinin gürültülü kibarlığı karşısında sık sık bunaldığı için. Dost çevresi içinde hiç değilse bir kişide heyecan uyandırmadığından emin olmak büyük rahatlıktı; onunla ayrıntıları merak etmeden ya da kızkardeşinin sağlığı için endişelenmeden karşı karşıya gelebilecek bir kişi olduğunu bilmek büyük rahatlıktı.

Her nitelik zaman zaman anlık koşullar tarafından gerçek değerinin ilerisine taşınır; bazen işgüzar taziyelerden bunalan Elinor da terbiyenin huzur için cana yakınlıktan daha elzem olduğunu düşünmek zorunda kalıyordu.

Lady Middleton meseleyle ilgili fikrini her gün bir kez ya da eğer konu çok sık açılıyorsa iki kez şöyle diyerek ifade ediyordu, "Cidden şok edici!" ve bu nazik ama değişmez sözler yoluyla sadece Miss Dashvvoodlar'a önce sadece duygusuz bir gözle bakmakla kalmıyor, ama hemen sonra meselenin tek kelimesini hatırlamadan bakmayı da başanyordu; böylece kendi cinsiyetinin gururunu destekleyip, diğer cinsiyetin kusurlarını kesin bir dille kınamış olunca kendini ahbaplarının meseleleriyle ilgilenmekte özgür hissediyor, hatta (Sir John'un kararına rağmen) Mrs Willoughby zarif ve varlıklı bir kadın olacağı için evlenir evlenmez ona kartını bırakmaya karar veriyordu.

Albay Brandon'ın kibar, ölçülü soruları Miss Dashwood'u asla rahatsız etmiyordu. Kızkardeşinin üzüntüsü hakkında dert ortağı olma ayrıcalığını fazlasıyla kazanmıştı üzüntüyü

hafifletmeye çalıştığı dostane çabasıyla; her zaman güven içinde sohbet ediyorlardı. Geçmişteki dertlerini ve bugünkü utançlarını açıklamanın acı dolu yükü için aldığı esas ödül Marianne'in onu zaman zaman izlerkenki acıma dolu bakışları ve (sık sık olmasa da) onunla konuşmak zorunda kaldığı ya da kendini onunla konuşmaya zorladığı zamanki sevecen sesi olmuştu. *Bunlar* Albay Brandon'ı çabasının kendisine yönelik iyi niyeti artırdığına inandırdı; *bunlar* Elinor'a o iyi niyetin ondan sonra daha da artacağı umudunu verdi; ama bütün bunlardan habersiz olan, Albay'ın her zamanki ciddiyetiyle devam ettiğini ve onu evlilik teklifi yapmaya ya da evlilik teklifi yapsın diye kendisini tayin etmeye ikna edemediğini sanan Mrs Jennings iki gün sonra yaz ortası yerine, kasım ayma doğru evlenecekler, bir hafta sonra da bunların evlenecekleri yok demeye başladı. Albay'la Miss Dashwood arasındaki uyum sanki dut ağacının, kanalın ve porsuk ağacı korusunun bütün şerefinin ona devredileceğini ilan ediyor gibiydi; Mrs Jennings bir süredir Mr Ferrars'ı büsbütün gündemden çıkarmıştı.

Şubat başlarında, Willoughby'nin mektubunun alınmasından on beş gün sonra, Elinor acı verici bir görevi yerine getirerek onun evlendiğini kızkardeşine bildirdi. Marianne'in haberi her sabah merakla incelediği gazetelerden değil de, tören biter bitmez ondan duyması için gayret etmişti.

Marianne haberi kararlı bir olgunlukla karşıladı; hakkında hiçbir şey söylemedi ve ağlamadı önce; ama kısa süre sonra gözyaşları boşaldı ve bütün günü, olayı beklemesi gerektiğini ilk duyduğu andakinden daha az ızdıraplı olmayan bir halde geçirdi.

Willoughbyler evlenir evlenmez şehirden ayrıldılar; Elinor şimdi ikisiyle de karşılaşma tehlikesi olmadığı için, ilk darbe indiğinden beri evden çıkmamış olan kızkardeşini azar azar tekrar eskisi gibi dışarı çıkmaya ikna edebileceğini düşünmeye başladı.

Tam o sıralar iki Miss Steele kuzenlerinin Holborn'daki Bartlett Binaları'nda bulunan evine geldiler, kendilerini tekrar Conduit ve Berkeley sokaklarındaki daha gösterişli hısımlarına takdim ettiler ve onlar tarafından müthiş nezaketle karşılandılar.

Sadece Elinor onları gördüğüne üzüldü. Onların varlığı ona her zaman acı verdi ve Lucy'nin onu *hala* şehirde bulmaktan duyduğu yıkıcı sevince olgun bir karşılık vermekte zorluk çekti.

"Sizi *hala* burada bulamasam çok üzülürdüm," deyip durdu, o kelime üzerine güçlü bir vurgu koyarak. "Ama bulacağımı hep biliyordum. Daha bir süre Londra'dan ayrılmayacağınızdan emindim sanki, gerçi Barton'dayken bana bir aydan fazla kalmayacağınızı söylediydiniz. Ama zamanı gelince muhtemelen fikrinizi değiştireceğinizi düşündüydüm o sıra. Ağabeyinizle yengeniz gelmeden gitmiş olsaydınız feci yazık olurdu. Eminim şimdi de gitmek için acele etmiyorsunuzdur. Sözünüzü tutmadığınıza fevkalade sevindim."

Elinor onu gayet iyi anladı ve anlamıyormuş gibi görünmek için tüm iradesini kullanmak zorunda kaldı.

"Ee, şekerim," dedi Mrs Jennings, "yolculuğun nasıl geçti."

"Özel araba gibi olmuyor tabii," diye cevapladı Miss Steele, hızlı bir neşeyle; "bütün yolu posta arabasıyla geldik, pek tatlı bir delikanlı da bize eşlik etti. Dr Davies şehre geliyordu, biz de onunla posta arabasına bindik; çok kibar davrandı ve bizden on, on iki şilin fazla ödedi."

"Vay vay!" diye haykırdı Mrs Jennings; "çok hoş cidden! Bu arada doktor da bekar yani, hani aklınızda olsun."

"Alın işte," dedi Miss Steele, güceniyormuş numarası yaparak, "doktor konusunda herkes bana böyle gülüyor, neden, anlamıyorum. Kuzenlerim kalbini çaldığımı söylüyorlar, ama kendi adıma derim ki onu hiç üst üste iki dakika düşünemiyorum. 'Tanrım, senin delikanlı geliyor, Nancy,' dedi kuzenim geçen gün, karşıdan eve doğru

geldiğini görmüş. ’Benim delikanlı, ya!’ dedim -’Kimi kastettiğini hiç anlamıyorum. Doktor benim bir şeyim değil.’"

"Hadi hadi, başta hep öyle söylenir -ama işe yaramaz -bence doktor tamamdır yani."

"Cidden değil!" diye cevapladı kuzeni, içten söylüyormuş gibi yaparak, "hem yalvarırım siz de itiraz edin konuşulduğunu duyarsanız."

Mrs Jennings itiraz etmeyeceğine onu hemen temin etti, Miss Steele de pek mutlu oldu.

"Şehre geldikleri zaman herhalde gidip ağabeyiniz ve yengenizle kalırsınız, Miss Dashwood," dedi Lucy, düşmanca imalara verdiği aranın ardından tekrar hücuma geçerek.

"Hayır, kalacağımızı sanmıyorum."

"A evet, bence kalırsınız."

Elinor daha fazla itiraz ederek onu sevindirmek istemedi.

"Mrs Dashvvood’un ikinize birden bu kadar uzun süre izin verebilmesi ne hoş bir şey!"

"Uzun bir süre, öyle mi!" diye araya girdi Mrs Jennings. "Daha gezileri yeni başladı!"

Lucy böylece susturuldu.

"Kızkardeşinizi göremediğimiz için üzüldük, Miss Dashwood," dedi Miss Steele. "İyi olmamasına üzüldüm." Onlar gelince Marianne odadan çıkmıştı.

"Çok iyisiniz. Kızkardeşim de sizi görme zevkinden mahrum olduğuna aynı ölçüde üzülecek; ama son zamanlarda sinirsel baş ağrılarından muzdarip, kalabalığa, sohbete pek gelemiyor."

"Ah güzelim, ne yazık! Ama Lucy’yle ben eski dost sayılırız! -bence bizi görebilir; tek kelime etmeyiz yani."

Elinor büyük bir kibarlıkla teklifi reddetti. Kızkardeşi uzanmış ya da sabahlıklı olabilir, dolayısıyla yanlarına gelemezdi.

"Yo, mesele buysa," diye haykırdı Miss Steele, "biz çıkıp onu görelim."

Elinor densizliğin bu kadarını katlanılmaz bulmaya başladı; ama Lucy’nin sert uyarısıyla onu tersleme sıkıntısına

girmekten kurtuldu; Lucy’nin tepkisi birçok kez olduğu gibi bir kızkardeşin davranışlarına zarafet katmıyorduysa da, diğer kızkardeşin davranışlarına çeki düzen verme konusunda faydalı oluyordu.

Biraz itiraz ettiyse de Marianne ablasının ısrarına boyun eğdi ve bir sabah onunla ve Mrs Jennings’le yarım saatliğine dışarı çıkmaya razı oldu. Bununla beraber ev ziyaretine gitmeme ve onlara Elinor’un annesinin birkaç eski-moda mücevherini değiştirmek için görüşmeler yaptığı Sackville street’deki Gray’in dükkanına eşlik etmekten fazlasını yapmama şartı koydu.

Kapıda durdukları zaman Mrs Jennings sokağın diğer ucunda uğraması gereken bir hanım olduğunu hatırladı; Gray’de işi olmadığı için, genç kızlar işlerini görürken onun ziyaretini yapması ve sonra onlara katılması kararlaştırıldı.

Merdivenleri çıkıp içeri girince Miss Dashwoodlar önlerini öyle dolu buldular ki, onların siparişlerine bakabilecek hiç kimse yoktu; beklemek zorunda kaldılar. Tek yapılacak şey en hızlı ilerliyor görünen tezgahın sonunda oturmaktı; orada sadece bir bey dikiliyordu; Elinor daha hızlı bir alışveriş için onun nezaketini uyandırmayı umdu. Ama beyin gözünün keskinliği ve zevkinin inceliği nezaketinden daha baskın çıktı. Kendisi için kürdan kutusu sipariş ediyordu ve bir çeyrek saat boyunca dükkandaki tüm kürdan kutularını inceleyip üstlerinde tartıştıktan sonra kutunun ölçüsü, şekli ve süsleri nihayet kendi yaratıcı hayalgücü tarafından belirleninceye kadar iki hanıma birkaç kez gayet dik bakışlar at-

mak dışında herhangi bir ilgi gösterecek vakti olmadı; son moda giysilerle süslü olsa da bakışları Elinor’un hafızasına güçlü, doğal, su katılmamış önemsizlikte bir karakteri ve yüzü kazıyor gibi oldu.

Marianne onların görünümünü küstahça gözden geçirmesi ve incelemesine sunulan türlü kürdan kutularının türlü kusurlarını tespit ederkenki tarzının şımarıklığı karşısında küçümseme ve kızma gibi can sıkıcı duygular

duymak zorunda kalmadı, aklı orada olmadığı için; kendi yatak odasında olduğu gibi Mr Gray’in dükkanında da kendini düşünceleri içine kapatmayı ve etrafında olan biteni farketmemeyi becerebiliyordu.

Sonunda meseleye karar verildi. Fildişi, altın ve inci, hepsi seçime mazhar oldular; hayatının kürdan kutusu olmadan daha fazla devam edemeyeceği son günü de belirten beyefendi acelesiz bir özenle eldivenlerini giydi, Miss Dashwoodlar’a hayranlık ifade etmekten çok talep ediyora benzeyen bir bakış daha bahşetti ve mutlu bir sahici özentililik ve sahte kayıtsızlık havası içinde uzaklaştı.

Elinor işini konuşmak için zaman kaybetmedi ve tam anlatıp bitiriyordu ki yanında bir başka beyefendi belirdi. Elinor gözlerini yüzüne doğru çevirdi ve biraz şaşırarak, ağabeyi olduğunu gördü.

Karşılaşmaktan duydukları heyecan ve sevinç Mr Gray’in dükkanında kabul edilebilir bir görüntü yaratacak kadardı. John Dashwood kızkardeşlerini tekrar gördüğüne gerçekten hiç üzülmüş görünmüyordu; kızkardeşleri ise karşılaşmadan memnun sayılırlardı; annelerinin sağlığıyla ilgili soruları saygılı ve ilgiliydi.

Elinor onun ve Fanny’nin iki gündür şehirde olduklarını öğrendi.

"Dün size uğramayı çok istedim," dedi, "ama imkansızdı, çünkü vahşi hayvanları görsün diye Harry’yi Exeter Exchanged götürmemiz gerekti: günün geri kalanını da Mrs

Ferrars’la geçirdik. Harry çok sevindi. Bu sabah artık bir boş saatim olur olmaz sizi kesin arayacaktım, ama şehre ilk gelişinde insanın yapacak çok işi oluyor. Ben de buraya Fanny’ye mühür yaptırmak için geldim. Ama yarın herhalde mutlaka Berkeley street’e uğrayabilir ve dostunuz Mrs Jennings’e takdim edilebilirim. Anladığım kadarıyla hayli varlıklı bir kadınmış. Bir de Middletonlar var, beni onlara da takdim etmelisiniz. Üvey annemin akrabaları olarak onlara saygılarımı sunmak beni mutlu edecek. Anladığım kadarıyla köyde size nefis komşuluk yapıyorlarmış."

"Nefis gerçekten. Rahat etmemiz için gösterdikleri ilgi, her ayrıntı konusundaki dostlukları ifade edemeyeceğim kadar fazla."

"Bunu duyduğuma çok sevindim, inanın; çok sevindim cidden. Ama öyle de olmalı zaten; çünkü çok zengin insanlar, size akrabalar ve durumunuzu hoşlaştırabilecek her kibarlık ve konfor onlardan haliyle beklenebilir. Demek rahat rahat yerleştiniz küçük kulübenize ve bir eksiğiniz yok! Edward bize o yerin pek hoş bir tarifini yaptı; türünün gelmiş geçmiş en eksiksiz örneği dedi; sizler de orayı çok seviyor gibiymişsiniz. Bunları duymak bizi çok memnun etti, emin olun."

Elinor ağabeyinden biraz utandığını hissetti; Mrs Jennings'in uşağı hanımının kapıda onları beklediğini söylemek için gelince ağabeyine cevap verme mecburiyetinden kurtulduğu için hiç de üzülmedi.

Mr Dashwood onlara aşağıya kadar eşlik etti, arabasının kapısmda Mrs Jennings'e takdim edildi ve ertesi gün onlara uğrayabileceği umudunu tekrar edip yanlarından ayrıldı.

Ziyareti dendiği gibi gerçekleşti. Yengeleri de gelemediği için özürlerini göndermiş; "ama annesiyle öyle meşgulmüş ki, gerçekten hiçbir yere gidecek zamanı yokmuş." Gelgelelim Mrs Jennings ona hemen hiç öyle merasim meraklısı olmadığını, hepsinin kuzen ya da o tür bir şey olduklarını, ilk düzenbaz bir köpek! Daha son görüşmelerinde ona Folly'nin yavrularından birini teklif etmişti üstelik! Artık herşey bitmişti!"

Mrs Palmer da kendince aynı derecede kızgındı. "Tanışıklığını derhal sona erdirmeye kararlıydı, hatta onunla hiç tanışmadığı için çok şanslıydı. Bütün kalbiyle keşke diyordu, Combe Magna Cleveland'a o kadar yakın olmasa; ama bu da önemli değildi çünkü zaten gezmeye gidilemeyecek kadar uzaktı; ondan öyle nefret ediyordu ki, bir daha adını anmamaya kararlıydı, gördüğü herkese de öyle söyleyecekti, öyle beş para etmez bir adam diyecekti."

Mrs Palmer'ın şefkatinin geri kalanı var gücüyle yaklaşan evlilikle ilgili ayrıntıları toplamak ve Elinor'a aktarmak şeklinde ortaya çıktı. Kısa süre sonra yeni arabanın hangi arabacı tarafından yapılmakta olduğunu, Mr Willoughby'nin portresi üzerinde hangi ressamın çalıştığını ve Miss Grey'in elbiselerinin hangi dükkanda görülebileceğini söyleyebilecek duruma gelmişti.

Lady Middleton'ın meseleye olan sakin ve kibar ilgisizliği Elinor'un içine su serpiyordu, öbürlerinin gürültülü kibarlığı karşısında sık sık bunaldığı için. Dost çevresi içinde hiç değilse bir kişide heyecan uyandırmadığından emin olmak büyük rahatlıktı; onunla ayrıntıları merak etmeden ya da kızkardeşinin sağlığı için endişelenmeden karşı karşıya gelebilecek bir kişi olduğunu bilmek büyük rahatlıktı.

Her nitelik zaman zaman anlık koşullar tarafından gerçek değerinin ilerisine taşınır; bazen işgüzar taziyelerden bunalan Elinor da terbiyenin huzur için cana yakınlıktan daha elzem olduğunu düşünmek zorunda kalıyordu.

Lady Middleton meseleyle ilgili fikrini her gün bir kez ya da eğer konu çok sık açılıyorsa iki kez şöyle diyerek ifade ediyordu, "Cidden şok edici!" ve bu nazik ama değişmez sözler yoluyla sadece Miss Dashwoodlar'a önce sadece duygusuz bir gözle bakmakla kalmıyor, ama hemen sonra meselenin tek kelimesini hatırlamadan bakmayı da başarıyordu; böylece kendi cinsiyetinin gururunu destekleyip, diğer cinsiyetin kusurlarını kesin bir dille kınamış olunca kendini ahbaplarının meseleleriyle ilgilenmekte özgür hissediyor hatta (Sir John'un kararına rağmen) Mrs Willoughby zarif ve varlıklı bir kadın olacağı için evlenir evlenmez ona kartını bırakmaya karar veriyordu.

Albay Brandon'ın kibar, ölçülü soruları Miss Dashvrood'u asla rahatsız etmiyordu. Kızkardeşinin üzüntüsü hakkında dert ortağı olma ayrıcalığını fazlasıyla kazanmıştı üzüntüyü hafifletmeye çalıştığı dostane çabasıyla; her zaman güven içinde sohbet ediyorlardı. Geçmişteki dertlerini ve bugünkü utançlarını açıklamanın acı dolu yükü için aldığı esas ödül

Marianne’in onu zaman zaman izlerkenki acıma dolu bakışları ve (sık sık olmasa da) onunla konuşmak zorunda kaldığı ya da kendini onunla konuşmaya zorladığı zamanki sevecen sesi olmuştu. *Bunlar* Albay Brandon’ı çabasının kendisine yönelik iyi niyeti artırdığına inandırdı; *bunlar* Elinor’a o iyi niyetin ondan sonra daha da artacağı umudunu verdi; ama bütün bunlardan habersiz olan, Albay’ın her zamanki ciddiyetiyle devam ettiğini ve onu evlilik teklifi yapmaya ya da evlilik teklifi yapsın diye kendisini tayin etmeye ikna edemediğini sanan Mrs Jennings iki gün sonra yaz ortası yerine, kasım ayına doğru evlenecekler, bir hafta sonra da bunların evlenecekleri yok demeye başladı. Albay’la Miss Dashvvood arasındaki uyum sanki dut ağacının, kanalın ve porsuk ağacı korusunun bütün şerefinin ona devredileceğini ilan ediyor gibiydi; Mrs Jennings bir süredir Mr Ferrars’ı büsbütün gündemden çıkarmıştı.

Şubat başlarında, Willoughby’nin mektubunun alınmasından on beş gün sonra, Elinor acı verici bir görevi yerine getirerek onun evlendiğini kızkardeşine bildirdi. Marianne’in haberi her sabah merakla incelediği gazetelerden değil de, tören biter bitmez ondan duyması için gayret etmişti.

Marianne haberi kararlı bir olgunlukla karşıladı; hakkında hiçbir şey söylemedi ve ağlamadı önce; ama kısa süre sonra gözyaşları boşaldı ve bütün günü, olayı beklemesi gerektiğini ilk duyduğu andakinden daha az ızdıraplı olmayan bir halde geçirdi.

Willoughbyler evlenir evlenmez şehirden ayrıldılar; Elinor şimdi ikisiyle de karşılaşma tehlikesi olmadığı için, ilk darbe indiğinden beri evden çıkmamış olan kızkardeşini azar azar tekrar eskisi gibi dışarı çıkmaya ikna edebileceğini düşünmeye başladı.

Tam o sıralar iki Miss Steele kuzenlerinin Holborn’daki Bartlett Binaları’nda bulunan evine geldiler, kendilerini tekrar Conduit ve Berkeley sokaklarındaki daha gösterişli

hısımlarına takdim ettiler ve onlar tarafmdan müthiş nezaketle karşılandılar.

Sadece Elinor onları gördüğüne üzüldü. Onların varlığı ona her zaman acı verdi ve Lucy’nin onu *hala* şehirde bulmaktan duyduğu yıkıcı sevince olgun bir karşılık vermekte zorluk çekti.

"Sizi *hala* burada bulamasam çok üzülürdüm," deyip durdu, o kelime üzerine güçlü bir vurgu koyarak. "Ama bulacağımı hep biliyordum. Daha bir süre Londra’dan ayrılmayacağınızdan emindim sanki, gerçi Barton’dayken bana bir aydan fazla kalmayacağınızı söylediydiniz. Ama zamanı gelince muhtemelen fikrinizi değiştireceğinizi düşündüydüm o sıra. Ağabeyinizle yengeniz gelmeden gitmiş olsaydınız feci yazık olurdu. Eminim şimdi de gitmek için acele etmiyorsunuzdur. Sözünüzü tutmadığınıza fevkalade sevindim."

Elinor onu gayet iyi anladı ve anlamıyormuş gibi görünmek için tüm iradesini kullanmak zorunda kaldı.

"Ee, şekerim," dedi Mrs Jennings, "yolculuğun nasıl geçti."

"Özel araba gibi olmuyor tabii," diye cevapladı Miss Steele, hızlı bir neşeyle; "bütün yolu posta arabasıyla geldik, pek tatlı bir delikanlı da bize eşlik etti. Dr Davies şehre geliyordu, biz de onunla posta arabasına bindik; çok kibar davrandı ve bizden on, on iki şilin fazla ödedi."

"Vay vay!" diye haykırdı Mrs Jennings; "çok hoş cidden! Bu arada doktor da bekar yani, hani aklınızda olsun."

"Alın işte," dedi Miss Steele, güceniyormuş numarası yaparak, "doktor konusunda herkes bana böyle gülüyor, neden, anlamıyorum. Kuzenlerim kalbini çaldığımı söylüyorlar, ama kendi adıma derim ki onu hiç üst üste iki dakika düşünemiyorum. ’Tanrım, senin delikanlı geliyor, Nancy,’ dedi kuzenim geçen gün, karşıdan eve doğru geldiğini görmüş. ’Benim delikanlı, ya!’ dedim -’Kimi kastettiğini hiç anlamıyorum. Doktor benim bir şeyim değil.’"

"Hadi hadi, başta hep öyle söylenir -ama işe yaramaz -bence doktor tamamdır yani."

"Cidden değil!" diye cevapladı kuzeni, içten söylüyormuş gibi yaparak, "hem yalvarırım siz de itiraz edin konuşulduğunu duyarsanız."

Mrs Jennings itiraz etmeyeceğine onu hemen temin etti, Miss Steele de pek mutlu oldu.

"Şehre geldikleri zaman herhalde gidip ağabeyiniz ve yengenizle kalırsınız, Miss Dashwood," dedi Lucy, düşmanca imalara verdiği aranın ardından tekrar hücuma geçerek.

"Hayır, kalacağımızı sanmıyorum."

"A evet, bence kalırsınız."

Elinor daha fazla itiraz ederek onu sevindirmek istemedi.

"Mrs Dashvvood'un ikinize birden bu kadar uzun süre izin verebilmesi ne hoş bir şey!"

"Uzun bir süre, öyle mi!" diye araya girdi Mrs Jennings. "Daha gezileri yeni başladı!"

Lucy böylece susturuldu.

"Kızkardeşinizi göremediğimiz için üzüldük, Miss Dashwood," dedi Miss Steele. "İyi olmamasına üzüldüm." Onlar gelince Marianne odadan çıkmıştı.

"Çok iyisiniz. Kızkardeşim de sizi görme zevkinden mahrum olduğuna aynı ölçüde üzülecek; ama son zamanlarda sinirsel baş ağrılarından muzdarip, kalabalığa, sohbete pek gelemiyor."

"Ah güzelim, ne yazık! Ama Lucy'yle ben eski dost sayılırız! -bence bizi görebilir; tek kelime etmeyiz yani."

Elinor büyük bir kibarlıkla teklifi reddetti. Kızkardeşi uzanmış ya da sabahlıklı olabilir, dolayısıyla yanlarına gelemezdi.

"Yo, mesele buysa," diye haykırdı Miss Steele, "biz çıkıp onu görelim."

Elinor densizliğin bu kadarını katlanılmaz bulmaya başladı; ama Lucy'nin sert uyarısıyla onu tersleme sıkıntısına girmekten kurtuldu; Lucy'nin tepkisi birçok kez olduğu gibi bir kızkardeşin davranışlarına zarafet katmıyorduysa da, diğer kızkardeşin davranışlarına çeki düzen verme konusunda faydalı oluyordu.

Biraz itiraz ettiyse de Marianne ablasının ısrarına boyun eğdi ve bir sabah onunla ve Mrs Jennings'le yarım saatliğine dışarı çıkmaya razı oldu. Bununla beraber ev ziyaretine gitmeme ve onlara Elinor'un annesinin birkaç eski-moda mücevherini değiştirmek için görüşmeler yaptığı Sackville street'deki Gray'in dükkanına eşlik etmekten fazlasını yapmama şartı koydu.

Kapıda durdukları zaman Mrs Jennings sokağın diğer ucunda uğraması gereken bir hanım olduğunu hatırladı; Gray'de işi olmadığı için, genç kızlar işlerini görürken onun ziyaretini yapması ve sonra onlara katılması kararlaştırıldı.

Merdivenleri çıkıp içeri girince Miss Dashwoodlar önlerini öyle dolu buldular ki, onların siparişlerine bakabilecek hiç kimse yoktu; beklemek zorunda kaldılar. Tek yapılacak şey en hızlı ilerliyor görünen tezgahın sonunda oturmaktı; orada sadece bir bey dikiliyordu; Elinor daha hızlı bir alışveriş için onun nezaketini uyandırmayı umdu. Ama beyin gözünün keskinliği ve zevkinin inceliği nezaketinden daha baskın çıktı. Kendisi için kürdan kutusu sipariş ediyordu ve bir çeyrek saat boyunca dükkandaki tüm kürdan kutularını inceleyip üstlerinde tartıştıktan sonra kutunun ölçüsü, şekli ve süsleri nihayet kendi yaratıcı hayalgücü tarafından belirleninceye kadar iki hanıma birkaç kez gayet dik bakışlar at-

mak dışında herhangi bir ilgi gösterecek vakti olmadı; son moda giysilerle süslü olsa da bakışları Elinor'un hafızasına güçlü, doğal, su katılmamış önemsizlikte bir karakteri ve yüzü kazıyor gibi oldu.

Marianne onların görünümünü küstahça gözden geçirmesi ve incelemesine sunulan türlü kürdan kutularının türlü kusurlarını tespit ederkenki tarzının şımarıklığı karşısında küçümseme ve kızma gibi can sıkıcı duygular duymak zorunda kalmadı, aklı orada olmadığı için; kendi yatak odasında olduğu gibi Mr Gray'in dükkanında da kendini düşünceleri içine kapatmayı ve etrafında olan biteni farketmemeyi becerebiliyordu.

Sonunda meseleye karar verildi. Fildişi, altın ve inci, hepsi seçime mazhar oldular; hayatının kürdan kutusu olmadan daha fazla devam edemeyeceği son günü de belirten beyefendi acelesiz bir özenle eldivenlerini giydi, Miss Dashwoodlar'a hayranlık ifade etmekten çok talep ediyora benzeyen bir bakış daha bahşetti ve mutlu bir sahici özentililik ve sahte kayıtsızlık havası içinde uzaklaştı.

Elinor işini konuşmak için zaman kaybetmedi ve tam anlatıp bitiriyordu ki yanında bir başka beyefendi belirdi. Elinor gözlerini yüzüne doğru çevirdi ve biraz şaşırarak, ağabeyi olduğunu gördü.

Karşılaşmaktan duydukları heyecan ve sevinç Mr Gray'in dükkanında kabul edilebilir bir görüntü yaratacak kadardı. John Dashwood kızkardeşlerini tekrar gördüğüne gerçekten hiç üzülmüş görünmüyordu; kızkardeşleri ise karşılaşmadan memnun sayılırlardı; annelerinin sağlığıyla ilgili sorulan saygılı ve ilgiliydi.

Elinor onun ve Fanny'nin iki gündür şehirde olduklarmı öğrendi.

"Dün size uğramayı çok istedim," dedi, "ama imkansızdı, çünkü vahşi hayvanları görsün diye Harry'yi Exeter Exchanged götürmemiz gerekti: günün geri kalanını da Mrs

Ferrars'la geçirdik. Harry çok sevindi. Bu sabah artık bir boş saatim olur olmaz sizi kesin arayacaktım, ama şehre ilk gelişinde insanın yapacak çok işi oluyor. Ben de buraya Fanny'ye mühür yaptırmak için geldim. Ama yarın herhalde mutlaka Berkeley street'e uğrayabilir ve dostunuz Mrs Jennings'e takdim edilebilirim. Anladığım kadarıyla hayli varlıklı bir kadınmış. Bir de Middletonlar var, beni onlara da takdim etmelisiniz. Üvey annemin akrabaları olarak onlara saygılarımı sunmak beni mutlu edecek. Anladığım kadarıyla köyde size nefis komşuluk yapıyorlarmış."

"Nefis gerçekten. Rahat etmemiz için gösterdikleri ilgi, her ayrıntı konusundaki dostlukları ifade edemeyeceğim kadar fazla."

"Bunu duyduğuma çok sevindim, inanın; çok sevindim cidden. Ama öyle de olmalı zaten; çünkü çok zengin insanlap size akrabalar ve durumunuzu hoşlaştırabilecek her kibarlık ve konfor onlardan haliyle beklenebilir. Demek rahat rahat yerleştiniz küçük kulübenize ve bir eksiğiniz yok! Edward bize o yerin pek hoş bir tarifini yaptı; türünün gelmiş geçmiş en eksiksiz örneği dedi; sizler de orayı çok seviyor gibiymişsiniz. Bunları duymak bizi çok memnun etti, emin olun."

Elinor ağabeyinden biraz utandığını hissetti; Mrs Jennings'in uşağı hanımının kapıda onları beklediğini söylemek için gelince ağabeyine cevap verme mecburiyetinden kurtulduğu için hiç de üzülmedi.

Mr Dashwood onlara aşağıya kadar eşlik etti, arabasının kapısında Mrs Jennings'e takdim edildi ve ertesi gün onlara uğrayabileceği umudunu tekrar edip yanlarından ayrıldı.

Ziyareti dendiği gibi gerçekleşti. Yengeleri de gelemediği için özürlerini göndermiş; "ama annesiyle öyle meşgulmüş ki, gerçekten hiçbir yere gidecek zamanı yokmuş." Gelgelelim Mrs Jennings ona hemen hiç öyle merasim meraklısı olmadığını, hepsinin kuzen ya da o tür bir şey olduklarını, ilk fırsatta Mrs John Dashvvood'a uğrayacağını, kızkardeşlerini de görsün diye yanında götüreceğini söyledi. Ağabeylerinin onlara karşı davranışları ölçülü de olsa gayet kibardı; Mrs Jennings'e ise fevkalade nazikti; kendisinden hemen sonra gelen Albay Brandon'ı aynı nezaketi göstermek için sadece aynı derecede zengin olduğunu bilmek istediğini söyleyen bir merakla izledi.

Onlarla yarım saat kaldıktan sonra Elinor'dan onunla Conduit street'e yürümesini ve onu Sir John'la Lady Middleton'a takdim etmesini istedi. Hava gayet güzel olduğu için Elinor hemen kabul etti. Evden çıkar çıkmaz sorular başladı.

"Albay Brandon kim? Varlıklı bir adam mı?"

"Evet, Dorsetshire'de çok iyi bir mülkü var."

"Buna sevindim. Gayet beyefendi birine benziyor; sanırım Elinor, seni hayatta çok saygın bir evlilik yapma ihtimalin nedeniyle kutlayabilirim."

"Ben mi, ağabey! Ne demek istiyorsunuz?"

"Senden hoşlanıyor. Onu dikkatle izledim ve emin oldum. Serveti ne kadar?"

"Herhalde yılda iki bin kadar."

"Yılda iki bin;" sonra kendini hevesli bir cömertlik havasına zorlayarak ekledi, "Elinor, senin hatırın için bütün kalbimle dilerdim ki, keşke geliri bunun iki katı olsaydı."

"Tabii, size inanıyorum," diye cevap verdi Elinor, "ama Albay Brandon'ın benimle evlenmek gibi bir dileği olmadığına eminim."

"Yanılıyorsun Elinor; çok yanılıyorsun. Biraz çaba göstersen onu garantiye alırsın. Belki halihazırda kararsızdır; senin servetinin küçüklüğü onu engelliyordur; dostları ona aksini salık veriyorlardır. Ama hanımların kolayca gösterebilecekleri şu küçük ilgile[A] teşvikler onu istemese de yola getirir. Onu elde etmeye çalışmaman için bir sebep yok. Nasılsa senin önceden herhangi birine bağlılığın söz konusu olamaz -yani biliyorsun, o tür herhangi bir bağlılık mümkün değil, engellerin haddi hesabı yokbütün bunları görecek kadar akıllısın. O kişi Albay Brandon olmalı; ben de senden ve ailenden memnun kalması için gereken tüm ilgiyi gösteririm. Herkesi memnun edecek bir evlilik olur bu. Sözün kısası, şöyle"-sesini önemli bir fısıltıya doğru alçalttı*"tüm taraflar* bundan fevkalade memnun olacaklar." Sonra kendini toparlayarak ekledi, "Yani demek istiyorum ki -dostların senin evlendiğini görmek için gerçekten sabırsızlanıyorlar; hele Fanny; çünkü senin iyiliğini nasıl düşünüyor, bilsen. Annesi Mrs Ferrars da öyle, kendisi çok iyi kalpli bir kadındır, eminim onu çok seveceksin; geçen gün o da öyle dedi."

Elinor cevap vermeye tenezzül etmedi.

"Fanny'nin kardeşiyle benim kızkardeşim aynı zamanda evleniyor olsunlar;" diye devam etti, "gayet hoş bir şey olur,

komik bir şey hatta. Ama hiç de imkansız değil."

"Mr Edward Ferrars," dedi Elinor, kararlılıkla, "evlenecek mi?"

"Tam kesinleşmedi, ama ortada böyle bir telaş var. Delikanlının harika bir annesi var. Mrs Ferrars müthiş bir cömertlikle ortaya çıkıp ve ona yılda bin pound bağlayacak, tabii evlilik gerçekleşirse. Hanım Miss Morton, Lord Morton'ın tek kızı, yılda otuz bini van Her iki taraf için de gayet arzu edilir bir akrabalık; zamanı gelince gerçekleşeceğinden kuşkum yok. Yılda bin pound bir annenin gözden çıkarması için büyük para, hem de ilelebet her yıl; ama Mrs Ferrars asil bir kişidir. işte cömertliğine başka bir örnek: -Geçen gün, biz şehre gelir gelmez, üstümüzde fazla para olamayacağını düşünüp Fanny'nin eline iki yüz poundluk banknot sıkıştırıyor. Doğrusu çok da makbule geçti, çünkü buradayken büyük masrafımız oluyor."

Elinor'un onayını ve acıma ifadesini almak için durdu; Elinor kendini zorlayarak şöyle dedi,

"Hem şehirdeki hem de köydeki masraflarınız elbette hayli yüksek olmalı, ama geliriniz büyük."

"Herkesin sandığı kadar büyük değil, korkarım. Mamafih, şikayet ediyor değilim; şüphesiz rahat bir gelir, umarım zaman içinde daha da iyi olur. Arazinin genişletilmesi halen ciddi para götürüyor. Hem sonra bu altı ay için ufak bir alım yaptım; East Kingham Çiftliği'ni hatırlarsın, hani ihtiyar Gibson yaşardı. Arazi her bakımdan beni öyle cezbediyordlu ki, benim arazimin o kadar dibindeydi ki, satın almayı vazife addettim. Başkasına gitse vicdanıma verecek cevap bulamazdım. İnsan rahatı için paraya kıyabilmeli; bu iş bana b ü yük paraya mal oldu."

"Gerçekte ve esasen değeceğini düşündüğünüzden fazla."

"Umarım değildir. Hemen ertesi gün ödediğimden daha fazlasına satabilirdim; ama satın alırken ödediğim parayı düşününce gerçekten talihsizliğe uğrayabilirdim, çünkü o

sura hisse senetleri öyle düşüktü ki, gerekli para bankerimin elimde hazır olmasa satıştan büyük zarar ederdim."

Elinor'un tek yapabildiği gülümsemek oldu.

"Norland'a ilk geldiğimiz zaman başka büyük ve kaçınılmaz masraflarımız da oldu. Muhterem pederimiz, bilediğin gibi, Norland'da kalan bütün Stanhill mallarını (bay ağı değerliydiler) annene bıraktı. Böyle yapmasına asla içerliyor değilim; kuşkusuz malını dilediği gibi elden çıkarma hakkına sahipti. Ama bunun sonucunda götürülenlerin y~erine koymak için büyük miktarda yatak takımları, porselen filan almak zorunda kaldık. Bütün bu masraflardan sonra zengin olmaktan ne uzak olduğumuzu, Mrs Ferrars'ın inceliğinin bizim için ne kadar makbule geçtiği ni tahmin edebilirsin."

"Elbette," dedi Elinor; "onun cömertliğiyle desteklenin-ce umarım daha rahat şartlarda yaşayabilirsiniz."

"Ona daha bir iki yıl var galiba," dedi ciddiyetle; "üstelik daha yapılacak çok şey var. Fanny'nin serasına daha bir taş konmadı, çiçek bahçesinin daha sadece yeri işaretlendi."

"Sera nerede olacak?"

"Evin arkasındaki tepede. Eski ceviz ağaçları yer açmak için kesildi. Korunun birçok yerinden gayet güzel görünecek, çiçek bahçesi de önünden yamaç aşağı inecek ve son derece hoş olacak. Bayırın üzerinde yer yer çıkmış bütün eski çalı çırpıyı temizledik."

Elinor üzüntüsünü ve kızgınlığını kendine sakladı ve Marianne orada olup öfkeyi paylaşmadığı için şükretti.

Şimdi yoksulluğunu netleştirecek kadar konuştuğu ve Gray'e ertesi gidişinde kızkardeşlerine birer çift küpe alma mecburiyetini başından savdığı için düşünceleri daha neşe dolu bir hal aldı ve Mrs Jennings gibi bir arkadaşı olduğu için Elinor'u tebrik etmeye başladı.

"Cidden çok değerli bir kadına benziyor. -Evi, hayat tarzı, hepsi son derece iyi bir gelire işaret ediyor; üstelik sadece şimdiye kadar size çok faydalı olmakla kalmayan, sonunda fevkalade lehinize de olacak bir tanışıklık; size büyük önem

verdiği o kadar belli ki öldüğü zaman muhtemelen unutulmayacaksınız. -Bırakacak çok şeyi olmalı."

"Hiçbir şeyi yok, sanırım; sadece mobilyası var, onu da çocuklarına bırakın"

"Ama kazancının tamamını harcadığı düşünülemez. Pek az sağduyu sahibi bunu yapar; ne tasarruf ediyorsa elden çıkarılacaktır."

"Sizce kendi kızları dururken bize bırakması daha mı muhtemel?"

"İki kızı da gayet iyi evlilikler yapmış, o yüzden onları daha fazla düşünmesi için bir sebep göremiyorum. Oysa kanaatimce size bu kadar önem vermesi, size böyle davranması, size gelecekle ilgili planları üzerinde bir tür talep hakkı vermiş bulunuyor ki, vicdan sahibi hiçbir kadın bunu göz ardı etmez. Bundan daha nazik bir davranış gösteremez ve bütün bunları yaratmakta olduğu beklentilerin farkında olmadan yapıyor olamaz."

"Ama ilgili kişilerde hiçbir beklenti yaratmıyor. Gerçekten ağabey, iyiliğimiz ve refahımız için duyduğunuz endişeyi çok ileri götürüyorsunuz."

"Hiç de değil," dedi kendini toparlıyor görünerek, "insanların elinden az şey, çok az şey gelir. Ama sevgili Elinor, Marianne’in nesi var? -gayet sağlıksız görünüyor rengi gitmiş, incelmiş. Hasta mı?"

"İyi değil, birkaç haftadır üzerinde sinir bozukluğu var."

"Buna üzüldüm. Onun çağında hastalığın esamesi bile güzelliği ilelebet soldurur! Onun güzelliği çok kısa ömürlü oldu! Geçen eylülde gördüğüm zaman çok güzel bir kızdı, erkekleri cezbedebilecek gibiydi. Onun güzelliğinde tarz olarak erkekleri bilhassa memnun edecek bir şey var. Hatırlıyorum, Fanny onun senden önce evleneceğini söylüyordu; sana daha az düşkün olduğundan değil, ama öyle içine doğuvermişti işte. Mamafih, yanılmış olacak. Artık şüphem var, Marianne yılda beş altı yüzden daha fazla kazanan biriyle evlenebilir mi, o da çok çok; sen daha iyisini yapamazsan çok şaşırırım. Dorsetshire! Dorsetshire’i pek az

biliyorum, ama sevgili Elinor, daha iyi tanımak çok hoşuma gidecek; sanırım Fanny'yle beni ilk ve en sevilen misafirleriniz araşma almanıza karşılık verebilirim."

Elinor onu ciddi ciddi Albay Brandon'la evlenme ihtimali olmadığına inandırmaya çalıştı; ama bu onun için vazgeçirilemeyeceği kadar memnuniyet verici bir beklentiydi ve o beyefendiyle yakınlık kurmaya ve evliliği mümkün olan her türlü ilgiyle desteklemeye gerçekten kararlı görünüyordu. Kızkardeşleri için kendisi hiçbir şey yapmamış olduğundan öyle vicdan azabı duyuyordu ki, başka herkes onlar için herşeyi yapsın diye kıvranıyordu; Albay Brandon'dan gelecek bir evlenme teklifi ya da Mrs Jennings'den kalacak miras kendi ihmalini telafi etmenin en kolay yoluydu.

Şansları yaver gitti, Lady Middleton'ı evde buldular; ziyaretleri bitmeden önce Sir John da geldi. İki taraf da bol bol nezaket gösterdi. Sir John herkesi sevmeye hazırdı, Mr Dashwood'un atlara pek aklı ermese de çok geçmeden iyi bir adam olduğuna karar verdi; diğer yandan Lady Middleton onun görünümünü yeterince modaya uygun buldu, arkadaş olmaya layık olduğunu düşündü; Mr Dashwood ikisinden de memnun olmuş bir halde gitti.

"Fanny'ye verecek çok tatlı haberlerim var," dedi kızkardeşiyle geriye yürürken. "Lady Middleton gerçekten çok zarif bir kadın! Böyle bir kadmı eminim Fanny de çok tanımak isten Mrs Jennings de son derece görgülü bir kadın, kızı kadar zarif değilse de. Yengenin onu ziyaret etmekten kaçınmasına gerek yok; doğrusu durum biraz öyleydi, haliyle; çünkü sadece Mrs Jennings'in bütün parasını düşük yollardan yapmış bir adamın karısı olduğunu biliyorduk; hem Fanny hem Mrs Ferrars onun da kızlarının da Fanny'nin arkadaşlık etmek isteyeceği türden kadınlar olmadıkları kanaatindeydiler. Ama şimdi ona her ikisini de gayet tatmin edici bir şekilde anlatabilirim."

Mrs John Dashwood kocasının fikirlerine o kadar güveniyordu ki, ertesi gün hem Mrs Jennings'i hem de kızmı

ziyaret etti; güveni, Mrs Jennings'in, görümcelerinin yanında kaldığı kadının hiç de ilgisine layık olmayan biri olmadığını görmesiyle ödüllendirildi; Lady Middleton'a gelince, onun dünyadaki en çekici kadınlardan biri olduğunu düşündü.

Lady Middleton da Mrs Dashvvood'dan aynı şekilde hoşlandı. Her iki tarafta da onları birbirine çeken bir tür soğuk kalpli bencillik vardı; ruhsuz bir davranış adabı ve genel bir kafasızlık içinde birbirlerini sevdiler.

Bununla beraber Mrs John Dashvvood'u Lady Middleton'a beğendiren aynı davranış tarzı Mrs Jennings'in beğenisine uymadı; ona göre Mrs John Dashvvood soğuk bir havası olan, biraz kibirli görünen, kocasının kızkardeşlerini duygusuzca ve hatta söyleyecek hiçbir şeyi olmadan karşılayan bir kadındı; Berkeley street'te ona tanınan çeyrek saatin en az yedi buçuk dakikası boyunca sessiz oturdu.

Elinor, Edvvard'ın şehirde olup olmadığını öğrenmek istiyordu, ama sormaya yanaşmadı; hiçbir şey Fanny'yi Edvvard'ın admı onun önünde kendiliğinden anmaya razı edemezdi, ta ki Miss Morton'la evliliğinin kesinleştiğini ona söyleyebilecek duruma gelinceye ya da kocasının Albay Brandon'la ilgili beklentileri gerçekleşinceye kadar Çünkü hala

birbirlerine öyle sıkı sıkıya bağlı olduklarına inanıyordu ki, lafta da fiiliyatta da ne kadar titizlikle ayrı tutulsalar yetmezdi. Yine de onun veremeyeceği bilgi az sonra bir başka kaynaktan geldi. Lucy az sonra gelip Mr ve Mrs Dashwood'la şehre geldiği halde Edward'i hala göremediği için Elinor'un acıma duygusuna sığındı. Edward görülme korkusuyla Bartlett Binası'na gelmeye cesaret edememişti ve her ne kadar buluşmak için duydukları ortak sabırsızlık anlatılır gibi değildiyse de halen yazışmak dışında hiçbir şey yapamıyorlardı.

Çok kısa süre içinde Berkeley street'e iki kez uğrayarak şehirde olduğunu onlara Edward kendisi de haber verdi. Sabah gezmelerinden dönünce iki kez kartını masada

buldular. Elinor uğramış olmasına sevindi, ama onu kaçırmış olduğuna daha çok sevindi.

Dashwoodlar Middletonlar'dan öyle müthiş zevk aldılar ki, pek bir şey verme adetleri olmadığı halde onlara akşam yemeği vermeye karar verdiler; tanışıklıkları başladıktan hemen sonra onları üç ay önce çok iyi bir ev almış oldukları Harley street'e davet ettiler. Kızkardeşleri ve Mrs Jennings de davet edildi; John Dashwood Albay Brandon'ı da çağırmayı ihmal etmedi; her zaman Miss Dashwoodlar'ın yanında olmaktan hoşlanan Albay onun ısrarlı davetini biraz şaşkınlıkla, ama büyük bir memnuniyetle karşıladı. Mrs Ferrars'la tanışacaklardı; ama Elinor oğulları davette olacak mı, öğrenemedi. Bununla beraber onu görme umudu Elinor'un davete ilgi duyması için yeterliydi; çünkü artık Edward'in annesiyle bir zamanlar böyle bir takdime eşlik edecek olan, kendisi hakkında ne düşüneceğine dair o büyük korku olmaksızın tanışabilirdiyse de Mrs Ferrars'ın huzurunda olma arzusu, onun neye benzediğini görme merakı her zamanki kadar canlıydı.

Toplantıyı beklerkenki ilgisi çok geçmeden Miss Steeleler'in de orada olacağını duyduğu zaman daha sevinçli değilse de daha güçlü bir biçimde arttı.

Kendilerini Lady Middleton'a öyle sevdirmişler, hizmetleriyle öyle gözüne girmişlerdi ki, Lucy pek az zarif sayılabileceği, ablası ise kibar bile olmadığı halde, Lady Middleton onları Conduit street'te bir iki hafta kalmaya davet etmek konusunda Sir John kadar istekli davranmıştı; Dashwoodlar'in daveti öğrenilince Miss Steeleler'in işleri öyle denk düşüverdi ki ziyaretlerine toplantıdan birkaç gün önce başlayıverdiler.

Yıllarca kardeşine bakmış beyefendinin yeğenleri olarak Mrs John Dashwood'dan ilgi görecekleri inancı onun masasında yer bulmaları konusunda pek işe yaramazdı gerçi, ama Lady Middleton'ın konukları olarak buyur edildiler; uzun zamandır kendini şahsen aileye tanıtmak, aile üyelerini ve bu arada kendi önündeki zorlukları da

yakından görmek ve onların hoşuna gitmek için çaba gösterme fırsatı isteyen Lucy hayatında hiç Mrs John Dashwood'un davetiyesini aldığı zamankinden daha mutlu olmamıştı.

Davetin Elinor üstündeki etkisi çok farklıydı. Elinor hemen annesiyle yaşayan Edward'in ablası tarafından verilen bir partiye annesiyle beraber çağrılacağını ve onu olan biten onca şeyden sonra ilk kez göreceğini düşündü, hem de Lucy'nin yanında! -buna nasıl dayanabilir, bilmiyordu!

Bu endişeler belki büsbütün akla dayalı değildi ve besbelli gerçeklere dayalı da değildi. Yine de bunlardan kendi hatırlayışı yoluyla değil, Lucy'nin iyi niyeti sayesinde kurtuldu; Lucy ona salı günü Edward'in Harley street'te olmayacağını söylediği zaman Elinor'a şiddetli bir darbe indirdiğini sanıyor ve hatta Edward'ın ona olan müthiş sevgisi yüzünden, birlikte olurlarsa sevgisini saklayamaz diye korktuğu için gelmeyeceğini de anlatarak açtığı yarayı iyice kanırttığını sanıyordu.

İki genç hanımı bu korkutucu kayınvalideye takdim edecek önemli salı geldi.

"Acıyın bana, sevgili Miss Dashwood!" dedi Lucy, birlikte merdivene yürürlerken -çünkü Middletonlar Mrs Jennings'in ardından öyle çabuk gelmişlerdi ki, hepsi aynı anda uşağı takip ediyorlardı"Burada sizden başka hiç kimsem yok. -İnanın ayakta zor duruyorum. Aman Tanrım! -Birazdan bütün mutluluğumu elinde tutan kişiyi göreceğim -annem olacak kişiyi!" —

Elinor görmek üzere oldukları kişinin onun annesi değil de daha çok Miss Morton'ın annesi olma ihtimalinden söz ederek onu hemencecik rahatlatabilirdi, ama bunun yerine, büyük bir içtenlikle, ona acıyacağına söz verdi, -kendisi gerçekten rahatsız olsa da en azından Elinor için bastırılmaz bir kıskançlık nesnesi olmayı umut eden Lucy şaşırdı kaldı.

Mrs Ferrars ufak tefek, ince bir kadındı, resmiyet derecesinde dik bir duruşu, ciddi, hatta ekşi bakışları vardı.

Teni soluk sarıydı; burnu ve ağzı küçük, güzellikten yoksun ve doğal olarak ifadeden de yoksundu; ama alnının şanslı gerginliği yüzüne güçlü bir gurur ve huysuzluk görüntüsü vererek yüzünü silikliğin utancından kurtarmıştı. Konuşkan bir kadm değildi: çoğu insanın aksine, sözlerini fikirlerinin sayısıyla orantılıyordu; her şartta nefret etmeye kesin kararlı olduğu Miss Dashwood'un payma ağzmdan çıkan birkaç heceden bir tanesi bile düşmedi.

Elinor artık onun davranışlarından mutsuz olamazdı. -Birkaç ay önce bu onu son derece üzerdi; ama artık onu bununla üzmek Mrs Ferrars'ın elinden gelmezdi; -hele Miss Steeleler'e olan davranışının farklılığı, ki onu daha fazla küçük düşürmek için maksatlı olarak yapılıyor gibiydi, Elinor'u eğlendirdiğiyle kaldı. Hem annenin hem de kızının aynı kişiye -çünkü Lucy herkesten ayrı tutuluyordukarşı cömertliğini görünce gülümsemeden edemedi, çünkü eğer Elinor kadar çok şey bilseler, onu çiğ çiğ yerlerdi; bu şurada Elinor onları yaralayacak güçten nispeten yoksun, her ikisi tarafından da alenen görmezden gelinerek oturdu. Ama böyle yanlış hedefe yönelmiş bir cömertliğe gülümserken bu cömertliğin geldiği basit ruhlu ahmaklık üzerine düşünemediği gibi Miss Steeleler'in bu cömertliğin devamı için çanak tuttukları çalışılmış ilgi gösterilerini de gözlemleyemedi.

Lucy böyle şerefli bir şekilde ayrı tutulmaktan sarhoş olmuştu; Miss Steele'in de son derece mutlu olmak için tek eksiği Dr Davies'le ilgili taciz edilmekti.

Zengin bir sofra hazırlanmıştı, çok sayıda uşak vardı ve herşey Hanımefendi'nin gösteriş merakını ve Beyefendi'nin buna para yetiştirebilme imkanını ortaya koyuyordu. Norland mülküne yapılmakta olan genişletme ve ilavelere karşın ve sahibinin bir zamanlar orayı birkaç bin pounda sıkıştığı için satacak hale gelmiş olmasına karşın, oraya mal etmeye çalıştığı fakirliğin hiçbir işareti görülmüyordu; -aklı başında konuşma yeteneği dışında hiçbir yoksulluk görülmüyordu -ama burada da eksiklik had safhadaydı. John

Dashvvood'un kendi adına söyleyebileceği ve işitmeye değecek pek bir şeyi yoktu, karısınınsa hiçbir şeyi yoktu. Ama bu da utanılacak bir şey değildi, çünkü konuklarının çoğunun durumu aynıydı; hemen hepsi sevimli olmak için o ya da bu yeteneksizlik altında debeleniyorlardı -Akılsızlık, ya doğuştan ya da edinilmiş -zarafetsizlik -ruhsuzluk -ya da karaktersizlik.

Hanımlar yemekten sonra oturma odasına çekildikleri zaman bu yoksulluk bilhassa belirgin hale geldi, çünkü sohbeti biraz çeşitlilik içinde erkekler ayakta tutmuştu -politika, araziyi çevirmek, atları terbiye etmekama sonra hepsi bitti; kahve gelene kadar hanımları tek bir konu meşgul etti, bu da aşağı yukarı aynı yaşta olan Harry Dashwood'la Lady Middleton'ın ikinci oğlu William'ın boyları arasındaki farktı.

Her iki çocuk da orada olsalardı mesele ikisinin de boyları ölçülerek kolayca çözülebilirdi; ama sadece Harry orada olduğu için her iki taraf da sadece tahminde bulunabildi; üstelik herkesin kendi görüşünde eşit ölçüde ısrarlı olmaya ve görüşünü dilediği kadar tekrar etmeye hakkı vardı.

Taraflar şöyle oluştu:

İki anne, her biri kendi oğlunun daha uzun olduğuna gerçekten inansa da, kibarca diğerinin lehine görüş bildirdiler.

İki büyükanne, daha az taraftarlık içinde değilse de daha samimi bir şekilde, ısrarla kendi torunlarını desteklediler

Bir anneyi diğerinden daha fazla memnun etmek için kıvranan Lucy çocukların yaşlarına göre gayet uzun olduklarını düşünüyor aralarında zerrece fark göremiyordu; Miss Steele de olanca süratiyle her ikisi lehine konuştu.

Bir kez William'dan yana görüşünü söyleyen ve Mrs Ferrars'la Fanny'yi daha da gücendiren Elinor görüşünde ısrar etmenin gereği olmadığını gördü; Marianne ise görüşü sorulduğu zaman hiç düşünmediğini, bir görüşü olmadığını söylediği zaman hepsini birden gücendirdi.

Norland’dan ayrılmazdan önce Elinor yengesi için çok güzel bir çift şömine siperliği boyamıştı; bunlar şimdi eve getirilip yerlerine takılmış, şimdiki odasmı süslüyordu: diğer beylerin ardından odaya girdiği zaman bu siperlikler John Dashwood’un gözüne takıldı, o da bir işgüzarlık yapıp onları aldı ve baksın diye Albay Brandon’a uzattı.

"Bunları büyük kızkardeşim yaptı," dedi; "siz de zevk sahibi bir adam olarak tahmin ederim beğenirsiniz. Onun resimlerini daha önce gördünüz mü bilmiyorum, ama genellikle fevkalade güzel resim yaptığı kabul edilir."

Albay tüm uzmanlık imalarını reddettikten sonra Miss Dashvvood tarafından yapılmış her resme hayran olacağı gibi siperliklere de içtenlikle hayran oldu; tabii diğerlerinin merakı da uyandı ve siperlikler herkesin incelemesi için elden ele dolaştı. Elinor’un işi olduklarını farketmeyen Mrs Ferrars onlara bakmayı bilhassa istedi; Lady Middleton’ın beğenisinin gurur verici kanıtını da aldıktan sonra Fanny onları annesine takdim etti, bir yandan Miss Dashvvood tarafından yapıldıklarını söylemeyi ihmal etmeden.

"Hm" -dedi Mrs Ferrars"çok güzel," ve bir kez olsun bakmadan onları kızına geri verdi.

Belki Fanny bir an annesinin fazla kaba davrandığmı düşündü, -çünkü biraz yüzü kızardı ve hemen şöyle dedi,

"Çok güzeller, anne -değil mi?" Ama hemen sonra, muhtemelen bu sefer de fazla kibar, fazla cesaret verici olduğundan korkup ekledi,

"Bunlarda biraz Miss Morton’un üslubunu sezmiyor musunuz, anne? -Kendisi harikulade resim yapar! -Son peyzajı ne kadar güzel yapmıştı!"

"Güzeldi gerçekten! Ama o herşeyi güzel yapar." Marianne bu kadarına dayanamadı. -Zaten Mrs Ferrars’dan hiç hoşlanmamıştı; Elinor’un yüzüne karşı başkasının böyle yersizce methedilmesi, tam ne kastedildiği hakkında hiçbir fikri olmasa da, onu hemen kışkırttı; hararetle şöyle dedi,

"Bu da pek tuhaf bir hayranlık türü! -Miss Morton’dan bize ne? -kim tanıyor kimin umurunda? -biz burada

Elinor’dan bahsediyoruz."

Böyle dedi ve bakılmayı hakettiklerine inandığı gibi bakmak üzere siperlikleri yengesinin elinden aldı.

Mrs Ferrars son derece kızmış gibiydi; kendini her zamankinden daha katı bir şekilde dikleştirip şu acı sözleri söyledi, "Miss Morton Lord Morton’ın kızıdır"

Fanny de çok kızgın görünüyordu; kocası ise kızkardeşinin küstahlığından dehşete düşmüş gibiydi. Elinor, Marianne’in hararetine o hararete yol açan şeylerden fazla gücenmişti; ama Albay Brandon’m gözleri, Marianne üzerinde sabitlendikleri süre boyunca, sadece bu hareketteki hayranlık verici olan şeyi, ablasının zerrece küçümsendiğini görmeye katlanamayan sevgi dolu kalbi gördüğünü söylüyordu.

Marianne’in duyguları orada durmadı. Mrs Ferrars’ın ablasına yönelik genel tavrındaki soğuk küstahlık ona göre Elinor’un önündeki güçlükleri ve sıkıntıları haber veriyordu, kendi yaralı kalbinin ona dehşet içinde düşünmeyi öğrettiği üzere; sevecen duyarlılığının güçlü bir kıvılcımıyla harekete geçip hemen sonra kalktı, ablasının yanma gitti, bir kolunu boynuna doladı, bir yanağını yanağına yanaştırdı ve alçak ama cesur bir sesle şöyle dedi,

"Elinor, güzelim, bunlara aldırma. Bunların seni mutsuz etmesine izin verme."

Daha fazla konuşamadı; ruhu iyice çökmüştü ve yüzünü Elinor’un omzuna saklayarak gözyaşlarına boğuldu. -Herkes birden dikkat kesildi ve herkes endişelenmiş gibi oldu. -Albay Brandon yerinden kalktı ve ne yaptığını bilmeden yanlarına gitti. -Mrs Jennings pek bilge bir "Ah zavallıcık!" eşliğinde ona kolonyasını verdi; Sir John bu sinir krizinin yaratıcısına karşı öyle sert bir öfke duydu ki, o an koltuğunu değiştirip Lucy Steele’in yanma geçti ve ona bütün sarsıcı hadisenin kısa bir özetini verdi.

Yine de birkaç dakika içinde Marianne telaşa son verecek kadar iyileşti ve diğerleriyle bir arada oturdu; ama ruhu olup bitenlerin izini bütün akşam boyu taşıdı.

"Zavallı Marianne!" dedi ağabeyi Albay Brandon’a, alçak bir sesle, onun dikkatini çekmeyi başarınca, -"Sağlığı ablası kadar iyi değil, -çok asabi, -onda Elinor’un dirayeti yok; -kabul etmek lazım ki, vaktiyle güzel olan bir genç kadının kişisel cazibesini kaybetmesi zor bir şey. İnanmazsmız belki ama Marianne birkaç ay önce son derece güzeldi; hem de Elinor kadar güzeldi. -Ama görüyorsunuz artık güzellik filan kalmadı."

Elinor’un Mrs Ferrars konusundaki merakı giderildi. -Kadının herşeyi aileler arasmda daha ileri bir akrabalık kurma ihtimalini arzu edilmez kılıyordu. -Kibrini, bayağılığını, ona olan kararlı önyargısmı yeterince görmüş, Edvvard zaten özgür olsa bile onunla beraberliğini karmaşık hale getirecek, evliliğini geciktirecek tüm zorlukları kavramıştı; -daha büyük bir engelin Mrs Ferrars’ın yarattığı engeller altında acı çekmesini önlediğini, onu kadmm kaprislerine bağımlı olmaktan ya da kendini ona beğendirme mecburiyetinden koruduğunu kendi iyiliği adına şükredecek kadar görmüştü. En azından, Edward’ın Lucy’yle sözlü olduğuna sevinmek pek içinden gelmese bile, Lucy daha iyi biri olsa sevinmesi gerekirdi diye düşündü.

Lucy’nin Mrs Ferrars’ın ilgisi karşısında o kadar keyiflenebilmesine şaşırıyordu; -çıkarcılığı ve gösteriş düşkünlüğü onu sadece Elinor olmadığı için ilgi gördüğü gerçeğine bu kadar kör etsin, bunu kendisine yönelik bir iltifat saysın -ya da ona sadece gerçek durumu bilinmediği için bahşedilen bir ayrıcalıktan cesaret bulmayı kabul etsin, şaşırıyordu. Ama durumun bu olduğu sadece o sırada Lucy’nin gözlerinden okunuyor değildi; ertesi sabah daha açıkça tekrar tekrar ilan edildi, çünkü Lady Middleton onu özel arzusu üzerine Berkeley street’e bıraktı, Elinor’u yalnız bulursa ona ne kadar mutlu olduğunu söylemek üzere.

Şansı yaver gitti; onun hemen arkasından Mrs Palmer’dan gelen bir mesaj Mrs Jennings’i evden çıkardı.

"Sevgili arkadaşım," diye haykırdı Lucy yalnız kaldıkları an, "size mutluluğumdan bahsetmeye geldim. Mrs Ferrars’ın

bana dünkü davranışları kadar gurur okşayıcı bir şey olabilir mi? Acayip cana yakındı! -Biliyorsunuz, onu görme düşüncesinden nasıl korkuyordum; -ama tam takdim edildiğim an davranışında öyle bir cana yakınlık vardı ki, sanki gerçekten bana çok içinin ısındığını söylüyordu. Öyle değil miydi? -Hepsini gördünüz; siz de olanlardan etkilenmediniz mi?"

"Size karşı gerçekten kibar davrandı."

"Kibar mı! -Kibarlıktan başka bir şey görmediniz mi? -Ben çok daha fazlasmı gördüm. Benden başka kimsenin payına böyle kibarlık düşmedi! -Kibir yok, gösteriş yok, yengeniz de aynı -Bu kadar tatlılık, bu kadar cana yakınlık olur!"

Elinor başka şeylerden bahsetmek istedi, ama Lucy mutlu olmak için sebebi olduğunu kabul etmesinde diretti; Elinor devam etmek zorunda kaldı-

"Şüphesiz, sözlü olduğunuzu bilselerdi," dedi, "hiçbir şey size gösterdikleri davranıştan daha gurur okşayıcı olamazdı; -ama hâl böyle olmadığı için"-

"Böyle diyeceğinizi biliyordum" -diye cevapladı Lucy çabucak"Mrs Ferrars'ın benden hoşlanmadığı halde hoşlanıyor görünmesi için hiçbir sebep yoktu; benden hoşlanması çok şey ifade ediyor Sözlerinizle sevincimi azaltamazsınız. Eminim herşeyin sonu iyi olacak, hiç zorluk çıkmayacak, düşündüğüm konuda. Mrs Ferrars çekici bir kadın, yengeniz de öyle. İkisi de keyifli kadmlar cidden! -Nedense sizden hiç duyamıyorum Mrs Dashvvood'un ne kadar hoş bir kadın olduğunu!"

Buna Elinor'un vereceği bir cevap yoktu, vermeye de çalışmadı.

"Hasta mısınız, Miss Dashwood? -keyifsiz görünüyorsunuz -konuşmuyorsunuz; -tabii, iyi değilsiniz."

"Hiç daha iyi olmamıştım."

"Buna bütün kalbimle sevindim, ama cidden iyi görünmüyorsunuz. Sizi hasta görmek beni üzüyor. Siz ki şu dünyada en büyük desteğim oldunuz! -Tanrı bilir ne yapardım dostluğunuz olmasa. "-

Elinor kibar bir cevap vermeye çalıştı, becerebileceğinden emin olmasa da. Ama Lucy tatmin olmuş gibiydi, çünkü hemen şöyle karşılık verdi,

"Elbette beni sevdiğinizden eminim, bu da Edward'in sevgisinden sonra en büyük güvencem. -Zavallı Edward!Ama şimdi bir iyi şey var artık buluşabileceğiz, hatta sık sık buluşabileceğiz, çünkü Lady Middleton Mrs Dashwood'u beğendi, o yüzden epeyce Harley street'e gideceğiz sanırım; Edward da yarı zamanını ablasıyla geçiriyor -üstelik Lady Middleton'la Mrs Ferrars ziyarete gelecekler şimdi; -Mrs Ferrars da, yengeniz de o kadar iyiler ki, defalarca dediler seni görmekten her zaman mutlu oluruz diye. -Nasıl cazibeli kadınlar! -inanın yengenize onun hakkındaki düşüncelerimi söyleyecek olsanız öve öve bitiremezsiniz."

Ama Elinor yengesine bir şey söyleyeceğini umut etmesi için ona cesaret vermedi. Lucy devam etti.

"Mrs Ferrars benden hoşlanmasa bunu o an farkederdim eminim. Bana sadece resmi bir selam vermiş olsa, mesela tek kelime etmeden, sonra da bana hiç bakmamış olsa, hatta bana hoş bir şekilde bakmamış olsa -yani biliyorsunuz işte, o tür soğuk bir şekilde davranmış olsa bana, umutsuzluk içinde herşeyden vazgeçerdim. Buna dayanamazdım. Çünkü biliyorum, hoşlanmadığı zaman fırtınalar estirir."

Elinor bu kibar zafere cevap vermekten o sırada kapının açılmasıyla alıkondu; uşak Mr Ferrars'ı haber verdi ve hemen arkasından Edward girdi.

Çok tuhaf bir an oldu; tuhaflık her birinin yüzünden okundu. Hepsi son derece afallamış görünüyordu; Edward odaya daha da girmek yerine tekrar dışına çıkmak istiyor gibiydi. Tek tek her birinin en çok kaçınmak isteyeceği o durum en sevimsiz şekliyle başlarına gelmişti -Sadece üçü birlikte olmakla kalmıyorlardı, yanlarında başka kişilerin vereceği rahatlıktan yoksun olarak birlikteydiler. Önce hanımlar kendilerini toparladılar. Lucy'ye kendini öne çıkarmak düşmezdi; gizlilik görüntüsü hala sürdürülmeliydi.

O yüzden tüm yapabildiği şirinliğini takınmak oldu; ona karşılık verdikten sonra başka bir şey demedi.

Ama Elinor'un yapacak daha çok şeyi vardı; Edward için de kendisi için de yapması gerekeni iyi yapmayı öyle çok istiyordu ki, kendini zorladı ve bir anlık bir çabadan sonra rahat ve açık sayılabilecek bir bakış ve tavırla onu buyur etti; az daha mücadele edip az daha gayret edince daha da rahatladı. Lucy'nin varlığının ya da kendisine haksızlık yapıldığı düşüncesinin onu gördüğüne sevindiğini, Berkeley street'e daha önce uğradığında evde olmadığı için çok üzüldüğünü söylemesine engel olmasına izin vermeyecekti. Ona bir dost ve hemen hemen bir akraba olarak görmeyi hakettiği yakınlığı göstermekten Lucy'nin takipçi gözleri orada diye korkmayacaktı, hemen sonra Lucy'nin yan yan onları izlediğini farkettiği halde.

Davranışı Edward'a biraz cesaret verdi; oturmayı göze alabildi; ama rahatsızlığı hanımlarınkine oranla hala çok fazlaydı ki, duruma bakılırsa bu da normaldi, cinsiyetine pek uymadığı halde; çünkü ne kalbinde Lucy'nin kayıtsızlığı, ne de vicdanında Elinor'un rahatlığı vardı.

Lucy, uysal ve sakin bir havayla, başkalarının rahatına katkıda bulunmamaya kararlı görünüyordu ve tek kelime etmedi; söylenen her söz, annesinin sağlığı, şehre gelişleri filan gibi, Edward'in sorması gereken ama sormadığı sorulara etraflıca cevap vermeye gönüllü olmak zorunda kalan Elinor'dan geldi.

Çabaları bununla da kalmadı; hemen sonra Marianne'i getirme bahanesiyle kendini diğerlerini yalnız bırakmak için kahramanca bir karar vermeye meyilli hissetti ve öyle yaptı, hem de gayet şık bir şekilde, çünkü kızkardeşine gitmeden önce soylu bir kararlılıkla sahanlıkta birkaç dakika oyalandı. Gelgelelim, bundan sonra Edward'in sevincinin sona erme zamanı geldi; çünkü Marianne'in neşesi onu da hemen oturma odasına sürükledi. Marianne'in onu gördüğü zamanki neşesi diğer tüm duyguları gibiydi, kendi içinde güçlü,

ifadesi de güçlü. Onun karşısına tutulmayı bekleyen bir el uzatarak ve kardeş sevgisi dolu bir sesle çıktı.

"Sevgili Edward!" diye haykırdı, "bu çok mutlu bir an! -Bu hemen herşeyi unutturuyor!"

Edward onu ilgisine hakettiği gibi karşılık vermeye çalıştı, ama böylesi tanıkların önünde gerçekte hissettiğinin yarısını bile söyleyemedi. Tekrar hep beraber oturdular ve bir iki dakika hepsi sustular; Marianne en ifade dolu sevecenlikle bir Edward'a bir Elinor'a bakarken birbirlerinden alacakları mutluluğun Lucy'nin lüzumsuz varlığıyla engellenmesine içerledi. ilk konuşan Edward oldu, Marianne'in değişen görünümüne dikkat çekip galiba Londra'yı gönlüne göre bulmadığını söyledi.

"Yo! Beni düşünme!" diye cevapladı Marianne, neşeli bir sesle, oysa konuşurken gözleri yaşarıyordu, "Benim sağlığımı düşünme. Elinor iyi, görüyorsun. Bu ikimiz için de yeterli olmalı."

Bu söz Edward'i ya da Elinor'u daha rahatlatması hesaplanarak söylenmediği gibi, hiç de iyilik dolu olmayan bir ifadeyle başını kaldırıp ona bakan Lucy'yi çileden çıkartmak için de söylenmemişti.

"Londra'yı sevdiniz mi?" dedi Edward, başka bir konu açabilecek bir şey söyleme isteğiyle.

"Hiç sevmedim. Çok eğleneceğimi umuyordum ama hiçbir eğlence bulamadım. Seni görmek Edward, Londra'nın verdiği tek mutluluk bu oldu; Tanrıya şükür! Eskiden nasılsan aynı öylesin!"

Sustu -kimse konuşmadı.

"Herhalde Elinor," diye ekledi sonra, "Barton'a dönerken bize göz kulak olsun diye Edward'i alırız. Bir iki hafta içinde, sanırım gideceğiz; umarım Edward bu göreve çok itiraz etmez."

Zavallı Edward bir şeyler mırıldandı, ama kimse anlamadı, hatta kendisi bile. Ama onun heyecanını gören, nedenini de kendisini en çok ne hoşnut edecekse ona yoran Marianne

gayet memnun oldu ve hemen başka bir şeyden bahsetmeye başladı.

"Dün Harley street'te öyle bir gün geçirdik ki Edward! Öyle sıkıcı, öyle sefilce sıkıcı! -O konuda sana anlatacak çok şeyim var, ama şimdi anlatamam."

Ve bu hayranlık verici iradeyle ortak akrabalarını her zamankinden beter sevimsiz bulduğunu, bilhassa annesinden hiç hazzetmediğini anlatmayı daha baş başa oldukları bir zamana erteledi.

"Peki sen niye yoktun Edward? -Niye gelmedin?"

"Başka bir sözüm vardı."

"Söz mü! -Ama ne olurdu ki, böyle arkadaşlarla buluşmak varken?"

"Belki, Miss Marianne," diye haykırdı Lucy, ondan intikam alma hırsıyla, "siz genç erkeklerin asla sözlerini tutmadıklarını sanıyorsunuz, nasılsa önemli önemsiz demeden sözlerini tutmaya niyetleri yok diye."

Elinor çok kızdı, ama Marianne iğneyi hiç de farketmemiş gibiydi, çünkü şöyle cevap verdi,

"Yo, cidden; çünkü ciddi söylüyorum, bence Edward'i Harley street'ten uzak tutan şey sadece vicdanıdır. Gerçekten inanıyorum ki, onda dünyanın en hassas vicdanı var; küçük de olsa, hoşuna gitmese ya da işine gelmese de her sözünü yerine getirmek konusunda son derece titizdir. Tanıdığım herkes içinde acı vermekten, beklentiyi boşa çıkarmaktan en çok korkan, bencil olmayı en beceremeyen odur. Öyle Edward, söyleyeceğim işte. Ne yani, methedildiğini hiç duymayacak mısın! -Öyleyse benim arkadaşım olamazsın; çünkü benim sevgimi, saygımı hakedenler benim açık övgülerime boyun eğmek zorundadırlar."

Ne var ki o an övgülerinin doğası dinleyicilerinin üçte ikisinin duygularına gayet uygunsuz düşüverdi, hatta Edward'in öyle canını sıktı ki, az sonra gitmek üzere kalktı.

"Bu kadar çabuk mu gidiyorsun!" dedi Marianne; "sevgili Edward, olamaz."

Ve onu az bir şey kenara çekip Lucy'nin daha fazla kalamayacağına inandığını fısıldadı. Ama bu cesaret verme girişimi bile işe yaramadı, çünkü Edward gitti; ziyareti iki saat bile sürse ondan uzun kalacak olan Lucy de az sonra arkasından gitti.

"Bunu buraya bu kadar sık ne getiriyor olabilir!" dedi Marianne, Lucy gidince. "Gitsin istediğimizi göremiyor mu! -Edward için ne kadar sıkıcı!"

"Niye! -hepimiz onun arkadaşlarıyız; hatta Lucy onu herkesten eski tanıyor. Bizim kadar onu görmek istemesi gayet doğal."

Marianne dikkatle ona bakıp şöyle dedi, "Biliyorsun Elinor, bu hiç dayanamadığını bir konuşma tarzı. Eğer sadece iddiana itiraz edilsin istiyorsan, ki bence durum öyle, benim dünyada bunu yapacak son kişi olduğumu hatırlamalısın. Gerçekten gerekmedikçe inandığım şeyden hileyle vazgeçirilmem mümkün değil."

Sonra odadan çıktı; Elinor daha fazlasını söylemek için arkasından gitmeye cesaret edemedi; Lucy'ye verdiği gizlilik sözü elini kolunu bağladığı için Marianne'i inandıracak hiçbir açıklama yapamazdı; hala hata ediyor olma ihtimalinin sonuçları acı verici de olsa sözüne uymak zorundaydı. Tüm umabildiği, Edward'm onu ya da kendisini

Marianne'in yanlış ilgisini dinleme sıkıntısına ve son karşılaşmalarına sinen acının başka bir şekilde tekrarına sık sık maruz bırakmaması oldu -bunu ummak için de her nedeni vardı.

Bölüm XIV

Bu toplantıdan birkaç gün sonra gazeteler Thomas Palmer'ın eşinin sağ salim bir oğlan ve bir varis doğurduğunu dünyaya ilan ettiler; gayet ilgi çekici ve tatmin edici bir paragraftı, hiç olmazsa doğumu bekleyen yakın tanıdıklar için.

Mrs Jennings'in mutluluğu için çok önemli olan bu olay zamanını kullanmasında geçici bir değişiklik yarattı ve aynı ölçüde genç arkadaşlarının gündelik yaşamını da etkiledi;

sık sık Charlotte'la beraber olmak istediği için her sabah giyinir giyinmez oraya gidiyor ve akşam geç saate kadar dönmüyordu; Miss Dashvvoodlar da Middletonlar'ın ısrarı üzerine bütün günü Conduit street'te geçiriyorlardı. Kendi rahatları için hiç olmazsa sabahları Mrs Jennings'in evinde kalmayı tercih ederlerdi, ama herkesin isteğine karşı gelemezlerdi. O yüzden zamanları sözde onları çok isteyen ama arkadaşlıklarına pek az değer veren Lady Middleton'la iki Miss Steele'e ayrılmıştı.

Lady Middleton için iyi arkadaş olamayacak kadar akıllıydılar diğer ikisi ise onlara kıskanç gözlerle bakıyor, *kendi* bölgelerine tecavüz ettiklerini ve tekelleştirmek istedikleri teveccühten pay aldıklarını düşünüyorlardı. Lady Middleton'ın Elinor'la Marianne'e davranışları son derece kibar olduğu halde onları gerçekte hiç sevmiyordu. Ne ona ne de çocuklarına iltifat ettikleri için iyi huylu olduklarına inanmı

yordu; okumaya düşkün oldukları için alaycı olduklarmı sanıyordu: belki alaycı olmanın tam ne demek olduğunu bilmiyordu, ama bunun önemi yoktu. Gündelik kullanımda kınama anlamındadır ve kolayca kullanılır.

Onların varlığı hem onun hem de Lucy'nin üzerinde baskı yaratıyordu. Birinin aylaklığını vurguluyordu, ötekinin çıkarcılığını. Lady Middleton onların önünde hiçbir şey yapmıyor olmaktan utanıyordu; Lucy de başka zamanlarda akıl edip dile getirmekten gurur duyduğu iltifatları için onu küçümseyeceklerinden korkuyordu. Miss Steele üçünün içinde onların varlıklarından en az rahatsız olan kişiydi ve onu büsbütün yanlarına çekmek ellerindeydi. İkisinden birinin ona Marianne'le Mr Willoughby arasındaki mevzunun etraflı bir hikayesini anlatması, onlar geldi diye yemekten sonra ateşin yanındaki en iyi yerden olma fedakarlığının mükafatını bol bol aldığını hissetmesine yeterdi. Ama bu imkan ona tanınmadı; sık sık Elinor'a kızkardeşiyle ilgili acıma dolu sözler söylediyse de, hatta birkaç kez Marianne'in önünde delikanlıların sadakatsizliğine dair

sözler sarfettiyse de kimseyi etkileyemedi, Elinor'dan kayıtsız, Marianne'den de tiksintili bir bakış almak dışmda. Biraz daha hafif bir çaba onu arkadaşları yapabilirdi. Doktor'la ilgili olarak ona bir gülselerdi! Ama başkalarına göre onu memnun etmeye o kadar az meyilliydiler ki, eğer Sir John akşam yemeğini dışarıda yiyorsa bütün günü kendi kendirle armağan ettiklerinden başka şaka duymadan geçirebiliyordu.

Bütün bu kıskançlıklar ve rahatsızlıklar Mrs Jennings için öylesine akla gelmez şeylerdi ki, kızların bir arada olmasının sevindirici olduğunu düşünüyor genç arkadaşlarmı her gece tebrik ediyordu yaşlı aptal bir kadmın yanından o kadar uzun süre kaçtıkları için. Bazen Sir Johnlar'da, bazen de kendi evinde onlara katılıyordu; ama nereye olursa olsun her zaman müthiş neşe içinde, keyif ve huzur dolu bir halde geliyor, Charlotte'un sağlığının iyi gidiyor olmasını kendi bakımına bağlıyor, durumunun etraflı bir tarifini vermeye can atıyor ve sadece Miss Steele'i kendini dinlemeye hazır buluyordu. Bir şey onu gerçekten rahatsız ediyordu; bundan da her gün şikayet ediyordu. Mr Palmer cinsiyetinde yaygın olan, ama bir babaya yakışmayan bir görüşü, bütün çocukların birbirlerine benzediğini savunuyordu; gerçi Mrs Jennings zaman zaman bu bebekle her iki taraftan akrabalarının her biri arasında çok çarpıcı bir benzerlik görüyordu, ama babasını buna inandırmanın imkanı yoktu; aynı yaştaki diğer tüm bebeklere benzemediğine ikna olmuyordu; hatta dünyadaki en güzel bebek olduğu şeklindeki o masum iddiayı kabul etmeye bile yanaşmıyordu.

Şimdi o sıralar Mrs John Dashvvood'un başına gelen bir talihsizliği anlatacağım. İki görümcesi Mrs Jennings'le birlikte onu Harley street'te ilk kez ziyaret ederlerken bir başka tanıdığı damlayıverdi -kendi başma canını sıkacak gibi görünmeyen bir durum. Ama diğer kişilerin hayalgüçleri onları bizim davranışlarımız hakkında yanlış yargılara varmaya, görünüşe bakarak karar vermeye yöneltirken,

insanın mutluluğu bir ölçüde şansa kalır. Bu hadisede, bu son gelen hanım hem de sadece Miss Dashvvoodlar'ın adını duyup Mr Dashvvood'un kızkardeşleri olduğunu anlayınca hayalgücünün gerçeği de, ihtimalleri de aşıp gitmesine öyle bir izin verdi ki, hemen Harley street'te kaldıkları sonucunu çıkardı; bu yanlış yorum bir iki gün sonra o hanımın evinde verdiği ufak bir müzikli parti için ağabey ve yengeleri gibi onlara da davetiye göndermesine yol açtı. Bunun üzerine Mrs John Dashvvood sadece bin bir sıkıntıya katlanarak Miss Dashvvoodlar'a arabasını göndermekle kalmadı, daha fenası, onlara sıcak davranıyormuş görünme eziyetine de katlandı: hem kim bilebilirdi onunla bir ikinci kez dışarı çıkmayı umut etmeyeceklerini? Onları hayal kırıklığına uğratma gücü, doğru, her zaman onda olmalıydı. Ama bu yeterli değildi; çünkü insanlar yanlış olduğunu bildikleri bir davranış şekline karar ver

dikleri zaman aslında daha iyisini yapmaları beklendiği için kendilerini yaralanmış hissederler.

Marianne artık yavaş yavaş her gün dışarı çıkmaya o kadar alışıyordu ki çıksın mı, çıkmasın mı, onun için sorun olmamaya başlıyordu: her akşam programı için sakince ve ilgisizce hazırlanıyordu, hiçbir toplantıdan en ufak bir neşe beklemeden, sık sık son ana kadar nerede ne toplantısı olduğunu bilmeden.

Elbisesi ve görünümü konusunda son derece kayıtsızdı, o kadar ki bütün hazırlanışı boyunca verdiği dikkat, hazırlığı bitip de bir araya geldiklerinden sonraki ilk beş dakika içinde Miss Steele'in ona yöneltttiği dikkatin yarısı kadar bile değildi. Onun ince gözleminden ve genel merakmdan hiçbir şey kaçmıyordu; herşeyi görüyordu o, herşeyi soruyordu; Marianne'in elbisesinin her kısmının fiyatmı öğrenene kadar rahat etmiyordu; toplam kaç tuvaleti olduğunu Marianne'in kendisinden daha iyi tahmin edebiliyordu ve gitmeden önce temizleme masrafının haftada ne tuttuğunu, her yıl kendine ne kadar para harcadığını öğrenmekten umudunu kesmemiş oluyordu. Üstelik bu tür sorguların arsızlığı, genellikle hoşluk

olsun diye söylense de Marianne’e en büyük arsızlık gibi gelen bir iltifatla sona eriyordu; çünkü tuvaletinin değerinin ve kalitesinin, ayakkabılarının renginin, saçının modelinin incelenmesine maruz kaldıktan sonra ona hemen hemen şöyle bir şey söyleneceğinden emindi, "cidden müthiş güzel görünüyorsunuz, herkes size bayılacak."

O akşam da böyle bir övgüyle gönderildi ağabeyinin arabasına; kapıya gelip beklemeye başladıktan sonra beş dakika içinde arabaya binmeye hazırdılar 3iıi3 yengeleri bu dakikliği makul bulmadı: tanıdığının evine onlardan önce gitmişti ve gecikerek kendisine ya da arabacısına sorun çıkaracaklarını bekliyordu.

Akşamın fazla dikkat çekecek bir yanı yoktu. Parti diğer tüm müzikli partiler gibi icradan gerçekten zevk alan birçok insanı ve icraya oralı bile olmayan birçok insanı bir araya getirmişti; icracılar her zamanki gibi kendi gözlerinde ve yakın arkadaşlarının gözlerinde İngiltere’nin ilk özel icracılarıydı.

Elinor müziğe yatkınlığı olmadığı, varmış gibi de yapmadığı için, canı isteyince gözlerini piyanodan başka yana çevirmekte sakmca görmedi; bir arpla bir viyolonselin varlığından bile etkilenmeden gözlerini keyfine göre odadaki başka şeylere dikti. Bu gezgin bakışların birinde bir grup delikanlı arasında birini gördü, Gray’in dükkanında onlara kürdan kutusu dersi veren kişiyi. Onu kendisine baktıktan hemen sonra gördü; samimi bir şekilde ağabeyiyle konuşuyordu; ağabeyinden onun adını öğrenmeye henüz karar vermişti ki, ikisi birden ona doğru geldiler ve Mr Dashwood onu Mr Robert Ferrars olarak takdim etti.

Delikanlı ona rahat bir kibarlıkla davrandı; eğilirken başını öyle bir büktü ki, Elinor kelimelerle anlatılıyormuş kadar açık bir şekilde anladı tastamam Lucy’nin tarif ettiği züppe olduğunu. Keşke Edward’a olan saygısı onun kendi meziyetleri yerine en yakın akrabalarının meziyetlerine bağlı olmuş olsaydı! Çünkü o zaman kardeşinin selam verişi annesiyle ablasının başlattıkları sevimsizliğe son darbeyi

indirmiş olurdu. Ama iki delikanlı arasındaki farka şaşırırken, birinin sığlığı ve özentililiğinin hiç de diğerinin alçakgönüllülüğü ve değerine duyduğu sevgiyi yok etmediğini farketti. Neden farklılar Robert ona bir saatlik bir sohbetin çeyrek saati içinde bizzat açıkladı; çünkü kardeşinden bahsederken, onun uygun çevrelere girmesini engellediğine inandığı aşırı çekingenliğe esef ederken, bunu içtenlikle ve cömertlikle herhangi bir doğal kusura değil, özel eğitim alma talihsizliğine veriyordu; oysa kendisi herhangi bir özelliği, önemli bir kişisel üstünlüğü olmadığı halde, sadece halk okuluna gitme ayrıcalığından olsa gerek insan içine girmeye herkes kadar uygundu.

"Kesinlikle," diye ekledi, "başka bir şey olmadığına inanıyorum; durumu dert ettiğini görünce anneme de sık sık öy

le diyorum. 'Sevgili Madam,' diyorum ona her zaman, 'içiniz rahat olsun. Bu derdin artık çaresi yok; bu tümüyle sizin eseriniz. Niye dayım Sir Robert'ın sizi ikna etmesine izm verdiniz de hayatının en kritik devrinde Edvvard'ı özel hocaya yolladınız? Onu da Mr Pratt'ın oraya göndermek yerine benim gibi Westminster'a gönderseydiniz bütün bunların önüne geçilmiş olurdu.' Ben meseleyi her zaman bu şekilde ele alıyorum, annem de hatasının gayet farkında."

Elinor bu görüşüne itiraz etmedi, çünkü halk okulunun faydaları konusundaki genel düşünceleri ne olursa olsun Edwarden Mr Pratt'ın ailesiyle kalışını canı sıkılmadan düşünemiyordu.

"Devonshire'de yaşıyorsunuz, sanırım," -oldu sonraki sözü; "Dawlish'e yakın bir kulübede."

Elinor yer konusunda düzeltme yaptı; Robert insanın Dawlish yakınında yaşıyor olmadan Devonshire'de yaşayabiliyor olmasına şaşırmış gibiydi. Yine de onlarmki gibi evlere yürekten övgülerini bahşetti.

"Kendi adıma," dedi, "kulübelere son derece düşkünümdür; kulübelerin her zaman çok rahat, çok zarif bir yanları vardır. Hatta ayıracak param olsa ufak bir arazi alır,

kendime bir kulübe inşa ederim; Londra'nın yakınında olur canım isteyince atlar giderim, yanıma birkaç arkadaş alır mutlu olurum. İnşaat yapacak herkese kulübe inşa etmesini tavsiye ediyorum. Arkadaşım Lord Courtland geçen gün fikrimi almak için bana geldi, önüme ünlü mimar Bonomi'nin üç farklı planmı koydu. En iyisini seçmemi istedi. 'Azizim Courtland,' dedim, bütün planları o an ateşe fırlatarak, 'hiçbirini yapma, ne yap yap, bir kulübe inşa et.' Sanırım sonunda öyle olacak.

"Bazıları kulübede konfor olmaz, genişlik olmaz sanıyorlar; büyük hata. Geçen ay arkadaşım Elliott'ın Dartford yakınındaki yerindeydim. Lady Elliott dans partisi vermek istiyordu. 'Ama nasıl olur?' dedi; 'Sevgili Ferrars, söyleyin bana bu nasıl yapılabilir. Bu kulübede on çifti alacak yer yok, yemek nerede olacak?' Ama *ben* o an gördüm hiçbir zorluk olmadığını ve dedim ki, 'Sevgili Lady Elliott, rahat olun. Yemek salonu rahat rahat on sekiz kişi alır; oyun masaları da oturma odasma yerleştirilebilir; kütüphane çay ve diğer içecekler için açık olur; yemek de holde verilsin.' Lady Elliott fikri sevdi. Yemek salonunu ölçtük ve tam on sekiz kişi alacağını gördük; bir daha mesele tam benim planıma göre ayarlandı. Yani işte, görüyorsunuz, insanlar nasıl düzenleyeceklerini bilirlerse bir kulübede de en geniş mekandaki her konfor sağlanabilir."

Elinor bütün bunları kabul etti, çünkü akıllı uslu bir itiraz karşısındakinin haketmediği bir iltifat olacaktı.

John Dashwood müziğe büyük kızkardeşinden daha fazla ilgi duymadığı için onun aklı da başka herşeyle ilgilenme konusunda serbestti; toplantı sırasında aklma bir fikir geldi ve eve geldikleri zaman onayını almak için fikri karışma söyledi. Mrs Denison'm kızkardeşlerini onların konuğu sanma hatasını düşünmek, aklma Mrs Jennings'in evden uzak kalacağı zamanlarda onların konuk olarak davet edilmelerinin uygun olacağını getirmişti. Masraf bir şey tutmazdı, rahatsızlık da fazla olmazdı; vicdanındaki hassasiyet bu ilginin babasına verdiği sözden tümüyle

kurtulması için şart olduğunu söylüyordu. Fanny teklifi duyunca yerinden sıçradı.

"Nasıl olur bilmem ki," dedi, "Lady Middleton'ı gücendirmek var, çünkü her günü onunla geçiriyorlar; yoksa tabii ki çok sevinirim. Biliyorsun, onlara her zaman elimden gelen yakınlığı göstermeye hazırımdır, bu akşam onları dışarı çıkarmam da gösteriyor zaten. Ama onlar Lady Middleton'ın misafirleri. Ondan uzaklaşmalarını nasıl söylerim?"

Kocası bütün munisliğine rağmen itirazının gücünü görmedi. "Zaten bu şekilde Conduit street'te bir hafta geçirdiler; Lady Middleton böyle yakın akrabalarına aynı sayıda gün ayırmalarına kızmaz."

Fanny bir an durakladı, sonra yeni bir gayretle şöyle dedi,

"Hayatım, elimde olsa onları bütün kalbimle isterim. Ama Miss Steeleler'den bizimle birkaç gün kalmalarını istemeye henüz karar vermiştim. Çok iyi huylu, uyumlu kızlar; bence ilgi görmeyi hakediyorlar, çünkü dayıları da Edward'a çok emek verdi. Kızkardeşlerini başka bir sene çağırırız; ama Miss Steeleler bir daha şehre gelemeyebilirler. Eminim onları çok seveceksin; hatta onları zaten çok seviyorsun, sonra annem de öyle; Harry de onlara çok düşkün!"

Mr Dashwood ikna oldu. Miss Steeleler'i davet etmenin gerekliliğini hemen kavradı ve vicdanı kızkardeşlerini bir dahaki sene davet etme kararıyla rahatladı; ama aynı zamanda bir dahaki senenin Elinor'u şehre Albay Brandon'ın karısı, Marianne'i de onların misafiri olarak getirerek daveti gereksiz kılacağından kurnazca şüphelendi.

Kurtulduğuna sevinen ve kurtulmasını sağlayan kıvrak zekasıyla gurur duyan Fanny ertesi gün Lucy'ye yazarak onu ve ablasını Lady Middleton onlara izm verir vermez birkaç günlüğüne Harley street'e davet etti. Bu Lucy'yi gerçekten ve haklı olarak mutlu etmeye yetti. Mrs Dashwood hakikaten onun için çalışıyor gibiydi; umutlarını yaşatıyor, görüşlerini destekliyordu! Edward ve ailesiyle böyle bir beraberlik fırsatı amaçları açısından çok önemliydi ve böyle bir davet onun

için şeref vericiydi! Ne kadar teşekkür edilse, ne kadar çabuk istifade edilse yetmeyecek bir ayrıcalıktı bu; Lady Middleton'a yaptıkları ve daha önce kesin sınırları olmayan ziyaretin aslında zaten iki günlük olduğu hemen farkedildi.

Mektup Elinor'a gösterildiği zaman, ki gelişinden sonra on dakika içinde gösterildi, Elinor'u ilk kez Lucy'nin beklentilerine biraz ortak etti; çünkü bu kadar kısa bir tanışıklık üzerine bahşedilen böyle bir olağandışı kibarlık işareti Lucy'ye yönelik iyi niyetin sadece Elinor'a karşı olan kötülüğün ötesinde bir şeyden kaynaklandığını, zamanla ve sabırla Lucy'nin dilediği herşeyi yapmaya ikna edilebileceğini gösteriyor gibiydi. İltifatları Lady Middleton'ın gururunu çoktan altetmiş ve Mrs John Dashvvood'un kalbinin kapısını açmıştı; bunlar daha büyük başarıları mümkün kılan etkilerdi.

Miss Steeleler Harley street'e taşındılar; Elinor'a onların oradaki etkilerine dair gelen havadis olayla ilgili beklentisini kuvvetlendirdi. Onları birkaç kez ziyaret eden Sir John eve ne kadar el üstünde tutuldukları haberlerini getirdi, herkesçe ilgi çekici bulunması gerektiği üzere. Mrs Dashwood hayatında hiçbir genç kadını onlar kadar beğenmemişti; her birine bir göçmenin yaptığı bir nakış kitabı vermişti; Lucy'yi ilk adıyla çağırıyordu; onlardan ayrılmaya gönlü nasıl razı olur, bilmiyordu.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Mrs Palmer on beş gün sonra o kadar iyiydi ki, annesi bütün zamanını ona ayırmaya artık gerek görmedi; onu günde bir iki kez ziyaret etmekle yetinip kendi evine, kendi alışkanlıklarına geri döndü ve burada Miss Dashwoodlar'ı eski paylarını geri almaya hazır buldu.

Berkeley street'e böylece yeniden yerleşmelerinden üç dört sabah sonra Mrs Jennings Mrs Palmer'a yaptığı olağan ziyaretinden dönünce Elinor'u yalnız başına oturuyor bulduğu oturma odasına onu harika bir şey duymaya hazırlarcasına aceleci bir önem havasıyla girdi ve ona sadece fikir edinme fırsatı verip hemen anlatmaya başlayarak o havanm haklı olduğunu kanıtladı,

"Tanrım! Sevgili Miss Dashwood! haberleri duydun mu?"

"Hayır efendim. Nedir?"

"Çok garip bir şey! Ama hepsini öğreneceksin. -Mr Palmer'm evine gittiğimde Charlotte'u çocukla ilgili tam bir panik halinde buldum. Çok hasta diyordu -çocuk ağlıyor sızlıyordu, her tarafı sivilce içindeydi. Bir baktım, 'Tanrım!' dedim, 'yavrucuğum, bu çocuk sadece diş çıkarıyor;' hemşire de aynısını dedi. Ama Charlotte tatmin olmadı, hemen Mr Donavan çağrıldı; neyse ki o da Harley street'ten henüz dönmüş, doğruca geldi; çocuğu görür görmez o da bizim dediği-

mizi dedi, yani sadece diş çıkarıyor dedi de Charlotte ancak o zaman rahatladı. Sonra, doktor tam gidiyordu ki aklıma geldi, yani nasıl oldu da akıl ettim bilmiyorum, havadis var mı diye sordum. Bunun üzerine sırıttı etti, sonra ciddileşti, bir şeyler bildiğini belli etti, sonunda kulağıma fısıldadı, 'Misafiriniz olan genç hanımlar yengelerinin hastalığını duyar diye korkuyorum, ama tahmin ediyorum telaşlanacak fazla bir şey yok; umut ediyorum Mrs Dashwood iyileşecek.'"

"Ne! Fanny hasta mı?"

"Ben de aynen öyle dedim, şekerim. ’Tanrım!’ dedim, ’Mrs Dashwood hasta mı?’ Sonra herşey anlaşıldı; meselenin esası, öğrendiğime göre şöyle gibi. Mr Edward Ferrars, hani size takıldığım delikanlı (ama doğrusu ciddi bir yanı olmadığına feci memnunum), Mr Edward Ferrars öyle görünüyor ki, bir senedir kuzenim Lucy’yle sözlüymüş! -işte size haber! -Nancy’den başka kimse mevzuyla ilgili tek şey bilmiyormuş! -Böyle bir şeyin mümkün olabileceğine inanabilir miydin? -Birbirlerinden hoşlanmalarında şaşılacak bir şey yok; ama işi aralarında bu kadar ileri götürmeleri kimin aklına gelir! Burası tuhaf! Ben onları hiç bir arada görmedim, yoksa eminim hemen anlardım. Mrs Ferrars’dan korkularına gizli tutmuşlar, ne o ne ağabeyin ne de yengen zerrece şüphelenmişler, -ama bu sabah zavallı Nancy, hani biliyorsun, iyi niyetli biridir, ama pek de aklı yerinde değildir, herşeyi yumurtlayıvermiş. ’Tanrım!’ diye düşünmüş kendi kendine, ’hepsi Lucy’yi çok seviyorlar zorluk çıkarmazlar;’ böylece yengene gitmiş, yengen kendi başına oturmuş kilim dokuyormuş, ne bilsin başına gelecekleri -çünkü tam ağabeyine diyormuş ki, daha beş dakika önce, Edward’la Lord falancanın, kimdi unuttum, kızı arasında evlilik planlan yapıyormuş. Kibri nasıl bir darbe almıştır artık tahmin edersin. Anında şiddetli bir isteri krizine girmiş, çığlıkları o sırada odasında oturmuş, köydeki kahyasına mektup yazmayı düşünen ağabeyinin kulağına kadar gitmiş. Ağabeyin hemen kalkıp koşmuş ve korkunç bir sahne meydana gelmiş, çünkü Lucy de o sırada yanlarına gelmiş, olanları nereden bilsin. Zavallıcık! Ona acıyorum. Ama kanımca ona fena muamele yapılmış; çünkü yengen onu öyle bir hışımla azarlamış ki kız düşüp bayılmış. Nancy de diz çöküp acı acı ağlamış; ağabeyin odada bir aşağı bir yukarı yürüyüp durmuş ve ne yapmak gerektiğini bilmediğini söylemiş. Mrs Dashwood evinde bir an bile durmamalarını söylemiş, ağabeyin de diz çöküp eşyalarını toplayıncaya kadar kalmalarına izin vermesini istemiş. Sonra yengenin tekrar isteri krizi tutmuş, ağabeyin öyle korkmuş

ki, Mr Donavan'ı çağırtmış, Mr Donavan da evi ayakta bulmuş. Araba kapıda hazır bekliyormuş zavallı kuzenlerimi götürmek için, o geldiği sıra onlar da ancak dışarı çıkıyorlarmış; zavallı Lucy öyle bir haldeymiş ki zor yürüyormuş; Nancy de hemen hemen o kadar kötüymüş. inan ki yengene tahammülüm kalmadı; bütün kalbimle dilerim ona rağmen evlenirler. Tanrım! Zavallı Mr Edward duyduğu zaman ne zor durumda kalacak! Sevgilisine öyle hakaret edilsin! Çünkü ona aşık diyorlar ki olabilir. Şaşırmam yani, feci tutkun bile olsa! -Mr Donavan da aynı fikirde. Onunla epeyce konuştuk; iyi haber şu ki Harley street'e geri döndü, mesele Mrs Ferrars'a anlatıldığı zaman etrafta olup kulak kabartabilir, çünkü kuzenlerim evden gider gitmez onu çağırmışlar, çünkü yengen onun da kriz geçireceğinden eminmiş; geçirsin tabii, bana ne. ikisine de acımıyorum. Milletin para ve asalet için bu kadar yaygara yapmasını doğru bulmuyorum. Mr Edward'la Lucy'nin evlenmemesi için dünyada hiçbir neden yok; çünkü eminim Mrs Ferrars oğlunu iyi yaşatacak imkana sahiptir; Lucy'nin kendisinin hemen hiçbir şeyi yoksa da herşeyi en iyi şekilde değerlendirmeyi herkesten iyi bilir; bence eğer Mrs Ferrars ona yılda sadece beş yüz verse bununla başkasının sekiz yüzle becerebileceği kadar iyi görünmeyi becerir. Tanrım! Sizinki gibi bir kulübede nasıl da rahat yaşarlar -ya da az daha büyüğünde - iki hizmetçi, iki de uşak olur; hizmetçi bulmalarına yardım da ederdim, çünkü benim Betty'nin işsiz bir kardeşi var tam onlara göre olurdu."

Burada Mrs Jennings durdu; Elinor düşüncelerini toparlama fırsatı bulduğu için konunun gerektirebileceği bir cevap vermeyi ve gözlemde bulunmayı becerebilecekti. -Konuyla olağandışı bir ilgisi olduğundan şüphelenilmediğini, Mrs Jennings'in artık onun Edvvard'la ilişkisi olduğunu düşünmediğini (bunu son zamanlarda sık sık ister olmuştu) gördüğü için mutlu oldu; en çok da Marianne yokken meseleden herhangi bir rahatsızlık duymaksızın

bahsedebileceği ve ilgili herkesin davranışı hakkında tarafsızca görüşünü söyleyebileceği için mutlu oldu.

Olayla ilgili kendi beklentisinin ne olabileceğine karar veremiyordu; -Edvvard'la Lucy'nin evlenmesinden başka bir şekilde sona ermesinin mümkün olduğu düşüncesini içtenlikle aklından atmaya çalıştıysa da. Mrs Ferrars'ın ne söyleyeceğini, ne yapacağmı tahmin ediyor olsa da duymayı çok isterdi; Edward'ın nasıl davranacağını öğrenmeyi daha da çok isterdi. -Ona çok acıyordu; -Lucy'ye ise pek az -o pek azı hissetmek için de çaba sarfetmesi gerekiyordu; -diğerlerine ise hiç acımıyordu.

Mrs Jennings başka şey konuşamadığı için Elinor Marianne'i bu tartışmaya hazırlamak gerektiğini hemen farketti. -Ondan sakladıklarını açıklamak, ona gerçeği anlatmak ve ablası için rahatsızlık ya da Edvvard'a karşı güceniklik duyduğunu belli etmeden konuyu başkalarından dinlemeye alıştırmak için zaman kaybetmemeliydi.

Elinor'un görevi acı vericiydi. -Kızkardeşinin tek tesellisi olduğuna inandığı şeyi yok edecekti, -Edvvard'ın Marianne'in gözündeki itibarını yerle bir edecek, ikisinin durumu arasında güçlü bir benzerlik kurarak ona kendi hayal kırıklığını yeni baştan yaşatacak özel şeyler anlatacaktı. Böyle bir görev can sıkıcı da olsa yapılmak zorundaydı; Elinor görevi yerine getirmek için acele etti.

Kendi duyguları üzerinde durmak, hatta Edward'm sözlü olduğunu ilk duyduğundan beri gösterdiği ağırbaşlılığı koruma çabası dışında kendisinin de o kadar acı çektiğini anlatmak gibi bir niyeti yoktu, bunlar Marianne'in dört elle sarılacağı işaretler olabileceği için. Hikayesi açık seçik ve basitti; anlatırken duygulanmaması imkansızdı, ama şiddetli heyecana da sert acılara da yer vermiyordu. -Bunlar daha çok dinleyene ait oldular, çünkü Marianne dehşet içinde dinledi ve hıçkıra hıçkıra ağladı. Elinor kendi üzüntüsü içindeyken de başkalarını avutmak zorundaydı, onların üzüntüsü içinde olduğu kadar; moralinin yerinde olduğunu, Edward'm sağduyusuzluk dışında her bakımdan suçsuz

olduğunu içtenlikle savunarak sunabileceği tüm avuntuyu hemen sundu.

Ama Marianne bir süre ikisine de inanmadı. Edward ikinci bir Willoughby oldu; o Willoughby'yi öyle kalpten sevmişti ki Elinor da ondan daha az sevmiş olamazdı! Lucy Steele'e gelince, onu öyle beter sevimsiz, aklı başında bir adamı kendine bağlayabilme yeteneğinden öyle yoksun buluyordu ki, Edward'm ilk başlarda ona aşık olduğuna inanmaya da, onu bunun için affetmeye de yanaşmadı. Bunun doğal olduğunu bile kabul etmedi; Elinor doğal olduğuna inanma konusunda onu kendi haline bıraktı, inanmasını sağlayacak tek yola, insanı daha iyi tanımaya.

Elinor'un ilk açıklaması sözlülük gerçeğini ve ne zamandır varolduğunu ifade etmekten ileri gitmemişti. -Marianne o zaman çökmüştü ve Elinor tüm olağan ayrıntılara son vermişti; bir süre tüm yapabildiği üzüntüsünü geçirmek, korkularını hafifletmek ve dargınlığıyla mücadele etmekti. Marianne'in daha ileri ayrıntıların önünü açan ilk sorusu şu oldu,

"Ne zamandır biliyorsun Elinor? Sana yazdı mı?"

"Dört aydır biliyorum. Lucy geçen kasımda Barton Park'a gelince bana gizlice sözden bahsetti."

Marianne'in gözlerinde bu sözler karşısında dudaklarının ifade edemeyeceği bir şaşkınlık belirdi. Hayret içinde duraksadıktan sonra şöyle haykırdı,

"Dört ay! -Dört aydır biliyor muydun?"Elinor, "Evet" dedi.

"Ne! -bütün ızdırabım içinde bana göz kulak olurken kalbinde bu yük mü vardı? -ben de seni mutlu olduğun için hor görüyordum! ""Mutlu olmaktan ne kadar uzak olduğumu o sıra bilmen doğru değildi." —

"Dört ay!"-diye haykırdı Marianne tekrar. -"Bu kadar sakin! -bu kadar neşeli! -nasıl dayandın buna?"" Görevimi yaptığımı düşünerek. -Lucy'ye verdiğim söz de beni susmaya mecbur ediyordu. Ona gerçeği ima bile etmemek gibi bir borcum vardı; aileme ve arkadaşlarıma da benimle

ilgili gideremeyeceğim bir endişe duymalarma yol açmamayı borçluydum."

Marianne çarpılmış gibi oldu.-

"Sana ve anneme açıklamayı hep çok istedim," diye ekledi Elinor; "bir iki kez denedim de; -ama verdiğim sözü çiğnemeden sizi inandıramazdım."

"Dört ay! -yine de onu sevdin! ""Evet. Ama sadece onu seviyor değildim; -başkalarının huzuru da benim için önemliydi, o yüzden neler hissettiğimi öğrenmelerine izin vermeyerek onları koruduğum için memnunum. Şimdi bunları daha rahat düşünüp anlatabiliyorum. -Benim yüzümden acı çekmeni istemezdim; çünkü seni temin ederim, ben artık önemli bir acı duymuyorum. Hayatımda bana destek olacak çok şey var. Kendi düşüncesizliğim yüzünden herhangi bir hayal kırıklığı yaratmadığımı biliyorum, yaratılana da mümkün olduğunca etrafa yaymadan katlanmaya çalıştım. -Edward benim gözümde tüm davranış gerekleri bakımdan aklanmıştır Onun mutlu olmasını diliyorum; onun da görevi olduğunu düşündüğü şeyi yaptığından adım gibi eminim, o kadar ki şimdi biraz pişmanlık duysa bile sonunda mutlu olacak. Lucy akıllı biri; bu da her iyi şeyin üzerine inşa edilebileceği temeldir. -Hem zaten Marianne, tek ve sürekli bir bağlılık fikrinde cezbedici olan herşeye rağmen, insanın mutluluğunun sadece tek bir kişiye bağlı olmasıyla ilgili söylenebilecek herşeye rağmen, bunun böyle olması kolay değil -uygun değil -mümkün değil. Edward Lucy’yle evlenecek; görünüşü de aklı da hemcinslerinin yarısından daha üstün bir kadınla evlenecek; zaman ve alışkanlık ona bir vakitler başka birini karısından daha üstün bulduğunu unutmayı öğretecek. ""Eğer böyle düşünüyorsan," dedi Marianne, "eğer en değer verdiğin şeyi kaybedince yerine başka bir şeyi bu kadar kolay koyabiliyorsan, kararlılığın, ağırbaşlılığın belki daha az hayretle karşılanmalı. -Bunları şimdi daha iyi kavrıyorum."

"Seni anlıyorum. -Güçlü duygular duyduğumu düşünmüyorsun. -Dört ay boyunca Marianne, bütün bunlar

aklımı esir aldı, tek bir kişiyle bile konuşma özgürlüğüm olmadan hem de; size ne zaman açıklanırsa açıklansın seni de annemi de çok mutsuz edeceğini biliyordum, yine de sizi buna biraz olsun hazırlayamadım. -Bana söylendi, -bizzat ilgili kişinin kendisi tarafından zorla söylendi ve kendisinin benden önce sözlenmiş olması bütün hayallerimi yıktı ve bunu bana, düşündüğüm gibi, zafer duygusu içinde söyledi. -Dolayısıy la bu kişinin kuşkularına beni en yakından ilgilendirdiği halde kayıtsız görünmeye çalışarak karşı koydum; -üstelik sadece bir kere de olmadı; -umutlarını ve hülyalarını tekrar tekrar dinlemek zorunda kaldım. -Edward'i ilelebet kaybettiğimi kendime anlattım, hem de bu beraberliği daha az istememe yol açabilecek tek bir olaya tanık olmadan. -Hiçbir şey onun değersiz biri olduğunu göstermiş değil; bana karşı kayıtsız olduğunu gösterecek bir şey de olmuş değil. -Ablasının acımasızlığına ve annesinin küstahlığına karşı mücadele etmek zorunda kaldım ve aşkın hiçbir zevkini yaşayamadan tüm cezasına katlandım. -Ve bütün o günler boyunca, iyi bildiğin gibi, tek mutsuzluğum da bu değildi. -Duygudan yoksun olduğumu düşünüyorsan -şimdi acı çektiğimi rahatlıkla kabul edebilirsin. Meseleyi düşünürkenki sakinliğim, kendime bulmak istediğim teselli aralıksız ve ızdıraplı bir çabayla mümkün oldu; -kendiliklerinden ortaya çıkmadılar; -beni neşelendirmek için hazır beklemiyorlardı -Hayır Marianne. Yoksa, sessizlik yemini etmiş olmasam, belki hiçbir şey -en yakınlarıma karşı olan görevlerim bile beni büsbütün alıkoyamazdı *çok* mutsuz olduğumu göstermekten."

Marianne altüst olmuştu" Ah Elinor," diye haykırdı, "beni kendimden ilelebet nefret ettirdin. -Sana karşı nasıl zalimce davranmışım! -sen ki benim tek tesellim oldun, sen ki tüm sefaletim içinde bana katlandın, sadece benim için acı çekiyor göründün! -Teşekkürüm bu mu? -Sana verebildiğim tek karşılık bu mu? -Senin üstün niteliklerin bana kendimi öyle aciz hissettiriyordu ki, bunu görmezden gelmeye çalışıyordum."

Bu itirafı kucaklaşma takip etti. Şimdi öyle bir ruh hali içindeydi ki, Elinor ondan istediği sözü almakta hiçbir zorluk çekmedi; onun isteği üzerine Marianne meseleden hiç kimseye ezik bir görüntü vererek bahsetmemeyi, -Lucy'yle karşılaştığında ondan şimdi hiç hoşlanmadığını belli etmemeyi, -hatta olur da karşılaşırlarsa Edward'in kendisini bile her zamanki nezaketini azaltmadan görmeyi kabul etti. -Bunlar büyük fedakarlıklardı; -ama Marianne birini yaraladığını hissedince telafi etmek için elinden geleni yapardı.

Dikkatli davranma sözünü hayranlık verici bir biçimde yerini getirdi. -Mrs Jennings'in konuyla ilgili söylediklerini yüz ifadesi değişmeden dinledi, hiçbir bakımdan ona itiraz etmedi, hatta üç kez, "Evet hanımefendi," dediği işitildi. -Lucy'yi övmesini sadece oturduğu koltuğu değiştirerek dinledi; Mrs Jennings, Edward'ın sevgisinden bahsettiği zaman sadece boğazında bir şey düğümlendi. -Kızkardeşinin bu kahramanca davranışını görmek Elinor'a kendini alabildiğine güçlü hissettirdi.

Ertesi sabah ağabeylerinin ziyaretiyle yeni bir sınav ortaya çıktı; ağabeyleri korkunç meseleden bahsetmek üzere gayet ciddi bir havayla gelmiş ve onlara karısından haberler getirmişti-

"Sanırım," dedi büyük bir vakarla, oturur oturmaz, "çatımız altında dün meydana gelen şok edici gelişmeyi duymuşsunuzdur"

Hepsi yüzleriyle onayladılar; sanki konuşulamayacak kadar kederli bir andı.

"Yengeniz," diye devam etti, "feci şeylere katlandı. Mrs Ferrars da öyle -kısaca öyle acayip sıkıntı verici bir sahne ortaya çıktı ki -ama umarım herhangi birimiz fazla zarar görmeden fırtına atlatıldı. Zavallı Fanny! Dün bütün gün isterisi tuttu. Ama sizi fazla korkutmak istemem. Donavan endişe edecek bir şey yok dedi; bünyesi sağlam, iradesi herşeye kadir Hepsine melek metanetiyle katlandı! Bir daha kimseye karşı iyi niyetli olmayacağını söylüyor; insan da

şaşırmadan edemiyor, bu kadar aldatıldıktan sonra! -bu kadar nezaket göster bu kadar güven duy, sonra böyle nankörlük gör! Bu genç hanımları eve tamamen cömertliğinden davet etti; sadece biraz ilgiyi hakettiklerini, zararsız, iyi huylu kızlar olduklarını, iyi arkadaşlık edeceklerini düşündüğü için; çünkü yoksa ikimiz de seninle Marianne'i davet etmek istiyorduk, nazik arkadaşınız orada kızma bakıyorken. Ve ödülümüz de bu olsun! 'Keşke,' dedi zavallı Fanny o sevgi dolu sesiyle, 'onların yerine kızkardeşlerini çağırsaymışız.'"

Burada teşekkür etsinler diye sustu; teşekkür edildi, o da devam etti.

"Hele zavallı Mrs Ferrars'ın katlandıkları, Fanny meseleyi ilk açtığı zaman, anlatılır gibi değil. Kendisi en hakiki duygularla onun için en iyi evliliği planlarken akla gelecek şey miydi Edward'in bütün o süre içinde gizli gizli başka biriyle sözlenmiş olması! -böyle bir şüphe aklına hayaline gelmezdi! Herhangi bir yerde bir bağı olduğundan şüphelense bile o yer orası olamazdı. 'Oradan yana,' dedi, 'kendimi cidden güvende sanırdım.' Izdıraplara garkoldu. Mamafih ne yapılabileceği konusunda birlikte oturup konuştuk ve sonunda Edward'i çağırmaya karar verdik. Geldi. Ama sonra olanları anlatmak beni üzüyor. Mrs Ferrars sözü bozması için ne dediyse, ben fikirlerimle, Fanny de ricalarıyla onu ne kadar desteklediysek işe yaramadı. Vazife, sevgi, herşey göz ardı edildi. Edward'm bu kadar inatçı, bu kadar duygusuz olduğunu bilmezdim daha önce. Annesi ona cömert planlarını açıkladı, Miss Morton'la evlenmesi halindeki; Norfolk mülkünü onun üstüne yapacağını söyledi, o mülk ki vergisi çıktıktan sonra yılda rahat bin pound getirir; hatta mesele umutsuz hal alınca, teklifi bin iki yüze çıkardı; bunun karşısına da, eğer bu düşük ailede inat ederse evliliğin sonucu olacak malum cezayı da anlattı ona. Kendi iki bin poundunu tümden alıp gitmesini, bir daha yüzüne bakmayacağını, artık ona bir kuruş yardım etmeyeceğini, eğer daha iyi bir gelir için bir işe girecek

olursa işinde ilerlemesini önlemek için elinden geleni yapacağını söyledi."

Burada Marianne öfke patlaması içinde ellerini çırpıp haykırdı, "Aman Tanrım! Bu mümkün olabilir mi?"

"Valla Marianne," diye cevapladı ağabeyi, "bu gerçeklere karşı koyan inatçılığa ne kadar şaşırsan azdır. Tepkin gayet doğal."

Marianne karşılık verecekti, ama sözünü hatırlayıp duruma katlandı.

"Mamafih bütün bunlar," diye devam etti ağabeyi, "boşuna söylendi durdu. Edward hemen hiç konuşmadı; ama dediğini de kararlı bir biçimde dedi. Hiçbir şey onu sözünden dönmeye ikna edemezmiş. Bedeli ne olursa olsun sözüne sadık kalacakmış."

"Öyleyse," diye haykırdı Mrs Jennings hararetli bir içtenlikle, daha fazla sessiz kakmayarak, "şerefli bir adam gibi davranmış! Affınızı dilerim, Mr Dashwood, ama başka türlü davransaydı alçağm teki olduğunu düşünürdüm. Meseleyle ben de sizin gibi biraz ilgiliyim, çünkü Lucy Steele kuzenimdir ve kanımca dünyada ondan daha iyi bir kız da yoktur, iyi bir kocayı daha çok hakeden bir kız da."

John Dashwood çok şaşırdı; ama doğası sakindi, kışkırtmaya açık değildi ve hiç kimseyi gücendirmek istemezdi, bilhassa servet sahibi hiç kimseyi. O nedenle alınıp darılmadan şöyle cevapladı,

"Herhangi bir akrabanızdan asla saygısızca bahsetmek istemem, Madam. Lucy Steele de bence herşeye layık bir genç kadın, ama bu durumda biliyorsunuz, aile bağı imkansız. Üstelik dayısına emanet edilmiş bir genç adamla, bilhassa Mrs Ferrars gibi çok büyük serveti olan bir kadının oğluyla gizli bir ilişkiye girmek belki bir hayli olağandışıdır. Sözün kısası, önem verdiğiniz hiç kimsenin davranışı üzerinde fikir yürütmek kastında değilim, Mrs Jennings. Hepimiz Lucy Steele'in çok mutlu olmasını istiyoruz; Mrs Ferrars'ın baştan sona davranışı her düşünceli, iyi annenin benzer şartlarda benimseyeceği gibi olmuştur. Asilce ve

cömertçe olmuştur. Edward seçimini yaptı ve korkarım kötü bir seçim yaptı."

Marianne de aynı fikirde olduğunu gösterircesine içini çekti; onu ödüllendiremeyecek bir kadın için annesinin tehditlerine direnirken Edward'in hissettiklerini düşünmek Elinor'un içini sızlattı.

"Peki, beyefendi," dedi Mrs Jennings, "mesele nasıl bitti?"

"Üzülerek söylüyorum ki hanımefendi, en mutsuz bir kopuş içinde bitti: -Edward ilelebet annesinin defterinden silindi. Dün annesinin evini terketti, ama nereye gitti, hala şehirde mi değil mi, bilmiyorum; çünkü *biz* tabii soruşturanlayız."

"Zavallı delikanlı! -ona ne olacak?"

"Gerçekten öyle hanımefendi! Kederli bir hadise. Böyle bir zenginlik umuduyla doğunca! Daha acınacak bir durum düşünemiyorum. iki bin poundun faizi -insan bununla nasıl yaşar! -bir de buna kendi aptallığı olmasa üç ay içinde alabilecek olduğu yılda iki bin beş yüzü (çünkü Miss Morton'ın otuz bin poundu var) hatırlamak eklenince, kendimi daha sefil bir vaziyette düşünemem. Hepimiz ona ne kadar acısak yetmez, çünkü ona yardım etmek hiçbir şekilde elimizden gelmez."

"Zavallı delikanlı!" diye haykırdı Mrs Jennings, "Ben onu evimde ağırlarım, yedirir, yatırırım, görürsem aynen böyle söyleyeceğim ona. Han köşelerinde kendi cebinden yaşaması hiç uygun değil."

Elinor, Edward'a gösterdiği bu iyilik için ona içinden teşekkür etti, iyiliğin şekline gülümsemeden edemediyse de.

"Kendisi de dostlarının istediği kadar düşünseydi kendi iyiliğini," dedi John Dashwood, "şimdi kendine yakışan durumda olurdu ve hiçbir eksiği olmazdı. Ama halihazırda ona yardım etmek kimsenin elinden gelmez. Üstelik aleyhinde gelişen bir şey daha var ki hepsinden beter -annesi gayet tabii olarak o mülkü derhal Robert'in üstüne yapmaya karar verdi, normal şartlarda Edward'in olacaktı.

Bu sabah onu avukatla baş başa bıraktım, iş konuşuyorlardı."

"Demek," dedi Mrs Jennings, "bu da onun intikamı. Herkesin bir usulü var. Ama benim usulüm böyle olmazdı, bir oğlum beni üzdü diye diğer oğlumu servet sahibi yapmak."

Marianne ayağa kalktı, odada dolaşmaya başladı.

"İnsan ruhu için," diye devam etti John, "hiçbir şey kendisinin olabilecek bir mülkün kardeşinin mülkiyetine geçtiğini görmekten daha incitici olabilir mi? Zavallı Edward! Ona samimiyetle acıyorum."

Aynı şekilde içini dökerek birkaç dakika daha geçirdikten sonra John Dashwood ziyaretine son verdi; Fanny'nin durumunda önemli bir sorun olmadığına inandığım, o yüzden fazla endişelenmelerine gerek olmadığını kızkardeşlerine defalarca söyledikten sonra gitti; üç hanımı söz konusu olay hakkmda, hiç olmazsa Mrs Ferrars'ın, Dashwoodlar'ın ve Edward'ın davranışı göz önüne alındığı kadarıyla ortak duygular içinde bıraktı.

O odadan çıkar çıkmaz Marianne'in öfkesi boşaldı; onun hiddeti karşısında Elinor'un kendini tutması imkansız, Mrs Jennings'inki de gereksiz hale geldiği için hep beraber o insanlara bir gayret verip veriştirdiler

Mrs Jennings, Edward'ın davranışını hararetle övüyordu, ama sadece Elinor'la Marianne bu davranışın gerçek değerini anlıyorlardı. Sadece onlar biliyorlardı onu isyankar olmaya kışkırtacak ne kadar az şey olduğunu, yakınlarını ve servetini kaybetmenin tesellisinin doğru olanı yapmanın ötesinde ne kadar küçük olduğunu. Elinor onun dürüstlüğünden onur duyuyordu; Marianne de aldığı cezaya acıdığı için tüm hatalarını bağışladı. Ama aralarındaki güven bu haber sayesinde eski durumuna geldiyse de yalnız kaldıkları zaman ikisinin de üzerinde durmak istemediği bir konu oldu. Elinor bundan prensip gereği kaçındı, çünkü Marianne çok sıcak, çok olumlu sözlerle Edward'ın ona olan sevgisinin devam ettiği inancını aklına sokmaya çalışıyor, Elinor da bunu aklından atmak istiyordu; çok geçmeden

Elinor'un davranışıyla kendi davranışını karşılaştırınca kendinden hiç de memnun olmadığı bir konuda konuşmaya çalışmaktan Marianne'in cesareti kırıldı.

Bu karşılaştırmanın bütün gücünü hissetti, ama ablasının umduğu gibi artık onu çaba sarfetmeye yöneltecek şekilde değil; bunu sürekli kendini küçük görmenin olanca acısıyla hissetti, daha önce çaba göstermediği için acı acı pişmanlık duydu; ama bu da düzelme umudu olmadan pişmanlığı işkenceye çevirdiğiyle kaldı. Ruhu öyle zayıf düşmüştü ki, şim-

di çaba göstermeyi imkansız buluyor, böylece daha da güçsüz düşüyordu.

Sonraki bir iki gün boyunca Harley street'teki ya da Bartlett Binaları'ndaki meseleler hakkında yeni bir şey duymadılar: Ama hadisenin çoğunu zaten bildikleri halde Mrs Jennings bu bilgiyi daha da ötelere yaymak için elinden geleni yaparken yeni bilgi edinmeyi ihmal etmiş olacak ki, ilk fırsatta geçmiş olsun demek ve hal hatır sormak için kuzenlerini ziyaret etmeye karar verdi; o süre içinde onlara gitmesini normalden daha fazla misafir gelmesi dışında hiçbir şey önleyemezdi.

Ayrıntıları öğrenmelerini takip eden üçüncü gün öyle ılık, öyle güzel bir pazar günüydü ki, birçok insanı Kensington Bahçeleri'ne çekmişti, daha sadece martın ikinci haftası olduğu halde. Mrs Jennings'le Elinor bu insanlarm arasındaydılar; ama Willoughbyler'in şehre döndüklerini bilen Marianne sürekli onlarla karşılaşma korkusu duyduğu için insan içine çıkmaktansa evde kalmayı tercih etmişti.

Parka girdikten hemen sonra Mrs Jennings'in yakın bir tanıdığı onlara katıldı; onlarla yürüdüğü ve Mrs Jennings'i lafa tuttuğu için Elinor hiç üzülmedi, kendi sessiz düşünceleriyle baş başa kaldı. Willoughbyler'i görmedi, Edward'ı görmedi, hatta bir süre ciddi olsun, neşeli olsun, ilgisini çekebilecek hiç kimseyi görmedi. Ama sonunda kendini şaşkınlık içinde Miss Steele'le yüz yüze buldu; Miss Steele biraz utangaç görünse de onlara rastladığı için çok

sevindiğini söyledi ve bilhassa Mrs Jennings’in nezaketinden cesaret alınca kendi arkadaşlarını bir süre bırakıp onlara katıldı. Mrs Jennings hemen Elinor’a fısıldadı,

"Herşeyi öğren, şekerim. Sorarsan sana herşeyi anlatır. Görüyorsun, ben Mrs Clarke’ı bırakamam."

Ama hem Mrs Jennings’in hem de Elinor’un merakı çabuk giderildi, çünkü Miss Steele soru sorulmasını beklemeden herşeyi anlattı, zaten aksi takdirde hiçbir şey öğrenilemeyecekti.

"Size rastladığıma çok sevindim," dedi Miss Steele, Elinor’un koluna giriverererek -"çünkü sizi görmeyi dünyadaki herşeyden çok istiyordum." Sonra sesini alçaktı, "Sanırım Mrs Jennings herşeyi duymuştur. Kızgın mı?"

"Size değil herhalde."

"Bu iyi bir şey. Peki Lady Middleton, o kızgın mı?"

"Kızgın olduğuna ihtimal veremem."

"Buna acayip sevindim. Tanrım! Neler geçirdim! Lucy’yi hayatta bu kadar öfkeli görmemiştim. Önce bir daha bana asla yeni şapka süsü yapmayacağına, hatta yaşadığı sürece benim için bir daha hiçbir şey yapmayacağına yemin etti; ama şimdi sakinleşti, yine eskisi gibi iyiyiz. Bakın, dün gece şapkam için bana bu fiyongu yaptı, tüyü kondurdu. İşte, siz de bana güleceksiniz. Niye pembe kurdele takmayayım ki? Doktorun sevdiği renkse bana ne yani. Cidden ben şahsen nereden bilecektim bunu öbür renklerden çok sevdiğini, kendisi bana söylemese. Kuzenlerim benimle nasıl eğleniyorlar! -Diyorum ki bazen, onların karşısında ne yana bakacağımı şaşırıyorum."

Elinor’un ilgilenmeyeceği bir konuya kapılıp gitmişti, o yüzden az sonra tekrar ilk konuya dönmenin yerinde olacağını düşündü.

"İnanın, Miss Dashwood," dedi zafer kazanmış gibi konuşarak, "insanlar Mr Ferrars’ın Lucy’yle evlenmeyeceğini söylemesi konusunda ne derlerse desinler asla öyle bir şey yok; etrafa böyle kötü niyetli haberlerin yayılması çok ayıp.

Lucy bu konuda ne düşünürse düşünsün kimseye kalmamış kesin bitti demek."

"Emin olun bu tür bir şeyden söz edildiğini daha önce duymadım," dedi Elinor.

"Ya, öyle mi? Ama söyleniyordu, iyi biliyorum, hem de epey birilerince söyleniyordu; çünkü Miss Godby Miss Sparks'a demiş ki, aklı başında hiç kimse Mr Ferrars'ın hiçbir şeysi olmayan Lucy Steele için otuz bin pound serveti olan Miss Morton gibi bir kadını bırakmasını beklemesin; bunu Miss Sparks'tan bizzat duydum. Ayriyeten kuzenim Richard da bizzat dedi ki, iş ciddiye binince ona göre Mr Ferrars basar gidermiş; Edward da üç gün boyunca yanımıza yanaşmayınca ben de ne düşüneceğimi bilemedim; bana öyle geliyor ki Lucy herşeyden vazgeçti; çünkü çarşamba günü ağabeyinizin evinden çıktık ve perşembe, cuma, cumartesi günü onu görmedik, ona ne olduğunu bilmiyoruz. Bir kez Lucy ona yazmayı düşündü ama sonra canı istemedi. Mamafih, Edward bu sabah geldi, tam kiliseden eve döndüğümüz sırada; sonra herşey öğrenildi, çarşamba günü onu Harley street'e çağırmışlar, annesi filan onunla konuşmuşla[A] hepsinin yüzüne karşı demiş Lucy'den başka kimseyi sevmediğini, Lucy'den başka kimseyle evlenmeyeceğini. Olup bitenler onu öyle üzmüş ki, annesinin evinden çıkar çıkmaz atına atlamış ve köye filan bir yere gitmiş; bütün perşembe cuma bir handa kalmış, meseleyi iyicene düşünmek için. Tekrar tekrar düşündükten sonra anlamış ki, şimdi ne servet ne bir şey hiçbir şeyi olmadığı için Lucy'nin sözlü kalmasını istemek nezaketsizlik olur, çünkü artık kayıp onun kaybı oluyor, çünkü kendinin iki bin pounddan başka hiçbir şeyi yok, ne umudu ne bir şeyi; planladığı gibi kiliseye girse bile yardımcı rahiplikten başka bir şey alamaz, o zaman da o kadarcıkla nasıl yaşayacaklar? -Lucy'nin daha iyi bir hayatı olmamasını düşünmeye dayanamamış, o yüzden rica etti, eğer en ufak bir düşüncesi varsa meseleye hemen bir son versinler, o da işine gücüne baksın diye. Bunları mümkün olan en açık şekilde

söylediğini duydum. Ayrılma lafı ettiyse tamamen Lucy’nin hatırı, Lucy’nin iyiliği içinmiş, kendini düşündüğü için değil. Yemin ederim ondan sıkıldığına ya da Miss Morton’la evlenmek istediğine filan dair tek kelime etmedi. Ama doğrusu Lucy bu tür sözlere oralı bile olmadı; ona doğrudan dedi ki (epey bir tatlım hayatım geçti, anlarsınız, öyle sözler -Yani işte, malum, insan öyle şeyleri tekrar edemiyor) -ona doğrudan dedi ki, ayrılmak hayatta aklına gelmezmiş, çünkü onunla her şartta yaşarmış, ne kadar az parası olursa olsun, her şekilde onunla mutlu olurmuş, filan işte, öyle. Bir daha Edward acayip mutlu oldu, bir süre ne yapacaklarını konuştular ve Edward’in bir an önce kiliseye girmesine, yetki belgesini alıncaya kadar da nikahı bekletmeye karar verdiler. Sonrasını duyamadım, çünkü aşağıdan kuzenim seslendi, Mrs Richardson arabasıyla gelmiş, ikimizden birini Kensington Bahçeleri’ne götürecekmiş; ben de odaya girip onları bölmek zorunda kaldım, gitmek ister mi, Lucy’ye sorayım diye, ama Edward’i bırakmak istemedi, ben de koşa koşa üst kata çıkıp ipek çorap giydim ve Richardsonlar’la geldim."

"Onları bölmekle neyi kastettiğinizi anlamadım," dedi Elinor; "hepiniz aynı odada beraberdiniz, değil mi?"

"Hayır, değil; hepimiz değil. Aman, Miss Dashwood, sizce insanlar yanlarında biri varken mi aşk konuşurlar? Yo, ayıp yani! -Ciddi olamazsınız. (Şakacıktan gülerek.) -Hayır, hayır; oturma odasına birlikte kapanmışlardı, ben de herşeyi kapıya kulak dayayarak dinledim."

"Nasıl!" diye haykırdı Elinor; "Bana sadece kapı dinleyerek öğrendiğiniz şeyleri mi anlatıyordunuz? Baştan bilmediğim için üzgünüm; çünkü bana öğrenmemiş olmanız gereken bir konuşmanın ayrıntılarını aktarmanızı kabul etmezdim. Kızkardeşinize nasıl böyle haksızlık edebildiniz?"

"Aman ya, bunda bir şey yok ki. Sadece kapıda durdum ve ne duyabilirsem duydum. Eminim Lucy de bana aynı şeyi yapardı; çünkü bir iki yıl önce Martha Sharpe’la benim birçok ortak sırrımız vardı, o bizim konuştuklarımızı dinlemek için

hiç tereddütsüz ya dolaba saklandı ya da şömine paravanının arkasına."

Elinor başka şeylerden bahsetmeye çalıştı; ama Miss Steele birkaç dakikadan daha fazla alıkonamadı aklındaki en önemli şeyi söylemekten.

"Edward yakında Oxford'a gitmekten bahsediyor," dedi, "ama halen Pall Mail, No. -'da kalıyor. Ne kötü kalpli bir kadın annesi, değil mi? Ağabeyinizle yengeniz de pek nazik değillerdi! Mamafih, onlar hakkında size hiçbir şey söylemeyeceğim; tabii bizi eve kendi arabalarıyla gönderdiler, ki beklediğimden fazlaydı bu. Kendi adıma ben yengeniz bizden önceki gün verdiği dikiş kutularını geri isteyecek diye korktum; ama mamafih onlardan bahsedilmedi, ben de benimkini göz önünden kaldırdım. Edward'in Oxford'da biraz işi varmış; bir süreliğine oraya gitmesi lazımmış; ondan sonra bir piskopos ayarlayabilirse yetki belgesini alacakmış. Acaba nasıl bir kiliseye verilecek! -Tanrım! (konuşurken kıkırdadı) Kuzenlerim duydukları zaman ne diyecekler inan olsun ki biliyorum. Yeni kilisesinin rahip yardımcılığını Edward'a alsın diye Doktor'a yazmamı söyleyecekler. Biliyorum, söyleyecek 1er; ama dünyada böyle bir şey yapmam. 'Aman!' derim doğrudan, 'nasıl böyle bir şey düşünebilirsiniz. *Ben* Doktor'a yazacağım, öyle mi!'"

"Doğrusu," dedi Elinor, "en kötü ihtimale hazırlıklı olmak büyük rahatlık. Cevabınız hazır bile."

Miss Steele aynı konuda konuşmaya devam edecekti, ama kendi grubunun yaklaşması başka bir konuyu daha gerekli hale getirdi.

"Ya, aman, Richardsonlar geliyor. Size anlatacağım daha bir sürü şey var, ama onlardan daha fazla ayrı kalmamam lazım. Emin olun çok kibar insanlar. Beyefendi acayip para kazanıyor; kendi arabaları var. Mrs Jennings'e bizzat söyleyecek zamanım olmadı, ama bize kızgın olmadığını öğrendiğim için çok mutlu olduğumu lütfen ona söyleyin, Lady Middleton'ın da öyle; sizin ve kızkardeşinizin gitmesini gerektirecek bir durum olur da Mrs Jennings arkadaş isterse

eminim gelip istediği kadar onunla kalmaktan memnun oluruz. Kanımca Lady Middleton bizi artık istemez şu sıra. Hoşçakalın; Miss Marianne burada olmadığı için üzüldüm. Lütfen ona selamımı söyleyin. Aman ya, keşke en güzel benekli muslininizi giymeseydiniz! -insan yırtılır diye korkmaz mı."

Ayrılırkenki sözleri böyleydi; bundan sonra Mrs Richardson onu çağırmadan önce sadece Mrs Jennings’e birkaç veda iltifatı edecek zaman bulabildi ve Elinor bir süre düşünme gücünü besleyebilecek kadar bilgiyle baş başa kaldı, kendi aklında zaten önceden gördükleri ve önceden tasarladıkları dışında pek az yeni şey öğrenmiş de olsa. Edward’ın Lucy’yle evliliği kesinleşmişti, gerçekleşme tarihi tahmin ettiği gibi hala belirsizdi; -her şey tam beklediği gibi o iş tayinini almasına bağlı görünüyordu ki bunu alması için de en ufak bir şans yoktu.

Arabaya döndükleri zaman Mrs Jennings havadis ihtiyacı içindeydi; ama Elinor bir kere öyle haksızca elde edilmiş bilgiyi olabildiğince az yaymak istediğinden kendini Lucy’nin kendi çıkarları için bilinsin isteyeceğine inandığı basit ayrıntıları kısaca tekrarlamakla sınırladı. Tüm anlattığı sözlülük hallerinin devam ettiği ve sonuca ulaşmak yolunda aldıkları kararlar oldu; buna da Mrs Jennings’den şu doğal tepki geldi.

"Kiliseye tayinini mi bekliyorlar! -bunun sonu ne olur, hepimiz biliyoruz; -bir sene beklerle[A] faydasız olduğunu görünce de iki bin poundunun faiziyle yılda elli poundluk bir rahip yardımcılığına yerleşirler, Mr Steele’le Mr Pratt’ın Lucy’ye ne yararı dokunur ki. -Sonra her sene bir çocukları olur! Tanrı yardımcıları olsun! Ne kadar fakir olacaklar! -Bakayım evlerini döşemeye nasıl yardım edebileceğim. İki hizmetçi, iki de uşak lazım! -geçen gün dedim ya. -Hayır, hayır, bütün işler için sıkı bir kız tutmaları lazım. -Betty’nin kızkardeşi artık onlara olmaz."

Ertesi sabah Elinor’a postayla Lucy’nin kendisinden mektup geldi. -Mektup şöyleydi:

Bartlett Binaları, Mart.

Umarım sevgili Miss Dashwood kendisine yazma cüretimi mazur görür; ama bana olan dostluğunuz bakımından benim ve sevgili Edward'imin son günlerde yaşadığımız tüm zorluklardan sonra iyi haberlerimizi almak sizi memnun eder diye düşündüm; o yüzden, daha fazla özür dilemeden, Tanrıya şükür, şunu söyleyebiliyorum ki korkunç acılar çektiysek de şimdi ikimiz de gayet iyiyiz ve birbirimizin sevgisi sayesinde her zaman olmamız gerektiği gibi mutluyuz. Büyük sınavlardan, büyük işkencelerden geçtik, ama aynı zamanda ben de, olanları kendisine anlattığım Edward da siz başta olmak üzere iyiliklerini her zaman minnetle hatırlayacağımız birçok dostumuz olduğunu gördük; o bakımdan siz de, Mrs Jennings de öğrenmekten mutlu olursunuz düşüncesiyle yazıyorum; dün öğleden sonra Edward'la iki mutlu saat geçirdik; sağduyu gereği görevim olduğunu düşünerek oracıkta ayrılalım diye ısrar ettiysem de kendisi ayrılık kelimesini bile duymak istemedi, asla ayrılmayacağını, benim sevgime sahip olduğu sürece annesinin öfkesine aldırmadığını, geleceğimizin pek parlak olmadığını, ama beklemek ve en iyisini umut etmek zorunda olduğumuzu söyledi; yakında rahiplik belgesini alacak ve eğer kendisini verecek bir kilisesi olan birine tavsiye etme imkanınız olursa eminim bizi unutmazsınız; eminim Mrs Jennings de Sir John'a ya da Mr Palmer'a ya da bize yardımcı olabilecek herhangi bir dosta hakkımızda iyi şeyler söylen - Zavallı Anne yaptığı şeyden ötürü çok suçlu, ama ne yaptıysa iyi niyetle yaptı, o yüzden bir şey söylemiyorum; umarım Mrs Jennings sabahları bu tarafa yolu düşerse bizi ziyaret etmekten yüksünmez; büyük nezaket göstermiş olur, kuzenlerim de kendisini tanımaktan onur duyarlar -Kağıdın sonuna gelirken, kendisine, onları görme şansınız olduğu zaman Sir John'a, Lady Middleton'a ve sevgili çocuklara selamlarımı, Miss Marianne'e de sevgilerimi iletmenizi bütün hürmet ve minnet duygularımla rica ederim.

Saygılar vs. vs.

Elinor okumayı bitirir bitirmez yazarın gerçek amacı olduğuna inandığı şeyi yaptı ve mektubu Mrs Jennings'in ellerine bıraktı; Mrs Jennings mektubu memnuniyet ve övgü dolu yorumlar katarak yüksek sesle okudu.

"Çok iyi gerçekten! -ne kadar da güzel yazıyor! -delikanlıyı serbest bırakmak istemesi iyi olmuş. Lucy'ye yakışmış. -Zavallıcık! Keşke delikanlıya bir yer bulabilsem, ne kadar isterim. -Bana sevgili Mrs Jennings diyor, görüyor musun. Pek iyi kalpli bir kız. -Çok iyi hakikaten. Şu cümle çok güzel kurulmuş. Tabii, tabii, gider görürüm onu. Ne kadar da dikkatli yavrucak, herkesi düşünmüş! -Teşekkür ederim, şekerim, mektubu bana gösterdiğin için. Hayatımda gördüğüm en güzel mektuplardan biri; insanı Lucy'nin aklına da, kalbine de hayran bırakıyor."

Miss Dashvvoodlar şehre geleli iki aydan fazla olmuştu ve Marianne'in geri dönme konusundaki sabırsızlığı her gün artıyordu. Köyün havasını, özgürlüğünü, sakinliğini özlüyordu; ona huzur verebilecek bir yer varsa oranın Barton olması gerektiğini düşünüyordu. Elinor da gitmeyi en az onun kadar istiyordu, sadece hemen gitmeye pek yanaşmıyordu, çünkü o kadar uzun bir yolculuğun zorluklarını da, bu zorlukları Marianne'in kabul etmek istemeyeceğini de biliyordu. Bununla beraber, aklını ciddi ciddi geri dönüş planına verdi; düşüncesini nazik ev sahiplerine söylediğinde Mrs Jennings iyi niyetinin bütün tatlı dilliliğiyle itiraz etti; onları evlerinden yine birkaç

hafta daha uzak tutacak bir plan önerince bu Elinor'a diğer ihtimallerden çok daha makul geldi. Palmerlar mart sonunda Paskalya tatilleri için Cleveland'a gideceklerdi; Mrs Jennings her iki arkadaşıyla birlikte onlara eşlik etmesi için Charlotte'dan sıcak bir davet aldı. Bu davet aslında Miss Dashwood'un aklına yatmazdı; -ama bizzat Mr Palmer öyle sahici bir kibarlıkla ısrar etti ki, kızkardeşinin mutsuzluğu öğrenileli beri onlara karşı büyük değişiklik gösteren davranışlarıyla birleşince, daveti seve seve kabul ettirmeyi başardı.

Marianne'e bu olanları anlattığı zaman, gelgelelim, Marianne'in ilk cevabı fazla sevinçli olmadı.

"Cleveland!" -diye haykırdı, asabiyetle. "Hayır, Cleveland'a gidemem."-

"Orasının," dedi Elinor, nazikçe, "yani yerinin... şeyin civarında olmadığını biliyorsun."

"Ama Somersetshire'de. -Somersetshire'e gidemem. -Orası, hayalimde... Hayır Elinor, oraya gitmemi bekleyemezsin."

Elinor bu duyguların üstesinden gelmesi gerektiğini tartışmayacaktı; -sadece diğerlerini öne sürerek bunlara karşı koymaya çalıştı; sadece davetin çok özlediği sevgili annelerine diğer planlara göre daha derli toplu, daha rahat ve belki daha fazla ertelemeyecek bir şekilde geri dönmek için önlerinde net bir tarih olmasını sağlayan bir fırsat olduğunu savundu. Bristol'dan birkaç mil uzakta olan Cleveland'dan Barton'a olan mesafe bir günden uzun sürmezdi; annelerinin uşağı onlara eşlik etmek üzere oraya inebilirdi; Cleveland'da bir haftadan daha fazla kalmaları söz konusu olamayacağı için üç haftadan biraz fazla bir süre içinde evde olabilirlerdi. Marianne'in annesine duyduğu özlem gerçek olduğu için bu sözler biraz önce ortaya attığı hayali kötülüğe fazla zorlanmadan galip geldi.

Mrs Jennings misafirlerinden bıkmış olmaktan hayli uzaktı, o kadar ki Cleveland'dan onunla geri dönmeleri için epeyce ısrar etti. Elinor gösterdiği ilgiye minnettardı, ama bu ilgi planlarmı değiştiremezdi; annelerinin rızası da hazır

alınmışken dönüşlerine ilişkin herşey olabildiğince ayarlandı; -Marianne onu daha Barton'dan ayrı tutacak olan saatleri sayarak avunmaya çalıştı.

"Ah Albay, Miss Dashvvoodlar olmadan sizle ben ne yapacağız;" -dedi Mrs Jennings, gidişleri kararlaştırıldıktan sonra Albay onu ilk ziyaret ettiğinde"Palmerlar'dan evlerine gitmeye gayet kararlılar; -ne kadar hüzünlü olacağız, döndüğüm zaman! -Tanrım! Oturur, iki kedi gibi sıkkın sıkkın birbirimize bakarız."

Belki Mrs Jennings gelecekteki can sıkıntılarını böyle sertçe tasvir ederek onu bu sıkıntıdan kaçma imkanı verebilecek bir teklif yapmaya kışkırtıyordu; -öyleyse, çok geçmeden amacına ulaştığını düşünmesi için iyi sebepleri oldu; çünkü Elinor arkadaşı için kopyalayacağı bir resmin boyutlarını daha çabuk almak için pencereye gittiği zaman o da anlamlı bir bakışla arkasından gitti ve onunla orada birkaç dakika konuştu. Konuşmasının genç hanım üzerindeki etkisi de gözünden kaçmadı; kulak kabartmayacak kadar soylu

biri olduğu, hatta duymamak için yerinden bilhassa kalkıp Marianne'in çaldığı piyanonun yanındaki koltuğa geçtiği halde Elinor'un yüzündeki rengin değiştiğini, heyecanlandığını ve dediklerini işine devam edemeyecek kadar büyük bir dikkatle dinlediğini görmekten kendini alamadı. -Umutlarını daha da teyit eden şey, Marianne'in bir dersten diğerine geçerken verdiği arada, Albay'ın kaçınılmaz biçimde kulağına gelen bazı sözleri oldu: evinin kötülüğü için özür diliyordu. Bu, meseleyi şüphe edilmez duruma getirdi. Albay'ın böyle yapmayı gerekli bulmasına gerçekten şaşırdı; -ama usul böyle herhalde diye düşündü. Elinor'un ne cevap verdiğini işitemedi, ama dudaklarının hareketinden önemli bir itirazı olmadığını tahmin etti; -ve Mrs Jennings o kadar dürüst olduğu için Elinor'u içinden tebrik etti. Sonra birkaç dakika daha onun tek kelimesini yakalayamadığı bir şey konuştular, sonra Marianne'in müziğindeki bir başka hayırlı duraklama kulağına Albay'ın sakin sesiyle şu kelimeleri getirdi,

"Korkarım çok yakında olamaz."

Hiç de aşıkça olmayan böyle bir söze şaşırdı, bozuldu ve tam "Tanrım! Ne engel var!" diye yüksek sesle bağıracaktı ki kendini tuttu, tepkisini şu sessiz sözlerle sınırladı,

"Çok garip! -daha ne kadar yaşlanmayı bekliyor ki."-

Bununla beraber Albay'ın gecikmesi güzel arkadaşını hiç de gücendirmiş ya da üzmüşe benzemiyordu, çünkü az sonra görüşmeyi bitirip ayrıldıkları zaman Mrs Jennings, Elinor'un içtenlikli bir sesle şöyle dediğini net bir şekilde duydu,

"Kendimi size her zaman minnettar hissedeceğim."

Mrs Jennings, Elinor'un minnettarlığına memnun oldu ve böyle bir cümle duyduktan sonra Albay'ın gayet soğukkanlı bir şekilde onlardan hemen izin isteyip Elinor'a herhangi bir cevap vermeden çekip gidebilmesine şaşırmadan edemedi! -Eski dostunun böyle kayıtsız bir aşık olabileceği aklına gelmezdi.

İkisinin arasında geçen aslında şuydu.

"Arkadaşınız Mr Ferrars'a," dedi Albay, büyük bir acima duygusu içinde, "ailesinin yaptığı büyük haksızlığı duydum; meseleyi doğru anlamışşam, ailesi onu gayet makul bir genç hanıma verdiği sözde ısrar ettiği için tümden sokağa atmış. -Doğru mu duymuşum? -Öyle mi?"-

Elinor öyle olduğunu söyledi.

"Uzun zamandır birbirine bağlı olan iki genci," -dedi Albay, duygulanarak, "ayırmanın ya da ayırmaya kalkışmanın zalimliği, kör zalimliği korkunç bir şey -Mrs Ferrars ne yaptığını bilmiyor -oğlunu neye itiyor olabileceğini. Mr Edward Ferrars'ı Harley street'te iki üç kez gördüm ve kendisini çok beğendim. İnsanın kısa zamanda yakınlık kurabileceği bir delikanlı değil, ama iyiliğini temenni edebilecek kadar da tanıdım; hele sizin arkadaşınız olarak daha da fazlasını temenni ederim. Kiliseye girmek niyetinde olduğunu biliyorum. Nezaket gösterip ona söylebilir misiniz acaba, Delaford'daki kilise, ki yeni boşalmış, bugün gelen mektuptan öğrendim, onundur, eğer kabul etmeye değer görürse; -ama, belki, şu an zor

durumda olduğu için bundan şüphe etmek saçma görünebilir; keşke daha değerli olsaydı. -Burası ufak bir kilise; merhum rahibin eline sanırım yılda iki yüz pounddan fazla geçmiyordu; artırılması elbette mümkünse de, korkarım ona çok rahat bir gelir sağlayacak kadar olmaz. Yine de orasını ona teklif etmek benim için büyük bir zevk. Lütfen bundan emin olsun."

Albay ona evlenme teklif etse Elinor'un şaşkınlığı bu görev karşısında duyduğundan daha büyük olamazdı. Daha iki gün önce Edward için umutsuz olduğunu düşündüğü iş imkanı, evlenebilsin diye şimdi ona sunuluyordu - ve dünyadaki tüm insanlar içinde o, bunu bahşetmek üzere seçiliyordu! -Öyle heyecanlanmıştı ki Mrs Jennings o halini çok farklı bir sebebe atfetmişti; -ama o heyecan içinde daha az saf, daha az hoş hangi küçük duygular pay sahibi olursa olsun, Albay Brandon'ı bu harekete iten genel yardımseverliğe duyduğu saygı ve bu özel dostluğa duyduğu minnet güçlü bir biçimde hissedildi ve sıcak bir biçimde

ifade edildi. Ona bütün kalbiyle teşekkür etti, Edward'in ilkelerinden ve mizacından hakettiklerini bildiği o övgüyle söz etti; o kadar iyi bir görevi gerçekten bir başkasına vermek istiyorsa o görevi sevinçle yerine getireceğini söyledi. Ama öte yandan, başka hiç kimsenin o görevi Albay kadar iyi yapamayacağını düşünmeden edemiyordu. Sözün kısası, Edward'a *ondan* iyilik kabul etme acısı vermek istemediği için, kendisi bu görevden affedilse çok sevinirdi; ama aynı ölçüde nazik sebeplerle bunu reddeden Albay Brandon teklifin onun aracılığıyla yapılmasını hala öyle çok istiyor gibiydi ki Elinor hiçbir nedenle daha fazla itiraz edemedi. Edward'm hala şehirde olduğunu düşünüyordu ve neyse ki adresini Miss Steele'den duymuştu. Böylece o gün içinde ona haber vermeyi becerebilirdi. Bu karar verildikten sonra Albay Brandon öyle saygın ve iyi bir komşusu olacağı için kendisinin ne kadar şanslı olduğundan bahsetmeye başladı, *sonra,* üzüntüyle ekledi, evin ufak ve sıradan olduğunu - Elinor bu olumsuzluğu, Mrs Jennings'in

tahmin ettiği gibi, hiç önemsemedi, en azından evin ölçüleri bakımından.

"Evin ufak olmasının," dedi Elinor, "onlar için sorun çıkaracağını sanmıyorum, çünkü aileleri ve gelirleriyle orantılı olacak."

Bunun üzerine Albay, Elinor'un, evleneceklerini teklifin kesin sonucu olarak düşündüğünü şaşkınlıkla gördü; çünkü Delaford'daki kilisenin o yaşam tarzına sahip insanlar için geçinebilecekleri kadar bir gelir getirebileceğini düşünmüyordu - ve öyle dedi.

"Bu küçük rahip lojmanı Mr Ferrars'ın bekar olaral rahat etmesinden fazlasını sağlayamaz; evlenmesine imkan veremez. Üzülerek söylüyorum ki benim patronluğum bu kadarla biter. Yine de eğer hesapta olmayan bir fırsat çıkaı da ona daha fazla yardım etmek elimden gelirse onu şimdi düşündüğümden daha farklı düşünürüm, ona o zaman da şimdi içtenlikle olmak istediğim kadar faydalı olmaya hazır mıyım, değil miyim diye. Şimdi yaptığım gerçekten hiçbir şey değil, çünkü asıl, tek mutluluk nesnesi yolunda onu pek az ilerletebilir. Evliliği uzak bir

plan olarak kalır; -en azından, korkarım o kadar çabuk gerçekleşemez."-

Buydu o cümle, yanlış anlaşıldığında Mrs Jennings'in hassas duygularını haklı olarak inciten; ama pencerenin önünde durdukları sıra Albay Brandon'la Elinor arasında geçenlerin bu hikayesinden sonra, ayrılırlarken Elinor'un ifade ettiği minnettarlığın evlilik teklifi karşısında söylenebilecek olandan daha yersiz bir heyecanla, daha az şık kelimelerle dile getirilmiş olmadığı belki herkesçe görülebilir.

"Pekala, Miss Dashwood," dedi Mrs Jennings, beyefendi gider gitmez bilmiş bilmiş gülümseyerek, "sana Albay'ın ne dediğini sormuyorum; çünkü gerçekten işitmemeye çalıştıysam da derdini anlayacak kadarının kulağıma gelmesini engelleyemedim. Seni temin ederim hayatta bu kadar sevinmemiştim; sana bütün kalbimle mutluluk dilerim."

"Teşekkür ederim efendim," dedi Elinor. "Beni çok mutlu eden bir olay; Albay Brandon'ın iyi kalpliliğini alabildiğine hissettim. Onun yaptığı şeyi yapacak fazla

insan yoktur. Pek az kişi böyle sevecen bir kalbe sahiptir! Hayatımda hiç bu kadar şaşırmamıştım."

"Tanrım! Pek de mütevazisin! Ben hiç mi hiç şaşırmadım çünkü son zamanlarda sık sık düşündüm, olması bundan daha muhtemel bir şey yoktu."

"Albay'ın genel iyilikseverliğini bildiğiniz için öyle düşündünüz; ama en azından bu fırsatın bu kadar çabuk söz konusu olabileceğini tahmin edemezdiniz."

"Fırsat mı!" diye tekrarladı Mrs Jennings "Ha! Ama bir erkek böyle bir şeye bir kere karar verince öyle ya da böyle mutlaka fırsatını bulur. Pekala şekerim, sana tekrar tekrar mutluluklar dilerim; eğer dünyada mutlu bir çift varsa yakında onları nerede aramamız gerektiğini artık biliyorum."

"Onların arkasından Delaford'a gitmeyi kastediyorsunuz sanırım," dedi Elinor belli belirsiz bir gülümsemeyle.

"Öyle tabii şekerim, öyle. Ev kötü derken Albay ne demek istedi bilmiyorum, bence gördüğüm en düzgün evlerden biri."

"Tamirat istediğinden bahsetti."

"Öyleyse kim suçu? Tamir ettirsin! - ondan başka kim yapacak?"

Uşağın içeriye girip arabanm kapıda olduğunu haber vermesiyle konuşmaları sona erdi; Mrs Jennings hemen gitmeye hazırlandı ve şöyle dedi-

"Neyse, konuşacaklarımın yarısını bile konuşamadım ama gitmem lazım. Mamafih, akşamleyin hepsini konuşabiliriz, çünkü yalnız olacağız. Benimle gelmeni istemiyorum, zaten herhalde aklın gezmeyi düşünemeyecek kadar meseleyle meşguldür; hem daha kızkardeşine de anlatmak için sabırsızlanıyor olmalısın."

Marianne konuşma başlamadan önce odadan çıkmıştı.

"Elbette efendim, Marianne'e anlatacağım; ama şimdilik başka hiç kimseye bahsetmeyeceğim."

"Ya, peki," dedi Mrs Jennings, biraz şaşırarak. "O zaman Lucy'ye söylememi istemezsin, çünkü bugün Holborn'a kadar giderim diyordum."

"Hayır efendim, Lucy'ye söylemeyin, mümkünse. Bir günlük gecikme çok önemli olmaz; ben Mr Ferrars'a yazana kadar

sanırım başka kimseye söylenmemeli. Bunu da doğrudan ben yapacağım. Onunla ilgili olarak zaman kaybetmemek önemli, çünkü tayiniyle ilgili uğraşacak çok şey olacak."

Bu sözler Mrs Jennings'i önce çok şaşırttı. Neden Mr Ferrars'a bu konuda alelacele yazılsın, hemen kavrayamadı. Birkaç saniye düşündükten sonra aklına gayet iyi bir fikir geldi ve heyecanla şöyle dedi:-

"Ahha! -seni anlıyorum. Mr Ferrars sağdıç olacak. İyi, ona yakışır. Keşke hemen belgesini alsa; aranızda işlerin bu kadar hızlı yürümesine memnun oldum. Ama tatlım, bu kadan da biraz karaktersiz olmuyor mu? Albay kendi yazsa daha iyi olmaz mı? -doğru kişi kesinlikle o."

Elinor, Mrs Jennings'in konuşmasının başlangıcını tam anlamadı; soruşturmaya da değer görmedi; o yüzden konuşmanın son bölümünü cevapladı.

"Albay Brandon öyle nazik bir adam ki, düşüncesini Mr Ferrars'a kendisi söylemesin de kim söylerse söylesin istedi."

"Sen de söylemek zorunda kaldın. Valla, tuhaf bir nezaket! Neyse, seni rahatsız etmeyeyim (mektup yazmaya hazırlandığını görünce). Ne yapacağını en iyi sen bilirsin. Hoşçakal tatlım. Charlotte kucağıma verildiğinden beri beni bu kadar sevindiren bir şey duymamıştım."

Gitti; ama hemen sonra geri döndü,

"Betty'nin kızkardeşini düşünüyordum, tatlım. Ona iyi bir hanım bulmak beni mutlu eder. Ama bir hanımın özel hizmetçisi olabilir mi, emin değilim. Ev işlerinde çok iyidir, dikiş nakış da bilir. Mamafih bunları boş bir zamanında düşünürsün."

"Elbette efendim," diye cevapladı Elinor, dediklerinin çoğunu işitmeden; söz konusu hanım olmaktan çok yalnız kalmak istiyordu.

Nasıl başlasın, Edward'a yazacağı mektupta kendini nasıl ifade etsin -şimdi bütün derdi buydu. Aralarındaki özel durum başkalarına dünyanın en kolay şeyi gelecek bir hareketi zorlaştırıyordu ama çok fazla ya da çok az şey söylemekten de eşit derecede korkuyordu; kağıdın başına

oturup düşündü, kalem elinde, ta ki Edward'in gelişi onu durdurana kadar.

Edward veda kartını bırakmak üzere gelirken, arabasına gitmekte olan Mrs Jennings'e kapıda rastlamıştı; Mrs Jennings kendisi de geri dönemediği için özür dilemiş, Miss Dashwood'un yukarıda olduğunu, onunla çok önemli bir meseleyi konuşmak istediğini söyleyerek ona girmesi için ısrar etmişti.

Elinor, bütün kararsızlığı içinde, kendini mektupla ifade etmek zor olsa da hiç olmazsa haberi yüz yüze vermekten iyidir diye tam kendini avutuyordu ki misafir içeri girdi, onu tüm çabaların bu en büyüğüne zorlamak üzere. Böyle aniden ortaya çıkması karşısındaki şaşkınlığı, sarsıntısı büyük oldu. Sözlülüğü duyulduğundan, dolayısıyla Edward onun bunu öğrendiğini bildiğinden beri onu görmemişti; bu da ne düşünmekte olduğunu, ona ne söylemek zorunda olduğunu bildiği için birkaç dakika onu gayet rahatsız etti. Edward da gayet sıkıntılıydı; beklenti dolu bir rahatsızlık içinde oturdular. Edward, odaya ilk

girdiğinde rahatsız ettiği için ondan özür dilemiş miydi, hatırlayamadı; ama garanti olsun diye, bir iskemleye oturduktan sonra bir şey söyleyebilecek hale gelir gelmez usulünce özür diledi.

"Mrs Jennings benimle konuşmak istediğinizi söyledi," dedi, "ya da ben öyle anladım -yoksa sizi bu şekilde rahatsız etmek istemezdim; gerçi tabii, sizi ve kızkardeşinizi görmeden Londra'dan ayrılmak beni son derece üzecekti; üstelik muhtemelen uzun bir süre -sizi yakın zamanda tekrar görme zevkine erişebilmem mümkün görünmüyor. Yarın Oxford'a gidiyorum."

"Yine de," dedi Elinor, kendini toparlayarak, onu korkutan meseleyi bir an önce halletmeye kararlı bir şekilde, "bizim iyi dileklerimizi almadan gitmezdiniz, yüz yüze görüşemesek bile. Mrs Jennings'in söylediği doğru. Size söyleyeceğim önemli bir şey var, ben de tam size mektup yazmak üzereydim. Bana çok hoş bir görev verildi, (konuşurken normalden biraz daha hızlı nefes alıyordu.) Albay Brandon daha on dakika önce buradaydı, kiliseye girmek

niyetinde olduğunuzu bildiği için benden şunu söylememi istedi, kendisi size henüz boşalmış olan Delaford'daki kiliseyi teklif etmekten büyük mutluluk duyuyor, keşke daha değerli olsaydı diyor. Böyle saygın ve anlayışlı bir dostunuz olduğu için sizi kutlamama ve onun dileğine katılmama izin verin; hakikaten keşke kilise -yıllık iki yüz civarında getiriyorçok daha büyük olsaydı ve size daha fazla imkan sağlasaydı -kendiniz için geçici bir konaklamadan daha fazlası için -yani tüm mutluluk düşüncenizi gerçekleştirebileceğiniz şekilde."

Edvvard'ın neler hissettiğini kimsenin onun adına söylemesi beklenemez, kendisi de söyleyemeyeceği için. Böyle beklenmedik, böyle akla gelmedik bir haberin doğal olarak verebileceği bütün şaşkınlıkla baktı; ama sadece şu iki kelimeyi söyledi,

"Albay Brandon!"-

"Evet," diye devam etti Elinor, daha bir kararlılıkla, en kötü kısmı atlattığı için; "Albay Brandon bunu son olaylar yüzünden duyduğu ilginin bir kanıtı olarak

düşünüyor -ailenizin haksız davranışının sizi düşürdüğü acımasız durum nedeniylebu ilgiyi eminim Marianne, ben ve tüm dostlarınız paylaşıyor; aynı şekilde karakterinize olan büyük saygısının ve o durumdaki davranışınızı onaylamasının bir işareti."

"Albay Brandon bana bir kilise veriyor! -Bu mümkün olabilir mi?"

"Kendi akrabalarınızın acımasızlığı yüzünden dostluğu başka yerde bulmak sizi şaşırtıyor."

"Hayır," diye cevapladı Edward, aniden kendine gelerek, "dostluğu *sizde* bulmak değil; çünkü hepsini size, sizin iyiliğinize borçlu olduğumu bilmemem imkansız. -Bunu hissediyorum -elimden gelse ifade ederdim -ama bildiğiniz gibi, iyi bir konuşmacı değilim."

"Çok yanılıyorsunuz. Sizi temin ederim bunu tümüyle kendi meziyetlerinize ve Albay Brandon'ın bu meziyetleri takdir etmesine borçlusunuz. Benim hiçbir etkim olmadı. Düşüncesini öğreninceye kadar kilisenin boş olduğunu bile bilmiyordum; imkanları arasında öyle bir kilise olduğunu

bile bilmiyordum. Benim, ailemin bir dostu olarak, belki orayı vermekten daha da büyük sevinç duymuştur -hatta duyduğunu biliyordum; -ama inanın benim müdahaleme hiçbir şey borçlu değilsiniz."

Gerçek onu harekette ufak bir payı olduğunu kabul etmeye zorluyordu, ama aynı zamanda Edward'in hamisi gibi görünmekte öyle isteksizdi ki bunu tereddütle kabul etti; böylece muhtemelen Edward'in aklına gelen o şüpheyi giderdi. Elinor sustuktan sonra Edward kısa bir süre düşünceli bir halde oturdu; -sonunda ve sanki güçlükle, şöyle dedi,

"Albay Brandon değerli ve saygın bir insana benziyor. Ondan her zaman böyle bahsedildiğini duymuşumdur; ağabeyiniz de ona hayli saygı duyuyor. Şüphesiz düzgün bir adam; davranışları tam bir beyefendi gibi."

"Onu daha iyi tanıyınca," diye cevapladı Elinor, "inanıyorum ki hakkında duyduğunuz herşeyin doğru olduğunu göreceksiniz; ayrıca yakın komşu olacağınız için (çünkü anladığım kadarıyla rahip lojmanı konağa çok yakın,) bütün bu

özelliklere sahip biri olması bilhassa önemli."

Edward cevap vermedi; ama Elinor başını çevirdiği zaman ona öyle ciddi, öyle duygulu, öyle kederli bir bakış attı ki, keşke lojmanla konak arasındaki mesafe çok daha fazla olsaydı diyor gibiydi.

"Albay Brandon, sanırım, St James street'te kalıyor" dedi, hemen sonra, iskemlesinden kalkarak.

Elinor ona evin numarasını söyledi.

"Öyleyse acele edeyim de size etmeme izin vermediğiniz teşekkürü ona edeyim; beni çok -son derece mutlu ettiğini ifade edeyim."

Elinor onu alıkoymaya çalışmadı; ayrıldılar; Elinor yaşayabileceği her durum değişikliği için ona sonsuz iyi dileklerini dile getirdi; o da aynı iyi dileklerle karşılık vermeye çalıştı, dile getirecek gücü olmasa da.

"Onu bir dahaki görüşümde," dedi Elinor kendi kendine, kapı arkasından kapandığı zaman, "Lucy'nin kocası olarak göreceğim."

Ve bu keyifli beklenti içinde oturdu, geçmişi düşündü, Edward'ın konuşmalarını hatırladı ve tüm duygularını kavramaya çalıştı ve tabii kendi mutsuzluğu üzerinde düşünmeye başladı.

Mrs Jennings eve döndüğü zaman, daha önce hiç görmediği, dolayısıyla haklarında anlatacak çok şeyi olduğu insanları görmekten dönüyor olsa da, aklı ona emanet edilmiş önemli bir sırla o kadar doluydu ki, Elinor ortaya çıkar çıkmaz yine hemen oraya döndü.

"Pekala tatlım," diye haykırdı, "sana delikanlıyı gönderdim. Doğru yapmadım mı? -Herhalde zorluk çekmemişsindir - Teklifini kabul etme konusunda isteksiz davranmadı ya?"

"Hayır efendim; bu pek mümkün değildi."

"Peki, ne zaman hazır olacak? -Çünkü herşey buna bağlı görünüyor."

"Aslında," dedi Elinor, "bu tür usulleri hiç bilmem, o yüzden zamanı ya da gerekli hazırlıkları tahmin bile edemiyorum; ama sanırım tayini iki üç ay içinde gerçekleşir."

"İki üç ay mı!" diye haykırdı Mrs Jennings; "Tanrım! Nasıl bu kadar sakin konuşabiliyorsun; Albay iki üç ay bekleyebilir mi! Başıma gelen! -Benim bile sabrım yetmez buna! -Tabii insan Mr Ferrars'ın nezaketi karşısında memnuniyet duyuyor, ama yani bence onun için iki üç ay beklemeye değmez. Aynı işi yapacak başka biri bulunabilir; zaten kilisede olan biri."

"Sevgili hanımefendi," dedi Elinor, "ne düşünüyorsunuz acaba? -çünkü Albay Brandon'ın tek amacı Mr Ferrars'a faydalı olabilmek."

"İyi artık! -şimdi beni Albay'ın seninle sadece Mr Ferrars'a üç beş kuruş kazandırmak için mi evlendiğini söylüyorsun!"

Oyun bundan sonra daha fazla devam edemezdi; hemen açıklama geldi ve ikisini de bir anda epeyce eğlendirdi, kimsenin keyfini fazla kaçırmadı, çünkü Mrs Jennings hemen bir neşe şeklinden diğerine geçiverdi, üstelik ilkiyle ilgili beklentisinden de vazgeçmedi.

"Öyle, öyle, lojman küçük," dedi, şaşkınlığın ve heyecanın ilk dalgası geçtikten sonra, "hatta harap vaziyette olması da gayet muhtemel; ama bir âdâmın zemin katında beş oturma odası olan, hatta kahyadan duyduğuma göre on beş yataklı bir ev için özür dilediğini düşününce! Hem sen de, sen ki Barton kulübesinde yaşardın! -Komik geldi yani. Ama hayatım, Albay'a çıtlatalım da lojman için bir şeyler yapsın, Lucy gitmeden daha bir konforlu hale getirsin."

"Ama Albay Brandon kilisenin evlenmelerine imkan verecek kadar büyük olduğunu düşünmüyor gibi."

"Albay mızmızdır, tatlım; kendisinin yılda iki bini var ya, kimse daha az parayla evlenemez sanıyor. Bak dediydi dersin, ömrüm yeterse Michaelmas'dan önce Delaford Kilisesi'ne gideceğim, ki Lucy orada diye gideceğim."

Artık hiçbir şey için daha fazla beklemeyecekleri konusunda Elinor da tümüyle onun gibi düşünüyordu.

Edward teşekkürlerini Albay Brandon'a ilettikten sonra o sevinçle Lucy'ye gitti;

Bartlett Binaları'na ulaşana kadar sevinci öyle aşırı bir hale gelmişti ki, Lucy ertesi gün onu tebrik etmek için tekrar ziyaret eden Mrs Jennings'e Edward'i hayatında hiç o kadar mutlu görmediğini söyleyebilirdi.

Kendi mutluluğu, kendi neşesi de en az o kadar kesindi; Michaelmas'dan önce Delaford Kilisesi lojmanında hep birlikte mutlu olacakları konusunda Mrs Jennings'le aynı duygulan yürekten paylaşıyordu. Ayrıca Elinor'a Edward gibi hakkını teslim etme konusunda isteksiz olmaktan öyle uzaktı ki, Elinor'un ikisine gösterdiği dostluktan minnet dolu bir sıcaklıkla bahsetti, ona ne kadar borçlu olduklarını kabul etmeye hazırdı, hatta Miss Dashwood'un onların iyiliği için şimdi ya da geçmişte gösterdiği hiçbir çabanın onu şaşırtmayacağını, çünkü gerçekten değer verdiği insanlar için dünyada herşeyi yapabilecek biri olduğuna inandığını açıkça söyledi. Albay Brandon'a gelince, ona sadece bir aziz olarak tapmakla kalmıyor, ayrıca tüm dünyevi meselelerde de ona aziz gibi muamele edilmesi gerektiğine

inanıyordu; hatta kiliseye ödediği vergilerin de en üst dilime çıkarılması gerektiğine inanıyordu; ve gizli gizli, Delaford'da onun uşaklarından, arabasından, ineklerinden ve tavuklarından mümkün mertebe istifade etmeyi kuruyordu.

John Dashwood Berkeley street'e uğrayalı bir haftadan fazla olmuştu; o zamandan beri karısının rahatsızlığı konusunda sözlü bir girişim dışında hiçbir bilgi almadıkları için Elinor onu ziyaret etmeyi gerekli görmeye başladı. -Gelgelelim bu sadece içinden gelmiyor değildi, aynı zamanda arkadaşlarından hiçbiri tarafından da desteklenmiyordu. Marianne sadece kendisi asla gitmemekle yetinmiyor, ablasının gitmesini de engellemeye çalışıyordu; arabası her zaman Elinor'un emrinde olsa da Mrs Jennings Mrs John Dashvvood'a öyle sinir oluyordu ki, son keşiften sonra nasıl göründüğünü görme merakı da, Edward'ın tarafmı tutarak onu kızdırma arzusu da tekrar onun meclisinde olma konusundaki isteksizliğinin üstesinden gelemedi.

Sonuçta Elinor ziyareti kendi başma yapmaya karar verdi; bu ziyareti yapmak ve diğer ikisinin haklı olarak hazzetmedikleri bir kadınla baş başa sohbet etme riskine girmek için kimse ondan daha isteksiz olamazdı.

Mrs Dashvvood yok dendi; ama araba evden ayrılmazdan önce, kocası kazaen dışarı çıktı. Elinor'a rastladığı için çok sevindiğini söyledi; o da zaten Berkeley street'e ziyarete gelecekmiş; Fanny'nin onu görmekten çok mutlu olacağını söyleyerek onu içeri buyur etti.

Üst kata, oturma odasına çıktılar. -Orada kimse yoktu"Fanny kendi odasındadır herhalde," dedi; -"Hemen yanına gideyim, çünkü eminim seni görmeye asla itiraz etmez. -Alakası yok tabii. Hele şimdi asla -ama mamafih, sen ve Marianne her zaman onun gözdesi oldunuz. -Marianne neden gelmedi?"-

Elinor onun adına bir mazeret uydurdu.

"Seni yalnız gördüğüme üzülmedim," diye cevapladı, "çünkü sana söyleyeceğim çok şey var. Albay Brandon'ın kilisesi -bu doğru olabilir mi? -cidden Edvvard'a mı

verdi? Dün raslantıyla öğrendim ve aslını sormak için sana geliyordum."

"Kesinlikle doğru. -Albay Brandon Delaford Kilisesi'ni Edward'a verdi."

"Cidden mi! -Çok şaşırtıcı doğrusu! -ne alaka ki! -aralarında hiçbir akrabalık yok! -artık kiliseler de epey para getiriyor! -bunun değeri neymiş?"

"Yılda iki yüz kadar."

"İyiymiş -o değerde bir kilisenin ikinci satışı için -eski rahibin ihtiyar ve hasta biri olduğunu ve kısa zamanda orayı boşaltacağı düşünülürse -eline bin dört yüz pound geçmiş olmalı. Sonra nasıl oldu da meseleyi bu kişinin ölümünden önce halletti? -Şimdi tabii artık çok geç orayı satmak için, hem de Albay Brandon kadar akıllı bir adam! Böyle olağan, böyle doğal bir mesele üzerinde böyle basiretsiz olmasına şaşıyorum! -Valla, hemen her insan karakterinde büyük bir tutarsızlık var bana kalırsa. Ama sanırım -aklıma geldi debelki olay şöyledir. Edward kiliseye Albay Brandon'ın satışı gerçekten yaptığı kişi orayı alacak yaşa gelinceye kadar

sahip olacaktır. -Evet evet, böyledir, kesin."

Elinor buna gayet olumlu bir biçimde itiraz etti; teklifi Albay Brandon'dan Edward'a iletme görevinin kendisine verildiğini, dolayısıyla kilisenin verilme şartlarını bildiğini söyleyerek onu kendi yetkinliğine boyun eğmeye zorladı.

"Gerçekten şaşırtıcı!" -diye haykırdı John Dashwood, anlattıklarını duyunca -"Albay'ın ne gibi bir sebebi olabilir?"

"Çok basit bir sebep -Mr Ferrars'a faydalı olmak."

"Pekala, pekala; Albay Brandon nasıl biri olursa olsun Edward çok şanslı bir adam! -Meseleyi Fanny'ye anlatmayın, gerçi ben çıtlattım, o da gayet metanetle karşıladı, -ama fazla bahsedildiğini işitmek hoşuna gitmeyecektin"

Elinor'un burada, kardeşi onun ya da çocuğunun yoksullaşmasına yol açmayacak bir servet kazandığı için Fanny elbette metanet gösterir, diyesi geldi ama zor da olsa kendini tuttu.

"Mrs Ferrars," diye ekledi John Dashwood, sesini önemli bir konuya

geçiyormuş gibi alçaltarak, "henüz bunları bilmiyor; bence en iyisi ondan olabildiğince saklamak. -Nikah kıyıldığı zaman, korkarım hepsini zaten öğrenmek zorunda kalacak."

"Ama bu kadar tedbirli olmak niye? -Oğlunun yaşayacak kadar para kazandığını bilmek onu zerrece memnun etmeyebilir, -bu besbelli söz konusu bile değil; -ama son davranışından sonra niye bir şey hissetsin ki? -oğlunu reddetti, ilelebet kaldırıp attı ve üzerlerinde etki sahibi olduğu insanları da aynı şeyi yapmaya zorladı. Bunları yaptıktan sonra onun adına üzüntü ya da neşe duyması elbette beklenemez -onun başına gelen hiçbir şey onu ilgilendiremez. Bir çocuğun bütün imkanlarını yok ettikten sonra hala bir annenin endişelerini taşıyacak kadar zayıf biri olamaz!"

"Ah Elinor," dedi John, "akıl yürütme şeklin pek iyi, ama insan doğası konusunda büyük bir cehalet üzerine kurulu. Edward'ın mutsuz evliliği gerçekleştiği zaman eminim annesi yine onu gözden çıkarmamış gibi duygulanacak; o yüzden o esef verici hadiseyi hızlandırabilecek her

şey ondan olabildiğince saklanmak zorunda. Mrs Ferrars, Edvvard'ın oğlu olduğunu asla unutamaz."

"Beni şaşırtıyorsunuz; şimdiye kadar çoktan hafızasından silinmiştir diye düşünürdüm."

"Onu son derece yanlış tanıyorsun. -Mrs Ferrars dünyadaki en sevgi dolu annelerden biridir."

Elinor sustu.

"Biz şimdi," -dedi Mr Dashwood, kısa bir duraksamadan sonra, *"Robert'in* Miss Morton'la evlenmesini düşünüyoruz."

Ağabeyinin ses tonundaki ciddi ve kesin önemlilik duygusuna gülümseyen Elinor sakince cevap verdi,

"Sanırım hanımefendinin bu konuda seçme şansı yok."

"Seçmek mi! -ne demek istiyorsun?"-

"Sadece şunu demek istiyorum, konuşma tarzınızdan anladığım kadarıyla Edvvard'la mı, yoksa Robert'le mi evlendiği Miss Morton için farketmez."

"Kesinlikle, ne fark olacak; Robert şimdi her bakımdan en büyük oğul sayılıyor; -başka açılardan, ikisi de gayet hoş

delikanlılardır, bence biri diğerinden üstün değildir."

Elinor başka bir şey demedi; John da kısa bir süre sessiz kaldı. -Tespitleri şöyle sona erdi.

"Bir konuda, sevgili kardeşim," dedi elini tutarak ve müthiş bir fısıltıyla konuşarak, "seni temin edebilirim; -ve edeceğim, çünkü sana gurur vereceğini biliyorum. -Şunu düşünmek için iyi sebeplerim var -hatta en yetkili ağızdan duydum, yoksa tekrar etmezdim, çünkü aksi takdirde bu konuda bir şey söylemek çok yanlış olurdu -yo, Mrs Ferrars'ın kendisinin söylediğini duymuş değilim -ama kızı söyledi ve ben de ondan duydum -Yani şu, belli bir şeye karşı -belli bir beraberliğe karşı -beni anlıyorsun -nasıl itirazlar olursa olsun ona çok daha yeğ tutulurdu, bu işin verdiği üzüntünün yarısını vermezdi. Mrs Ferrars'ın konuyu bu ışık altında değerlendirdiğini işitmekten son derecek memnun oldum -hepimiz için gurur verici bir durum. 'Kıyas kabul etmez,' dedi, 'kötünün iyisi; daha beteri olmasın diye şimdi seve seve razı olur.' Ama mamafih,

bunlar bahis mevzuu değil -ne düşünülüp ne sözü edilir -birleşmek yani -olamazdı -geçti gitti. Ama sana bunu anlatıvereyim dedim, çünkü ne kadar hoşuna gideceği biliyorum. Pişmanlık duyman için bir sebep yok, sevgili Elinor. Şüphesiz gayet iyi bir evlilik yapacaksın -o kadar iyi, hatta daha iyi, belki, etraflıca bakıldığında. Albay Brandon son zamanlarda seninle oldu mu?"

Elinor yeterince duymuştu, gururunu okşayacak, kendi gözündeki önemini artıracak kadar değilse de sinirlerini bozup aklına takılacak kadar; -o yüzden Mr Robert Ferrars'ın girişiyle doğru dürüst cevap verme mecburiyetinden de, ağabeyinden daha fazlasını işitme tehlikesinden de kurtulduğuna sevindi. Birkaç dakika lafladıktan sonra John Dashwood Fanny'nin kızkardeşinin orada olduğundan haberi olmadığını hatırlayıp onu aramak için odadan çıktı ve Elinor, Robert'le tanışıklığını ilerletmeye terkedildi; Robert davranışlarındaki neşeli umursamazlık ve mutlu rahatlıkla annesinin sevgisi ve cömertliğinden bedelini sürgün edilmiş

ağabeyinin ödediği ve sadece kendi sefih hayat tarzı sayesinde haksız bir pay almanın keyfini çıkarırken Elinor'un onun aklı ve ruhu hakkındaki en olumsuz görüşlerini doğrulamaya devam etti.

Baş başa kalalı iki dakika olmuştu ki Robert, Edward'dan bahsetmeye başladı; kiliseyi o da duymuştu ve konuyu çok merak ediyordu. Elinor ayrıntıları John'a anlattığı gibi ona da tekrarladı; bunların Robert üzerindeki etkisi farklı olmakla birlikte, John üzerinde olduğundan daha az dikkat çekici olmadı. Hemen güldü. Edward'in din adamı olması ve küçük bir rahip lojmanında yaşaması fikri onu fazlasıyla eğlendirdi; -buna Edward'in beyaz bir cübbe içinde vaaz vermesi ve John Smith'le Mary Brown arasındaki evlilik ilamını yayınlaması görüntüsü de eklenince, dünyada bundan komik şey olmazmış.

Elinor sessizce ve ağır bir ciddiyetle bu ahmaklığın sona ermesini beklerken gözlerinin duyduğu bütün küçümsemeyi gösteren bir bakışla onun üzerinde sabitlenmesini engelleyemedi. Bununla

beraber, gayet amacına ulaşan bir bakıştı, çünkü hem kendi içini rahatlattı hem de ona malzeme vermedi. Robert şakadan ciddiyete geçti, Elinor'un azarlayan bakışları sayesinde değil, kendi heyecanı sayesinde.

"Şaka tabii," dedi sonunda, o anın eşsiz neşesini bir hayli uzatan sahte kahkahasından toparlanıp -"ama gerçekten çok ciddi bir mesele. Zavallı Edward! Hayatı kaydı. Fevkalade üzgünüm -çünkü çok iyi huylu biri olduğunu biliyorum; son derece iyi niyetli bir insandır. Kısa tanışıklığınıza dayanarak yargılamayın onu, Miss Dashwood. -Zavallı Edward! -Davranış itibariyle dünyanın en mutlu kişisi değildir -Ama bilirsiniz hepimiz aynı yeteneklerle -aynı meziyetlerle doğmayız. -Zavallıcık! -onu yabancı insanlar arasında görünce! -cidden acınacak gibiydi! -ama gerçekten krallığın en iyi kalpli insanı olduğuna inanıyorum; size açıkça söylüyorum ki, hayatımda hiç bunlar ortaya çıktığı zamanki kadar şaşırmadım. -İnanamadım yani. -Bana ilk annem söyledi, ben de kendimi kararlılıkla hareket

etmek mecburiyetinde hissedip ona hemen dedim ki, 'Sevgili hanımefendi, bu durum karşısından ne yapmak niyetindesiniz bilmiyorum, ama bana gelince, belirtmeliyim ki, eğer Edward bu genç kadınla evlenirse bir daha hayatta yüzüne bakmam.' Aynen böyle dedim o an, -yani cidden fevkalade şaşırmıştım! -Zavallı Edward! -kendini ilelebet bitirdi! -tüm düzgün insanlardan mahrum etti kendini! -ama anneme doğrudan söylediğim gibi, benim için hiç de sürpriz olmadı; onun eğitim tarzından böylesi beklenirdi yani. Zavallı annem neredeyse kendini kaybetti."

"Hanımı gördünüz mü?"

"Evet, bir kez, bu evde kalırken on dakikalığına bir uğramıştım; yeterince gördüm. En sıradan feci bir taşra kızı, stil yok, zarafet yok, doğru dürüst güzellik yok. -Onu gayet iyi hatırlıyorum. Tam zavallı Edward'i elde edebilir dediğim türden bir kız. Annem meseleyi bana anlatır anlatmaz hemen Edward'la kendim konuşmayı ve onu evlilikten vazgeçirmeye çalışmayı teklif ettim; ama artık bir şey

yapmak için çok geç olduğunu öğrendim, çünkü maalesef ilk başta ortalarda değildim ve meseleyi öğrendiğimde zaten kopmuşlardı, o zaman da karışmak bana düşmezdi. Ama birkaç saat önce haberim olsaydı -muhtemelen bir sonuç alınabilirdi. Durumu Edward'a gayet net bir şekilde izah ederdim. 'Bak dostum,' derdim, 'ne yaptığını iyi düşün. Gayet yüz kızartıcı bir evlilik yapıyorsun ve ailen oy birliğiyle buna karşı.' Yani bir yol bulunurdu diye düşünmeden edemiyorum. Ama artık çok geç. Açlığa mahkum; -burası belli; kesin açlığa mahkum."

Bu noktayı büyük ciddiyetle açıklığa kavuşturmuştu ki, Mrs John Dashwood'un girişi konuya nokta koydu. Mrs Dashwood konuyu ailesinin dışında kimseyle konuşmuyorduysa da Elinor konunun onun üzerindeki etkisini görebiliyordu, odaya girdiği sırada yüzünde bulunan sıkıntı ifadesinden ve ona davranışındaki kibarlık çabasından. Elinor'la kızkardeşinin yakında şehirden ayrılacaklarını öğrendiğine üzülecek, çünkü onları daha çok görmeyi umduğunu söyleyecek kadar ileri götürdü

ilgisini; -onu odaya getiren ve konuşmasını hayranlıkla izleyen kocası onun bu çabasının büyük bir sevecenlik ve zarafetle dolu olduğunu düşünüyor gibiydi.

Harley street'e kısa bir veda ziyareti daha yapıldı; bu ziyarette Elinor ta Barton'a kadar hiç masraf etmeden gittikleri, bir iki gün içinde Albay Brandon da arkalarından Cleveand'a gideceği için ağabeyinin tebriklerini kabul etti ve şehirdeki ağabey kardeş sohbetini tamamladı; -Fanny de ne zaman yolları düşerse, ki düşmesi mümkün değildi, Norland'a gelmeleri için belli belirsiz bir davet yaptı, John da Elinor'a daha sıcak ama daha alçak sesle onu çok yakında Delaford'da görmeye geleceği sözünü verdi ve böylece şehir dışındaki tüm görüşme ihtimalleri belirlenmiş oldu.

Tüm yakınlarının onu Delaford'a göndermeye kararlı olduğunu görmek Elinor'u eğlendirdi; -dünyada artık ziyaret etmeyi de, yerleşmeyi de en az isteyeceği yerdi; çünkü sadece ağabeyi ve Mrs Jennings tarafından gelecekteki evi olarak görülmekle kalmıyor, aynı zamanda Lucy

bile ayrılırlarken onu ısrarla davet ediyordu orada misafiri olmaya.

Nisan ayının hemen başında, sabah erkenden, Hanover square'den ve Berkeley street'den iki grup sözleştikleri gibi yolda buluşmak üzere evlerinden çıktılar. Charlotte'la çocuğunun rahat etmesi için yolda iki günden fazla kalacaklardı; Albay Brandon'la birlikte daha hızlı seyahat eden Mr Palmer varışlarından hemen sonra Cleveland'da onlara katılacaktı.

Londra'da tek bir huzurlu saat geçirmemiş olan ve uzun zamandır gitmek isteyen Marianne gitme vakti geldiğinde Willoughby'yle ilgili artık ilelebet sönmüş olan umutlarını ve inancını son kez hissettiği eve büyük bir acı duymadan veda edemedi. Willoughby'nin onun yer almadığı yeni bağlantılar ve yeni planlar peşinde yaşamaya devam ettiği yeri de epey bir gözyaşı dökmeden terk edemedi.

Elinor'un ayrılış anındaki duygulan daha olumluydu. Başıboş düşüncelerinin üzerinde sabitlenip kalacağı hiçbir nesne yoktu, arkasında ilelebet ayrıldığı için bir an kederleneceği hiç kimseyi bırakmıyordu, Lucy'nin arkadaşlığının işkencesinden kurtulduğu için seviniyordu,

kızkardeşini evlendiğinden beri Willoughby'ye göstermeden uzaklaştırdığı için mutluydu ve Barton'daki birkaç sakin ayın Marianne'in huzurunu yerine getireceği, kendi huzurunu da sağlamlaştıracağı umuduyla geleceğe bakıyordu.

Yolculuk sağ salim tamamlandı. İkinci gün Marianne'in hayalgücünün değişimine göre bir sevgili, bir yasaklı olan Somerset vilayetine geldiler; üçüncü gün öğleye doğru Cleveland'daydılar.

Cleveland geniş, modern görünüşlü bir evdi, eğimli bir çayıra kurulmuştu. Parkı yoktu, ama eğlence alanları gayet genişti; aynı önem derecesine sahip diğer yerler gibi açık fundalığı ve daha kapalı, ağaçlık bir yürüyüş yolu, bir tarlanın etrafından ön tarafa dolaşan çakıllı bir yolu vardı; çayırın orasında burasında ağaçlar vardı; evin kendisi çam, meşe ve akasya ağacının koruması altındaydı ve hepsi birden, içlerinde uzun kara kavaklar bulunan kalın bir perde halinde çalışma mekanlarını gizliyordu.

Marianne eve Barton'dan sadece seksen mil, Combe Magna'dan da en fazla otuz mil uzakta olduğunu bilmenin heyecanıyla dolu bir ruh hali içinde girdi; evin duvarları arasına gireli beş dakika olmamıştı ki, diğerleri Charlotte'un çocuğunu kahyaya göstermesine yardım etmekle meşgulken tekrar dışarı çıktı, henüz güzelleşmeye başlamış dolambaçlı fundalıkların içinden yürüdü uzak bir yüksekliğe ulaşmak için; oradan, Grek üslubundaki bir tapınaktan, güney doğuya doğru geniş arazi parçası üzerinde gezinen gözleri ufuktaki tepelerin en uzak sırtında özlemle sabidendi ve o zirvelerden Combe Magna'nın görülebileceğini hayal etti.

Böyle değerli, böyle paha biçilmez hüzün anlarında Cleveland'da olduğu için ızdıraplı gözyaşları içinde kendinden geçti; farklı bir çember çizerek eve dönerken, kır özgürlüğünün, oradan oraya zengin bir yalnızlık içinde sürüklenmenin tüm mutlu ayrıcalığını hissederken, Palmerlar'la kaldığı her günün hemen her saatini böylesi yalnız gezintilerle geçirmeye karar verdi.

Geri döndüğünde tam da diğerleri etrafı gezmek üzere evden çıkıyorlardı, onlara katıldı ve sabahın kalan saatleri kolayca geçti, mutfak bahçesinde gezinerek, duvarlardaki çiçekleri inceleyerek, bahçevanın küf yüzünden vahlanmasını dinleyerek, -limonlukta oyalanırken, ihmal sonucu ayaz yemiş, yanmış sevdiği çiçekleri kaybettiğini görmek Charlotte'u güldürdü,kümesi gezerken, sütçü kızın tüneklerini terkeden ya da tilkinin götürdüğü tavuklar yüzünden ya da umut vaat eden bir genç damızlığın ani ölümü nedeniyle yıkılmış umutlarında yeni eğlence kaynakları buldu.

Sabahleyin hava açık ve yağışsızdı; Marianne çevreyi gezme planını yaparken Cleveland'daki konaklamaları sırasında hava değişimini hesaba katmamıştı. O yüzden, öğle yemeğinden sonra aralıksız bir yağmurun tekrar dışarı çıkmasını engellediğini büyük bir şaşkınlıkla gördü. Grek tapınağına alacakaranlık yürüyüşü yapmayı düşünmüştü, hatta belki bütün arazide; basit bir akşam soğuğu ya da nemi onu bundan alıkoyamazdı; ama o bile

sert ve aralıksız bir yağmuru yürüyüş için kuru ya da hoş bir havayla bir tutamazdı.

Grup küçüktü; zaman sakin geçti. Mrs Palmer çocukla ilgilendi, Mrs Jennings de kilim işiyle; arkada bıraktıkları arkadaşlarından bahsettiler, Lady Middleton'ın sosyal faaliyetlerini düzenlediler ve Mr Palmer'la Albay Brandon'ın o gece Reading'den ileri gidip gidemeyeceklerini merak ettiler. Pek ilgi duymasa da Elinor da konuşmalarına katıldı; aile uzak dursa da her evde kütüphanenin yolunu bulma adetinde plan Marianne hemen kendine bir kitap edindi.

Kendilerini rahat hissetsinler diye Mrs Palmer her an dostça bir yakınlık göstermeyi ihmal etmedi. Davranışlarının açıklığı, candanlığı onu sık sık kibarlık kuralları bakımından kusurlu yapan hafıza ve zarafet eksikliğini telafi etmekten de fazlasını başardı; o kadar güzel bir yüzün desteklediği iyi kalpliliği cezbediciydi; aptallığı aşikar olsa da itici değildi, çünkü maksatlı değildi; Elinor kahkahası dışında herşeyini hoş görebiliyordu.

İki bey ertesi gün geç bir akşam yemeği saatinde geldiler; grubu hoş bir şekilde genişlettiler, dinmek bilmeyen aynı yağmurla geçen uzun bir sabahın iyice sönükleştirdiği sohbete gayet güzel bir renk kattılar.

Elinor, Mr Palmer'ı pek az görmüştü, gördüğü kadarında da kızkardeşine ve kendisine davranışı öyle tutarsızlık doluydu ki, onu kendi ailesinin içinde izlerken ne bulacağından emin değildi. Ne var ki onun tüm konuklarına karşı kusursuz bir beyefendi gibi, karısına ve kayınvalidesine karşı da sadece arada bir kaba davrandığını gördü; gayet hoş bir arkadaş olabileceğini ve her zaman öyle olmasının kendini genel olarak insanlardan çok üstün görme eğilimi tarafından engellendiğini farketti, ki kendini Charlotte'la Mrs Jennings'den çok üstün görmesi anlaşılır şeydi. Kişiliğinin ve alışkanlıklarının diğer yanları, Elinor'un görebildiği kadarıyla, cinsiyeti ve yaşı için olağandışı olmayan özelliklere sahipti. Kibarca yemek yiyordu, saatleri belirsizdi; önemsemiyormuş görünse de çocuğuna düşkündü; sabahları

bilardoyla vakit geçiriyordu, ki işiyle ilgilenmesi gerekirdi. Elinor onu umduğundan daha çok beğendi ve içinden, onu daha fazla beğenemediği için üzülmedi; -onun zevk düşkünlüğünü, bencilliğini ve züppeliğini görmek kendisini Edward'ın cömert tabiatının, yalın zevkinin ve mahcup duygularmın anısı içinde huzur bulmaya sürüklediği için üzülmedi.

Edward'la ilgili ya da hiç olmazsa bazı işleriyle ilgili Albay Brandon'dan bilgi aldı; Albay geçenlerde Dorsetshire'e gitmişti; onu Mr Ferrars'ın uzak bir arkadaşı, kendisinin de bir tür sırdaşı olarak gördüğü için uzun uzun Delaford'daki rahip lojmanını anlattı, eksiklerini saydı ve eksikleri gidermek için ne yapmayı planladığını söyledi. -Bu konuda ve diğer her bakımdan ona davranışı, sadece on günlük bir ayrılıktan sonra onu tekrar görmekten duyduğu sevinç, onunla sohbet etmekteki isteklililiği, görüşlerine verdiği önem Mrs Jennings'in ona aşık olduğu inancını kolaylıkla haklı çıkarabilirdi ve dahası, baştan beri onun gerçek gözdesinin hala Marianne olduğuna

inanıyor olmasa, belki buna Elinor kendisi de inanabilirdi. Ama böyle bir düşünce Mrs Jennings'in imaları dışmda hiç aklına gelmemişti; -Mrs Jennings yalnızca davranışlarını düşünürken o onun gözlerini izliyordu; -Marianne'in başında ve boğazında ağır bir soğuk algınlığı başlangıcı hissetmesi karşısında endişeli bir yakınlık dolu gözlerle bakması, kelimelerle ifade edilmemiş olduğu için, hanımefendinin dikkatinden büsbütün kaçtı; ama Elinor o gözlerde bir aşığın hızlı duygularını ve gereksiz telaşını görebiliyordu.

Oradaki üçüncü ve dördüncü akşamında, sadece fundalığın kuru çakıl yolunda değil ama tüm arazide, bilhassa arazinin en uzak taraflarında, diğer yerlerden daha fazla yabanıllığın bulunduğu, ağaçların en eski, otların en uzun ve en ıslak olduğu yerlerde yaptığı iki keyifli alacakaranlık yürüyüşü -hele ıslak ayakkabılar ve çoraplarla oturma dikkatsizliği de ekleninceMarianne'de öyle bir soğuk algınlığı yarattı ki, bir iki gün önemsenmese ya da inkar edilse de, artan

rahatsızlıklarla kendini herkese gösterdi, sonunda ona da kabul ettirdi. Her yandan reçete yağdı ve her zamanki gibi hepsi reddedildi. Halsiz ve ateşliydi, bacakları ağrıyordu, öksürüyordu, boğazı şişmişti, geceleyin iyi bir uyku hepsini iyi ederdi; Elinor yatarken en basit bir iki tedaviyi denemeye onu güçlükle ikna etti.

Marianne ertesi sabah her zamanki saatinde kalktı; her soruya daha iyi olduğu cevabını verdi ve gündelik işleriyle uğraşarak daha iyi olduğunu kanıtlamaya çalıştı. Ama elinde okuyamadığı bir kitap, ateşin karşısında titreyerek ya da bir divanda bezgin ve bitap geçen bir günden sonra pek iyileştiğinden bahsedemez oldu; sonunda daha da takatsiz bir halde erkenden yattığı zaman Albay Brandon ablasının sakinliğine şaşırdı; Elinor, Marianne'in itirazlarına rağmen bütün gün ona baktıysa da, akşamleyin ilaçları zorla içirdiyse de o da Marianne gibi uykunun etkisine güveniyor ve gerçek bir endişe duymuyordu.

Gelgelelim, çok rahatsız ve ateşli bir gece her ikisinin de umutlannı boşa

çıkardı; Marianne kalkmakta direnip sonra ayakta kalamayacağını itiraf ederek kendiliğinden yatağa dönünce Elinor Mrs Jennings'in tavsiyesine uyarak Palmerlar'ın doktorunu çağırmaya karar verdi.

Doktor geldi, hastayı muayene etti ve Miss Dashvvood'a birkaç günde kızkardeşinin sağlığının düzeleceği yönünde umut vermekle birlikte hastalığın çürüme tabiatlı olduğunu söylerek "enfeksiyon" kelimesini telaffuz ediverdi ve bir anda Mrs Palmer'ı bebeği için telaşlandırdı. Marianne'in şikayetlerini daha en başta Elinor'dan daha fazla ciddiye alan Mrs Jennings şimdi Mr Harris'in raporu üzerine daha da

ciddileşti ve Charlotte'un korkularını ve telaşını paylaşarak çocukla birlikte derhal uzaklaşması gerektiğinde ısrar etti; Mr Palmer ikisinin endişesini hafife alsa da karısının korkusunun ve paniğinin karşı koyulamayacak kadar güçlü olduğunu gördü. Charlotte'un gitmesine karar verildi; Mr Harris geleli bir saat olmamıştı ki, Charlotte küçük oğlu ve bakıcısıyla Mr Palmer'ın Bath'ın birkaç mil diğer tarafında

yaşayan bir yakın akrabasının evine gitmek üzere yola çıktı; hararetli ısrarı üzerine kocası da bir iki gün içinde ona katılmaya söz verdi; annesini de hemen hemen aynı ısrarla ona eşlik etmeye zorladı. Ne var ki Mrs Jennings, Elinor'a onu gerçekten sevdiren bir iyi kalplilikle Marianne hasta olduğu sürece Cleveland'dan bir yere kıpırdamayacağını ve titiz bakımıyla onun için kendi ayırdığı annesinin yerini tutmaya çalışacağını söyledi; ve Elinor onda her an tüm yorgunluğunu paylaşmaya gayret eden ve sık sık hasta bakımı tecrübesiyle önemli işler gören istekli ve faal bir yardımcı buldu.

Hastalığın doğal etkisiyle bitkin ve cansız olan, kendini tepeden tırnağa hasta hisseden zavallı Marianne ertesi güne iyileşme umudunu kaybetti; bu şanssız hastalık olmasa yarın neler neler olacağı düşüncesi her hastalık belirtisini daha da şiddetli yapıyordu; çünkü o gün evlerine döneceklerdi; bütün yol boyu Mrs Jennings'in hizmetçilerinden biri onlara eşlik edecek, ertesi gün öğleyin de

annelerine sürpriz yapacaklardı. Söyleyebildiği tek tük sözler de bu kaçınılmaz gecikmeden duyduğu kederi anlatıyordu; yine de Elinor ona moral vermeye, o sıra kendisinin de inandığı gibi, onu gecikmenin çok kısa olacağına inandırmaya çalıştı.

Ertesi gün hastanın durumunda hemen hiçbir değişiklik yaratmadı; asla daha iyi değildi, ama düzelme olmaması dışında daha kötü de görünmüyordu. Grupları şimdi daha da küçülmüştü; Mr Palmer gerçek insanlıktan ve yardımseverlikten ötürü olduğu kadar, karısından korkuyor görünmekten de kaçındığı için hiç istemediği halde sonunda Albay

Brandon tarafından gitmeye ve karısına verdiği sözü tutmaya ikna edildi; o gitmeye hazırlanırken, Albay Brandon'ın kendisi de çok daha büyük bir gayretle gitmekten bahsetmeye başladı. -Burada, yalnız, Mrs Jennings'in iyi kalpliliği gayet faydalı bir şekilde duruma müdahale etti; çünkü aşığı kızkardeşi yüzünden onca sıkıntı içindeyken Albay'ı göndermek her ikisini de, diye düşündü, her tür

rahatlıktan yoksun bırakmak olurdu; o yüzden, Cleveland'da kalmasının kendisi için elzem olduğunu, Miss Dashwood yukarıda kızkardeşiyle beraberken akşamleyin onunla piquet oynamasını istediğini filan söyledi ve onu kalmaya öylesine zorladı ki, kabul etmeyi herşeyden çok isteyen adamcağız tereddüt ediyormuş numarası bile yapamadı; ayrıca Mrs Jennings'in ısrarı, arkasında acil bir durumda Miss Dashwood'a yardım edebilecek ya da akıl verebilecek birini bırakarak içini rahatlatmak isteyen Mr Palmer tarafından da hararetle desteklendi.

Marianne elbette bu düzenlemelerden haberdar edilmedi. Cleveland'ın sahiplerini gelişlerinden yedi gün sonra evlerini terketmek zorunda bıraktığını bilmiyordu. Mrs Palmer'ı görmemek onu şaşırtmadı; üstelik endişelendirmedi, o yüzden adını da anmadı.

Mr Palmer'in gidişinin üstünden iki gün geçti, durumu küçük değişikliklerle aynen devam etti. Her gün gelen Mr Harris hala hızla iyileşeceğinden bahsediyordu; Miss

Dashwood da aynı ölçüde iyimserdi; ama diğerlerinin beklentisi pek o kadar parlak değildi. Mrs Jennings hastalığın en başında Marianne'in bunu atlatamayacağına karar vermişti, başlıca faydası Mrs Jennings'in önsezilerini dinlemek olan Albay Brandon dinlediklerinin etkisine karşı koyacak ruh halinde değildi. Aklını kullanarak korkularını atmaya çalışıyordu, çünkü doktorun farklı tespiti bunları gereksiz kılıyordu; ama her gün büsbütün yalnız kaldığı uzun saatler hüzünlü düşüncelerin kabul edilmesi için gayet elverişli oluyordu ve o zaman Marianne'i artık göremeyeceği inancını aklından atamıyordu.

Bununla beraber, üçüncü günün sabahında her ikisinin de kasvetli beklentileri hemen hemen geçersiz kaldı; Mr Harris geldiği zaman hastanın çok daha iyi olduğunu açıkladı. Nabzı çok daha güçlüydü; tüm bulgular önceki gelişinden çok daha iyiydi. Zaten hep umut dolu olan Elinor sevinçten çılgına döndü; annesine yazdığı mektuplarda arkadaşının değil, kendi tahminine bağlı kalarak Cleveland'da gecikmelerine yol açan rahatsızlığı ciddiye

almamış ve Marianne'in seyahat edebileceği zamanı neredeyse belirlemiş olduğu için kendisiyle gurur duydu.

Ama gün başladığı gibi parlak bitmedi. -Akşama doğru Marianne tekrar hastalandı, öncekinden daha ağır, daha rahatsız ve huzursuz bir hale geldi. Ablası hala iyimser olmakla birlikte, değişikliği yatağın yapılmasını beklerken ayakta kalmasının verdiği yorgunluğa bağlamaya eğilimliydi; reçetedeki şurupları dikkatle içirirken Marianne'in nihayet derin bir uykuya daldığını memnuniyetle gördü; uykudan olumlu etkiler bekliyordu. Uykusu Elinor'un görmeyi arzu ettiği kadar sakin geçmediyse de epey bir zaman sürdü; uykunun sonucunu bizzat görmek isteyen Elinor bütün o sürede başında beklemeye karar verdi. Hastada herhangi bir değişiklik beklemeyen Mrs Jennings her zamankinden daha erken yattı; baş hemşirelerden biri olan hizmetçisi kahyanın odasında yemeğini yiyordu; Elinor, Marianne'le baş başa kaldı.

Marianne'in istirahati giderek daha rahatsız bir hal aldı; gözünü kırpmadan

onun yatışını değiştirip durmasını takip eden ablası dudaklarından dökülen ısrarlı ama anlaşılmaz yakınma seslerini dinledi ve az kalsın onu böyle ızdıraplı bir uykudan uyandırmayı düşünüyordu ki, evdeki rasgele bir gürültüden ansızın uyanan Marianne telaşla sıçradı ve ateşli bir yabanilikle bağırdı,-

"Annem geliyor mu?-"

"Henüz değil," diye cevapladı Elinor, duyduğu korkuyu saklamaya çalışarak ve Marianne'in tekrar uzanmasına yardım ederek, "ama çok geçmeden gelir sanırım. Buradan Barton'a çok yol var biliyorsun."

"Ama Londra üstünden gelmemeli," diye haykırdı Marianne, aynı heyecan içinde, "Londra üstünden gelirse onu hiç göremem."

Elinor dehşet içinde anladı o sırada kendinde olmadığını; onu yatıştırmaya çalışırken endişeyle nabzını ölçtü. Her zamankinden daha düşük ve daha hızlıydı; Marianne hala vahşice annesinden bahsederken korkusu bir anda öyle arttı ki, hemen Mr Harris'i çağırtmaya ve annesi için Barton'a haberci yollamaya karar

verdi. Kararı verdikten hemen sonra haberci yollamanın en iyi yolunun ne olabileceği konusunda Albay Brandon'a danışmayı düşündü; zili çalıp kızkardeşinin yanındaki yerini hizmetçiye bıraktı ve aceleyle yemek odasına indi; Albay'ın daha geç saatlerde bile genellikle orada bulunduğunu biliyordu.

Tereddüt edecek zaman değildi. Korkusunu ve güçlüklerini hemen önüne serdi. Albay Brandon'ın onun korkularını gidermeye çalışacak cesareti, güveni yoktu; -bunları sessiz bir üzüntü içinde dinledi; -ama güçlüklerini hemen giderdi, fırsat bekliyor görünen bir çabuklukla; verilecek hizmeti aklında tasarladı ve Mrs Dashvvood'u getirecek habercinin kendisi olmasını teklif etti. Elinor kolayca üstesinden gelinemeyecek bir itirazda bulunmadı. Kısa ama heyecanlı bir minnettarlıkla ona teşekkür etti; Albay Brandon uşağını hemen Mr Harris'e göndermeye ve araba atlarını emretmeye giderken Elinor da annesine birkaç satır mektup yazdı.

O anda Albay Brandon gibi bir dosta sahip olmanın, -annesi için öyle bir yol arkadaşı olmasının verdiği huzur -bunu nasıl da minnetle hissetti Elinor! -annesini aklıyla yönlendirecek, ilgisiyle rahatlatacak, dostluğuyla yatıştıracak bir yol arkadaşı! -böyle bir çağrı karşısında geçireceği şoku hafifletmek mümkünse bunu onun varlığı, onun davranışları, onun yardımı başaracaktı.

Albay Brandon, bu arada, ne hissediyor olursa olsun, ne yaptığını bilen bir aklın bütün kararlılığıyla hareket etti, gerekli her ayarlamayı müthiş bir beceriyle yaptı, geri dönüşünü bekleyebileceği saati bile hesapladı. Hiçbir gecikme yüzünden zaman kaybedilmedi. Atlar beklenenden de önce geldi ve Albay Brandon ağırbaşlı bir ifadeyle Elinor'un sadece elini sıktı, kulağına ulaşamayacak kadar alçak sesle birkaç kelime söyledi ve apar topar arabaya bindi. O sırada saat on iki sularıydı; Elinor doktoru beklemek ve gecenin geri kalanı boyunca yanında durmak için kızkardeşinin odasına döndü. Her ikisi için de hemen hemen aynı

derecede ızdırap dolu bir gece oldu. Mr Harris gelinceye kadar saatler birbiri ardına Marianne için uykusuz acı ve sayıklamalar, Elinor için zalim bir endişe içinde geçti. Korkuları bir kez doğunca, daha önce içi rahat olduğu için misliyle geldiler; Mrs Jennings'in çağrılmasına izin vermediği için onunla birlikte kalan hizmetçi hanımının tespitlerine dair ipuçları vererek ona daha fazla işkence etmekten başka işe yaramadı.

Marianne'in aklı hala aralıklı olarak tutarsızca annesi üzerinde sabitlenmişti; ne zaman adını ansa hastalıkla geçen onca günü hafife aldığı için kendini suçlayan Elinor'un yüreğine bir sancı saplanıyor, hemen bir çare bulmak için çırpınıyor yakında tüm çarelerin boşuna olabileceğinden, herşeyin çok fazla geciktirildiğinden korkuyor ve ızdıraplı annesinin sevgili evladını görmek için ya da aklı başında görmek için çok geç kalacağını düşünüyordu.

Tekrar Mr Harris'i, eğer o gelemezse başka birini çağırmak üzereydi ki Mr Harris geldi -ama saat beşten sonra. Bununla

beraber, görüşleri gecikmesini biraz olsun telafi etti, çünkü hastasında hiç beklenmedik ve arzu edilmeyen bir değişiklik olduğunu kabul etse de tehlikenin önemli olduğu kanaatinde değildi ve yeni bir tedavi şeklinin sağlaması gereken iyileşmeden cesaretle bahsetti ki, bu cesaretin bir kısmı Elinor'a da geçti. Mr Harris üç dört saat sonra tekrar uğramaya söz verdi ve hem hastayı hem de endişeli bakıcısını bulduğundan daha sakin bir halde bıraktı.

Mrs Jennings güçlü bir endişeyle ve yardıma çağırmadıkları için epeyce sitemle ertesi sabah olanları öğrendi. Daha haklı bir nedenle geri gelen eski korkuları olaya dair içinde hiçbir kuşku bırakmadı; -Elinor'a rahatlatıcı sözler söylemeye çalıştıysa da kızkardeşinin tehlikede olduğu inancı umut verici konuşmasına izin vermedi. İçi kan ağlıyordu. Marianne kadar genç, güzel bir kızın hızlı çöküşü, erken ölümü daha ilgisiz birini bile üzüntüye boğardı. Mrs Jennings'in vicdanında başka etkiler de yapıyordu. Üç ay ona can yoldaşlığı yapmıştı, hala ona emanetti, ağır bir yara

aldığı ve uzun zamandır mutsuz olduğu biliniyordu. Ayrı bir sevgi duyduğu ablasının üzüntüsü de gözlerinin önündeydi; -annelerine gelince; Mrs Jennings, Charlotte onun için neyse Marianne'in de annesi için o olduğunu düşündü, annelerinin ızdırabını yüreğinde duydu.

Mr Harris ikinci ziyaretinde dakikti; -ama son ziyaretin yaratacağı umutlar konusunda hayal kırıklığına uğradı. İlaçları işe yaramamıştı; -ateş düşmemişti; Marianne sadece daha sakindi -daha kendinde değil -ve ağır bir baygınlık içindeydi. Bir an içinde doktorun tüm korkularını ve daha fazlasını farkeden Elinor başkalarına da danışmayı teklif etti. Ama doktor bunu gereksiz buldu; deneyeceği hala bazı şeyler vardı, bazı yeni uygulamalar, ki başarılarından en az sonuncusu kadar emindi ve ziyareti Miss Dashwood'un kulağına gelen ama kalbine gidemeyen cesaret verici ifadelerle sona erdi. Annesini düşündüğü zamanlar dışında sakindi, ama en az o kadar umutsuzdu; bu halde öğlene kadar devam

etti, kızkardeşinin yanından bir an bile kıpırdamadan, düşünceleri bir acı görüntüsünden diğerine, bir yas tutan dosttan bir başkasına giderek; bu krizin şiddetini ve tehlikesini Marianne'in hayal kırıklığının yol açtığı ve haftalardır süren üzüntüye veren Mrs Jennings'in konuşmaları hepten içini kararttı. Elinor bu fikrin doğru olduğunu hissetti ve düşüncelerine yeni bir dert katıldı.

Yine de öğleye doğru, kızkardeşinin nabzında hafif bir değişiklik bulacağını hayal ve umut etmeye başladı -ihtiyatla -hayal kırıklığına uğramaktan korkarak, o kadar ki bir süre arkadaşına karşı bile sessiz kaldı; -bekledi, izledi ve tekrar tekrar baktı; -sonunda dış görünüşündeki sakinliğin altına saklaması daha önceki tüm sıkıntılardan daha zor olan bir heyecanla umutlarını dile getirmeye kalkıştı. Mrs Jennings hastayı muayene edince geçici bir düzelme olduğunu kabul etse de genç arkadaşını bunun devam edeceği düşüncesine kapılmaktan alıkoymaya çalıştı; -her tür şüphe uyarısını ciddiye alan Elinor da kendine aynı şekilde

umutlanmamasını söyledi. Ama artık çok geçti. Umut bir kez doğmuştu; umudun tüm ısrarlı çırpınışlarını hissederek onu izlemek için kızkardeşinin üzerine eğildi - ne görmeyi umarak, bilmeden. Yarım saat geçti, olumlu işaret hala yerindeydi. Onu güçlendirecek başka işaretler de çıktı. Nefesi, teni, dudakları, hepsi Elinor'a düzelme belirtileriyle sevinç verdiler ve Marianne gözlerini bitkin de olsa kendinde bir bakışla ona dikti. Sonra endişe ve umut onu eşit ölçüde gerginleştirdi, ona bir an bile rahatlık vermedi, ta ki Mr Harris saat dörtte gelinceye kadar; -Mr Harris kızkardeşinin iyileşme belirtilerinin beklentilerini bile geçtiğini söyleyerek ona cesaret ve huzur verdi, onu sevinç gözyaşları içinde bıraktı.

Marianne her bakımdan çok daha iyiydi; Mr Harris tehlikenin tümüyle geçtiğini söyledi. Belki son korkuları içindeki kötü hislerinin kısmen haklı çıkmış olmasıyla yetinen Mrs Jennings, Mr Harris'in görüşlerine güvenmeye razı oldu ve yapmacıksız bir neşeyle, az sonra apaçık

bir sevinçle eksiksiz bir iyileşme ihtimalini kabul etti.

Elinor sevinç duyamıyordu. Onun neşesi başka türlüydü ve hafiflikten daha başka bir şeye uzanıyordu. Marianne'in hayata dönmesi, sağlığına, dostlarına ve şefkatli annesine ka-

vuşması düşüncesi kalbini sonsuz bir huzurla doldurdu ve tutkulu bir minnettarlık içinde güçlendirdi; -ama dışarıya karşı hiçbir neşe gösterisi, hiçbir kelime, hiçbir gülücük yaratmadı. Elinor'un içindeki tek şey sevinçti, sessiz ve güçlü.

Bütün öğleden sonra kızkardeşinin yanından hemen hiç ayrılmadı, zayıf ruhunun her korkusunu yatıştırdı, her sorusuna karşılık verdi, her sıkıntısına yetişti ve hemen her bakışını ve her nefesini izledi. Tekrar kendinden geçme ihtimali elbette bazen aklına gelip ona korkunun ne olduğunu hatırlatıyordu -ama sık sık ve titizce yaptığı muayenelerde iyileşmenin her belirtisinin devam ettiğini gördüğü zaman, nihayet saat altıda Marianne'in sakin, düzenli ve her bakımdan rahat bir uykuya daldığını

gördüğü zaman tüm kuşkuları aklından attı.

Albay Brandon'ın dönmesinin beklenebileceği zaman artık yaklaşıyordu. Saat onda ya da az daha sonra annesinin onlara doğru seyahat ederken içinde olduğu korkunç şüpheden kurtulabileceğine inanıyordu. Albay'ın da! - o da daha az acınacak bir halde değildi! - Onları hala habersiz tutan zaman nasıl da yavaş ilerliyordu!

Saat yedide, Marianne'i hala tatlı tatlı uyurken bırakıp oturma odasında çay içen Mrs Jennings'e katıldı. Korkuları kahvaltıda, tam tersi duygular da akşam yemeğinde doğru dürüst bir şey yemesine izin vermemişti; -o yüzden şimdi huzur içinde olunca, bir şeyler atıştırmak gayet hoşuna gitti. Mrs Jennings çayın sonunda onu annesi gelmeden önce biraz dinlenmeye ve Marianne'in yanındaki yerini kendisine bırakmaya ikna etmeye çalıştı; ama Elinor kendini yorgun hissetmiyordu, o an üstünde uyuyabilecek gibi bir duygu yoktu ve gereksiz yere bir an bile kızkardeşinin yanından ayrılmak istemiyordu. Bunun

üzerine Mrs Jennings üst kata, hasta odasına kadar ona eşlik etti, herşeyin yolunda gittiği konusunda kendini rahatlattı, onu yine orada vazifesi ve düşünceleriyle baş başa bıraktı ve mektup yazıp uyumak için kendi odasına çekildi.

325

Gece soğuk ve fırtınalıydı. Rüzgar evin çevresinde kükrüyor, yağmur pencereleri dövüyordu: ama içi mutluluk dolu olan Elinor buna aldırmıyordu. Marianne gökgürültüsüne rağmen uyudu; yolculara gelince -o an çekmekte oldukları her sıkıntı karşılığında onları bekleyen büyük bir ödül vardı.

Saat sekizi vurdu. Onu vurmuş olsa, Elinor o sırada eve bir arabanın yanaştığını duyduğuna inanacaktı; ama duyduğu inancı öyle güçlüydü ki, henüz gelmiş olmaları neredeyse imkansız da olsa gerçeği görmek için bitişikteki giysi odasına geçip pencerenin bir kanadını açtı. Kulaklarının onu yanıltmadığını o an gördü. Arabanın parıldayan lambaları o an ortaya çıktı. Kararsız ışıklarına bakılırsa dört atlı bir arabaydı; bu da annesinin duyduğu

telaşın ölçüsünü anlatırken beklenmedik hızlarını da açıklıyordu.

Sakin olmak Elinor'a hayatında hiç o anki kadar zor gelmemişti. Araba kapıda durunca annesinin neler hissediyor olabileceğini -kuşkusunu, korkusunu -belki umutsuzluğunu! -ve Elinor'un söyleyeceklerini!düşününce sakin olmak imkansızdı. Yapılacak tek şey acele etmekti; o yüzden, sadece kızkardeşini Mrs Jennings'in hizmetçisine bırakabilinceye kadar bekleyip çabucak aşağı indi.

İç koridor boyunca ilerlerken holdeki telaşı duyunca çoktan içeri girdiklerini anladı. Oturma odasına doğru seğirtti, -içeri girdi, -ve sadece Willoughby'yi gördü.

Onu görünce dehşet içinde irkilen Elinor kalbinin ilk tepkisini dinleyip hemen odadan çıkmak için döndü; eli tam kilitteydi ki hareketi yarıda kaldı: Willoughby aceleyle ilerleyerek ricadan çok emre yakın bir sesle şöyle dedi,

"Miss Dashwood, yarım saat -on dakika -yalvarırım kalın."

"Hayır, beyefendi," diye cevapladı Elinor kararlılıkla, "kalmayacağım. İşiniz benimle

olamaz. Hizmetçiler sanırım Mr Palmer'ın evde olmadığını size söylemeyi unuttular."

"Mr Palmer'la bütün akrabalarının şeytan kesildiğini söyleseler bile," dedi Willoughby hışımla, "yine de kapıdan dönmezdim. İşim sizinle, sadece sizinle."

"Benimle!" -büyük bir hayretle -"peki, beyefendi -çabuk olun -ve mümkünse daha nazik olun."

"Oturun, ikisine de peki."

Elinor tereddüt etti; ne yapacağını bilmiyordu. Albay Brandon'ın gelip onu orada bulma ihtimali aklına geldi. Ama onu dinlemeye söz vermişti ve şeref duygusu kadar merakı da işe karışmıştı. Bunun üzerine, bir an düşündükten sonra sağduyunun meselenin bir an önce sonuca ulaştırılmasırn gerektirdiğine ve bunu sağlamanın yolunun da rıza göstermesi olduğuna karar vererek sessizce masaya doğru yürüdü ve oturdu. Willoughby karşısındaki sandalyeye geçti ve yarım dakika boyunca ikisi de tek kelime etmedi.

"Lütfen acele edin, beyefendi" -dedi Elinor sabırsızca -"Ayıracak zamanım yok."

Willoughby derin düşünce hali içinde oturuyordu; onu duymamış gibiydi.

"Kızkardeşiniz," dedi aniden, bir an sonra -"tehlikeyi atlatmış. Hizmetçiden duydum. Tanrıya şükür! -Ama doğru mu? -gerçekten doğru mu?"

Elinor konuşmadı. Willoughby soruyu daha büyük bir ısrarla tekrarladı.

"Tanrı aşkına söyleyin bana, tehlikeyi atlattı, değil mi?"

"Atlattığını umuyoruz."

Willoughby ayağa kalktı ve odada dolaşmaya başladı.

"Yarım saat önce bunu bilseydim -Ama buraya geldiğimden beri" -sandalyesine dönerken zorlama bir canlılıkla konuşarak -"ne anlamı var? -Bir kez olsun, Miss Dashwood -son kez olacak, belki -birlikte neşeli olalım. -Sevinmeye hazır bir ruh halindeyim. -Bana dürüstçe söyleyin" -yanaklarına daha derin bir kızarıklık yayılarak -"benim bir alçak, bir düzenbaz olduğumu mu düşünüyorsunuz?"

Elinor her zamankinden daha da büyük bir hayretle ona baktı. Sarhoş olması gerektiğini düşündü; -böyle bir ziyaretin,

bu davranışların tuhaflığı başka şekilde anlaşılır görünmüyordu ve bu izlenimle hemen yerinden kalkarak şöyle dedi,

"Mr Willoughby, size şimdi Combe Magna'ya dönmenizi tavsiye ederim. -Sizinle daha fazla kalma imkanına sahip değilim. -Benimle işiniz her ne ise yarın daha iyi düşünülür, daha iyi izah edilir."

"Sizi anlıyorum," diye cevapladı Willoughby, anlamlı bir gülümseyişle ve gayet sakin bir sesle, "evet, 0k sarhoşum. -Marlborough'da soğuk etle bir bardak bira beni altüst etmeye yetti."

"Marlborough'da!" -diye haykırdı Elinor, nereye varmaya çalıştığı konusunda daha da şaşırarak.

"Evet -bu sabah sekizde Londra'dan ayrıldım; o vakitten beri arabamın dışında geçirdiğim yegane on dakika içinde Marlborough'da bir şeyler atıştırdım."

Davranışının sakinliği ve konuşurken gözlerindeki ışık Elinor'u, onu Cleveland'a hangi affedilmez ahmaklık getirmiş olursa olsun, akıl bulanıklığının getirmediğine ikna etti; Elinor bir an düşündükten sonra şöyle dedi,

"Mr Willoughby, olanlardan sonra buraya bu şekilde gelmeniz, kendinizi bana zorla kabul ettirmeniz, anlamalısınız ki, bana öyle geliyor ki, çok özel bir mazeret gerektiriyor. Nedir ve bununla ne demek istiyorsunuz?"

"İstediğim" -dedi Willoughby, ciddi bir enerjiyle -"becerebilirsem, benden şu andakinden biraz daha az nefret etmenizi sağlamak. Geçmiş için bir tür açıklama yapmak, bir tür özür dilemek, bütün kalbimi size açmak ve sizi her zaman kafasız biri olsam da her zaman alçak biri olmadığıma ikna ederek Mar -kızkardeşiniz tarafından biraz olsun affedilmek istiyorum."

"Gelişinizin gerçek sebebi bu mu?"

"Yemin ederim," -oldu cevabı, tüm eski Willoughby'yi hatırına getiren bir sıcaklıkla ve istemese de samimi olduğuna inanmak zorunda kalarak.

"Hepsi buysa, istediğiniz zaten oldu, -Marianne sizi çoktan affetti."

"Öyle mi!" -diye haykırdı, aynı ısrarlı sesle. "O zaman beni vaktinden önce affetmiş. Ama beni tekrar affedecek, hem

de daha makul sebeplerle. -Şimdi beni dinleyecek misiniz?"

Elinor isteğine boyun eğdi.

"Kızkardeşinize davranışımı," dedi Willoughby, Elinor'un beklenti, kendisinin düşünce içinde geçirdiği bir sessizlikten sonra, "nasıl açıkladınız, bana nasıl bir şeytani dürtü atfettiniz, bilmiyorum. -Belki hakkımda daha iyi bir fikriniz olmayacak, -yine de denemeye değer; o yüzden herşeyi öğreneceksiniz. -Ailenizle Hk yakınlaştığım zaman, Devonshire'de geçirmek zorunda olduğum zamanı hoş geçirecek, hatta daha önceki seferlerden daha hoş geçirecek tanışıklıklar kurmaktan başka bir niyetim yoktu. Kızkardeşinizin güzelliği ve ilginç tavırları çok hoşuma gitti; daha en baştan bana olan davranışı öyleydi ki -nasıl olduğunu, *onun* nasıl olduğunu düşününce kalbimin bu kadar duyarlıksız olmasını şaşırtıcı buluyorum! -Ama önce itiraf etmeliyim ki gururum epeyce okşandı. Onun mutluluğuna aldırmadan, sadece kendi keyfimi düşünerek, her zaman dalıp gitmeye alışkın olduğum duygulara kendimi

bırakarak elimden geldiğince kendimi ona beğendirmeye çalıştım, sevgisine karşılık vermeyi aklıma getirmeksizin."

Miss Dashwood bu noktada öfkeli bir küçümsemeyle gözlerini ona çevirerek şu sözlerle onu durdurdu,

"Mr Willoughby artık anlatmanıza da, dinlememe de değmez. Böyle bir başlangıcın gerisi gelemez. -Bu konuda başka bir şey söyleyerek bana eziyet etmeyin."

"Tamamını dinlemeniz konusunda ısrar ediyorum," diye cevapladı Willoughby. "Servetim fazla değildi, her zaman büyük masraflarım ve benden daha yüksek gelirli insanlarla haşır neşir olma alışkanlığım oldu. Reşit olduğumdan, hatta daha öncesinden beri her yıl borçlarım daha da arttı; yaşlı kuzenim Mrs Smith'in vefatıyla özgür kalacaktım gerçi, ama o olay kesin olmadığı, hatta epey uzak olduğu için, bir süredir varlıklı bir kadınla evlenerek durumumu düzeltme düşüncesindeydim. Kızkardeşinize bağlanmak, o yüzden, düşünülecek bir şey değildi; -ve adice, bencilce, zalimce -o kadar ki, hiçbir hor

gören, hiçbir küçümseyen bakış, hatta sizinki bile Miss Dashwood, yeterince kınayamaz -bu şekilde davranıyordum, sevgisini kazanmaya çalışıyordum, karşılık vermeyi aklıma bile getirmeden. Ama o dehşet verici bencilce kibir hali içinde bile benim için söylenebilecek tek şey, sebep olduğum ızdırabın boyutlarını bilmiyordum, çünkü o zaman aşkın ne olduğunu bilmiyordum. Aşkı hiç tanıdım mı? -Bundan şüphe edilebilir; çünkü gerçekten sevseydim, duygularımı kibire, açgözlülüğe kurban edebilir miydim? -hatta dahası, onun duygularını kurban edebilir miydim? -Ama ettim. Onun sevgisinin ve arkadaşlığının tüm korkularından arındıracağı daha yoksul bir hayattan kaçmak için zenginliğe adım atarak o hayatı cennete çevirebilecek herşeyi kaybettim."

"O halde," dedi Elinor, biraz yumuşayıp, "bir vakitler ona bağlandığınıza inanıyorsunuz."

"Böyle bir cazibeye direnmek, böyle bir sevecenliğe karşı koymak! -Hayatta bunu başarabilecek bir insan var mı! -Evet, usul

usul, ona içtenlikle bağlandığımı gördüm; hayatımın en mutlu saatleri onunla birlikte geçirdiklerimdi, düşüncelerimin namuslu, duygularımın lekesiz olduğu saatler. Ama o zaman bile, ona kendimi ifade etmeye kesin kararlı olduğum zaman bile bunu yapma anını bir günden diğerine akıl almaz biçimde erteliyordum, şartlarım öylesine rahatsızken evliliğe girmek istemediğim için. Burada akıl yürütmeyeceğim -şeref gereği zaten bağlı olduğum bir yere inancımı da vermekten kaçınmanın beter saçmalığı üzerine *sizin de* yorum yapmanıza izin vermeyeceğim. Olaylar ortaya çıkardı ki kurnaz bir aptalmışım, büyük bir titizlikle kendimi ilelebet düşük ve sefil biri yapma fırsatı arıyormuşum. Sonunda kararımı verdim; onu yalnız bulur bulmaz ona sürekli olarak gösterdiğim ilgiyi haklı çıkaracak, göstermek için çabalayıp durduğum sevgimi açıkça söyleyecektim. Ama o arada -onunla özel olarak konuşma fırsatı bulmama kadar geçecek olan birkaç saat içinde -öyle bir şey oldu ki -talihsiz bir olay bütün kararlılığımı yıktı, yanısıra bütün huzurumu

da. Bir şey duyuldu," -burada duraklayıp başını önüne eğdi. -"Mrs Smith bir şekilde öğrenmiş, herhalde bir uzak akrabasından filan, beni onun gözünden düşürmekte çıkarı olan birinden, bir ilişkimi, bir beraberliğimi -ama daha fazla açıklamama gerek yok," diye ekledi, yüzünün rengi koyulaşarak ve soru dolu gözlerle ona bakarak, "belli bir arkadaşınız -muhtemelen bütün hikayeyi çok önce duymuşsunuzdur."

"Duydum," diye karşılık verdi Elinor, aynı şekilde kızararak ve ona acımamak için kalbini tekrar katılaştırarak, "hepsini duydum. Ve bu korkunç olaydaki suçunuzu nasıl geçiştireceksiniz, itiraf ederim aklım almıyor."

"Hikayeyi," dive haykırdı Willoughby, "kimden dinlediğinizi unutmayın. Tarafsız anlatılmış olabilir mi? Eliza'nın konumuna ve kişiliğine saygı göstermem gerekirdi, biliyorum. Kendimi haklı çıkarmaya çalışmıyorum, ama aynı zamanda hiçbir savunmam olmadığını düşünmenize de izin veremem -yani o yaralı olduğu için suçlanamaz oluyor, ben çapkın olduğum

için o azize oluyor. Eğer tutkusunun şiddeti, aklının zayıflığı -yine de tabii kendimi savunmaya çalışmıyorum. Bana olan sevgisi daha iyi muamele edilmeyi hakediyordu; ben de sık sık, çok kısa bir süre için de olsa karşılık alacak kadar güçlü olan o sevgiyi büyük bir pişmanlıkla hatırlıyorum. Keşke -keşke hiç olmasaydı. Ama onun kendisinden daha fazlasını yaraladım; öyle birini yaraladım ki, bana olan sevgisi -(söyleyebilir miyim?) onunkinden hiç de daha az sıcak değildi; hele aklı -ah çok daha üstündü!"-

"Yine de o talihsiz kıza karşı kayıtsızlığınız -söylemeliyim ki böyle bir konunun tartışılması benim için çok sevimsiz -kayıtsızlığınız onu zalimce ihmal etmeniz için özür olamaz. Onun zayıflığı, akıl yoksunluğu sizin bu kadar aşikar zalimliğinizi mazur gösteriyor sanmayın. Siz Devonshire'de yeni planlar peşinde, neşeli, mutlu keyif çatarken onun en ağır yoksulluğa mahkum olduğunu biliyordunuz."

"Yemin ederim bilmiyordum," diye cevapladı Willoughby; "ona adresimi

vermeyi ihmal etmiş olabileceğim hiç aklıma gelmedi; birazcık sağduyu nasıl bulacağını ona söylerdi."

"Peki beyefendi, Mrs Smith ne dedi?"

"Hemen cezayı kesti; nasıl sarsıldığımı tahmin edebilirsiniz. Onun hayatının saflığı, fikirlerinin resmiyeti, dünyanın cehaleti -herşey bana karşıydı. Meselenin kendisi inkar edilemezdi, yumuşatma çabası da boşuna olurdu. Zaten sanırım, genel olarak davranışlarımın ahlaklılığından şüphe etme eğilimindeydi, ayrıca bu ziyaretimde ona az ilgi göstermeme, az zaman ayırmama da içerlemişti. Kısaca, sonuçta yollarımız ayrıldı. Kendimi kurtarabilmemin tek yolu vardı. Eliza'yla evlenirsem, namus damarı kabarmış iyi yürekli kadın geçmişi affedeceğini söyledi. Ama bu mümkün değildi -ben de lütfundan ve evinden resmen kovuldum. Bu meseleyi takip eden geceyi -ertesi sabah gidecektimgelecekteki tavrımın ne olması gerektiğini düşünerek geçirdim. Mücadele büyüktü -ama çok çabuk bitti. Marianne'e olan sevgim, onun bana olan bağlılığına sonsuz inancım -

hiçbiri yoksulluk korkusunu yenmeye ya da lüks ihtiyacı konusundaki yanlış fikirleri altetmeye yetmedi, ki bu ihtiyacı duymaya doğal olarak eğilimliydim ve pahalı hayat süren insanlar arasındaki hayatım bu ihtiyacı artırmıştı. Kendimi şimdiki karımla ilgili güvende hissetmek için sebeplerim vardı, tabii ona evlenme teklif edersem; böylece benim için yapacak başka hiçbir şey kalmadığına karar verdim. Bununla beraber, Devonshire'den ayrılmadan önce beni ağır bir olay bekliyormuş; -o gün sizinle yemek yeme sözüm vardı; dolayısıyla sözümden döndüğüm için özür dilemem gerekiyordu. Ama bu özrü yazsam mı, bizzat mı dile getirsem uzun bir kararsızlık geçirdim. Marianne'i görmenin korkunç olacağını hissettim, hatta onu tekrar görebileceğimden ve kararıma bağlı kalacağımdan bile kuşkuluydum. Ne var ki o noktada kendi asaletimi hafife almışım, olayın da gösterdiği gibi; çünkü gittim, onu gördüm, sefil olduğunu gördüm ve onu sefil halde bıraktım -ve onu bir daha görmemeyi umarak ondan ayrıldım."

"Neden geldiniz, Mr Willoughby?" dedi Elinor, hoşnutsuzca; "bir not yazsanız her bakımdan yeterli olurdu. -Gelmeniz neden gerekti?"

"Kendi onurum için gerekliydi. Köyden sizi ya da civardaki diğer insanları Mrs Smith'le aramda gerçekte neler geçtiği konusunda şüphe içinde bırakabilecek bir tarzda ayrılamazdım -o yüzden Honiton'a giderken kulübeye uğramaya kararlıydım. Ama sevgili kızkardeşinizin görüntüsü gerçekten feciydi ve meseleyi daha da zorlaştıracak şekilde onu yalnız buldum. Sizler bilmiyorum nereye gitmiştiniz. Onu daha önceki gece doğru şeyi yaptığıma öyle inançlı, öyle kararlı bir şekilde bırakmıştım ki! Birkaç saat daha geçse benimle ilelebet sözlenmiş olacaktı; kulübeden Allenham'a yürürken nasıl mutlu, nasıl neşeli olduğumu hatırlıyorum, kendimden nasıl memnun, herkesten nasıl hoşnuttum! Ama bunda, son arkadaşça görüşmemizde ona tüm gizleme yeteneğimi elimden alan bir suçluluk duygusu içinde yaklaştım. Devonshire'den hemen ayrılmak zorunda olduğumu

söylediğim zamanki hüznü, hayal kırıklığı, derin kederi -hiç unutmayacağımbana duyduğu o güvenle, o inançla birleşince! -Ah Tanrım!ne kalpsiz bir eşektim!"

Birkaç saniye ikisi de sustular. Önce Elinor konuştu.

"Ona yakında döneceğinizi söylediniz mi?"

"Ona ne söylediğimi bilmiyorum," diye cevapladı Willoughby, sabırsızca; "ama geçmişin gerektirdiğinden daha azını, kuşkusuz, ve elbette geleceğin haklı çıkardığından daha fazlasını. Düşünemiyorum. -Olmuyor. -Sonra bana bütün nezaketi ve güveniyle daha fazla işkence etmek üzere sevgili anneniz geldi. Tanrıya şükür! bana işkence oldu. Sefil oldum. Miss Dashwood, kendi sefaletimi hatırlamanın beni nasıl rahatlattığını tahmin edemezsiniz. Kalbimin ahmaklığı, rezilce salaklığı yüzünden kendimden öyle nefret ediyorum ki, bu yüzden geçmişte tüm çektiklerim şimdi bana sadece zafer ve haz gibi görünüyor. Neyse, gittim, sevdiğim herşeyi arkada bıraktım ve kendilerine karşı olsa olsa kayıtsız olduğum

kişilere gittim. Şehre yaptığım yolculuk -kendi atlarımla gidiyordum, o yüzden çok sıkıcıydı -konuşacak kimse yoktu -kendi düşüncelerim öyle neşeliydi ki -önüme baktığım zaman herşey öyle davetkardı ki! -dönüp Barton'a baktığım zaman, manzara öyle huzur verici! -ne mutlu bir yolculuktu!"

Durdu.

"Peki, beyefendi," dedi Elinor, ona acısa da gitmesi için sabırsızlanmaya başlamıştı, "hepsi bu mu?"

"Hepsi mi! -hayır, -şehirde olanları unuttunuz mu? -O rezil mektubu -Size gösterdi mi?"

"Evet, her kelimesini gördüm."

"Onun ilk mektubu elime geçtiği zaman, (hemen elime geçti, çünkü hep şehirdeydim,) hissettiklerim -hani hep denir ya, ifade edilebilecek gibi değil; daha basit bir deyişle -belki kimseyi etkileyemeyecek kadar basit -duygularım çok, çok ızdıraplıydı. -Her satır, her kelime -burada olsa o sevgili yazarın men edeceği basmakalıp bir metaforlakalbime saplanan birer hançer gibiydi. Marianne'in şehirde

olduğunu bilmek -aynı lisanlaşimşek çarpması gibiydi. -Şimşekler ve hançerler! -nasıl da azarlardı beni! -onun zevki, onun fikirleri -onları kendiminkilerden daha iyi tanıdığıma inanıyorum, -ve onlardan çok daha değerli olduklarını biliyorum."

Bu olağandışı konuşmanın akışında birçok değişiklik geçiren Elinor'un kalbi şimdi tekrar yumuşadı; -yine de muhatabının bu fikirlerini kontrol altında tutmayı görev bildi.

"Bu doğru değil, Mr Willoughby. -Evli olduğunuzu unutmayın. -Vicdanmızda neyi bilmem gerektiğini düşünüyorsanız sadece onu anlatın."

"Marianne'in haftalar boyu ayrı kalmış olsak da onun için hala eski günlerdeki kadar değerli olduğumu, kendi duygularının hala aynı olduğunu, benim duygularımın da değişmediğine inandığını söyleyen mektubu bütün vicdan azabımı uyandırdı. Uyandırdı diyorum, çünkü zaman ve Londra, iş güç ve sefahat bunu bir ölçüde dindirmişti ve ben sıkı bir taşlaşmış alçak olmaktaydım, kendimi ona karşı kayıtsız sanıyor, onun da bana karşı

kayıtsız olması gerektiğini düşünmeyi tercih ediyordum; kendime geçmişteki yakınlığımızın sıradan, önemsiz bir iş olduğunu söylüyor, öyle olduğuna inanmak için omuz silkiyor, her azarlamayı susturuyor, her tereddütün üstesinden geliyor ve bunun için arada bir şöyle diyordum, "Onun iyi bir evlilik yaptığını duyunca gerçekten sevinç duyacağım." - Ama bu mektup bana kendimi daha iyi tanıttı. Benim için dünyadaki tüm kadınlardan daha değerli olduğunu, ona alçakça davrandığımı hissettim. Ama o sıra Miss Grey'le aramdaki herşey artık halledilmişti. Geri çekilmek imkansızdı. Tüm yapabildiğim ikinizden de kaçmak oldu. Marianne'e cevap yazmadım, bu şekilde kendimi onun ilgisinden korumayı düşünüyordum; bir süre hatta Berkeley street'e uğramamaya bile karar verdim; - ama sonunda, başka bir şeydense kayıtsız, sıradan bir tanıdık tavrı takınmanın daha akıllıca olacağına karar verdim ve bir sabah hepinizin evden çıkışını seyrettikten sonra adımı bıraktım."

"Evden çıkışımızı mı seyrettiniz!"

"Öyle. Ne kadar sık sizi seyrettiğimi, ne kadar sık karşınıza çıkma noktasına geldiğimi duysanız şaşarsınız. Araba yanımdan geçerken size görünmemek için dükkanlara girdim durdum. Bond street'te kalıyordum ya, birinizin ya da diğerinizin gözüme takılmadığı hemen tek bir gün geçmedi; gözünüze görünmemek için değişmez bir kararlılıkla sürekli tetikte olmaktan başka hiçbir şey bizi o kadar uzun süre ayrı tutamazdı. Middletonlar'dan olabildiğince kaçındım, ortak tanıdığımız çıkabilecek başka herkesten de öyle. Ama şehirde olduklarını bilmiyordum, Sir John'a rastladım, herhalde gelişinin ilk günü, Mrs Jennings'e uğradığımın da ertesi günü. Beni akşamleyin evindeki bir partiye, dansa davet etti. Beni teşvik etmek için sizin ve kızkardeşinizin de orada olacağınızı söylemeseydi bile ona sormaya gerek duymadan tahmin ederdim. Ertesi sabah Marianne'den kısa bir mektup daha geldi -yine sevgi dolu, açık yürekli, yapmacıksız, inançlı -benim davranışımı tiksinti verici gösterecek herşey, kısaca. Cevap yazamadım. Denedim -ama tek bir

cümle bile kuramadım. Ama günün her anı onu düşündüğümü biliyorum. Eğer bana acıyacaksınız, Miss Dashwood, o zamanki halime acıyın. Aklım ve kalbim kızkardeşinizle doluyken başka bir kadına mutlu aşık rolü oynamak zorunda kalıyordum! -O üç dört hafta en kötüsüydü. Sonunda, söylememe gerek yok, karşıma çıktınız; ne de güzel numara yaptım! -ne acı dolu bir akşamdı! -bir yanda Marianne, melek kadar güzel, öyle bir sesle bana Willoughby diye sesleniyor! -ah Tanrım! — elini bana uzatıyor, o konuşan, endişe içinde yüzüme dikilmiş, o büyüleyici gözlerle benden açıklama bekliyor! -ve öte yanda Sofia, şeytan kadar kıskanç, her bakışı -neyse, önemi yok, artık geçti. -Öyle bir akşam! -İlk fırsatta sizden kaçtım; ama Marianne'in güzel yüzünün ölüm kadar beyaz olduğunu görmemeyi başaramadım. -Bu onun bende kalan son bakışı oldu; -aklımda kalan son görüntüsü. Korkunç bir görüntüydü! Ama bugün onun gerçekten ölmekte olduğunu düşününce onu bu dünyada en son görenlere nasıl görüneceğini bildiğimi hayal etmek benim

için bir tür teselli oldu. Yolda giderken önümdeydi, hep önümde, aynı görüntü ve aynı renk içinde."

İkisinin de düşünceye daldıkları kısa bir sessizlik oldu. Willoughby daha önce toparlanarak sessizliği bozdu:

"Neyse, acele edip bir an önce gideyim. Kızkardeşiniz herhalde daha iyi, herhalde tehlikeyi atlattı değil mi?"

"Bundan eminiz."

"Zavallı anneniz de! -Marianne'e o kadar düşkündü ki."

"Peki mektup, Mr Willoughby, sizin mektubunuz; o konuda söyleyeceğiniz bir şey var mı?"

"Evet tabii, bilhassa o var. Kızkardeşiniz hemen ertesi sabah bana tekrar yazdı, biliyorsunuz. Ne dediğini gördünüz. Ben Elisonlar'da kahvaltı ediyordum, -mektubu ötekilerle birlikte evimden oraya getirilip bana verildi. Mektubu ben görmeden önce Sofia görüverdi -ebadı, kağıdın zarafeti, elyazısı filan onu hemen şüphelendirdi. Devonshire'de bir genç bayanla ilişkim olduğu yolunda önceden hafif bir şeyler duymuş; önceki akşam gözlerinin önünde

olanlar da genç bayanın kim olduğunu ortaya çıkarmış, kıskançlığını iyice artırmıştı. İnsanın sadece sevdiği kadında hoşuna giden oyun oynuyormuş gibi bir hava yaratıp mektubu hemen açtı ve okudu. Densizliğinin ödülünü iyi aldı. Okudukları onu sersefil yaptı. Sefaletine dayanabilirdim, ama hırsı -kötülüğüne olursa olsun yatıştırılmak zorundadır. Kısaca -karımın mektup yazma üslubu hakkında ne düşünüyorsunuz? -narin -sevecen -alabildiğine kadınsı -değil mi?"

"Karınız mı! -Mektup sizin elyazınızla yazılmıştı."

"Evet, ama sadece, adımı koymaya utandığım o cümleleri kölece kağıda dökme ayrıcalığına sahip oldum. Aslını o yazdı -kendi özgün düşünceleri ve zarif ifadesiyle. Ama ne yapabilirdim? -nişanlıydık, bütün hazırlıklar yapılıyordu, gün bile belirlenmişti -Ama bir aptal gibi konuşuyorum. Hazırlık! -gün! -Doğrusu, onun parasına ihtiyacım vardı ve benimki gibi bir durumda ayrılmamak için ne olsa yapılır. Hem Marianne'le yakınlarının gözünde karakterime nasıl bir katkısı

olacaktı ki cevabımın hangi lisanda kaleme alındığının? -Tek bir amaca hizmet edecekti. İşim kendimi alçak ilan etmekti, bunu davul çalarak mı yapmışım, sessizce mi, pek önemi yoktu. -'Onların gözünde ilelebet bittim -dedim kendi kendime -meclislerinden ilelebet kovuldum, beni zaten karaktersiz bir adam olarak görüyorlar, bu mektuptan sonra iyice aşağılık biri olacağım onlar için.' Böyle şeyler düşünerek, umutsuz bir aldırışsızlık içinde kağıda döktüm karımın sözlerini ve Marianne'in son emanetlerinden ayrıldım.

Onun üç mektubu -ne yazık ki hepsi not defterimin içindeydiler, yoksa varlıklarını inkar eder ve hayat boyu saklardım -onları da çıkarmak zorunda kaldım ve öpmeye bile fırsatım olmadı. Ve saç lülesi -onu da hep aynı defterin içinde taşırdım; Madam pek sevimli bir öfke içinde defteri de aradı, -o sevgili saç -hepsi, her hatıra benden koparıldı."

"Hata ediyorsunuz, Mr Willoughby, yanlış davranıyorsunuz," dedi Elinor; sesi, elinde olmadan, duyduğu acımayı belli etti; "bu şekilde konuşmamalısınız, hem Mrs

Willoughby hem de kızkardeşim hakkında. Siz seçiminizi yaptınız. Kimse sizi zorlamadı. Eşinizin sizden nezaket görmeye hakkı var, en azından saygı görmeye hakkı var. Sizi seviyor olmalı, yoksa sizinle evlenmezdi. Ona kaba davranmak, ondan küçümseyerek bahsetmek Marianne için hiçbir şeyi telafi etmez -ben de bunun kendi vicdanınızı rahatlatacağını sanmıyorum."

"Bana eşimden bahsetmeyin," dedi Willoughby ağır bir iç çekişle. -"Sizin acımanızı haketmiyor. -Evlendiğimiz zaman onu önemsemediğimi biliyordu. -Neyse, evlendik işte ve mutlu olmaya Combe Magna'ya geldik, sonra da eğlenmeye şehre döndük. -Şimdi bana acıyor musunuz, Miss Dashvvood? -yoksa bunları boşu boşuna mı anlattım? -Beni -bir derece de olsa -daha az suçlu görüyor musunuz? -Niyetim hep kötü değildi. Suçumun herhangi bir kısmını izah edebildim mi?"

"Evet, elbette bir şeyleri giderdiniz -pek az, ama. Sandığımdan daha az kusurlu olduğunuzu gösterdiniz. İçinizin o kadar kötü -hiç de kötü olmadığını ortaya

koydunuz. Ama pek bilmiyorum -sebep olduğunuz yıkım -daha kötüsü nasıl olurdu pek bilmiyorum."

"İyileştiği zaman size anlattıklarımı kızkardeşinize anlatır mısınız? -Sizin görüşünüz kadar onunki konusunda da içim biraz rahat olsun. Beni çoktan affettiğini söylediniz. Halimi ve şimdiki duygularımı daha iyi bilirse beni daha kendiliğinden, daha doğal, daha az gururlu bir şekilde affedebilir diye hayal etmek istiyorum. Ona çektiğim sefaleti ve azabı anlatın -kalbimin ona hiç ihanet etmediğini, ve lütfen, şu an benim için her zamankinden daha değerli olduğunu anlatın."

"Ona sizi anlayabilmesi için gerekli olabilecek herşeyi anlatacağım. Ama bana şimdi gelişinizin nedenini de açıklamadınız, hastalığını nasıl duyduğunuzu da."

"Dün gece Drury-lane tiyatrosunun lobisinde Sir John Middleton'a rastladım; kim olduğumu gördüğü zaman -son iki aydır ilk kezbenimle konuştu. Evlendiğimden beri beni kesmişti,

biliyordum, şaşırmamış, gücenmemiştim. Ama şimdi, bana karşı öfke, kızkardeşiniz için endişe dolu iyi niyetli, dürüst, saf aklı beni kahredeceğini bildiği -ama belki de bilmediğişeyi söyleme kışkırtısına karşı koyamadı. Lafı hiç dolandırmadan bana Marianne'in Cleveland'da bulaşıcı ateşten ölmekte olduğunu söyledi -o sabah Mrs Jennings'den aldığı mektup tehlikenin çok yakın olduğunu söylüyormuş -Palmerlar korkup gitmişler filan. -O kaba saba Sir John'un gözüne bile kayıtsız görünemeyecek kadar sarsılmıştım. Acı çektiğimi görünce kalbi yumuşadı, düşmanlığının çoğu kayboldu, o kadar ki ayrıldığımız zaman neredeyse elimi sıkıp bana puanter yavrusuyla ilgili ona verdiğim eski bir sözü hatırlattı. Kızkardeşinizin ölmekte olduğunu -hem de benim dünyanın en büyük alçağı olduğuma inanarak, son anlarında bile benden nefret ederek ölmekte olduğunu duyunca neler hissettiğimi -yani ne bileyim, insanın aklına ne kötü ihtimaller gelmiyor ki? *-Bir* kişinin beni herşeyi yapabilecek biri olarak tanıdığını biliyordum -Korkunç şeyler

hissettim! -Çabuk karar verdim ve bu sabah saat sekizde arabama binmiştim. Artık hepsini biliyorsunuz."

Elinor cevap vermedi. Sessizce durmuş, çok erken bir bağımsızlığın ve sonuçtaki aylaklık, sefahat ve lüks alışkanlığının, açık ve dürüst bir kişiliği duygulu, sevecen bir kalple birleştirmiş, görüntüsü ve yetenekleriyle birçok üstünlüğü olan bir adamın aklına, karakterine ve mutluluğuna verdiği telafisi imkansız zararı düşünüyordu. Dünya onu müsrif ve gösteriş düşkünü yapmıştı -Müsriflik ve kibir onu soğuk kalpli ve bencil yapmıştı. Başka nitelikleri yok ederek kendi suçlu zaferini ilan etmeye çalışan kibir onu gerçek bir beraberliğe yöneltmiş, o zaman da müsrifliğin ya da müsrifliğin ürünü olan ihtiyacın feda edilmesini gerektirmişti. Onu kötü sona götüren her kusurlu istek, aynı şekilde cezaya da götürmüştü. Dürüstlüğü, duyguları, mutluluk fırsatını çiğneyerek kendini fiilen kopardığı beraberlik, artık elinde olmadığı zaman, bütün aklına hükmediyordu; uğruna hiç tereddütsüz kızkardeşini yıkıma terkettiği evlilik onun

için çok daha tedavi edilmez tabiatlı bir mutsuzluk kaynağı olup çıkacaktı. Birkaç saniye sonra bu düşüncelerden onu Willoughby çekip çıkardı; Willoughby kendini de en az o kadar acı dolu düşüncelerden çekip çıkarmış, gitmeye hazırlanarak şöyle dedi,

"Burada kalmanın faydası yok; gitmeliyim."

"Şehre mi dönüyorsunuz?"

"Hayır -Combe Magna'ya. İşim var, bir iki gün içinde oradan şehre giderim. Hoşçakalın."

Elini uzattı. Elinor ona elini uzatmazlık edemezdi; Willoughby sevgiyle elini sıktı.

"Hakkımda eskisinden daha iyi düşünüyor musunuz?" -dedi, elini bırakırken, gitmek üzere olduğunu unutmuş gibi şömine pervazına yaslanarak.

Elinor onu düşündüğüne temin etti; -onu affettiğine, ona acıdığına, ona esenlikler dilediğine -hatta mutluluğuyla bile ilgilendiğine -ve bunu sağlama ihtimali olan davranışlar konusunda birkaç nazik

tavsiyede bulundu. Willoughby'nin cevabı pek umut verici değildi.

"O konuda," dedi, "elimden geldiğince yaşayıp gideceğim işte. Aile mutluluğu söz konusu değil. Ama eğer siz ve yakınlarınızın benim kaderim ve hareketlerimle ilgilendiğinizi düşünme iznim olursa belki bu sayede -yani beni kendime getirebilir -en azından uğrunda yaşayacak bir şey olur. Marianne'i artık ilelebet kaybettim. Kısmet olsa da tekrar özgür kalsam bile-"

Elinor onu azarlayarak durdurdu.

"Pekala" -diye cevap verdi Willoughby - "tekrar hoşçakalın. Artık gidip o olayın dehşeti içinde yaşayacağım."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Kızkardeşinizin evliliği."

"Yanılıyorsunuz. Onu şimdi olduğundan daha fazla kaybedemezsiniz."

"Ama onu başka biri kazanacak. Eğer o biri de başka herkes içinde en az dayanabileceğim o kişi olursa -Ama daha fazla kalıp, en çok acıya neden olduğum yerde en masum olan benmişim gibi yaparak kendimi tüm hoşgörünüzden

yoksun bırakmayacağım. Hoşçakalın, -Tanrı sizi korusun!"

Ve bu sözlerle neredeyse koşarak odadan çıktı.

Elinor o gittikten sonra bir süre, hatta arabasının sesi solup gittikten sonra bir süre kendi aralarında alabildiğine çelişen, ama ortak sonuçları hüzün olan bir düşünceler kalabalığı içinde sıkıştı kaldı, o kadar ki kızkardeşini bile düşünemedi.

Daha yarım saat önce dünyanın en alçak adamı diye aşağıladığı Willoughby bütün kusurlarına rağmen, kusurları yüzünden çektiği ızdıraplar için onda belli bir acıma duygusu uyandırmıştı: şimdi onu ailesinden ilelebet koparılmış biri olarak düşünüyordu meziyetlerinden çok hayalleriyle orantılı olduğunu hemen farkettiği bir sevecenlik ve üzüntüyle. Onun kendisi üzerinde bıraktığı duygunun aslında etkileyici olmaması gereken şartlar nedeniyle arttığını hissediyordu; -meziyet sayılmayacak o olağandışı fiziksel cazibe, o açık, duygulu, neşeli tavırlar ve üzerinde durulması bile masumca olmayan, Marianne'e duyduğu o hala tutkulu aşk

sebebiyle. Ama bunun böyle olduğunu Wilioughby'nin etkisi azaldıktan çok, çok sonra hissetti.

Nihayet herşeyden habersiz uyuyan Marianne'in yanına döndüğü zaman onun umut ettiği kadar uzun ve tatlı bir uykuyla tazelenmiş, uyanmakta olduğunu gördü. Elinor'un bütün duyguları ayaklandı. Geçmiş, bugün, gelecek, Willoughby'nin ziyareti, Marianne'in sağlığı ve annesinin bekle-

nen gelişi, hepsi birden onu öyle bir heyecana sürükledi ki, tüm yorgunluk belirtileri kayboldu ve içinde sadece kızkardeşine açık verme korkusu kaldı. Öte yandan, bu korkunun onu etkilemesine zaman kalmadı, çünkü Willoughby'nin gidişinin üstünden bir saat bile geçmemişti ki bir başka araba sesi onu tekrar aşağıya çağırdı. -Annesine o dehşeti gereksiz yere bir an daha yaşatmamak için hemen hole koştu ve dış kapıya tam annesini içeri girerken karşılayacak ve rahatlatacak zamanda ulaştı.

Eve yaklaşırlarken Mrs Dashwood'un duyduğu dehşet onu neredeyse

Marianne'in artık yaşamadığına inandırmaya başlamıştı; nasıl olduğunu soracak hali bile kalmamıştı; Elinor'la konuşacak hali bile kalmamıştı; ama ne selam ne de soru bekleyen Elinor ona hemen mutlu haberi verdi; -habere her zamanki gibi olanca hararetiyle sarılan annesi o ana kadar korkudan yıkılmak üzereyken o an mutluluktan yıkıldı. Kızıyla arkadaşının desteği arasında oturma odasına götürüldü; -orada hala konuşamaz halde olsa da sevinç gözyaşları dökerek Elinor'u tekrar tekrar kucakladı, arada dönüp dönüp Albay Brandon'ın elini sıktı, hem minnettarlığını hem de o anki mutluluğunu paylaştığı inancını ifade eden bakışlarla. Albay Brandon elbette bu mutluluğu onunkinden bile daha büyük bir sessizlik içinde paylaşıyordu.

Mrs Dashwood kendine gelir gelmez ilk arzusu Marianne'i görmek oldu; iki dakika içinde yokluğu, mutsuzluğu ve hastalığı yüzünden şimdi her zamankinden daha düşkün olduğu sevgili evladına kavuştu. Karşılaşınca ikisinin de neler hissettiğini gören Elinor'un mutluluğunu yalnızca bu

buluşmanın Marianne'in daha fazla uyumasını engelleyebileceği düşüncesi azalttı; -ama Mrs Dashwood çocuğunun hayatı tehlikede olduğu zaman sakin, hatta sağduyulu olabiliyordu; Marianne de annesinin yanında olduğunu bilmekten memnun, konuşamayacak kadar bitkin olduğunun farkında, etrafındaki her hemşirenin şart koştuğu sessizliğe ve sakinliğe seve seve kendini bıraktı. Mrs Dashwood bütün gece yanında oturacaktı; Elinor annesinin isteğine uyarak yattı. Ama tümüyle uykusuz bir gecenin ve yıpratıcı bir endişeyle dolu saatlerin zorunlu hale getirdiği istirahat, ruhu ayakta olduğu için bir türlü mümkün olmadı. Willoughby, şimdi ona "zavallı Willoughby" diyordu, aklından çıkmıyordu; kendini savunma çabası hala kulaklarında çınlıyordu ve daha önce onu o kadar acımazsızca yargıladığı için kendini bir suçlu görüyor; bir haklı görüyordu. Ama bunu kızkardeşine anlatmak için verdiği söz de aynı şekilde acı vericiydi. Anlatmaya korkuyordu, Marianne üzerindeki muhtemel etkilerinden korkuyordu; böyle bir

açıklamadan sonra bir daha başka biriyle mutlu olabileceğinden şüphe ediyor ve bir an keşke Willoughby dul kalsa diyordu. Sonra Albay Brandon aklına geliyor, kendinden utanıyor, kızkardeşinin ödülünü rakibinin değil, *onun* ızdıraplarının ve *onun* sadakatinin hakettiğini hissediyor ve Mrs Willoughby ölmesin de ne olursa olsun diyordu.

Albay Brandon'ın Barton'a elçi olarak gelişinin sarsıntısı Mrs Dashwood'un zaten başlamış olan korkusu yüzünden fazla büyük olmadı; Marianne konusunda o kadar huzursuzdu ki, daha fazla haber beklemeden o gün zaten Cleveland'a gitmeye karar vermiş ve Albay Brandon gelmeden önce yolculuk hazırlıklarını yapmıştı, o kadar ki annesi onu enfeksiyon olabilecek bir yere götürmek istemediği için Careyler'in her an Margaret'i almaya gelmeleri bekleniyordu.

Marianne her gün iyileşmeye devam etti; Mrs Dashwood'un görünüşünün ve hareketlerinin ışıl ışıl neşesi de, sık sık söylediği gibi onun dünyanın en mutlu kadınlarından biri olduğunu gösteriyordu.

Elinor annesinin bu sözlerini dinlerken ya da hareketlerini izlerken zaman zaman elinde olmadan annesinin Edvvard'ı hatırlayıp hatırlamadığını merak ediyordu. Ama yaşadığı hayal kırıklığına dair Elinor'un göndermiş olduğu ılımlı açıklamaya güvenen Mrs Dashvvood coşkulu neşesine kapılıp gitmiş, neşesini daha da artıracak şeyler dışında hiçbir şey düşünemiyordu. Marianne büyük bir tehlike atlatmıştı ve o şimdi Willoughby'yle olan talihsiz ilişkisinde Marianne'i yüreklendirme hatası yaptığı için o tehlikede pay sahibi olduğunu hissetmeye başlıyordu; -ve şimdi Marianne iyileşirken Elinor'un aklına bile gelmeyen bir başka neşe kaynağı buluyordu. İlk fırsat bulup baş başa kaldıklarında bunu Elinor'a şöyle anlattı.

"Nihayet yalnız kaldık. Elinorcuğum, henüz tüm mutluluğumu bilmiyorsun. Albay Brandon Marianne'i seviyor. Bana bizzat kendisi söyledi."

Art arda hem sevinen hem canı sıkılan, hem şaşıran hem şaşırmayan kızı sessiz bir dikkatle bekledi.

"Hiç bana çekmemişsin, sevgili Elinor, yoksa şimdi bu sakinliğine şaşardım. Ailem için oturup iyi bir şey dileyecek olsam en büyük arzum Albay Brandon'ın ikinizden biriyle evlenmesi olurdu. Tahmin ediyorum ikiniz içinden Marianne onunla daha mutlu olur."

Elinor neden böyle düşündüğünü sormak ister gibi oldu, çünkü yaş, karakter ya da duygu bakımdan tarafsız bir gözlem üzerine kurulu hiçbir neden olamayacağına inanıyordu; -ama annesi her zaman ilgisini çeken her konuda hayallerine kapılır giderdi; o yüzden soru sormak yerine bu sözleri gülümseyerek geçiştirdi.

"Dün yolda gelirken bana içini döktü. Herşey aniden oldu, kendiliğinden oldu. Tahmin edebileceğin gibi ben evladımdan başka bir şeyden bahsedemiyordum; -o da üzüntüsünü saklayamıyordu; baktım üzüntüsü benimkinden aşağı değil, ayrıca belki sadece arkadaşlığın böyle sıcak bir ilgiyi haklı göstermeyeceğini düşündü -ya da herhalde hiç düşünmedive karşı konulmaz duygulara teslim olup Marianne'e duyduğu içten, güçlü, sadakat

dolu sevgiyi anlattı. İlk gördüğü andan itibaren onu sevmiş Elinorcuğum."

Gelgeldim, burada Elinor Albay Brandon'ın sözlerini, itiraflarını değil, annesinin hoşuna giden herşeyi gönlüne göre donatan faal hayalgücünün doğal süslerini sezinledi.

"Ona olan sevgisi Willoughby'nin hissettiklerinden ya da numaralarından çok ileride, çok daha sıcak, çok daha sahici ve sağlam -buna ne dememiz lazım -sevgili Marianne'in o beş para etmez delikanlı için duyduğu mutsuz tutkusunu bildiği halde devam etmiş! -ayrıca bencilliği de yok -umut bile beslemeden hatta! -onu başka biriyle mutlu görebilecek olduğu halde -Böyle asil bir adam! -böyle samimiyet, böyle açık yüreklilik! -kimseyi kandırmayacak biri."

"Albay Brandon'ın," dedi Elinor, "harikulade bir adam olarak şahsiyeti herkesçe bilinir."

"Bilinir, bilirim" -dedi annesi ciddiyetle, "yoksa böyle uyandan sonra onun duygularına cesaret verecek, hatta duygularından memnun olacak son kişi

olmam lazım. Ama bana böyle gelmesi, böyle faydalı, böyle candan bir dostlukla, en kıymetli bir insan olduğunu ispata yeter."

"Ama tabii," diye cevapladı Elinor, "yüksek karakteri, insanlık söz konusu olmasaydı bile, Marianne'e olan sevgisinin onu yönelttiği tek bir nazik hareketten ibaret değil. Mrs Jennings de, Middletonlar da onu uzun zamandır ve yakından tanıyorlar; hepsi de onu sevip sayıyorlar; ben bile, onu yeni yeni tanıdıysam da çok takdir ediyorum, ona öyle değer veriyorum, öyle saygı duyuyorum ki, eğer Marianne onunla mutlu olabilirse ben de bunun dünyada bize verilebilecek en büyük armağan olduğunu düşünmeye senin kadar hazırım. Ona ne cevap verdin? -Umut etmesine izin verdin mi?"

"Ah evladım, o sıra ne ona ne de kendime umuttan bahsedemezdim: Marianne o anda ölüyor olabilirdi. Ama zaten umut ya da cesaret istemiyordu. Onunkisi gayri ihtiyari bir dertle[c] meydi, huzur verici bir dosta yapılmış karşı konulmaz bir itiraf, -yoksa bir ebeveyne

yapılmış bir başvuru değil. Ama bir süre sonra dedim ki, çünkü başta çok fenaydım -yaşarsa dedim, ki yaşayacak, inanıyorum, dünyadaki en büyük mutluluğum ikisinin evliliğini desteklemek olur; geldiğimizden beri, tehlikeyi hayırlısıyla atlattığımızdan beri bunu ona daha dolu dolu söyledim tekrardan, elimden gelen her cesareti verdim ona. Zaman, az bir zaman, diyeceğim ona, herşeyi halleder; -Marianne'in kalbi Willoughby gibi bir adam için ilelebet sızlanıp durmaz. -Albay Brandon bu meziyetleriyle yakında bir sonuca ulaşır."

"Albay'ın ruh haline bakılırsa henüz onu bu kadar iyimser yapmamışsın."

"Hayır. -Marianne'in sevgisinin çok uzun bir süre değişemeyecek kadar derin olduğunu düşünüyor, hatta kalbi tekrar serbest kalsa bile böyle bir yaş ve mizaç farkıyla onu kendine bağlayabileceğine inanamayacak kadar kendine güvensiz. O noktada, gelgelelim, yanılıyor. Yaşı Marianne'den sadece ayrıcalıklı olacak kadar, kişiliğini ve ilkelerini oturmuş yapacak kadar ileride; -mizacı da, adım gibi

eminim, tam kızkardeşini mutlu edecek gibi. Görünümü, hareketleri filan da ona puan kazandırıyor. Duygularım beni körleştirmiyor; elbette Willoughby kadar yakışıklı değil; -ama aynı zamanda, yüzünde çok daha hoş bir şey var. -Hatırlarsan, Willoughby'nin gözlerinde her zaman hazzetmediğim bir şey vardı."

Elinor hatırlayamadı; -ama annesi onun onayını beklemeden devam etti,

"Sonra hareketleri, Albay'ın hareketleri bana göre sadece Willoughby'den daha hoş görünmekle kalmıyor, ama Marianne'e de gayet çekici gelecek türde. Hareketlerindeki nezaket, başka insanlara yönelik sahici özen ve erkekçe, tabii sadelik onun gerçek mizacına ötekinin suni ve densiz canlılığından çok daha uygun. Ben şahsen eminim, Willoughby aksi olduğunu kanıtladığı halde gerçekten düzgün biri olsaydı Marianne yine de onunla Albay Brandon'la olacağı kadar mutlu olamazdı."

Durdu. -Kızı onunla pek aynı fikirde değildi, ama itirazı işitilmedi ve dolayısıyla can sıkmadı.

"Delaford'da bana da çok yakın olur," diye ekledi Mrs Dashvvood, "ben Barton'da kalsam bile; ama herhalde, -çünkü büyük bir köy diye duyuyorum, bize şimdiki durumumuza uyacak kadar ufak bir ev, kulübe filan vardır yani."

Zavallı Elinor! -şimdi de onu Delaford'a götürecek yeni bir plan vardı! -ama onun doğası da inatçıydı.

"Sonra serveti de! -çünkü bu devirde, biliyorsun, herkes buna bakıyor; -gerçi ben servet nedir bilmem, bilmek de istemem, ama besbelli iyi bir şey olmalı."

Burada odaya bir üçüncü kişinin girişiyle konuşmaları kesildi ve Elinor bütün bunları kendi başına düşünmek, arkadaşına başarı dilemek, ama aynı anda Willoughby'ye üzülmek için çekildi.

Marianne'in hastalığı onu zayıflatmış olsa da iyileşmesi yavaş olacak kadar uzun sürmemişti; gençlik, kuvvetli bünye ve annesinin varlığı da yardım etti ve annesinin gelişinden sonra dört gün içinde Mrs Palmer'ın oturma odasına gidebileceği kadar sorunsuz geçti. Burada, kendi isteği üzerine, çünkü annesini getirdi diye onu

teşekküre boğmak için sabırsızlanıyordu, Albay Brandon onu ziyaret etmeye davet edildi.

Odaya girince, onun değişmiş çehresini görünce, hemen ona uzattığı solgun elini tutunca Albay öyle duygulandı ki, Elinor'a kalırsa, sebebi Marianne'e duyduğu sevgiden ya da bu sevginin başkaları tarafından bilindiğini biliyor olmaktan daha fazla bir şeydi; Elinor kızkardeşine bakarken onun hülyalı gözlerinde ve renkten renge giren yüzünde, muhtemelen Marianne'le Eliza arasındaki daha önce sözünü ettiği benzerliğin aklına getirdiği ve çökmüş gözlerin, hastalıklı tenin, halsiz duruşun ve hararetli minnet ifadesinin daha da güçlendirdiği, geçmişteki birçok hüzünlü hatırayı gördü.

Olan biteni en az kızı kadar dikkatli, ama farklı düşüncelerle ve o yüzden farklı sonuçlar çıkararak takip eden Mrs Dashvvood, Albay'ın davranışlarında sadece en sade ve olağan duyguların akla getirdikleri dışında bir şey görmedi, ama Marianne'in hareketlerine, sözlerine

bakarak minnettarlıktan daha fazla bir şeyin çoktan doğduğuna kendini inandırdı.

Bir iki günün sonunda Marianne her gün görünür biçimde güçleniyordu; Mrs Dashvvood kendi isteği kadar kızının da isteğine kulak vererek Barton'a gitmekten bahsetmeye başladı. İki arkadaşının kararları da onun kararına bağlıydı: Mrs Jennings, Dashwoodlar orada oldukları sürece Cleveland'dan ayrılamıyordu, Albay Brandon da hepsinin ricası üzerine oradaki konaklamasının aynı derecede vazgeçilmez değilse de aynı derecede arzu edilir olduğunu kabul etmek durumunda kaldı. Sonra Albay Brandon'ın ve Mrs Jennings'in ortak ricası üzerine Mrs Dashwood hasta çocuğunun rahatı için dönüş yolunda Albay Brandon'ın arabasını kullanmaya ikna edildi; faal yardımseverliği sayesinde herkese dost canlısı ve konuksever gelen Mrs Jennings'le Mrs Dashvvood'un ortak daveti üzerine de Albay birkaç hafta içinde kulübeye misafirliğe giderek bunun ödülünü almayı seve seve kabul etti.

Ayrılık ve yola çıkış günü geldi; Marianne sanki geçmişteki ilgisizliğini gizlice kabul

ettiği için şimdi alabildiğine minnettar, saygılı ve sevecen davrandığı Mrs Jennings'e hararetle, uzun uzun veda ettikten, Albay Brandon'a bir dost nezaketi içinde hoşçakalın dedikten sonra onun özenli desteğiyle arabaya bindirildi; hatta Albay arabanın en az yarısı tek başına ona ait olmalı diye endişe ediyor gibiydi. Arkasından Mrs Dashwood'la Elinor da binince diğerleri kendi başlarına kaldılar, yolculardan bahsetmek, kendi can sıkıntılarını hissetmek üzere; sonunda Mrs Jennings arabasına çağrıldı ve kaybettiği iki genç arkadaşı hakkında hizmetçisiyle sohbete dalarak kendini avuttu; hemen arkasından Albay Brandon Delaford'a doğru yalnız yolculuğuna çıktı.

Dashvvoodlar yolda iki gün geçirdiler; Marianne bütün yolculuğa önemli bir yorgunluk hissetmeden dayandı. İki dikkatli yol arkadaşının bütün endişesi büyük bir sevecenlik ve hassas bir özenle onu rahat ettirmekti; vücudunun rahat, ruhunun sakin olduğunu gördükçe çabalarının bütün karşılığını aldıklarını hissettiler. Marianne sakinliğe özen

gösterdiği için Elinor'a bilhassa minnet duydu. Ne dile getirecek cesareti ne de saklayacak gücü olduğu kalp ağrısının yükü altında haftalar boyu sürekli acı çekmesini izlemiş olan Elinor, şimdi başka hiçbir şeyin yaratamayacağı bir sevinçle onda belirgin bir duruluk görüyor bunun ciddi bir düşünce çabasının ürünü olduğuna ve sonunda onu huzura ve neşeye kavuşturacağına inanıyordu.

Barton'a yaklaşırlarken, her tarlanın, her ağacın bazen tatlı, bazen acı anılar uyandırdığı tanıdık mekanlara girerken sessizleşti, düşüncelere daldı; yüzünü onların gözlerinden kaçırıp pencereden dışarı bakarak öylece oturdu. Ama artık Elinor ne şaşırabilir ne de kızabilirdi; Marianne'in arabadan inmesine yardım ederken ağlamakta olduğunu görünce acımaktan daha az sevecen bir şey duyamayacağı kadar doğal, abartılmamış olmasıyla da övgüye değer bir ruh hali içinde olduğunu düşündü. Sonraki davranışlarının tümünde aklı başında bir çaba gösterme kararlılığını gördü; hatta oturma odalarına yeni girmişlerdi ki,

Marianne sağlam bir duruşla gözlerini odada dolaştırdı kendini Willoughby'nin anılarıyla bağlantılı olabilecek her eşyaya hemen alıştırmaya kararlıymış gibi. -Az konuştu, ama her sözü neşeli olmaya yönelikti; bazen farkında olmadan içini çekse de bunu bir gülümseyişle telafi etmediği hiç olmuyordu. Akşam yemeğinden sonra piyanoyu denedi. Oturdu, ama gördüğü ilk müzik ona Willoughby'nin aldığı bir opera oldu, içinde sevdikleri düetler vardı ve kapak sayfasında Willoughby'nin el yazısıyla yazılmış kendi adı bulunuyordu. -Bu olmayacaktı. -Başını salladı, notaları bir yana koydu, bir iki dakika parmaklarını tuşların üzerinde gezdirdikten sonra parmaklarının zayıflığından yakındı ve piyanoyu tekrar kapadı; ama kapatırken inançla ileride epeyce alıştırma yapması gerektiğini de söyledi.

Ertesi sabah bu sevindirici işaretlerde herhangi bir azalma getirmedi. Aksine, dinlenmenin güçlendirdiği bir ruh ve bedenle daha da neşeli davrandı, daha da neşeli konuştu, Margaret'in dönüşünü

sevinçle bekledi, o zaman eski şekline kavuşacak aile birliğinden, ortak mücadelelerinden ve neşeli arkadaşlıklarından dilemeye değer tek mutluluk olarak bahsetti.

"Hava düzeldiği ve sağlığıma kavuştuğum zaman," dedi, "her gün birlikte uzun yürüyüşlere çıkarız. Yamacın sonundaki çiftliğe yürürüz, çocuklar ne yapıyor, bakarız; Sir John'un Barton Kavşağı'ndaki yeni tarlalarına, sonra Abbeyland'e yürürüz; sık sık eski Priory harabelerine gider, eskiden gidilmiş dedikleri yere kadar temellerinin izini sürmeye çalışırız. Biliyorum, mutlu olacağız. Biliyorum, yaz mutlu geçecek. En geç altıda uyanmak niyetindeyim, o saatten ta akşam yemeğine kadar her anı müziğe ve okumaya ayıracağım. Planımı yaptım, ciddi bir çalışmaya başlamak konusunda kararlıyım. Kütüphanemizi iyi biliyorum, artık bana eğlence dışında bir şey veremez. Ama Park'ta okumaya değer pek çok kitap var; hatta Albay Brandon'dan ödünç alabileceğim daha modern başka kitaplar da var. Günde

sadece altı saat okuyarak on iki ay içinde şimdi eksikliğini duyduğum büyük bir eğitim alırım."

Elinor böyle soylu bir sebeple ortaya çıkan planı için onu övdü; onu aşırı tembelliğe ve bencil tatminsizliğe götürmüş olan aynı istekli hayalin yine faaliyete geçip böyle akıllı uslu bir meşgale ve erdemli bir ağırbaşlılık tasarısına aşırılık kattığını görünce gülümsedi. Ama Willoughby'ye verdiği sözü henüz yerine getirmediğini hatırlayıp da Marianne'in dengesini yine bozabilecek, hiç olmazsa bir süre onun meşgul dinginlik umutlarını altüst edebilecek şeyler anlatacağından korktu ve gülümseyişi iç çekişe dönüştü. O meşum anı ertelemek isteğiyle kızkardeşinin sağlığı iyice yerine gelene kadar beklemeye karar verdi. Gelgelelim bu karar uzun süreli olmayacaktı.

Marianne hava onun gibi bir engellinin dışarı çıkmayı göze alabileceği kadar güzelleşene kadar iki üç gün evde kaldı. Ama sonunda yumuşak, sakin bir sabah oldu, kızın isteklerini, annenin cesareti artıracak şekilde; Elinor'un koluna

yaslanan Marianne evin önündeki yolda yorulmadan yürüyebildiği kadar yürümek için izin aldı.

Kızkardeşler Marianne'in hastalığından beri denemediği bir alıştırma içinde zayıflığının gerektirdiği kadar yavaş adımlarla yürümeye başladılar; -evden sadece tepenin, arkadaki önemli tepenin tam bir görüntüsünü alacak kadar uzaklaşmışlardı ki, gözlerini tepeye çevirip duraksayan Marianne sakince şöyle dedi,

"Şurada, tam şurada" -bir eliyle işaret ederek, "şu tümsekte; -orada düştüm; ilk orada gördüm Willoughby'yi."

Sesi o kelimeyle birlikte söndü, ama hemen canlanarak ekledi,

"O noktaya acı çekmeden bakabildiğim için şükrediyorum! -o konudan hiç bahsedecek miyiz Elinor?" -bunu tereddüt içinde söyledi. -"Yoksa yanlış mı olur? -Ben artık gerektiği gibi konuşabilirim sanırım."-

Elinor sevecen bir şekilde onu açık olmaya davet etti.

"Onunla ilgili olarak," dedi Marianne, "artık üzüntü duymuyorum. Sana onun için ne hissetmiştim, bunu anlatmayacağım; onun için şimdi ne hissediyorum, bunu anlatacağım. -Şu an, eğer bir noktadan emin olabilsem, eğer inanabilsem ki baştan sona rol yapıyor değildi, baştan sona beni aldatıyor değildi; -ama en önemlisi, bazen sandığım kadar alçak biri değildi, hani şu talihsiz kız hikayesinden sonra-"

Durdu. -Elinor cevap verirken onun sözlerini sevinçle önemsedi.

"Bundan emin olabilsen için rahat edecek."

"Evet. İç huzurum iki bakımdan buna bağlı; -çünkü bir yandan benim için böyle önemli olmuş birinden öyle planlar

nedeniyle şüphelenmek korkunç bir şey, -ama bir yandan da

ben kendi gözümde ne duruma düşerim? -Benimki gibi bir durumda, yüz kızartıcı bir şekilde ölçüsüz bir sevgi beni nelere maruz bırakabilirdi ""O halde," diye sordu ablası, "davranışını nasıl açıklıyorsun?"

"Bana kalırsa -ah, bana kalsa nasıl kolay olurdu, sadece maymun iştahlıydı, çok, çok maymun iştahlı."

Elinor başka bir şey demedi. Hikayesine hemen başlaması uygun olur mu, yoksa Marianne'in sağlığı iyice düzelene kadar beklesin mi, kendi içinde bunu tartışıyordu; -birkaç dakika sessizce ağır ağır yürüdüler.

"Onun için iyi şeyler dileyemiyorum," dedi Marianne sonunda, iç çekerek, "yeter ki gizli düşünceleri benimkilerden daha sevimsiz olmasın. Onların içinde yeterince acı çekecek."

"Senin davranışını onunkiyle mi karşılaştırıyorsun?"

"Hayır. Olması gerekenle karşılaştırıyorum; seninkiyle karşılaştırıyorum."

"Durumlarımız birbirine pek benzemiyordu."

"Sadece davranışlarımız benzemiyordu. -İnceliğin aklının kınadığı şeyi savunmasın, sevgili Elinon Hastalığım düşünmemi sağladı -ciddi ciddi düşünmek için zaman ve dinginlik verdi. Konuşacak kadar iyileşmeden çok önce düşünebilecek kadar iyileşmiştim. Geçmişi düşündüm; geçen güz onunla tanışıklığımızın başından beri olan davranışlarımda kendime karşı bir dizi sağduyusuzluk, başkalarına karşı da nezaketsizlik dışında hiçbir şey görmedim. Kendi duygularımın kendi acılarımı hazırladığını, acılar karşısındaki dayanıksızlığımın beni neredeyse mezara götürdüğünü gördüm. Hastalığımı tümüyle kendi başıma kendimin açtığını anladım, çünkü kendi sağlığımı ihmal etmiştim, ki bunun yanlış olduğunu o zaman bile hissediyordum. Ölseydim, -kendi canıma kıymış olacaktım. Tehlike geçene kadar tehlikenin büyüklüğünü bilmiyordum; ama bu düşüncelerin bana verdiği

duygularla, iyileşmeme şaşıyorum, -Tanrı'ma ve sizlere kendimi affettirme

fırsatım olsun diye duyduğum yaşama arzusunun büyüklüğü beni nasıl hemen öldürmedi, şaşıyorum. Ölseydim, -seni, hemşiremi, dostumu, ablamı ne ağır bir sefalet içinde bırakırdım! -Sen ki son günlerimin bütün nefret verici bencilliğini gördün; kalbimin tüm mırıltılarını dinledin! -Hafızanda nasıl yaşardım! -Ya annem! Onu nasıl teselli edebilirdin! -Kendimi nasıl hor gördüğümü anlatamam. -Ne zaman geçmişe doğru baksam bir görevin ihmal edildiğini ya da bir zaafa dalıp gidildiğini görüyorum. Herkesi yaralamışım gibi geliyor. Mrs Jennings'in iyiliğine, koşulsuz iyiliğire nankör bir küçümsemeyle karşılık vermişim. Middletonlar'a, Palmerlar'a, Steeleler'e, en sıradan tanıdığımıza karşı bile küstahlık ve haksızlık etmişim, hem de onların meziyetlerine karşı sertleşmiş bir kalple, onlarm ilgisinden rahatsız olan bir ruhla. -John'a, Fanny'ye, -evet, onlara bile, pek haketmeseler de, hakettiklerinden daha azını vermişim. Ama sen, -en çok da sen, annemden çok sen, benden kötü muamele gördün. Ben, sadece ben biliyordum senin kalbini ve hüznünü; ama

beni etkiledi mi? -sana ya da bana faydası olacak hiçbir şefkat duygusu uyandırmadı. -Senin örneğin önümdeydi: ama ne işe yaradı? -Senin ve mutluluğun için daha fazla hassasiyet gösterdim mi? Senin metanetini taklit ettim mi ya da şimdiye kadar tek başına yerine getirmeye terkedildiğin o gündelik görevleri ya da özel yükümlülükleri paylaşarak yükünü azalttım mı? -Hayır -mutsuz olduğunu bildiğim zaman bile yapmadım rahat olduğuna inandığım zaınan zaten yapmadığım gibi; her türlü görev ya da dostluk çabasından kaçtım; benden başka kimseye hüzünlenme hakkı tanımadım, sadece beni terkeden, beni aldatan o kalbin ardından üzüldüm ve sınırsız bir sevgi beslediğim seni benim yüzümden sefil olmaya terkettim."

Kendini eleştiren aklının hızlı akışı burada kesildi; ona iltifat edemeyecek kadar dürüst olsa da onu yatıştırmak

için sabırsızlanan Elinor ona içtenliğinin ve pişmanlığının fazlasıyla hakettiği övgüyü ve desteği hemen verdi. Marianne elini sıktı ve şöyle dedi,

"Çok iyisin. -Gelecek kanıtım olacak. Planımı yaptım ve eğer uygulamayı başarabilirsem -duygularımı kontrol edecek, kişiliğimi geliştireceğim. Artık başkalarını üzmeyecek, kendime işkence etmeyeceğim. Artık sadece ailem için yaşayacağım. Sen, annem ve Margaret bundan böyle bütün dünyam olacaksınız; sevgimi tümüyle aranızda paylaşacaksınız. Sizden, evimden ayrılmak için bir daha en ufak bir dürtüye kapılmayacağım; başka insanlarm arasına karışırsam bu sadece artık alçakgönüllü olduğumu, ruhumun iyileştiğini, medeniyetin gereklerini, hayatın küçük vazifelerini nezaketle, metanetle yerine getirebildiğimi göstermek için olacak. Willoughby'ye gelince, -onu yakında unutacağımı ya da asla unutmayacağımı söylemek boşuna olur. Şartların ya da düşüncelerin değişmesiyle onun anısı unutulamaz. Ama dinin, aklın, sürekli meşguliyetin gereklerine göre idare edilip dizginlenecek."

Durdu -ve daha alçak bir sesle ekledi, "Onun gerçek durumunu bilebilseydim

herşey daha kolay olurdu."

Bir süredir hikayesini çabucak anlatmanın uygun olup olmadığı üzerinde düşünmekte olan ve ikisine de karar veremeyen Elinor bunu duyunca tereddüt etmenin işe yaramadığını, kararlı olmak gerektiğini kavrayarak kendini gerçeği anlatırken buldu.

Hikayeyi, umduğu gibi, usturuplu bir şekilde anlattı; meraklı dinleyicisini ihtimamla hazırladı; Willoughby'nin özrüne temel aldığı ana noktaları basitçe ve dürüstçe anlattı; pişmanlığına itibar etti ve sadece şimdiki durumuyla ilgili hoşnutsuz ifadelerini yumuşattı. Marianne tek kelime söylemedi. -Titredi, gözleri yere dikildi kaldı, dudakları hastalığın bıraktığından daha fazla beyazladı. İçinde binlerce soru doğdu, ama hiçbirini ortaya çıkarmaya cesaret edemedi. Soluksuz bir merakla her heceyi yakaladı; eli farkında olmadan ablasının elini sıktı ve yanaklarını gözyaşları kapladı.

Yorulmasından korkan Elinor onu eve yöneltti; kulübenin kapısına ulaşana kadar, soru sormaya yeltenmiyor olsa da ne

kadar merak içinde olması gerektiğini kolayca tahmin ederek sadece Willoughby'den ve onunla yaptığı görüşmeden bahsetti; sözlerinin ve görünümünün her ayrıntısına titizlik gösterdi, ayrıntı titizliğinin tehlikesiz olduğu yerlerde. Eve girer girmez Marianne bir minnet öpücüğü ve gözyaşlarının arasından zar zor söyleyebildiği şu iki kelimeyle, "Anneme anlat," ablasından ayrıldı ve yavaşça merdivenden yukarı çıktı. Elinor şimdi ihtiyacı olan bu kadar makul bir yalnızlığı bozmaya kalkışmadı; sonucu endişeyle baştan ayarlamaya çalışarak, olur da Marianne ihmal ederse konuyu tekrar açma kararıyla, ayrılış anındaki vaadini yerine getirmek için oturma odasına yöneldi.

Mrs Dashwood eski gözdesinin savunmasını duygulanarak dinledi. Ona atfedilen suçun bir kısmından aklanmasına sevindi; -onun için üzüldü; -mutlu olmasını diledi. Ama geçmişin duyguları geri gelmiyordu. Hiçbir şey onu Marianne'e

kırılmamış bir inançla -lekelenmemiş bir karakterle tekrar kavuşturamazdı. Onun yüzünden Marianne'in neler çektiğini hiçbir şey ona unutturamaz, Eliza'ya davranışındaki suçu hiçbir şey azaltamazdı. Hiçbir şey onu gözündeki eski yerine oturtamadığı gibi Albay Brandon'ın itibarını da zedeleyemezdi.

Mrs Dashvvood kızı gibi Willoughby'nin hikayesini kendisinden dinlemiş olsaydı -perişanlığına tanık olmuş, yüzünün ve davranışının etkisi altına girmiş olsaydı duyduğu acıma muhtemelen daha büyük olurdu. Ama dolaylı anlatımıyla başka birinde kendisinde uyanmış bu duyguları uyandırmak Elinor'un ne elinden gelirdi ne de içinden. Düşünmek yargılarına sakinlik vermiş, Willoughby'nin layığı konusundaki kendi görüşlerini daha ayık bir hale getirmişti; -o yüzden sadece basit gerçeği açıklamak, hayalgücünü alıp götürebilecek duygusal süsler katmadan karakterine gerçekten uygun olan ayrıntıları ortaya koymak istiyordu.

Akşamleyin hepsi bir araya geldikleri zaman Marianne kendi isteğiyle yine

ondan bahsetmeye başladı; -ama bunu kolay yapamadığını bir süredir içinde oturmakta olduğu rahatsız, huzursuz dalgınlığı -konuşurken kızaran yüzü -ve titreyen sesi açıkça gösteriyordu.

"Emin olmanızı istiyorum," dedi, "herşeyi görmemi istediğiniz gibi görüyorum."

Mrs Dashvvood hemen olanca şefkatiyle onu susturacaktı ama kızkardeşinin tarafsız görüşünü gerçekten duymak isteyen Elinor ısrarlı bir işaretle onu susturdu. Marianne yavaşça devam etti-

"Beni çok rahatlattı -Elinor'un bana bu sabah anlattıkları -tam duymak istediğim şeyleri duydum." -Birkaç saniye sesi kayboldu; ama kendini toparlayarak öncekinden daha büyük bir sakinlikle ekledi -"Şimdi son derece tatmin olmuş bulunuyorum. Hiçbir şeyin farklı olmasını istemezdim. Bütün bunları öğrendikten sonra, zaten er geç öğrenecektim, onunla asla mutlu olamazdım. -Ona güvenemez, saygı duyamazdım. -Hiçbir şey bunları bana unutturamazdı."

"Biliyorum -biliyorum," diye haykırdı annesi. "Sefih yaşantıları olan bir adamla

mutlu olunur mu! -En sevgili dostumuzu, dünyanın en iyi insanını böyle perişan eden biri! -Hayır -benim Marianne'imin böyle bir adam tarafından mutlu edilecek kalbi olmaz! Kocasının çekmiş olması gereken bütün vicdan azabını onun vicdanı, onun o hassas vicdanı çekerdi."

Marianne içini çekti ve tekrar etti -"Hiçbir şeyin farklı olmasmı istemezdim."

"Meseleyi," dedi Elinor[A] "kesinlikle sağlıklı bir ruhun ve sağlam bir aklın düşünmesi gerektiği gibi düşünüyorsun; tahmin ediyorum sen de benim kadar iyi görüyorsun, sadece bu olayda değil, başka birçok durumda da evliliğinin seni pek çok derde ve sıkıntıya sokacağına, o zaman onun sevgisinin seni ayakta tutmaya yetmeyeceğine inanmak için yeterli sebep var. Evlenseydin her zaman yoksul olacaktın. Uçarılığını kendisi de kabul ediyor; her davranışı ölçülülüğün onun tarafından bilinmeyen bir kelime olduğunu gösteriyor. Küçük, çok küçük bir gelirle onun talepleri ve senin deneyimsizliğin birleşince daha önce hiç bilmediğin, düşünmediğin için daha az acı verici

olmayacak sıkıntılar yaşatırdı sana. Senin namus ve şeref anlayışın, biliyorum, durumunun farkına vardığın zaman, seni mümkün gördüğün her şekilde iktisat etmeye yöneltirdi; tutumluluğun sadece kendi rahatından feragat ettiğin sürece belki makul olurdu, ama bunun ötesinde - hem tek başına idare etsen bile ne faydası olurdu ki sen evlenmeden önce başlamış bir iflası durdurmaya? -Bunun ötesinde, onun zevklerinden biraz kesintiye gitmeye kalksan, bunu kabul edemeyecek kadar bencil duyguları ikna etmek yerine onun kalbi üzerindeki etkinin azalmasından ve onu bu sıkıntılara sokan evlilikten pişmanlık duymasından korkmak gerekmez miydi?"

Marianne'in dudakları titredi ve "gerçekten bencil olduğunu mu düşünüyorsun?" demeye çalışan bir sesle "Bencil?" kelimesini tekrarladı.

"Baştan sona," diye cevapladı Elinor, "bütün davranışı bencillik üzerine kuruluydu. Önce senin duygularınla oynaması bencillikten ötürüydü; sonra aşık olduğu zaman aynı nedenle itirafını

geciktirdi, sonunda da Barton'dan gitti. Kendi zevki, kendi rahatı her ayrıntıda onun temel ilkesiydi."

"Bu doğru. Benim mutluluğumu hiç önemsemedi."

"Şimdi de," diye devam etti Elinor, "yaptığından pişman. Peki niye pişman? -Çünkü beklediğini bulamadığını gördü. Bu onu mutlu etmedi. Şimdi koşulları rahat -o tür bir sıkıntısı yok; sadece senden daha az sevimli bir kadınla evlendiğini düşünüyor. Ama bundan seninle evlenseydi mutlu olurdu sonucu mu çıkıyor? -Rahatsızlıklar farklı olurdu sadece. O zaman da geçim sıkıntısından muzdarip olurdu, ama şimdi geçim sıkıntısı yok ya, önemli değilmiş gibi yapıyor. Kişiliğinden şikayet etmeyeceği bir karısı olurdu, ama her zaman parasızlık çekerdi -her zaman yoksul olurdu ve muhtemelen temiz bir servetin ve iyi bir gelirin sayısız ayrıcalığını evdeki mutluluktan, karısının kişiliğinden daha üstün tutmayı çabucak öğrenmiş olurdu."

"Bundan şüphem yok," dedi Marianne; "üzüldüğüm bir şey de yok -kendi şapşallığım dışında."

"Daha ziyade annenin dikkatsizliği de, yavrum," dedi Mrs Dashwood; "annenin hesap vermesi lazım."

Marianne devam etmesine izin vermedi; -her ikisinin de kendi hatalarını farkettiklerini gören Elinor kızkardeşinin canını sıkabilecek geçmiş muhasebesinden kaçınmak istedi; o yüzden ilk konuya dönerek hemen sözlerine devam etti,

"Bütün hikayeden, sanırım, tek bir sonuç çıkarılabilir -Willoughby'nin tüm sıkıntıları Eliza Williams'a olan davranışında işlediği namus suçundan kaynaklanıyor. Bu suç daha küçük diğer suçların ve şimdiki mutsuzluğunun kaynağı oldu."

Marianne bu görüşe içtenlikle katıldı; annesi buradan lafı alıp Albay Brandon'ın acılarının ve meziyetlerinin tespitine getirdi, dostluk ve tasarının el ele yarattığı bir sıcaklıkla. Gelgelelim, kızı söylediklerinin çoğunu duymuş gibi görünmedi.

Elinor umduğunun aksine sonraki iki üç günde Marianne'in eskisi gibi güç kazanmaya devam etmediğini gördü; ama kararlılığı azalmadığı, hala neşeli ve rahat

görünmeye çalıştığı için ablası zamanın sağlığı üzerindeki etkisine güvenmeye devam edebilirdi.

Margaret geri döndü ve bütün aile tekrar birbirine kavuştu, tekrar sakince kulübeye yerleşti; olağan işlerine Barton'a ilk geldikleri zamanki gayretle sarılmadılarsa da en azından gelecekte daha büyük bir gayretle sarılma planları yaptılar.

Elinor, Edward'dan haber almak için sabırsızlanıyordu. Londra'dan ayrıldığından beri onunla ilgili bir şey duymamıştı, ne planlarına dair yeni bir şey, ne de şimdiki evine dair. Marianne'in hastalığı dolayısıyla ağabeyiyle mektuplaşmıştı; John'un ilk mektubunda şöyle bir cümle vardı: -"Talihsiz Edward hakkında hiçbir şey bilmiyoruz, böyle yasak bir konuda soru da soramıyoruz, ama hala Oxford'da olduğunu tahmin ediyoruz;" mektuplardan Edward hakkında tüm öğrenebildiği buydu; sonraki mektuplarda adı bile geçmiyordu. Bununla beraber, Elinor onun ne yaptığı konusunda uzun süre bilgisiz kalmaya mahkum değildi.

Bir sabah uşaklarını iş için Exeter'e göndermişlerdi; uşak masanın yanında dikilmiş hanımının yolculukla ilgili sorularına cevap verirken kendiliğinden şunu da söyleyiverdi-

"Herhalde duymuşunuzdur hanımefendi, IvL ı'errars evlenmiş."

Marianne bir anda irkildi, gözlerini Elinor'a dikti, onun sarardığını gördü ve isteri krizi içinde sandalyesine yığıldı. Uşağın sorusuna cevap verirken gözleri sezgisel olarak aynı yöne dönmüş olan Mrs Dashwood, Elinor'un yüzünden ne kadar acı çektiğini görünce sarsıldı, hemen arkasından Marianne'in durumuna şaşırdı ve ilk ilgiyi hangi çocuğuna göstersin, bilmedi.

Sadece Miss Marianne'in hasta düştüğünü gören uşak akıllıca davranıp hizmetçilerden birini çağırdı; hizmetçi Mrs Dashwood'un yardımıyla koluna girerek onu dieer odaya götürdü. O zamana kadar Marianne biraz kendine gelmişti ve annesi onu Margaret'le hizmetçiye emanet edip Elinor'a döndü; Elinor hala darmadağın olsa da aklını ve sesini kullanabilecek

kadar düzelmiş, Thomas'a bilgi kaynağı konusunda soru sormaya başlamıştı. Mrs Dashwood hemen bütün o işi üstüne aldı, Elinor da soru sormakla yorulmadan cevap almanın rahatlığını tattı.

"Mr Ferrars'ın evlendiğini sana kim söyledi Thomas?"

"Bu sabah Exeter'de Mr Ferrars'ı kendim gördüm efendim, hatta hanımını da, Miss Steele'i yani. New Lincoln Hanı'nın kapısında bir arabadaydılar, ben de Park'taki Sally'den postacı ağabeyine haber götürmek için oraya gittiydim. Arabanın yanından geçerken başımı kaldıracak oldum, bir de ne göreyim, küçük Miss Steele; bir daha şapkamı çıkardım, o da beni tanıdı, bana seslendi, sizi ve genç hanımları sordu efendim, bilhassa Miss Marianne'i, ve size kendisinin ve Mr Ferrars'ın en içten selamlarını söylememi istedi, gelip sizi görecek zamanları olmadığı için üzgünlermiş, çok aceleleri varmış, çünkü gidecek biraz daha yollan varmış, ama döndükleri zaman elbette gelip sizi göreceklermiş."

"Ama sana evlendiğini söyledi mi Thomas?"

"Evet efendim. Gülümsedi, oralara son geldiğinden beri ismini değiştirdiğini söyledi. Kendisi her zaman çok sıcakkanlı ve açık sözlü bir genç hanım olmuştur ve çok medeni davranmıştır. O yüzden ben de ona mutluluklar dileme hakkını kendimde gördüm."

"Mr Ferrars arabada onunla mıydı?"

"Evet efendim, tam arkasına yaslanırken gördüm ama o başını kaldırmadı; -zaten hiçbir zaman fazla konuşkan bir bey değildi."

Elinor neden kendini öne çıkarmadığını anlayabiliyordu; Mrs Dashvvood da muhtemelen aym açıklamayı buldu.

"Arabada başka kimse yok muydu?"

"Hayır efendim, yalnız ikisi."

"Nereden geldiklerini biliyor musun?"

"Doğruca şehirden geliyorlarmış, Miss Lucy -yani Mrs Ferrars öyle dedi."

"Epeyce batıya mı gidiyorlarmış?"

"Evet efendim -ama uzun kalmayacaklarmış. Yakında dönecekler, o zaman elbette buraya uğrarlar."

Mrs Dashvvood kızına baktı; ama Elinor onların beklediğinden daha iyi durumdaydı. Mesajda hakiki Lucy'yi teşhis etti; Edvvard'ın bir daha asla yanlarına gelmeyeceğini biliyordu. Alçak bir sesle annesine muhtemelen Plymouth civarına, Mr Pratt'in yanına gittiklerini söyledi.

Thomas'ın istihbaratı bitmiş gibiydi. Elinor bir şeyler daha duymak istiyormuş gibi baktı.

"Yola çıktıklarını gördün mü, sen gelmeden önce?"

"Hayır efendim -atlar ancak çıkıyordu, ama daha fazla kalamazdım; geç kalmaktan korktum."

"Mrs Ferrars iyi görünüyor muydu?"

"Evet efendim, çok iyi olduğunu söyledi; bence de her zaman çok güzel bir genç bayan olmuştur -ve bir hayli mutlu görünüyordu."

Mrs Dashvvood'un aklına başka soru gelmedi ve şimdi aynı şekilde gereksiz olan Thomas da masa örtüsü de dışarı çıkarıldılar. Marianne daha fazla yemeyeceğini haber verdi; Mrs Dashwood'la Elinor'un da iştahları

kaçmıştı; Margaret ise kendini şanslı sayabilirdi, çünkü ablaları son zamanlarda öyle çok rahatsızlık geçirdiği, yemeği önemsemememek için öyle çok sebepleri olduğu halde o daha önce hiç yemek yemeden masadan kalkmak zorunda kalmamıştı.

Tatlı ve şarap getirildiği ve Mrs Dashwood'la Elinor baş başa kaldıkları zaman birlikte uzun süre aynı düşünceli sessizlik içinde oturdular. Mrs Dashwood herhangi bir şey söylemeye çekindi, onu teselli etmeye kalkışmadı. Elinor'un dışarıya verdiği görüntüye güvenmekle hata ettiğini şimdi anlıyordu; o daha fazla mutsuz olmasın, Marianne'den sonra bir de onun için acı çekmesin diye zamanında herşeyin açıkça yumuşatıldığını farkediyordu. Kızının dikkatli, titiz özeni tarafından, bir zamanlar öyle iyi anladığı ilişkinin gerçekte inanmak istediğinden ya da şimdi ortaya çıktığından çok daha zayıf olduğunu düşünmek üzere yanıltıldığını görüyordu. Bu inanç içinde Elinor'una karşı haksız, dikkatsiz, hatta nezaketsiz davrandığından korkuyordu; -Marianne'in

derdinin daha çok konuşulduğu, daha ortada olduğu için şefkatinden çokça pay aldığından ve ona, Elinor'un şahsında bir o kadar acı çeken, ama kendini daha az kapıp koyveren ve çok daha metanetli bir kızı olduğunu unutturduğundan korkuyordu.

Elinor artık üzücü bir olayın, akıl ne kadar olacak derse desin, beklentisiyle gerçekleşmesi arasındaki farkı biliyordu. İstemeden de olsa, her zaman, Edward bekar kaldığı sürece Lucy'yle evlenmesini engelleyecek bir şey olacağını, belki kendi kararıyla, belki yakınlarının araya girmesiyle ya da hanım için daha makbul bir evlilik fırsatının çıkmasıyla herkesi mutlu edecek bir şey olacağını umut ettiğini artık biliyordu. Ama şimdi evlenmişti ve Elinor içindeki acıyı alabildiğine artıran o sinsi iyimserlik için kendine kızıyordu.

Yetki belgesini almadan (tahminine göre), dolayısıyla kiliseye tayin edilmeden, bu kadar çabuk evlenmesi onu önce biraz şaşırttı. Ama çok geçmeden Lucy'nin becerikli idaresiyle, ona imzayı attırma

acelesiyle gecikme riskine girmeden herşeyi halletmiş olmasının ne kadar mümkün olduğunu gördü. Evlendiler şehirde evlendiler, şimdi de alelacele dayısının oraya gidiyorlar. Barton'ın dört mil yakınından geçerken, annesinin uşağını görünce, Lucy'nin mesajını duyunca Edward ne hissetmişti acaba!

Yakında Delaford'a yerleşeceklerini umuyordu. -Delaford, -onu ilgilendirmesi için çokça planın yapıldığı yer; hem tanımak hem de kaçınmak istediği yer. Bir an onları rahip lojmanında gördü; Lucy'de faal, çekip çeviren yöneticiyi gördü, şık görünme arzusuyla tutumluluğu birleştirmiş, ama mali çalışmalarının bir yarısı nedeniyle şüphe edilmekten

utanıyor; -aklı her an çıkar peşinde, Albay Brandon'ın, Mrs Jennings'in ve her varlıklı tanıdığın gözüne girmek için numaralar yapıyor. Edward'da ise, -ne gördüğünü ya da ne görmek istediğini bilmiyordu; -mutlu mu mutsuz mu, —hiçbir şey hoşuna gitmiyordu; -onun her türlü resmini reddetti.

Elinor Londra'daki tanıdıklardan biri onlara yazarak olayı haber verir; ayrıntıları anlatır düşüncesiyle kendini oyaladı, -ama günler geçti, ne mektup geldi ne haber. Kimi suçlayacağına karar veremeden her ihmalkar tanıdığı suçladı. Hepsi düşüncesiz ve tembeldi.

"Albay Brandon'a ne zaman yazacaksın, anne?" diye sordu, bir şeyler olsun diye sabırsızlandığı için.

"Geçen hafta yazdım, bir tanem; haber almaktan ziyade kendisini görmeyi umuyorum. Mektubumda bize gelsin diye ısrar ettim; bugün yarın kapıdan giriverirse şaşırma."

Bu bir kazançtı, bekleyecek bir şey olmuştu. Albay Brandon'ın verecek haberleri olmalıydı.

Buna daha ancak karar vermişti ki, at üstündeki bir adamın görüntüsü gözlerini pencereye çekti. Adam onların kapısında durdu. Bir beydi, Albay Brandon'ın kendisiydi. Artık daha fazla şey öğrenecekti; -bu beklenti içinde titredi. Ama -Albay Brandon değildi bu -onun havası yoktu -onun boyunda değildi.

Mümkün olsaydı Edward olması gerektiğini söylerdi. Tekrar baktı. Adam atından henüz inmişti; -yanılıyor olamazdı; -bu Edward'di. Elinor pencereden uzaklaşıp oturdu. "Mr Pratt'ın oradan bizi görmeye geliyor. Sakin olacağım; kendime hakim olacağım."

Bir an sonra diğerlerinin de aynı şekilde hatayı farkettiklerini anladı. Annesinin ve Marianne'in renklerinin değiştiğini gördü; ona baktıklarını ve birbirlerine birkaç cümle fısıldadıklarını gördü. Konuşabilmek için dünyayı verirdi -ona karşı davranışlarında hiçbir soğukluk, hiçbir öfke görülmeyeceğini umduğunu anlamaları için; -ama ağzını açamadı ve herkesi kendi haline bırakmak zorunda kaldı.

Yüksek sesli tek kelime edilmedi. Hepsi sessizce misafirlerinin ortaya çıkmasını beklediler. Çakıl taşlı patika boyunca ayak sesleri duyuldu; az sonra holdeydi; ve bir an sonra karşılarındaydı.

Odaya girerken bakışları pek mutlu değildi, Elinor için bile. Yüzü heyecandan bembeyazdı ve nasıl karşılanacağından korkuyor gibiydi, nazik bir karşılama görmeyi haketmediğini bildiği için. Yine de

Mrs Dashwood artık her konuda kılavuzluğuna güvendiği kızının dileklerine uygun davranarak onu iğreti bir memnuniyetle karşıladı, elini uzattı ve mutluluklar diledi.

Edward renkten renge girdi ve anlaşılmaz bir cevap mırıldandı. Elinor'un dudakları annesiyle birlikte hareket etmişti ve hareket anı bittiğinde onunla da el sıkışmış olmasını diledi. Ama artık çok geçti ve olumlu bir yüz ifadesiyle tekrar oturup havadan bahsetmeye başladı.

Marianne hoşnutsuzluğunu saklamak için olabildiğince gözden uzağa çekilmişti; durumun tamamını değilse de bir kısmını anlayan Margaret ağırbaşlı olması gerektiğini kavrayıp ondan olabildiğince uzağa oturdu ve sımsıkı sustu.

Elinor mevsimin yağmursuz geçmesinden mutluluk duymayı bitirince korkunç bir sessizlik oldu. Sessizliği, kendini Mrs Ferrars'ın ayrıldıkları sırada gayet afiyette olduğunu umut etmeye mecbur hisseden Mrs Dashwood bozdu. Edward aceleci bir tavırla olumlu cevap verdi.

Bir sessizlik daha oldu.

Kendini zorlamaya karar veren Elinor kendi sesinin tınısından korksa da şöyle dedi,

"Mrs Ferrars Longstaple'da mı?"

"Longstaple!" -diye cevapladı Edward, şaşırarak -"Hayır, annem şehirde."

"Şey," dedi Elinor, masadan bir elişi alarak, "Mrs Edward Ferrars'ı sormak istemiştim."

Elinor başını kaldırmaya cesaret edemedi; -ama annesi de, Marianne de gözlerini ona çevirdiler. Edward'in rengi değişti, kafası karışmış gibi göründü, kararsızca baktı ve biraz tereddütten sonra sonra şöyle dedi,

"Belki şeyi kastediyorsunuz -kardeşimi -yani Mrs -Mrs *Robert* Ferrars'ı."

"Mrs Robert Ferrars!" -diye tekrar edildi Marianne ve annesi tarafından, müthiş bir şaşkınlık vurgusuyla; -Elinor konuşamadıysa da gözleri sabırsız bir hayret içinde ona dikildi. Edward koltuğundan kalkıp pencereye yürüdü, herhalde ne yapacağını bilemediği için; orada duran bir makası aldı ve konuşurken

makasın kılıfını keserek aceleci bir sesle şöyle dedi,

"Belki biliyorsunuz -duymamış olabilirsiniz, kardeşim geçenlerde -şeyle evlendi -Miss Lucy Steele'le."

Sözleri Elinor dışında herkesten anlatılmaz bir şaşkınlık ifadesiyle yankılandı; başı elindeki işe eğilmiş oturan Elinor öyle bir heyecana kapılmıştı ki artık nerede olduğunu bile bilmiyordu.

"Evet," dedi Edward, "geçen hafta evlendiler, şimdi de Dawlish'teler."

Elinor daha fazla oturamadı. Neredeyse koşarak odadan çıktı ve kapı kapanır kapanmaz hiç bitmeyecek sandığı sevinç gözyaşlarına boğuldu. O ana kadar ondan başka her yana bakmış olan Edward onun aceleyle çıktığını gördü, belki heyecanını da gördü -hatta duydu; çünkü hemen arkasından öyle bir hülyaya daldı ki, Mrs Dashwood'un hiçbir sözü, hiçbir sorusu, hiçbir nazik hitabı kendini işittiremedi; sonunda tek kelime etmeden odadan çıktı ve köye doğru yürüdü; -diğerlerini durumundaki böyle ani, böyle harika değişiklikle ilgili müthiş bir şaşkınlık ve

kafa karışıklığı içinde bırakarak; -ve bu karışıklığı gidermek için kendi tahminleri dışında hiçbir imkanları olmadan.

Serbest kalışının şartları bütün aile için bir muamma olarak kalsa da Edward'ın artık serbest olduğu kesindi; bu serbestliğin hangi amaçla kullanılacağı ise herkesçe kolaylıkla tahmin edilebiliyordu; -çünkü annesinin onayını almadan girdiği ve dört yıldan fazla bir süredir yürütmekte olduğu bir akılsız beraberliğin nimetlerini tattıktan ve başarısızlığa uğradıktan sonra, ondan hemen bu tür bir başka beraberliğe girmekten daha azı beklenemezdi.

Barton'a yaptığı ziyaret aslında basit bir ziyaretti. Sadece Elinor'a evlenme teklif etmek içindi; -bu teklifi yapma konusunda hiç de deneyimsiz sayılamayacağı düşünülürse o sırada bu kadar rahatsız olması, cesarete ve temiz havaya filan ihtiyaç duyması tuhaf görünebilir.

Yürüye yürüye gerekli kararlılığa ulaşması ne kadar çabuk oldu, bu kararlılığı hayata geçirme fırsatı ne kadar çabuk doğdu ve kendini hangi şekilde ifade etti, nasıl karşılandı, bunların uzun uzun

anlatılmasına gerek yok. Sadece şunun anlatılması gerekli; -gelişinden üç saat kadar sonra hep birlikte yemeğe oturdukları zaman eşini ikna etmiş, annesinden izin koparmış, sadece aşk sarhoşu değil, ama haklı olarak ve resmen de dünyanın en mutlu erkeklerinden biriydi. Durumu gerçekten olağanüstü neşe doluydu. Kalbine mutluluk, ruhuna neşe verecek sıradan aşkın olağan zaferinden çok daha fazlasını hissediyordu. Uzun süredir onu sefil eden

ilişkiden, uzun süredir sevgi duymadığı bir kadından kendisinin herhangi bir kusuru olmaksızın kurtulmuş, özgürlüğüne kavuşmuştu; -ve arzuyla düşünmeye başlar başlamaz umutsuzlukla düşünmek zorunda kaldığı bir başkasıyla o bağlılık düzeyine yükselmişti. Kuşkudan ya da kararsızlıktan değil, perişanlıktan gelmişti bu mutluluğa; -ve değişim, dostlarının onda daha önce hiç görmedikleri kadar hakiki, akıcı, olgun bir neşelilik içinde açıkça dile geliyordu.

Kalbi artık Elinor'a açıktı, bütün zayıflıkları, bütün hataları itiraf edilmiş ve

Lucy'ye olan ilk delikanlıca bağlılığı yirmi dört yaşın tüm felsefi dinginliğiyle ele alınmış olarak.

"Benim açımdan aptalca, sersemce bir eğilimdi," dedi, "dünyayı tanımamanın -meşgale yokluğunun sonucuydu. On sekiz yaşında Mr Pratt'in gözetiminden çıktığım zaman annem bana faal bir meslek vermiş olsaydı, herhalde -yo, eminim, bunlar olmazdı; Longstaple'ı yeğenine duyduğum ve o sıralar vazgeçilmez sandığım bir ilgiyle terketmiş olsam bile yine de bir uğraşım olsa, zamanımı vereceğim ve beni ondan birkaç ay uzak tutacak bir hedefim olsa o hayali aşkı çok çabuk unuturdum, bilhassa hayata daha fazla karışsam, ki o durumda öyle yapmalıydım. Ama yapacak bir şeyim olması yerine, benim için bir meslek seçilmesi ya da bana seçim yapma izni verilmesi yerine büsbütün aylaklık etmek üzere eve döndüm; sonraki ilk on iki ay boyunca üniversiteye ait olmanın bana vereceği normal bir uğraşım bile yoktu, çünkü on dokuz yaşına gelene kadar Oxford'a gönderilmedim. O yüzden hayatta yapacak hiçbir şeyim yoktu,

kendimi aşık sanmaktan başka; annem de evimi rahat bir hale getirmediği, kardeşim bana dost ya da arkadaş olmadığı, yeni insanlarla tanışmaktan da hoşlanmadığım için sık sık Longstaple'a gitmek benim için olağandışı değildi; orada kendimi evimde hissediyordum ve her zaman iyi karşılanacağımı biliyordum; dolayısıyla on sekizimden on dokuzuma kadar zamanımın büyük bölümünü orada geçirdim: Lucy son derece sevimli ve nazik görünüyordu. Güzeldi de -en azından o zaman öyle geliyordu; zaten pek başka kadın da görmediğim için karşılaştırma yapamıyor, kusurları göremiyordum. Herşey düşünüldüğünde, öyle umuyorum ki, aptalca bir ilişki de olsa, o zamandan beri her bakımdan aptalca olduğu ortaya çıkmış da olsa, o zaman olağandışı ya da affedilmez bir aptallık örneği değildi."

Birkaç saatin Dashwoodlar'm akıllarında ve mutluluklarında yarattığı değişim öyleydi ki -öyle büyüktü ki, hepsine uykusuz bir gecenin sevincini vaadediyordu. Yerinde duramayacak kadar mutlu olan Mrs Dashwood, Edward'a nasıl

sevgi göstersin, Elinor'u nasıl methetsin, Edward itibarını zedelemeden serbest kaldığı için nasıl şükretsin, rahat rahat konuşmaları için onları nasıl yalnız bıraksın, ama aynı zamanda da ikisini doya doya seyretmekten nasıl mahrum kalmasın bilemiyordu.

Marianne mutluluğunu sadece gözyaşlarıyla ifade edebiliyordu. Karşılaştırmalar yapıldı -üzüntüler ortaya çıktı; -ablasına duyduğu sevgi kadar hakiki olan sevinci onu ne şenlendirecek ne de konuşturacak türdendi.

Ama Elinor -Onun duyguları nasıl anlatılmalı? -Lucy'nin başka biriyle evlendiğini, Edward'in serbest olduğunu duyduğu andan o anı hemen izleyen umutların haklı çıktığı ana kadar sakin olmak dışında her hali yaşadı. Ama ikinci an geçtiği zaman, her şüphenin, her endişenin ortadan kalktığını anladığı zaman durumunu son zamanlardaki durumuyla karşılaştırdı, -eski ilişkisinden saygın bir şekilde kurtulmuş, serbest kalmış olduğunu gördü, bu serbestliği hemen değerlendirdiğini gördü, ona yaklaştığını

ve hep tahmin ettiği kadar narin ve güçlü bir sevgiyle evlenme teklif ettiğini gördü, -mutluluktan boğulup yıkılır gibi oldu; -insan aklı iyi yönde değişimleri kolay kabullenmeye hazırsa da, ruhunun yatışması, içine belli bir sakinliğin gelmesi için birkaç saat geçmesi gerekti.

Edward'in en az bir hafta kulübede kalması kararlaştırıldı; -ondan herşey istenebilirdi, ama Elinor'la özlem gidermesi için ya da geçmişe, bugüne ve geleceğe dair konuşulacak şeylerin yarısını olsun konuşabilmesi için bir haftadan az bir zaman verilmesi imkansızdı; -gayretli ve aralıksız konuşmayla geçen sadece birkaç saat bile iki aklı başında insan arasında gerçekten ortak olabilecek olandan daha fazla konu gerektirirse de aşıklarda durum farklıdır. Onlar arasında hiçbir konu bitirilmez, hatta hiçbir anlaşmaya da varılmaz aynı şeyi en az yirmi kere yeni baştan konuşmadan.

Bunlarm arasındaki en bitmek bilmez ve makul hayret konusu olan Lucy'nin evliliği elbette aşıkların ilk sohbetlerinden birini teşkil etti; -Elinor'un her iki tarafı da

tanıyor olması meseleyi duyduğu en olağanüstü ve en açıklanamaz olaylardan biri olarak her açıdan görebilmesini sağladı. Nasıl oldu da bir araya gelebildileı; hangi çekim gücüyle Robert güzel bulmadığını söylediği bir kızla evlenme düşüncesine kapıldı, -hem de ağabeyiyle sözlü olan, ağabeyinin ailesinden atılma sebebi olan bir kızla, -anlayabilmek onun kavrayış gücünü aşıyordu. Kendisi için elbette sevinç verici bir hadiseydi, hayalgücü için gülünç bir hadise, ama aklı, sağduyusu için tam bir bilmeceydi.

Edward sadece şöyle bir tahminde bulunabiliyordu; belki raslantıyla karşılaşmışlar, birinin kibri ötekinin iltifatlarına öyle kanmıştı ki gerisi azar azar gelmişti. Elinor, Robert'in ona Harley street'te söylediği kardeşinin işlerine zamanında karışmasının neler başarabileceğine dair görüşünü hatırladı. Bunu Edward'a söyledi.

"Tam Robert'tan beklenecek söz," -oldu Edward'm ilk tepkisi. "Belki de," diye ekledi arkasından, "ilk tanıştıkları zaman aklında bu vardı. Lucy de belki önce onun bana

faydalı olmasını sağlamayı düşünüyordu. Öbür tasarılar sonradan çıkmış olabilir."

Gelgeldim, aralarındaki ilişki ne kadar zamandır devam ediyordu, kendisi de çıkaramıyordu; Londra'dan ayrıldıktan sonra kalmayı tercih ettiği Oxford'da Lucy hakkında kendi söyledikleri dışında hiçbir haber alamıyordu; en sonuncuya kadar mektuplarının ne sıklığı azalmıştı ne de her zamanki sıcaklığı. Onu olacaklara hazırlayacak en küçük bir şüphe uyanmamıştı; -sonunda Lucy'den gelen bir mektupla hadise patlak verdiğinde bir süre böyle bir kurtuluşun hayreti, dehşeti ve neşesi arasında yarı aptala döndüğünü düşünüyordu. Mektubu Elinor'un eline bıraktı.

"Sayın Beyefendi,

Uzun süredir sevginizi kaybettiğimden emin olduğum için kendi sevgimi başka birine vermekte kendimi özgür hissettim; onunla bir zamanlar sizinle olabileceğimi sandığım kadar mutlu olacağımdan şüphem yok; ama kalbim başkasına aitken bana yapılan evlilik teklifini kabul etmeyi kendime yakıştırmam. Bütün içtenliğimle

size seçiminizde mutluluklar dilerim; yakın akrabalığımızın gerektirdiği gibi her zaman iyi dost olarak kalamazsak bu benim suçum olamayacak; şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki size hiçbir dargınlık beslemiyorum ve eminim siz de bize fenalık yapamayacak kadar asilsiniz. Kardeşiniz bütün sevgimi kazanmış bulunuyor; birbirimizsiz yaşayamayacak olduğumuz için rahibin huzurundan henüz döndük ve birkaç haftalığına Dawlish'e doğru yola çıktık; sevgili kardeşiniz orayı çok merak ediyor, ama önce birkaç satırla sizi rahatsız etmeyi uygun gördü,

Her zaman duacınız, dostunuz ve yengeniz olan Lucy Ferrars

Bütün mektuplarınızı yaktım, ilk fırsatta resminizi de göndereceğim. Lütfen yazdıklarımı imha ediniz -ama saçımı taşıyan yüzük elbette ki sizde kalabilir."

Elinor okudu ve yorum yapmadan geri verdi.

"Sana kompozisyon olarak nasıl buldun diye sormayacağım," dedi Edward. -"Eskiden dünyaları verseler onun mektubunu görmeni istemezdim. Bir

yenge için yeterince kötü, ama bir eş için! -yazdıklarını okurken nasıl yüzüm kızarırdı! -Hatta diyebilirim ki bizim aptal şeyimizin -işimizin ilk altı ayından beri bu ondan aldığım, konusu benim açımdan üslup kusurlarını affettiren tek mektup oldu."

"Nasıl olmuşsa olmuş," dedi Elinor, az sonra -"evlendikleri kesin. Annen kendine gayet uygun bir ceza vermiş oldu. Sana gücendiği için Robert'a verdiği bağımsızlık onu kendi seçimini yapma şansına kavuşturdu; aslında bir oğluna yılda bin pound rüşvet veriyordu ötekinin yapmaya kalktığı için mirastan mahrum bırakıldığı şeyleri yapsın diye. Bana kalırsa Robert'in Lucy'yle evlenmesi seninle evlenmesinden daha az yaralayacak onu."

"Daha çok yaralayacak, çünkü Robert her zaman onun gözdesi oldu. -Daha çok yaralayacak ve aynı nedenle onu daha çabuk affedecek."

Mesele aralarında halen ne durumda bulunuyordu, Edward bilmiyordu, çünkü henüz ailesinden kimseyle görüşmeye kalkışmamıştı. Lucy'nin mektubu geldikten yirmi dört saat sonra Oxford'dan ayrılmıştı;

aklında tek bir hedef vardı, Barton'a giden en yakın yol; ve bu yolla yakın ilişkisi bulunmayan herhangi bir davranış planı çıkaracak zamanı da yoktu. Miss Dashwood'la kaderinden emin oluncaya kadar hiçbir şey yapamazdı; o kaderi ararken hızlı davranarak bir zamanlar Albay Brandon'ı düşündüğü kıskançlığa rağmen, kendi değerini biçtiği alçakgönüllülüğe ve şüphelerinden bahsettiği kibarlığa rağmen çok da zalim bir karşılama beklemiyordu. Bununla beraber, beklediğini söylemek onun işiydi ve gayet tatlı bir şekilde söyledi. Konu hakkında bir sene sonra ne söyleyebileceği ise karı-kocaların hayalgücüne bırakılmalı.

Lucy'nin Thomas'la gönderdiği mesajla onları kandırmaya çalıştığı, Edward'a giderayak son bir kötülük yapmak niyetinde olduğu Elinor'a gayet açık görünüyordu; Lucy'nin gerçek yüzünü şimdi iyice görmüş olan Edward ise artık onun her türlü bayağılığı yapabilecek biri olduğuna inanıyordu. Onun cehaletini ve bazı hallerindeki seviyesizliği uzun süre önce, daha Elinor'la tanışmadan önce

görmeye başlamış olsa da bunları onun eğitimsizliğine vermişti; mektubu eline geçene kadar onun hep iyi huylu, iyi kalpli ve kendisine son derece bağlı bir kız olduğuna inanmıştı. Böyle bir inançtan başka hiçbir şey, öğrenilip de onu annesinin şimşeklerine maruz bırakmazdan çok önce onun için sürekli bir huzursuzluk ve üzüntü olan bir beraberliğe son vermesini engelleyemezdi.

"Duygularımdan ayrı olarak," dedi, "annem beni reddettiği ve dünyada beni destekleyecek tek bir yakınım kalmadığı zaman beraberliğe devam etme ya da etmeme tercihini ona bırakmanın görevim olduğunu düşündüm. Böyle bir durumda, yani yaşayan birinin açgözlülüğünü ya da hırsını kışkırtacak hiçbir şey kalmamışken, o kadar ısrarla, o kadar hararetle kaderimi paylaşmak isteyince, ne olursa olsun, sebebinin çıkarsız bir sevgi olmadığını nasıl düşünebilirdim? Şimdi bile, en küçük bir sevgi duymadığı ve dünyada sadece iki bin poundu olan bir adama bağlanırken hangi dürtüyle hareket etti, ne elde edeceğini düşündü, anlayamıyorum. Albay

Brandon'ın bana bir kilise vereceğini tahmin edemezdi."

"Hayır, ama senin lehine bir şeyler olacağını, ailenin zamanla ikna olacağını tahmin edebilirdi. Her durumda beraberliğe devam etmekle bir şey kaybetmezdi, çünkü ne eğilimlerini ne de hareketlerini sınırlamış gibi görünüyor. Evlilik elbette saygın bir durumdu ve muhtemelen arkadaşları arasındaki önemini artırdı; daha faydalı bir şey çıkmasaydı seninle evlenmek bekar kalmaktan iyi olacaktı."

Edward hiçbir şeyin Lucy'nin davranışından daha doğal, arkasındaki dürtüden daha aşikar olamayacağına elbette hemen ikna oldu.

Elinor onu azarladı, Norland'da onlarla o kadar zaman geçirip de kendini sadakatsiz hissetmediği için, hanımların kendilerine iltifat eden hataları her zaman azarladıkları sertlikle.

"Davranışın açıkça hatalıydı," dedi, "çünkü -benim düşüncelerimi bir yana bırak, bütün akrabalarım hayal kurup o

zamanki durumuna göre asla olamayacak bir şeyi beklemeye başladılar."

Edward'in tek savunması kendi kalbini tanımaması ve beraberliğinin gücüne yanlış bir güven duyması oldu.

"O kadar saftım ki sadakatim başka birine ait olduğu için seninle beraber olmamda herhangi bir tehlike olamaz diye düşünüyordum; beraberliğimi bilmek kalbimi de şerefim gibi güvende ve dokunulmaz tutar diye. Seni beğendiğimi hissediyordum, ama kendime bunun sadece arkadaşlık olduğunu söylüyordum ve seninle Lucy arasında karşılaştırma yapmaya başlayıncaya kadar ne kadar ilerlemiş olduğumu bilmiyordum. Bundan sonra, sanırım, Sussex'de fazla kalmakla hata ettim ve bunun uygunluğu konusunda kendime yaptığım açıklamalar şunlardan daha iyi değildi: -Tehlike bana ait; kendimden başka kimseye zarar vermiyorum."

Elinor gülümsedi, başını salladı.

Edward, Albay Brandon'ın Kulübe'ye beklendiğini sevinçle öğrendi; hem onu daha iyi tanımak istiyor, hem de

Delaford'daki kiliseyi verdiği için artık ona dargın olmadığına onu inandırmak istiyordu -"Halihazırda," dedi, "benimki kadar nankörce ifade edilmiş bir minnettarlıktan sonra teklif için onu affetmediğimi düşünüyor olmalı."

Henüz oraya gitmemiş olmasına *şimdi* şaşırıyordu. Ama meseleye öyle az ilgi duymuştu ki ev, bahçe ve çevre, köyün sınırları, arazinin durumu ve vergi oranlarıyla ilgili tüm bildiklerini Elinor'dan öğrenmişti. Elinor da bunları Albay Brandon'dan öğrenmiş ve anlattıklarını konuya iyice hakim olacak kadar dikkatle dinlemişti.

Bundan sonra aralarında kararlaştırılmamış tek bir sorun kalıyordu, üstesinden gelinecek tek güçlük. Sevgileri onları bir araya getirmişti, yakınlarının hararetli destekleri ve birbirlerini iyi tanımaları mutluluklarını kesinleştiriyor gibiydi -şimdi sadece neyle yaşayacaklarını bilmiyorlardı. Edvvard'ın iki bin poundu vardı, Elinor'un bin; bu da Delaford'daki kiliseyle birlikte kendilerinin diyebilecekleri tüm kaynaklarıydı; Mrs

Dashwood'un onlara destek vermesi imkansızdı ve ikisi de yılda üç yüz elli poundun onları rahat yaşatacağını düşünecek kadar aşık değildiler.

Edward annesinde ona karşı iyi yönde bir değişim olacağından umudunu büsbütün kesmemişti ve gelirlerinin gerisi için buna güveniyordu. Ama Elinor böyle bir güven duymuyordu, çünkü Edward yine Miss Morton'la evlenemeyeceği ve kendisini seçmesi Mrs Ferrars'ın iltifatkar lisanında Lucy Steele'nin yanında kötünün iyisi olarak anıldığı için Robert'in işlediği suçun Fanny'yi zengin etmekten başka işe yaramayacağını düşünüyordu.

Edward'in gelişinden dört gün kadar sonra Albay Brandon göründü, Mrs Dashwood'un keyfine keyfine kattı ve ona Barton'da yaşamaya başladığından beri ilk kez evinde evin alacağından daha fazla misafir ağırlama gururu verdi. Edward'in ilk gelen olma ayrıcalığını korumasına izin verildi, dolayısıyla Albay Brandon da her gece Park'taki eski karargahına yürüdü, her sabah genellikle oradan döndü

aşıkların kahvaltıdan önceki ilk sohbetini bölecek kadar erkenden.

En azından akşam saatlerinde otuz altıyla on yedi arasındaki orantısızlığı hesaplamaktan başka yapacak pek bir şeyi olmadan Delaford'da geçen üç haftalık bir konaklama onu Barton'a, neşelenmek için Marianne'in görünümündeki tüm ilerlemeye, onu karşılayışındaki tüm sıcaklığa ve annesinin sözlerinin tüm desteğine muhtaç halde getirmişti. Ama böyle dostlar ve bunca iltifat arasında keyfi yerine geldi. Lucy'nin evliliği hakkında henüz kulağına hiçbir söylenti gelmemişti; -olanları bilmiyordu; ziyaretinin ilk saatleri o yüzden dinleyerek ve hayret ederek geçti. Mrs Dashwood ona herşeyi anlattı, o da Mr Ferrars için yaptığı harekette yeni bir sevinç vesilesi buldu, çünkü durum Elinor'a yarıyordu.

Beylerin birbirleri hakkında olumlu şeyler düşündüklerini söylemeye gerek yok; tanışıklıkları ilerledi ki zaten başka türlü olamazdı. İlke ve sağduyu, mizaç ve düşünce şekli benzerlikleri başka bir çekim olmadan da onları arkadaş yapmaya

muhtemelen yeterli olurdu, ama iki kızkardeşe aşık olmaları ve iki kızkardeşin birbirlerine düşkün olmaları başka türlü zamanın ve yargıların etkisini bekleyebilecek bu ortak saygıyı kaçınılmaz yaptı, hızlandırdı.

Şehirden gelen ve birkaç gün önce olsa Elinor'un sinirlerini ayağa kaldıracak mektuplar şimdi heyecanla değil şenlikle okunuyordu. Mrs Jennings mektubunda o harika hikayeyi anlatıyor düzenbaz kıza verip veriştiriyor ve zavallı Mr Edward'a acuna duygularını boca ediyordu; ona kalırsa Mr Edward o beş para etmez aşüfteye çok aşıktı ve şimdi kalbi kırık bir halde Oxford'da bulunuyordu. -"Herhalde," diye devam ediyordu, "adiliğin bu kadarı görülmemiştir; daha iki gün önce Lucy bana uğradı, benimle birkaç saat oturdu. Tek bir kişi bile bir şeyden şüphelenmedi, hatta Nancy bile, zavallıcık! çünkü Nancy ertesi gün ağlaya ağlaya bana geldi, Mrs Ferrars'ın şerrinden dehşete düşmüş halde, bir de Plymouth'a nasıl gideceğini bilememekten, çünkü öyle görünüyor ki Lucy evlenmeye gitmeden onun bütün

parasını ödünç almış, herhalde gösteriş yapmak için; zavallı Nancy de hayatta beş parasız kalmış; -ben de ona seve seve beş gine verdim, onu Exeter'e kadar götürsün diye, orada üç dört hafta Mrs Burgess'la kalmayı düşünüyor, tabii umudu, ki ben de ona öyle dedim, doktorla tekrar arayı yapmak. Söylemeliyim ki Lucy'nin onu arabayla yanlarında götürmemesi nankörlüğün en kötüsü. Zavallı Mr Edward! onu aklımdan çıkaramıyorum, ama onu Barton'a davet etmelisin, Miss Marianne de onu teselli etmeli."

Mr Dashwood'un üzüntüsü daha ağırbaşlıydı. Mrs Ferrars en talihsiz bir kadındı -zavallı Fanny sinir krizleri geçirmişti -kendisine gelince, her ikisinin de böyle bir darbeye rağmen hala hayatta olmalarını şükran dolu bir hayretle izliyordu. Robert'in hakareti affedilmezdi, ama Lucy'ninki besbeterdi. Mrs Ferrars bir daha ikisinin de adını ağzına almayacaktı; hatta olur da ileride oğlunu affetmeye kalkarsa o zaman da karısı bir daha asla onun kızı olarak anılmayacak, yanında görünmesine izin verilmeyecekti. Herşeyi

aralarında hallettikleri gizlilik suçu son derece büyütüyordu, çünkü başkaları şüphe etmiş olsa evliliği önlemek için gerekli önlemler alınırdı; ayrıca Elinor'u Lucy'nin aile içinde rezaleti yaydıkça yaymasındansa Edward'la evlenmiş olmamasına onunla birlikte üzülmeye davet ediyordu. -Ve şunları ekliyordu.

"Mrs Ferrars henüz Edward'in adını anmadı, bu bizi şaşırtmıyor; ama büyük bir şaşkınlıkla gördük ki konuyla ilgili kendisinden tek bir satır alınmadı. Ama belki gücendirme korkusuyla sessiz kalıyordur; o yüzden Oxford'a yazarak ona şunu çıtlatacağım, ablası da ben de belki Fanny'ye hitaben yazılmış ve Fanny tarafından annesine gösterilecek usturuplu bir özür mektubunun yersiz olmayabileceğini düşünüyoruz; çünkü Mrs Ferrars'ın ne şefkatli bir kalbi vardır, çocuklarıyla nasıl da uyum içinde olmak ister, hepimiz biliyoruz."

Bu paragraf Edward'in umutlan ve davranışı açısından önemliydi. Onu barışma girişiminde bulunmaya

çağırıyordu, tam eniştesiyle ablasının gösterdiği şekilde değilse de.

"Usturuplu bir özür mektubu!" diye tekrarladı; "Robert'in ona yaptığı nankörlük ve bana yaptığı hainlik için annemden af dilememi mi istiyorlar? -Hiçbir şey dilemem. -Olanlar beni ne küçülttü ne de pişman ettirdi. -Çok mutlu biri oldum, ama bu onları ilgilendirmez. -Benim için usturuplu olacak bir özür yolu bilmiyorum."

"Elbette affedilmek isteyebilirsin," dedi Elinor, "çünkü gücendirdin; -hatta bence artık anneni kızdıran sözlerime için üzüntünü ifade etmeyi de deneyebilirsin."

Edward deneyebileceğini kabul etti.

"Ve seni affettiği zaman belki bir parça alttan almak yerinde olur, onun gözünde ilki kadar uygunsuz olan ikinci bir kızla sözlendiğini söylerken."

Edward buna itiraz etmedi, ama yine de usturuplu bir özür mektubu fikrine karşı koydu; o yüzden, meseleyi kolaylaştırmak amacıyla, çünkü vereceği bayağı tavizleri mektuba yazmaktansa ağzıyla söylemeyi tercih ederdi, Fanny'ye yazmak yerine

Londra'ya gitmesi ve onun namına hayırsever bir girişimde bulunmasını bizzat istemesi kararlaştırıldı. -"Eğer sizi barıştırmakla gerçekten ilgilenirlerse," dedi Marianne yeni bir açık sözlülük içinde, "o zaman John'la Fanny'nin o kadar da değersiz olmadıklarını düşünmeye başlayacağım."

Albay Brandon sadece üç dört gün kaldı ve iki bey Barton'dan birlikte ayrıldılar. - Edward gelecekteki evini kendisi görsün, gerekli tamiratlara karar verme konusunda patronuna ve dostuna yardım etsin diye doğruca Delaford'a gittiler; birkaç gece orada kaldıktan sonra Edward şehre doğru yoluna devam etti.

Mrs Ferrars usturuplu bir direnişten sonra, yani başına gelmesinden her zaman korktuğu ayıptan, fazla yumuşak kalpli olma ayıbından onu koruyacak kadar şiddetli ve ısrarlı bir direnişten sonra Edvvard'ı huzuruna kabul etti ve onun tekrar oğlu olduğunu duyurdu.

Ailesi son zamanlarda epeyce dalgalanmaktaydı. Hayatının büyük kısmında iki oğlu olmuştu; ama birkaç

hafta önce Edvvard'ın suçu ve asiliği onu bir oğuldan etmişti; Robert'in benzer asiliği ise on beş gün boyunca onu hepten oğulsuz bırakmıştı; şimdi Edward'in dirilişiyle tekrar bir oğlu olmuştu.

Gelgelelim, bir kez daha yaşamasına izin verilmekle Edward hayatının güvende olduğunu hissedemezdi, ta ki yine sözlendiğini açıklayana kadar; o gerçeğin açıklanması ise durumunda ani bir değişiklik yaratabilir ve onu geldiği gibi geri götürür diye korkuyordu. O yüzden gayet tedbirlice açıkladı ve beklenmedik bir sakinlikle dinlendi. Mrs Ferrars önce haliyle, elindeki tüm imkanlarla, onu Miss Dashwood'la evlenmekten vazgeçirmeye çalıştı; -ona Miss Morton'da daha yüksek mevki ve daha büyük servet sahibi bir kadın bulacağını söyledi; -Miss Morton'ın otuz bin poundluk bir soylunun kızı, ötekininse sadece *üç'ü* olan serbest bir adamın kızı olduğunu belirterek iddiasını güçlendirdi; ama Ed-

ward'in, gerçekliğini kabul etmekle birlikte düşüncelerini kabul etmeye yanaşmadığını görünce, geçmiş tecrübeye

bakarak en akıllıcasının boyun eğmek olduğuna karar verdi -böylece gururuna borçlu olduğu ve herhangi bir iyi niyet şüphesine mahal vermeyen böyle bir inatçı gecikmeden sonra Edward'la Elinor'un evlenmesini tasdik etti.

Sıradaki düşünülecek şey gelirlerini artırma konusunda ne yapacaklarıydı; burada, Edward'in tek oğlu olsa da en büyük oğlu olmadığı açık bir şekilde ortaya çıktı; Robert'e kaçınılmaz olarak yılda bin pound verilirken Edward'm çok çok iki yüz elli uğruna kiliseye girmesine hiç itiraz edilmedi; Fanny'ye verilmiş on bin poundun dışında şimdi ya da gelecek için herhangi bir söz de verilmedi.

Yine de bu Edward'la Elinor'un arzu ettiğinden az değil, beklediğinden fazlaydı; karışık mazeretlerine bakılırsa Mrs Ferrars'ın kendisi daha fazla vermediği için şaşırmış görünen tek kişiydi.

Onları rahat rahat geçindirecek bir geliri böylece sağlama aldıktan sonra yapacak tek şey Edward kilisenin başına geçinceye kadar beklemekti, ama Albay Brandon, Elinor rahat etsin diye evde bir heves

tamirata girişmişti ve bunların bitmesini bekledikten sonra, her zamanki gibi işçilerin akıl almaz dikkatsizliğinden kaynaklanan binlerce aksilik ve gecikmeden sonra Elinor herşey hazır olana kadar evlenmeme şeklindeki ilk kararından caydı ve tören sonbahar başlarında Barton kilisesinde gerçekleşti.

Nikahtan sonraki ilk ayı Konak'ta arkadaşlarıyla geçirdiler; oradan lojmanın ilerlemesini denetleyebiliyor; herşeyi diledikleri gibi yerinde yönetebiliyorlardı; - duvar kağıtlarını seçebiliyor, fundalıkları çizebiliyor, kıvrımlı bir yol icat edebiliyorlardı. Mrs Jennings'in kehanetleri, biraz birbirine karışmış olsa da esas itibariyle gerçekleşmiş oldu; çünkü Michaelmas'a kadar Edward'la karısını lojmanlarında ziyaret edebiliyordu, Elinor'la kocasını da dünyanın en mutlu çifti görüyordu, hem de tüm içtenliğiyle. Gerçekten de hiçbir eksikleri yoktu, Albay Brandon'la Marianne'in evlenmesi ve inekleri için daha iyi bir otlak ihtiyacı dışında.

Evlerine yerleştikleri zaman hemen tüm akrabaları ve arkadaşları ziyaretlerine geldi. Mrs Ferrars tasdik etmiş olmaktan neredeyse utanç duyduğu mutluluğu tespit etmeye geldi; Dashvvoodlar bile paraya kıyıp ta Sussex'den kalkıp geldiler onları onurlandırmak için.

"Hayal kırıklığına uğradım diyemeyeceğim, sevgili hemşirem," dedi John, bir sabah Delaford House'un kapıları önünde birlikte yürürlerken, "bu kadarı çok fazla olurdu, çünkü belli yani, halihazırda dünyadaki en şanslı genç kadınlardan birisin. Ama itiraf ederim, Albay Brandon'a enişte demek beni çok memnun edecek. Buradaki mülkü, arazisi, evi barkı, herşey gayet saygın ve mükemmel durumda! -hele ormanı! -Dorsetshire'in hiçbir yerinde şu an Delaford Bayırı'ndakiler kadar odun görmedim! -Her ne kadar Marianne onu cezbedecek ideal kişi gibi görünmüyorsa da -yine de sanırım sık sık burada, senin yanında kalmalarını sağlaman akıllıca olabilir; çünkü Albay Brandon çoğu zaman evinde oluyor neler olabileceğini kim bilebilir -çünkü insanlar sık sık bir araya

gelip de başkalarını az görmeye başlayınca -onu avantajlı duruma geçirmek senin elinde olur yani; -sözün kısası, ona bir şans verebilirsin pekala -Beni anlıyorsun ya."-

Ama Mrs Ferrars onları görmeye geldiyse de onlara her zaman sahte bir sevgiyle davrandı; asla onun gerçek ilgisine ve tercihine mazhar olmadılar. -Bu, Robert'in ahmaklığından ve karısının kurnazlığından ötürüydü; birkaç ay geçmeden bunu elde ettiler. Karısının Robert'in önce başını belaya sokan bencil zekası sonra Robert'i o beladan kurtaran esas araç oldu; karısının saygılı uysallığı, yorulmak bilmez ilgisi ve sonsuz iltifatları, bunları tatbik edecek en ufak bir fırsat tanındığında Mrs Ferrars'ın Robert'in seçimini kabul etmesini ve Robert'in yine onun gözdesi olmasını sağladı.

Lucy'nin meseledeki bütün tavrı ve bu tavrı taçlandıran zaferi ısrarlı, sürekli bir dikkatle ikbal peşinde koşmanın zaman zaman yol engelli görünse de, zaman ve vicdan dışında hiçbir şeyi feda etmeden servet elde etmek konusunda neler başarılabileceğinin gayet cesaret verici bir

örneği olarak görülebilir. Robert onunla ilk tanışmak istediği ve Bartlett Binası'nda onu gizlice ziyaret ettiği zaman amacı sadece ağabeyiyle ilgiliydi. Sadece Lucy'yi beraberliği bitirmeye ikna etmek düşüncesindeydi; ikisinin sevgisi dışında aşılacak bir engel olmadığı için haliyle bir iki görüşmede meseleyi halletmeyi umuyordu. Gelgelelim, o noktada, ve sadece o noktada yanıldı; -çünkü Lucy ona hitap yeteneğinin onu *zamanla* ikna edeceği umudunu verdiyse de her seferinde o iknaya ulaşmak için bir görüşme daha ister oldu. Ayrıldıkları zaman hep aklında bazı şüpheler kalmış oluyordu ki, bunları onunla bir yarım saat daha bizzat konuşursa giderebilirdi. Gelmesi böylece sağlama alındı ve gerisi usul usul geldi. Edward'dan bahsetmek yerine gitgide sadece Robert'ten bahseder oldulaı; -ki bu da Robert'in hayatta bahsetmekten en hoşlandığı konuydu ve çok geçmeden Lucy de bu konuyla onun kadar ilgilendiğini belli etti; kısaca ikisi de hızla anladılar, Robert ağabeyinin yerini almıştı. Şimdi fethinden gurur duyuyordu,

ağabeyini faka bastırmaktan gurur duyuyordu ve annesinin rızası olmadan gizlice evlenmekten çok gurur duyuyordu. Arkasından gelenler malum. Davvlish'de büyük mutluluk içinde birkaç ay geçirdiler; çünkü Lucy'nin hava atacağı birçok akrabası ve eski tanıdığı vardı -Robert de muhteşem kulübe planları çizdi; -oradan şehre dönerken Mrs Ferrars'm gönlünü aldılar, hem de Lucy'nin teşvikiyle benimsedikleri, sadece istemek gibi basit bir çabayla. Af, tabii önce sadece Robert'i kapsıyordu; Lucy kayınvalidesine karşı hiçbir görevi olmadığı için hiçbirini suistimal etmiş olamayacağı halde birkaç hafta daha af dışı kaldı. Ama davranış ve ifade uysallığı, Robert'in kusuru için kendini suçlama ve kötü muamele karşısında minnettar olma konusunda sebat etmek zamanla küstah bir ilgi görmesini sağladı ki, bu ilgi önce cömertliğiyle onu mestetti ve hemen sonra hızlı hızlı en yüksek sevgi ve nüfuz mertebesine erişti. Lucy, Mrs Ferrars için Robert ve Fanny kadar vazgeçilmez oldu; oysa Edward bir zamanlar onunla

evlenmek istediği için asla doğru dürüst affedilmedi; Elinor da Lucy'den hem servet hem de mevki bakımından daha üstün olduğu halde her zaman bir yabancı olarak görüldü; ama Lucy her konuda düşünüldü ve her zaman açıkça en sevilen gelin olarak anıldı. Şehre yerleştiler; Mrs Ferrars'dan cömert bir yardım aldılar; Dashwoodlar'la hayal edilebilir en iyi ilişki içinde oldular; Fanny'yle Lucy arasında hiç eksik olmayan ve tabii kocalarının da katıldıkları kıskançlık ve düşmanlık, bir de Robert'le Lucy'nin kendi aralarında sıkça ettikleri aile kavgaları bir yana bırakılırsa hiçbir şey hep birlikte yaşadıkları mutluluktan daha büyük olamazdı.

Edward'in en büyük oğul hakkından nasıl feragat ettiğini öğrenmek birçok kişiyi şaşırtabilir; o unvanı Robert'in nasıl aldığını öğrenmekse daha çok şaşırtabilir. Ne var ki sebepleriyle değilse de sonuçlarıyla haklı çıkan bir ayarlama oldu; çünkü Robert'in yaşama ya da konuşma tarzında gelir düzeyinden üzüntü duyduğu şüphesi uyandıracak hiçbir şey görülmedi, ne ağabeyine çok az bıraktığı, ne de kendine

çok fazla aldığı şeklinde; -Edward'in ise görevlerini her ayrıntısıyla can-ı gönülden yerine getirmesine, karısına ve evine artan bağlılığına, düzenli neşesine bakılırsa halinden hiç de şikayetçi olmadığı, onunla yer değiştirmeyi hiç de istemediği tahmin edilebilir

Annesiyle kızkardeşleri zamanlarının yarısını onunla geçirdikleri için Elinor'un evliliği onu ailesinden olabileceği kadar az ayırdı, ama Barton'daki kulübe de büsbütün boşalmadı. Mrs Dashwood Delaford'a yaptığı ziyaretlerin sıklığında zevki düşündüğü kadar planlarını da gözetiyordu;

Marianne'le Albay Brandon'ı bir araya getirmek isteği hiç azalmamıştı, John'un ifade ettiğinden biraz daha aşikar bir hal alsa da. Şimdi onun en sevdiği konuydu bu. Kızının yanında olması elbette onu mutlu ediyordu ama, o mutluluktan değerli arkadaşı lehine ilelebet feragat etmeyi herşeyden çok istiyordu; Marianne'in konağa yerleştiğini görmek aynı şekilde Edvvard'la Elinor'un da dileğiydi. Albay Brandon'ın hüznünü ve kendi

yükümlülüklerini her biri hissediyordu ve Marianne herkesin ortak görüşüyle bütün bunların ödülü olacaktı.

Kendisine karşı böyle bir çete kurulunca -Albay Brandon'ın iyi kalpliliğini kendisi de yakinen bilirken -herkes uzun süre apaçık gördükten sonra nihayet o da kendisine aşık olduğunu anlayınca -başka ne yapabilirdi?

Marianne Dashvvood olağanüstü bir kaderle doğmuş. Kendi görüşlerinin yanlışlığını görmek ve en sevdiği özdeyişleri davranışlarıyla geçersiz kılmak üzere doğmuş. Hayatın on yedi gibi pek ileri bir yaşında tutulduğu aşkı yenmek ve güçlü bir saygı ve neşeli bir dostluktan üstün olmayan duygularla ve kendi rızasıyla elini başka birine vermek üzere doğmuş! -ve o başka biri, eski bir beraberliğinden ötürü en az onun kadar acı çekmiş, iki yıl önce evlenilemeyecek kadar yaşlı bulduğu, -ve sağlığı için hala yün fanilaların güvenini arayan bir adam!

Ama öyleydi. Bir zamanlar ısrarlı bir gururla hayal ettiği gibi, karşı konulmaz bir tutkuya kurban gitmek yerine, -hatta daha

sonra, daha aklı başında olduğu günlerde karar verdiği gibi, ilelebet annesiyle kalmak ve yegane mutluluğu içine kapanmakta ve okumakta bulmak yerine -on dokuz yaşında kendini yeni bağlılıklara bırakırken, yeni görevler üstlenirken, yeni bir eve yerleşir, eş olurken, bir ailenin hanımı ve bir köyün patroniçesi olurken buldu.

Albay Brandon artık onu çok seven herkesin layık olduğuna inandığı kadar mutlu bir adamdı; -Marianne'de tüm geçmiş dertleri için teselli buldu; -Marianne'in ilgisi ve arkadaşlığı onu canlandırdı, neşelendirdi; onları gözlemleyen yakınları Marianne'in mutluluğu onu mutlu etmekte bulduğunu gördüler. Marianne yarım sevemezdi; zamanla bütün kalbi kocasına adandı, tıpkı bir zamanlar Willoughby'yle olduğu gibi.

Willoughby onun evlendiğini acı içinde öğrendi; çok geçmeden Mrs Smith'in onu kendiliğinden affetmesiyle cezasını tam buldu; düzgün bir kadınla evlenmesini bağışlama sebebi olarak belirtiyordu ki, bu da Willoughby'nin Marianne'e karşı şerefli

davranmış olsa hem mutlu hem de zengin olacağını anlamasına neden oldu. Kendi cezasını bu şekilde bulan davranışı için samimi bir pişmanlık duyduğundan şüphe edilmemeli; -uzun süredir Albay Brandon'ı kıskançlıkla, Marianne'i de pişmanlıkla düşündüğünden de öyle. Ama ilelebet teselli bulamadığına, insanlardan kaçtığına, hayata küstüğüne, hatta aşk acısından öldüğüne itibar edilmemeli -çünkü hiçbiri olmadı. Kendini toparladı, sık sık keyfine baktı. Karısı hepten suratsız bir kadın olmadığı gibi, evi de aman aman huzursuz bir yer değildi; at ve köpek yetiştirerek, her şekilde avlanarak hiç de küçümsenmeyecek ölçüde bir aile mutluluğu buldu.

Marianne için, gelgelelim -onu kaybettikten sonra yaşamaya devam ederek gösterdiği nezaketsizliğe rağmenMarianne'in başına gelen herşeyde onu ilgilendiren o kararlı sevgiyi hep muhafaza etti ve onu kadın mükemmelliği konusundaki gizli standardı haline getirdi; -sonraki zamanlarda birçok yeni yetişen

güzeli Mrs Brandon'la mukayese kabul etmezler diye hor gördü.

Mrs Dashwood kulübede kalacak kadar sağduyu sahibiydi; Delaford'a taşınmaya kalkışmadı; Marianne ellerinden alındığı zaman Sir John'la Mrs Jennings için neyse ki Margaret dans etmeye uygun bir yaşa gelmişti ve bir aşığı olabileceğini düşünmemek için hiçbir sebep yoktu.

Barton'la Delaford arasında güçlü aile bağlarının doğal olarak yarattığı o sürekli gidip gelme vardı; -Elinor'la Marianne'in ayrıcalıkları ve mutlulukları arasında, kardeş olsalar ve birbirlerinin gözü önünde yaşasalar bile, kendi aralarında anlaşmazlığa düşmeden ya da kocaları arasında soğukluğa neden olmadan yaşayabilmenin hiç de küçük bir yer tuttuğu sanılmasın.

SON

Table of Contents